

श्री युक्त राय घनपतसिंहजी बाहादूरका आगमसंग्रह ७मा भाग ।

उपासकदर्शासूत्र ।

७ सप्तम अंग ।

निधर सुधर्मास्वामीकृतमूलं छत्रं तदुपरि श्रीमदाभयदेवाचार्यं छुरीकृताटीका ।
श्रीमान् परमसंवेगी श्रीवृंटेरायजीतच्चरणरेणुदासानुदास
श्रीभगवान् विजयकृत भाषा संसोधीत ।

कलिकातानगर्थी नूतनसंस्कृतयंत्रे

१८३३ संवत्सरे श्रीगोपालचन्द्रदेवेन मुद्रितम् ।

ये पुस्तक छपावणिका कारण ये हे के सर्वजन धर्मावलंबि साधसाध्वी आवकाआविका के पढ़णेसे ज्ञानकी दृष्टी होगा इस खातर ४५ आगमसूत्र और टीका और वालावोधसहित ५०० पुस्तक रूपाके ५०० ठीकाने भंडार कीया इसके महान् ज्ञानका दृष्टी होगा और पंडितजनोंसे एही प्रार्थना है कि अच्छीतरहे पढेपढावे शुणेशुणावे जयगाकरके और विनयकरके रखें और श्रीसंघसे यह विनिती है की जीस बखत वाचे उस वखत जो भलचुक नीकसे तो पंडितजनोंसे संसोधन कराय लेवे मेरेपर कृपा करके इह प्रार्थना अंगीकार करना और भंडारकारी भई पुस्तक कोइ देचना नहीं कोइ खरीद करनेही करतेतो २४ का गुनेगार संधका गुनागार होगा और मेरा परिचे के वाले अपना पूर्व वंसावली लीखता हूं परकिमदेसमे किसानगढ़के बासी प्रपिता महा श्रीलक्ष्मीयुक्त दुग्ङगीती दृद्धशाखा श्रीलक्ष्मीवीरदासजी संवत् १८०२ की सालसे पूर्वदेसमे आए तत्पुत्र श्रीलक्ष्मीयुक्त बुधसिंह जी तत्पुत्र श्रीलक्ष्मीयुक्त प्रतापसिंह जी चतुर्थ सहधर्मचारिशिलालंकार विमुश्चित श्रीमहतत्व कुवरबीबीद्वादश व्रतधारिका तत्पुत्र लबु श्रीरायधनपतसिंह बहादुरने बडा परिअमसे संसोधन कराया है और श्रीभगवान बीजेजीने संशोधन करा।
राय धनपतसिंहवाहादुर।

आजीमगंज

आजीमगंज

संवत् १८३३ इमिति भादो शुद्धी ।

संवत् १६

पंक्ती अशुद्ध

शुद्ध

१३३ ५ तं

तएणं

१३३ ५ चलणी

चुलणी

१३६ १ कणी

कणी

१३७ २ सल्यि

सल्य

१३८ १ वुत्तस्ससमाणस्स

वुत्तसमाणे

१३८ २ जा

जाव

१४३ ३ महावीरस्स

महावीरस्सधम्म

१५० ३ गायरी

गायरीए

१५१ ३ अब्भ

अब्भ

१५१ ४ अइ चइ

आइ चइ

पंक्ती अशुद्ध

शुद्ध

१५१ ४ वुड्ढि

वुड्ढि

१५४ १ मासुह

मासुह

१५८ १ तेदेवं

तं देवं

१५८ १ णपि

णपि

१५८ ३ णपि

णपि

१६२ १ तीयपड

तीयपडु

१७४ ३ हावीरे

महावीरे

१७४ ४ णाणे

णाणदंसणधरे

१८१ ३ आसंवद्धे

आसंवद्धे

१८७ ४ णोखल

णोखलु

पंक्ती	अशुद्ध	शुद्ध	पंक्ती	अशुद्ध
१६१ १ अण०	सुणु०	सुणु०	२०६ ४ खल	शुद्ध
१६२ १ मही	महा	महा	२०७ २ बुट्टि	खलु
१६३ ४ वञ्चइ	वञ्चइ	वञ्चइ	२१२ २ तेणं	अट्टबुट्टि
१६७ २ विगणा	विगणा	विगणा	२१२ ३ पुट्टे	तएणं
२०० ३ सुत्ते	मुत्ते	मुत्ते	२१६ १ मोखे	पुट्टे
२०१ ३ एमहं	एयमहं	एयमहं	२१६ ३ माने	मोक्खे
२०१ ४ उण्हि	उगिण्हि	उगिण्हि	२२१ २ रत्तस्सआ	माणे
२०५ २ तस्स	तएणंतस्स	तएणंतस्स	२२१ २ रत्तस्सआ	सुरत्तस्सआ
२०५ २ वुत्तस्स	वुत्तस्ससमाणस्स	वुत्तस्ससमाणस्स	२२३ १ उवारत्ता	उवागच्छइरत्ता
२०५ ३ तंहेव	तहेव	तहेव	२२५ २ तेणेववा०	वेणेवउवा०
२०६ ३ उवास	उवासग	उवासग	२२७ २ गिण्णत्थ	गिण्णत्थ
			२२७ ३ सणो	समणो

। श्रीगुरुभ्योनमः । श्रीवृद्धमानमानस्य व्याख्याकाचिद्विधीयते । उपासकदशादीनां प्रायोग्रन्यान्तरेक्षिता । १। ततोपासकदशाः
 सप्तमाङ्गमिहचायमभिधानार्थउपासकानां त्रयमणोपासकानां सखन्विनोनुष्ठानस्य प्रतिपादिकादशादशाध्ययनरूपाउपासकदशावज्ज्व
 चनांतमेतत्ग्रन्थनामआसांचसखन्वाभिधेयप्रयोजनानिनामान्वर्थसामर्थ्येनैवप्रतिपादितान्वयगन्तव्यानितयाहि उपासकानुष्ठान
 मिहाभिधेयंतदवगमश्चओट्टुणामनन्तरप्रयोजनं शास्त्रकृतान्तु तत्प्रतिबोधनमेवतत्परम्परप्रयोजनंतदभयेषामप्यपवर्गप्राप्तिरितिसन्व
 न्यस्तुद्विधाशास्त्रेष्वभिधीयतेउपायोपेयभावलक्षणो गुरुपर्वक्रमलक्षणञ्चतदतोपायोपेयभावलक्षणः शास्त्रनामान्वर्थसामर्थ्येनैवासाम
 भिहितसायाहीदं शास्त्रसुपायएतत्वाध्योपासकानुष्ठानावगमश्चोपेयमित्युपायोपेयभावलक्षणः सन्वन्धः गुरुपर्वक्रमलक्षणंतुसन्वन्धः सा
 द्वादर्थयन्नाह तेणं कालेणं तेणंसमएणमित्यादिसर्वेचेदंज्ञाताधर्मकथाङ्गप्रथमाध्ययनविवरणानुसारिणानुगमनीयं नवरम् । आणंदे

। श्रीजिनायनमः । तेणंकालेणं । तेणंसमएणं । चंपाणामंणयरीहोत्था । वसुओ । पुसमहेचे

। श्रीवीतरागाय नमः । तिणकालनेविषे । तिणसमयनेविषे । चंपाएहवेनामेनगरीहोतिउड्ड । वरुणवायोग्य । पूर्णभद्रनामावनखंड

द्रए । वरुणश्चो । तेणं कालेणं । तेणं समएणं । अज्ज सुहम्मे समोसरिए । जावजं बूप्पज्जुवारुमाणे । ए
 वंबयासी । जइणं भंते । समएणं । भगवयामहावीरेणं । जावसंपत्तेणं । छट्ठस्म अंगस्स यायाधम्म
 कहाणं । अयमद्वेपणत्ते । सत्तमस्सणं भंते । अंगस्स उवासगदसाणं । समएणं जावसंपत्तेणं । के
 अद्वेपणत्ते । एवं खलु जंबू । समणस्स भगवच्चोसहावीरस्स । जावसंपत्तेणं । सत्तमस्स अंगस्स

वर्णवायोग्य । तिणकाले । तिणसमयनेविषे । आर्य्य सुधर्मास्वामी । समोसर्वा । यावत्तु गेदं करीजं बूस्वामि । विनयकारी नेगुरुप्रते
 एहवोकेहे । हे भगवन् । अमण भगवंत महावीरस्वामीये । यावत्विद्यमानयकां । छट्ठा अंगतणो ग्याता धर्म्मकथानकतणो । एहवोच्यउप
 दिस्सो । हिवेसातमा अंगतणो । हे भगवन् । उपासकदयानो । अमण भगवंत महावीरस्वामीये । यावत्विद्यमानयके । केहवोच्य
 कहो । इणे प्रकारे निच्ये करीने । हे जंबू । अमण भगवंत श्रीमहावीरस्वामीये । यावत्विद्यमानयका । सातमो उपासकदसाने अंग

त्यादिरूपकंतवानन्दाभिधानोपासकवक्तव्यताप्रतिबद्धमध्ययनमानन्द एवाभिधीयते एवं सर्वत्र गाहावति त्तिगृहपतिर्हृद्विमद्विशेषः

उवाच स गदसाणं । दस अज्जकयणापन्नत्ता । तं जहा । आणं दे । १ । काप्र दे विय । २ । गाहावद्वचुलणी
पिया । ३ । सुरादेवे । ४ । चुल्लुसयए । ५ । गाहावद्वकुंडकोलिए । ६ । सहालपुत्ते । ७ । महासयए । ८ ।
नंदणीपिया । ९ । सालेइणीपिया । १० । जइणं भंते । समणेणं । जावसंपत्तेणं । सत्तमस्स अंगस्स उवा
स गदसाणं । दस अज्जकयणापन्नत्ता । पटमस्स णं भंते । जावसंपत्तेणं केअइपणत्ते । एवं खलु जंबू ।

ते च तणादयश्च अध्ययनकक्षा । ते केहा । आणंदतणो । १ । कामदेवतणो । २ । गाथापतिचुलणीपितातणो । ३ । सुरादेवतणो । ४ ।
चुल्लुसतकतणो । ५ । गाथापतिकुण्डकोलिकतणो । ६ । सहालपुवतणो । ७ । महासतकतणो । नंदनीपितातणो । सालेतियापिता
तणो । ८ । हे भगवन् । अमणभगवंतविद्यमानच्छतां । सातमोउपासकदशानामेअंगतेहतणो । दस । १० अध्ययनभगवंतेकक्षा ।
तेमाहिप्रथम अध्ययननो । किं सो । अर्थभगवंतविद्यमानयकां । कल्लोके । इणे प्रकारे निच्च । हे जंबू । तिणकालनेविषे । तिण

तेणंका लेणं । तेणंसमणं । वाणियगामेणमंणयरहेत्था । वणओ । तस्सणंवाणियगामस्स । एय
रस्सवहिया । उत्तरपुरच्छिमेदिसीआए । दूयपलासेचेइए । तत्थणंवाणियगामे । जियसत्तूराया ।
वणओ । तत्थणंवाणियगामे । आणंदेणमंगाहावई । परिवसई । अंहुजावअपरिभूए । तस्सणं
आणंदस्सगाहावइस्स । चत्तारिहिरणकोडीओ । णिहाणपत्ताओ । चत्तारिहिरणकोडीओ ।

समयनेविषे । वाणियगामनामनगरल्लतोळ्वो । वर्णवाशोय । तिणवाणियगामनामा । नगरनेवाहिर । उत्तरपूरवने
मध्यइगानकूणनेविषे । तिहांदूतापलासनामा । चैत्यवनपंडछे । तिणवाणियगामनगरनेविषे । नामाराजाराज्य
करैछे । वर्णवाओय्छे । तिणवाणीयगामनगरनेविषे । आणंदनामागाथापतिगृहस्थवसेछे । सोटोरिद्धिवंतछे । यावत्तथ्दंका
रीने । जावअपरिभूतछे । तेह्याणंदगाथापति गृहस्थने । चारसुवर्णनीकोडि । भूमिमाहिवालिराखीछे । वलीतिणेचारसुवर्ण

कुं डकोलिएतिरूपकंततःप्रविस्मरोधनधान्यद्विपदचतुयादादिविभूतिविस्मरो व्रजाः गोकुलानिदशगोसाहस्रिकेणगोसहस्रदशक

बुद्धिपत्ताञ्चोचत्तारिहिरस्रकोडीञ्चो । पवित्यरपत्ताञ्चो । चत्तारिब्दया । दसगोसाहस्सीणं ।
वणं होत्था । सेआणंदेगाहवईवरूणं । ईसरजावसत्यवाहाणं । वरूणसुकज्जेसुय । कारणेसुय ।
मंतिसुय । कुटुंबेसुय । गुडमेसुय । रहस्सेसुय । निच्छएसुय । ववहारिसुय । आपुच्छिणिज्जे ।

नीकोडीवधिवा । भणीव्याजेदीधीच्छे । चत्तारिहिरस्रकोडीञ्चो । पवित्यरपत्ताञ्चो० । व्यापारेप्रवर्त्ताविच्छे । वलीतेहनेच्यारगोकुल
छे तेकेहवाछे एकेकेगोकुलेदसरसहस्र गायानोएकारवर्गछे तिणआणंदगाथापतिगृहस्यने घणार्ईसरयावत्शब्देकारिने सार्थवा
हने घणाधणाकामनेविषे कारणेनैविषे मंत्रविचारतिणैरेविषे आपराकुटंव तिनैरेविषे गुह्यजहीजैछानीवातनेविषे एकांत
वार्त्तातिणैरेविषे निश्चयवार्त्तातिणैरेविषे सर्वव्यापारनाकाम तिणांसगलाहीमैपूछवायोग्यछे वलीप्रतिपूछवायोग्यछे आपपयोता

पडिपुच्छणिज्जे । सायस्सवियणं । कुटुंबस्समेढिभूए । आहारि । आलंबणे । चक्खुमेढिभूये ।
 सक्कज्जवड्ढावएआविहोत्था । तस्सणंआणंदस्स । सिवाणंदणामंभारियाहोत्था । अहीणजाव
 सुख्खा । आणंदस्सगाहावड्ढा । आणंदेणंगाहावड्ढासद्धिं । अणुरत्ताअविरत्ता । इड्ढास
 हजावपंचविहेमाणुस्सए । कामभोएपच्चणुअवमाणीविहरइ । तस्सणंवाणियगामस्सवहिया । उ

नोवचनछे तिकी कुटुंबमाहिमोटास्यंभसमानछे वलीआधारभूतछे कुटुंबमेआलंबणभूत चक्खुकहतांनैवतिणमैमेढिभूत सर्व संसा
 रनाकार्येनेविषे आणंदसमर्थएहवोड्ढवो तिणेआणंदगाथापतिगृहस्थने सिवाणंदएहवेनामेभार्याहोत्था कहतोड्ढइ इरलक्षण
 ई४कलानीजाणनहारसरूपवन्तड्ढइ आणंदनामागाथापतिगृहस्थने अत्यन्तवस्तुभज्झइ आणंदनामागाथापतिगृहस्थतिणसंघाते
 घणीअतिप्रेमछे घणीअतिवस्तुभचे इट्ठंक्खितयब्दादिकपांचप्रकारनामनुष्यसंवंधीजेभोग तेआणंदगाथापतिगृहस्थतिणसंघातेभोग
 भोगवतीथकीविचरैके तिणहीजवाणीयगामनामाजेनगरतेहनेवाहिर उत्तरपुर्वनेमध्यदेशानकूणतेहनेविषे तिणकूणनेविषे

तत्पुच्छमेदिमीभाए । तत्पुच्छंकोष्ठागएणांसंस्निवेसेहोत्था । विद्वित्थमिए । घासादीए । तत्पुच्छं
कोष्ठाएस्निवेसे । आणंदस्सगाहावइस्स । वहवेमिस्सिणाइ । शियगसयणसंवंधि । परिजणेपरि
वसइ । अड्डुजावअपरिभूए । तेणंक्वालेंणं । तेणंस्समएणं । समणेअगवंसहावीरे । जावस्समोसरिए ।
परिस्सानिगयाकोणिएराया । जहा । जियसत्तूरायाणिगच्छतिरत्ता । जावपज्जुवासइ । तएणंसेआणं

कोष्ठाएहवैनामे ढूकडोस्निवेसज्जवो घणोरिद्धिवन्ततेहनेजोइवायोग्ये त्तिणकोष्ठाकनामासन्निवेसतेहनेविषे आणंदनामा
गाथापतिकहीजेगट्ठस्यवहवेकहतां घणांसित्तवणान्नाति पोतानासयणकहतांसगासंवंधीजनच्छे वलीत्तिणेआणंदनामागाथापति
नापरिजनवसेच्छे वलीकेहवाच्छे वडारिद्धिवंतकिणहीपरासव्यानजाययेच्छे त्तिणकालनेविषे त्तिणसमयनेविषे अमणभगवंतअमीमहा
वीरदेव यावत् शब्देआवीनैसमोसस्सा । इवारपरपदावांदणगई कोणिकराजाभगवंतनेजिणरीतेवाद्यां तिमहीजजितंयत्तुराजा
च्छे तिकोपिणत्तिणरीतेवादेवादीने यावत्शब्दे पयुपासनासेवाकरे तिवारैतेआणंदएहवेनामेगाथापतिगट्ठस्य त्तिणेएहवीवातसां

देगाहावइ । दूमीसेक्हाएलइइसमाणे । एवंखलुसमणेभगवंजावविहरइ । तंमहाफलं । गच्छा
 मिणंजावपज्जुवासासि । एवंसंपेहेइ । ह्लयिसुद्धप्पाविसाइ । अप्पमहग्घाभरण । साओगिहाओ
 पडिनिक्खमइइत्ता । सओरंटमह्वाइसेणं । छत्तेणंधरिज्जमाणेणं । साणुखवग्गरापरिक्खत्ते । पाय
 विहारचारिणं । वाणियणासंणयरं । मज्झंसउभेणंणिगच्छइइत्ता । जेणासेवदूयपलासेचेइए । जेरेव

भलीएहवेअर्थलाधेयके इणंपकारेखलुकहतांनिच्चय अमणभगवंतमहावीरस्वामीविचरेछे तंमहासोटोफलछे तंतलामाटं यावत्
 शब्दं जाइने सेवाकरूं एहवोविवारैमनभैविचारीने खानमज्जनकीधोभलानिर्गलवस्त्वपहिरया अल्पयोडोभारहैतिणामेवहुमोला
 आभरणपहिरयाछे तेआणंदगृहस्थपोतानाघरथकीनीकलेनीकलीकरीनेउपरैधणाकमलंघणाफूलतेहनैमालाये वीव्योयकोएहवो
 छलमाथैउपरैधरावतो मनुध्यानीकोड्डितिणेत्रेणोपरिवस्योयको पालोपोतानेपगेचालतोयको वाणीयगामएहवेनामेनगर तिणरै
 राध्यविचालेविचालैनीसरेनीकलीने जिणेदिशीद्रुतपलासएहवेनाभेचेत्यवनरंडछे जिणेदिसीअमणभगवंतमहावीरस्वामीसमव

च्छिद्यमेयं भंति । पडिच्छिद्यमेयं भंति । जावसे जहेयं । तुभ्मे वयहत्ति कहु । जहाणं देवाणुप्पि याणं अंति
 ए । बहवे । राईसरतलवरमाडं विय । कोडं विय सेट्ठि । सत्यवाहप्पमईया । आगाराओ अणगारि
 यं पव्वइया । जावपव्वइत्ता । णोखलुतहा अहं संचाएमि । मुंडे जावपव्वइत्तए । अहणं देवाणुप्पिया
 णं । अंति ए । पंचाणुव्वयं । सत्तसिक्खाव्वयं । दुवालसविहं गिहिधम्मं । पडिवज्जिस्सामि । जहासु

भाष्यो वारवारप्रतिवांछुं हे भगवन् तुम्हारो भाष्यो यावत् शब्दे जे स्वामी तुम्हे कहो छो सो सुम्हने न च्यो छे जि सीतरा हे भगवन् हे देवा तु
 प्रिय तुम्हारे समीपे वच्ये कहतां घणा राजाईस्वरतलवरकोटपालमाडं विककोटं विकपुरुषेठसेनापतिमन्त्रवी घणासार्थवाहयाददेकरी
 ने आगारकही जे गृहस्थावास तेहने छोड़ी अणगारकही जे साधुपणों लियो यावत् शब्दे दीचाली धीछे तिणारी परे निश्चय ऊं ए आचार
 करी न सकुं छुं तिणारी परे ऊं दीचाले इन सकुं छुं तो ऊं द्विवर्णा हे भगवन् हे देवानुप्रिय तुम्हारे समीप पांच अणुव्रतरूपी धम्मं अने
 सातथिचाव्रतरूपी धम्मं इण्णे प्रकारे वारहमे दे १३ व्रतरूपी गृहस्थनो धम्मं तुम्हारे समीप व्रतनोग्रहण करस्युं तिवारे अमण भगवन्त कहे

परिभाषेनेत्यर्थः तत्प्रदमथाएत्तितेषामनुव्रतादीनां प्रथमं तत्प्रथमं तद्भावसात्प्रथमतातयाथलगत्तित्रसविषयं जावज्जीवाएत्तिथावती
चासौजीवाचप्राणधारणं यावज्जीवायावान्वाजीवः प्राणधारणं यस्यां प्रतिज्ञायां सायावज्जीवातयादुविहन्ति कारणाकारणभेदेन द्विवि
धंप्राणातिपातन्ति विहणंति मनः प्रवृत्तिना कारणेन कायसत्तिसकारस्यागमिक्त्वात्कायेनेत्यर्थः न करोमीत्यादिनैतदेव व्यक्तीकृतम् ॥१॥

हं मापडिब्रंधं करेह । तएणंसेआणंदंगाहावद्द । समणस्स भगवओमहावीरस्स । अंति एतप्पटमया
ए । थूलगंपाणाइवायंपच्चक्खामि । जावज्जीवाए । दुविहंति विहणं । गुकरेमिणकारवेमि । मण
सावयसाकायसा ॥१॥ तयाणंतरंचणं । थूलगंमुसावायंपच्चक्खामि । जावज्जीवाए । दुविहंति विहणं ।

हे देवानुप्रियप्रतिबंधमतकरो तिवारितेआणंदं एह वेनामेगाथापतिगृहस्थे तिकोअमणभगवंतमहावीरस्वामी तिणारिसमीपप्रथमकह
तांपहली थूलकहता मोटाप्राणीजीवनोमारिवोतेहनोपच्चक्खाणकरे जावजीवपोतानेआयुपताइं दुविधेतिविधेकरिने ऊं पोतेनका
रुं परनैकककरावुं नही सनें करीनें वचनें करीनें कायायेकरीनें तिवारपक्खीआणंदंगाथापति थूलकहता मोटाभूटवोलवानो

स्थूलमृधावादस्तीव्रसंज्ञो शास्त्रीवस्यैवसंज्ञो शस्योत्यादकम् ॥२॥ स्थूलकमदत्तादानं चौरद्वैतव्यपदेशनिबन्धनम् ॥३॥ स्वदारैः सन्तोषः स्वदारसन्तोषः स एव स्वदारसन्तोषिकः स्वदारसन्तोषोपोवास्वदारसन्तुष्टिस्तत्रपरिमाणं बहुविदारैरुपजायमानस्य संज्ञेयकारणकयं

एकरेमिणकारवेमि । मणसावयसाकायसा ।२। तदाणंतरंचणं । धूलगंअदिशादाणं । पञ्चक्खामि । दुविहंतविहेणं । एकरेमिणकारवेमि । मणसावयसा । कायसा ।३। तदाणंतरंचणं । सदा

पञ्चक्खाणकरे जावजीवताईचाउपाताइ दुविधेतिविधेकरीने पोतैनकणं परनेकहीनेकरावुंनही मनेकरीनेवचनेकरीनेकायाये करीने तदाणंतरंचणंतिवारपक्खी धूलकहीजैमोटाअदत्तादाननो पञ्चक्खाणकरे दुविधेतिविधेकरीने पोतैनकणं परनेकहीनेकरावुं नही मनेकरीनेवचनेकरीने कायाये करीने तिचारपक्खीतेआणंदहिंवे पोतेस्वदारसंतोषनोतेहनोप्रमाणकरेछे अनेरीसर्वस्त्रीएक

तथेति नैयुनसाचराभिन्न्यलएकस्याः स्त्रियाः किमभिधानयाः शिवनन्दायाः किंभूतायाः भावार्थायाः स्वस्थेति गम्यते एतदेव स्थयन्नाह
अवशेषपन्नाद्वज्जं मैयुनविधितत्प्रकारं तत्कारणं वा वृद्धव्याख्यातुण्येत्येति अन्यतन्तावज्जं चित्वेत्यर्थः ॥ हिरण्यंतिरजतंसुवर्णप्रतीतं वि
धिः प्रकारः एणेत्येति नैवकरोमीच्छा हिरण्यादौ अन्यतन्तस्त्वयो हिरण्यकोटीभ्यस्तानवज्जं चित्वेत्यर्थः अवशेषंतिथेयं तदतिरिक्तमित्ये

रसंतोसिए । परिमाणंकरेद्र । एतत्थेकाएसिमाणंदाएभारियाए । अवसेसंसर्वंसेज्जुणविहिं पञ्चकखा
सि । । तयाणंतरंचणं । इच्छापरिमाणंकरेद्र । हिरण्यसुवर्णविहिपरिमाणंकरेद्र । एणत्थ । चउ
हिं हिरण्यकोडीहिं । णिहाणपत्ताहिं । चउहिंबुद्धिं । चउहिंवित्थरमाणपत्ताहिं । अवसेसंसर्वं

सिवानंदाभार्याधिना अवशेषकहतांशोरसमस्त मैयुननोपञ्चकखाणकरेति वारपच्छीते आणंदगाथापति सर्वपरिग्रहद्रव्यतिणरोपरिमाण
करे हिरण्यअवटितवटितसुवर्णद्रव्यतेहनोआणंदगृहस्थपरिमाणकरेओरसर्वनोनिषेधग्रन्थचारिहिरण्यकीजेसुवर्णनीकोडिपातालध
रतीमैनिधाननीपरैराखीछे चारसुवर्णनीकोडव्याजेदेवेचारिहिरण्यनीकोडव्यापारेप्रवर्त्तावेअवशेषवीजाहिरण्यकीजेसुवर्णतेह

वंसर्व्वत्वावसेयंखेत्तवत्युत्ति इहक्षेत्रमेवस्तुक्षेत्रवस्तुग्रंथांतरेतुक्षेत्रं चवास्तुगृहं द्रुतिव्याख्यायतेनियत्तणसङ्गणंतिनिवर्त्तनंभूमिपरि
माणयिशेषोदेशविशेषप्रसिद्धः ततोनिवर्त्तनगतकर्षणीयत्वेनयस्यास्तिनिवर्त्तनगतकर्त्तनदिशजान्तिएहंतिदिग्यात्वादेशांतरगमनं

हिरण । सुवणविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरेचणं । चउप्पयविहिंपरिमाणंकरेद्र । णणत्थचउहिं
वण्हिं । दसंगोसाहस्सिएणं । बएणं । अवसेसंसव्वं । चउप्पयविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरेचणं ।
खेत्तवत्थुपरिमाणंकरेद्र । णणत्थ । पंचहिंहुलसएहिं । णियत्तएणसइएहिंहुलेणं । अवसेसंसव्वंखे

तणोपसृक्खाणपरिमाणकरेतिवारपच्छीतेआगंदचतुष्पदनोपरिमाणकरेछे अवशेषनोनिषेधत्वारप्रकारनोच्यारगोकलदशहजारगाइ
नोएकव्रजकहीजैएहवाच्यारव्रजअवशेषवीजासर्वचतुष्पदजातनुं पञ्चक्खाणनियमकरेतिवारपच्छी आगंदआवकछेतुभमवस्तुनोपरमा
णनियमकरेओरनोनिषेधपांचसय५००हलरीभूमनोपरिमाणकरेअवशेषवीजीसर्वक्षेत्रभूमि

प्रयोजनं येषां तानि दिव्यानि तेभ्यो न्यतः संवह्नि एहिं तिस्रह्नं चोत्तादियस्तृणकाष्टधान्या देर्गट्टादौ वानयनं तत्प्रयोजना निसंवा
ह्ननिका नि तेभ्यो न्यतः वाह्णे हिं तियानपातैः उवभोगपरिभोगन्ति लपभुज्यते पोतः पुन्येन सेव्यते इत्युपभोगो भवनवसनवनितादिपरि

तवत्थं पञ्चक्खामि । तयाणं तरं चणं । सगडविहिपरिमाणं करेइ । गणत्थपंचहिंसगडसएहिं । दि
साजन्ति एहिं । पंचहिंसगडो सएहिं संवह्णि एहिं । अवसेसं संवसगडविहिं पञ्चक्खामि । तयाणं तरं
चणं । वाह्णविहिपरिमाणं करेइ । गणत्थचउहिं वाह्णेहिं । दिसाजन्ति एहिं चउहिं वाह्णेहिं संवा

वस्तुनोपपञ्चक्खणकरेति वारपक्खीते आणंदआवकहिं वेसकटकही जेगाडाअनैछोटीगड्डीते चनोपरमाणकरेछे अवरनो निषेधपांचसय
५०० शकटही जेगाडामो कलाव्यापारनिमित्ते राखेवलीपांचसय ५०० शकटो कही जेगाडीवहलितणकाष्ठआणवानिमित्तमो कलीवाकी
नासाराही गडानो गडलायहलप्रमुखतणो सर्पपञ्चक्खणकरेति वारपक्खी आणंदनामा गाथापति वानपातकही जे जिहाजविधिनो पर
माणकरे अवरवाह्णनो निषेधचारिवाह्णे करि चारवाह्णव्यापारनिमित्तपरदेशभणी चलाओअवसे

भुज्यते सकदा सेव्यते इति परिभोगः आहारकुसुमविलेपनादिव्यत्ययो व्याख्येय इति ॥ उत्तिगगन्तिस्नानजलाद्रिगरीरस्य जललूपाव
स्वंगंधकासा इ एत्तिगंधप्रधानो कपायेण रक्तगाटिका गन्धकापा इतस्या दंतवर्णत्ति दंतपावनं दंतमलापकर्षणकाष्टं अल्ललह्रीमज्ज एणंति

हृणिएहिं । अवसेसं सव्वं । बाह्वणविहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । उवभोगपरिभोगविहिंपच्च
क्खामि । तयाणंतरंचणं । माणे उल्लणिया विहिपरिमाणं करेइ । णत्थ । एगेणंगंधकासा इ ए । अ
वसेसं सव्वं उल्लणिया विहिंपच्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । दंतवर्णविहिंपच्चक्खामि । णत्थ एगेणं अ

सकृता वा की सर्ववाह्व विधनो परिमाणं करे तिवारपच्छी आणं दनामा गाथापति उपभोगविधित्ते नोपरमाणं अने उपभोगविधित्ते उत
णोपच्चक्खणां करे तिवारपच्छी आणं दनामा गाथापति चि वेस्नाननो भज्जननो मानक चतां सर्वपरमाणं करे छे अवरनो निपेध ए कंगंधकासा
दिराती साड़ी मोकली अथ सेसवी जो सर्वधस्तु स्नानमज्जननी विधनोपच्चक्खणां करे तिवारपच्छी आणं दयावकादंत धावनकरतां दंतवर्णविधि
नोपच्चक्खणां करे अवरनो निपेध ए कआली जेठी मधुकची जे मुचुलेठी तणो दांतवर्णमो कलो अथ गेप सर्वधनस्य तीकां यनो दांतवर्णते चतणो पच्च

सयपागसहस्रपा

सयपागसहस्रपा

आद्रेणयटीमधुनामधुरसवनस्यतिविधेयखीरामलणंतिअवद्धास्थिकं चौरमिवमधुरवायदामलकंतस्मादन्यत्र सयपागसहस्रपा

फलविहिपरिमाणंकरेद्र । एणंतिद्रव्यगतस्यकायंतेनसहयत्प्रच्यतेकाषापण्यतेनवातच्छतपाकमेवं सहस्रपाकमपिगंधवदृएणंतिगन्धद्रव्याणासुपलकुष्टादीना

अवसेसंदंतवणविहिंपञ्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । अविंगणविहिंप

अवसेसंदंतवणविहिंपञ्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । अविंगणविहिंपञ्चक्खामि । तयाणं

अवसेसंदंतवणविहिंपञ्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । अविंगणविहिंपञ्चक्खामि । तयाणं

अवसेसंदंतवणविहिंपञ्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । अविंगणविहिंपञ्चक्खामि । तयाणं

अवसेसंदंतवणविहिंपञ्चक्खामि । तयाणंतरंचणं । अविंगणविहिंपञ्चक्खामि । तयाणं

प्रांसिकवल्लयुगलादन्यत्र अगुरत्तिअगुरगंधद्रव्य विशेषः शुद्धपत्रमेणंति ॥ कुक्षमान्तरविद्युतं पुंडरीकं वा शुद्धपद्मं ततोऽन्यत्र मालती
कुसुमदासत्तिजातिपुष्पमालासदृक् कने ज्ञएहिंति स्रष्टार्यांसचित्तवद्भां कणी भरण विशेषाभ्यां नाम समुदृत्तिना मां किता सुद्राञ्च गुलीयकं

गुंखोमयजुयलेणं । अवसेसं वत्थविहिंपच्चक्खामि । तयाणं तरं चणं । विलेवणविहिंपरिमाणं करेइ ।
णसुत्थ । अगुरकुं कुमचंदणमाइएहिं । अवसेसं विलेवणविहिंपच्चक्खामि । तयाणं तरं चणं पुण्णविहि
परिमाणं करेइ । णसुत्थ एणं सुद्धपत्रमेणं । मालतिकुसुमदासणेणवा । अवसेसं पुण्णविहिंपच्चक्खामि

नामावस्वते हतणो जोड़ो मोकलो अवरसर्ववस्वजातिविधनो पच्चक्खाण करे तिवारपच्छी आणंदना मागाया पतिअंगजपरे विलेपन करणो
ते विधनो परिमाण करे अवर विलेपण नो निषेध प्रथमतो अगुरतणो दूजो किं सरतणो तीजो चंदनतणो एती न विलेपन मोकला अवरसहवीजा
विलेपन ते हतणो पच्चक्खाण करे तिवारपच्छी आणंदना मागाया पतिपुण्णकही जे फूलते हतणो मान परिमाण करे छे अवर फूलनो निषेध एक
सुद्धवलो पद्मकही जे फूल अने मालती ना कुसुमकही जे फूल निमाला सुजने मोकली अवरसर्व फूलजाति ते हणो पच्चक्खाण नियम निश्चय करे

नाममुद्रातुरक्षधूवत्तिचे ह्मकलचगोधूपःपेज्जविहंतिपेवाहारप्रकारं कट्टपेज्जं ति मुग्गादियूपः वृततलितः तंदुलपेयावाभक्खत्तिखरविय
दंसथवचायंभच्चमित्यवकुट्टमिहपक्कान्नमावंतत्तिवच्चितंधयपुणत्तिवृतपूराः प्रसिद्धाः खंडुगज्जं ति खंडुलिप्ता निखाद्यानि अयोक्कवत्तयः

मि । तयाणंतरे चणं । आभरणविहिं परिमाणं करेइ । गणत्था । मट्ठकण्णेज्ज एहिं । गाममुद्दी एहिं ।
अवसेसं आभरणविहिं पञ्चक्खामि । तयाणंतरे चणं । धवणविहिं परिमाणं करेइ । गणत्थ अगणतुरक्क
धवमाइ एहिं । अवसेसंधवणविहिं पञ्चक्खामि । तयाणंतरे चणं । भोयणविहिं परिमाणं करेमाणे ।

तिवारपच्ची आणंदनामागाथापति आभरणकच्ची जे ग्रहणाते चतणोमान अने परमाणकरे अवर आभरणानो निपेध मायायकाकाने निपे
कुण्डलमोवाला अने नामां कितमुं दंडी एदोइ आभरणमो कला अवर सर्व आभरणग्रहणाते चतणो पञ्चस्वाणकरे ति वारपच्ची ते आणंदगाथा
पतिसुगंधधूपणानुं परिमाणकच्ची जे मानकरे अवर धूपणातणो निपेध अग्रतणो ? अनैट्ठजो चेह्जारसतणो एआदि धूपणामो कला अवर
सर्ववीजाधूपणाते चतणो पञ्चक्खाणकरे ति वारपच्ची आणंद असनपानग्धादि मस्वादि मत्थारजातनो भोजनते विधनो परिमाणकरे पेया

खंडखाद्यानिओयणत्तिओदनःकूरंकलिमशालत्तिपूज्यदेशप्रसिद्धः । सूर्यात्तिस्त्रूपोदालिस्त्रूपःकूरस्य द्वितीयाशनप्रसिद्धःएवंकलायस्त्रवे
त्तिकलावाचयणकाकाराधान्यविशेषामुन्नामायाचप्रसिद्धाःसारद्रएणं गोघयमण्डेणंतिथारदिकेनशरित्कालोत्पन्नेनगोष्ठतमंडे नगो

पेज्जविहिपरिमाणंकरेद्र । एगाएकडुपेज्जाए । अवसेसंपेज्जविहिंपञ्चकखामि । तयाणंतरं
चणं । भक्खणविहिपरिमाणंकरेद्र । एणत्थ । एगेहिंघयपुन्नेहि । खंडखज्जएहिंवा । अवसेसंभक्ख
णविहिंपञ्चकखामि । तयाणंतरंचणं । ओयणविहिपरिमाणंकरेद्र । एणत्थ । कलमसालिओदणे

विधितेहनोपरमाणअनेवलीमानकरेअवरपेयानोनिषेधएकमंगतणीपेयामुजनैमोकली अवरसर्वपेयाविधतेहतणोपञ्चक्खाणकरे ति
वारपक्खीआणंदनामागाथापतिभच्चणविधतेहतणोमानअनेपरमाणकरेअवरभच्चनोनिषेधएकघणैघीज्जतीभर्याष्टतपूघेवरअनेवली
वीजाखंडनाभर्याखामोक्कलाअवरसर्वजेतलीभच्चवस्तुतेहविधतणोपञ्चक्खाणकरेतिवारपक्खीआणंदनामागृहस्यओदनविधक्कहा
चावलविधतेहतणोमानअनेपरिमाणकरेअवरओदनोनिषेधक्रमलज्जं तिसुगंधकीधाएहवाओदनमोकलाअवरसर्ववीजाओदनक्कही

एतसारेणयाकंतिगाकोवस्तुलादिचूचमाएत्तिचूचगाकःतुं पंगत्तितुं वगाकःसौमनिकगाकोमंडूक्तिगागाकदलोकोप्रसिद्धएवमाहुय
रत्तिअनम्बरसानिगालनकानिपालङ्कृत्तिमन्त्रीफलविगेषःजेमगत्तिजेमगानिवटकपरणादीनिमेषंपदात्तिवेषेहिंत्तिमेषेसिद्धेकतिवा

ए । अयंसेसंश्रोदणविहिंपच्चक्खामि तथाणंतर्चणं । सूवविहिंपरिमागंकरेइ गणत्थाकलायसूवे
णवा । सुगासाससूवेणवा । अयंसेसंसवविहिंपच्चक्खामि तथाणंतर्चणं । अयविहिंपरिमागंकरेइ ।
णत्थसारणं । गोषयमंडेणं । अवसेसंसयविहिंपच्चक्खामि तथाणंतर्चणं सागविहिंपरिमागंकरे

जेचावत्ततेहतणोपच्चक्खणाणकरेतिवारपच्छीआणंदनामागावापतिसयत्तहीजेयिदलनेहतणोसानयनेपरिमाणकरे अवरयिदलनोनिने
धमसरूनीमोक्कलीरायेअनेंहरयामुं गयनेंउड्डमोक्कलाराहोअवरसववीजासयकाणीजेयिदलनेहतणोपच्चक्खणाणकरे तिवारपच्छीआणंद
नामागायापतिवयक्कहीजेहतयिधतेहतणोमान अनेपरिमाणकरेअवरसयवीनीनीपच्चक्खणा गस्सकालनोगायनोहतमोक्कलोअवरसयवी
जातिवीजाहततणोपच्चक्खणाणकरे तिवारपच्छीआणंदनामागदस्यकियेसाक्कहीजेसान्वनोतेहतणोपच्चक्खणाणकरे अवरसाक्कनोनिनेध

निआस्ते नतीमनादिनासंस्कृतंतेतानिसेधाम्भानिदाल्यामुद्रादिमथ्यानिनिष्पादितानि आस्त्तानिचतानिदालिकास्त्तानीतिसंभाव्य
न्तेअंतलिकखोदयंतियज्जलमाकाशात्पतदेवगृह्यतेतदंतरिचोदकंपंचसोर्गंधिएणंतिपंचभिः एलालवंगकर्पूरकङ्कोलजातीफललक्षणेः
रेइ । एसुत्यवत्युसाएणं । वासोतत्थियमंडुक्वियसाएणंवा । अवसेसंसागविहिंपच्चक्खामि । तयाणंत

रंचणं माज्जरयविहिपरिमाणंकरेइ एसुत्यएणेणंपालंगामाज्जरएणं अवसेसंसाज्जरयविहिंपच्चक्खवा
मि । तयाणंतरंचणं । जेमणविहिपरिमाणंकरेइ । एसुत्यसेहंवदालियविहिं । अवसेसंजेमणविहिं

वत्युवोएहवैनामेसाक अगथीवोएहवेनामैसाकडोडीतणोसाकएतलासाकमोकलाअवरसर्वजेवीजासाकतेहतणोपच्चक्खाणकरे तिवार
पच्छीआणंदएहवेनामैगाथापतिमाज्जरविधनोमानअनेपरिमाणकरेअवरमाज्जरनोपच्चक्खाणएकपालंकएहवेनामेमाज्जरोमोकलोअव
रसर्ववीजामाज्जरतेहतणोपच्चक्खाणकरेतिवारपच्छीआणंदनामागाथापतिजेमणवटकवडादालीयाप्रमुखमिरचलूणसहिततेहनोमान
अवरसर्वतीमणतेहनोपच्चक्खाणवरैवडाप्रकुखमोकलाअवरसर्ववीजातीमणविधितेतहतणोपच्चक्खाणकरे तिवारपच्छीआणंदनामागृह

सुगंधिभिर्द्रव्यैरधिस्संस्कृतं पंचसौगंधिकं चण्डादंडं तिष्ठन्नर्थेन धर्मापि नास्यति रेकेण दंडो न र्यदंडः अथ च प्राणादित्यतिथयः पञ्चानमात्तरी
द्रव्यं तेनाचरित आसेवितो योनश्च दंडः सतया तमेवं प्रमादाचरितमपि न रं प्रमादो धिक्कथादिरूपः अस्त्वगिततैलभाजनरणादिरूपो
वाचिंस्व हिंसाकारिणस्त्यादितत्पूदानं परेपांसमपणं पापकर्मोपदेगः दोषाणि ज्ञापयेत्वादिरूपः आणंदादिति हेतुः आनंदपुत्येवं प्रकारेणा

पञ्चकस्वामि । तयागुंयं चणं । पाणियविहिपरिमागं करेद्र । गणत्यएगं । अंतलिक्खेदएगं । अव
सेसंपाणियविहिंपञ्चकस्वामि । तयागंतं चणं । मुहवासविहिपरिमागं करेद्र । गणत्य । पंचसोगं
धिएगं । तंत्रोलिणं अत्रमेसं मुहवासविहिंपञ्चकस्वामि । तयागुंयं चणं । चउविहं अगणत्यदं उंपञ्चकस्व

स्यपीववानो पाणीतेह नोपरिमागं करे अवरसंयपाणीनोपञ्चखाणएकयाकासनोपाणीगलीतिपीपणीमोफली सनेपीजामयजोपाणीनी
जातितेचतगोपञ्चखागं करे तिवारपच्छीयागं दएच्छेनामैग्टइत्यमुयमेपासनाराग्यवीतेह तगोपरिमागं अत्रागं करेअने यौरवास
नोनिपेधइलायची? लवंगरः कर्पूरइकंजीनः जावफलः एर्पाचगुगन्धसहितएछवोतं गोलपानकायोचूनोमोक्तनाअवरसंयपीजामुत्तवासनी

अंतर्गवचनेन अक्षणीभगवान्हावीरः ज्ञानंदसेवमवादीदिति एतदेवाह एवंखलु आणंदे इत्यादि अद्वयारपेया लन्ति अतिचारोमिथ्या

सि । तंजहा । अवज्झाणाचरियं । प्रमायाचरियं । हिंसप्रयाणं । प्रावकाश्मोवएसे । इहखलुआ
णंदेइ । संसंणेभगवंमहावीरे । आणंदं समणोवासगं । एवंवयासी । एवंखलुआणंदं समासमणोवास
एणं । अभिगयजीवाजीविणं । उवलइपुणपावेहिं । आसवसंवरनिज्जरकिरिया । अहिगरणवंध

परिमाणकरेतिवारपच्छीआणंदनामागाथापत्तिचारिप्रकारनोअनर्थदंडतेहतणोपच्च क्खालणकरेतेकेहवाकिणेरीतैआत्तध्यानरौद्रध्यान
करणो । प्रमादविकारूपः हिंसादानघरटीआदिइपापवर्मनोउपदेशेदेणोइणसंसारनेविपेखलुकहतानिअयआणंदेआददेअमणभग
वंतओमहावीरस्वामीआणंदनामाअसणोपासवाआवकप्रतंएहवोवचनकहेइणप्रकारेखलुकहतानिअयआणंदनामाअमणोपासकेसाम
स्यप्रकारैकरिजाण्याकैजीवअजीवदोनुं पदारथलाधाक्केपुण्यमुभप्रकृतिवंधः भेदेकरिपापअमुभवंधः भेदअमुभकर्मनोआयवो आव
ताकर्मनोवांधवो कर्मनोखपायवो क्रियाकायवो प्रनुखअधिकरणघरहाटपांडापैडाकटारीउखलमुसलादिकइत्यादिवोलेकुशलछे कटपडार

त्वमोहनीयोदयविगेपादात्मानोऽग्रुभाःपरिणामविगेपायैः नस्यक्तमभिभवत्यतिचरंतितेचानेकप्रकाशगुणिनामनुपलङ्गादयस्यसतमो
पांमध्येपेयालन्तिसाराःप्रधानाःस्युन्नत्येनगम्यपदेगत्यात् त्रेतेतयातत्वगंक्तगंसयत्करणंतांदाभन्यान्वद्वयोनयष्टःविचिकित्ताफलप्रति

मुक्त्वकुसलेणं । असहिज्जदेवा । सुर । नाग । सुवन्न । जयल । रत्नद्वस । किंनर । किंपुरस ।
गरुल । गंधव्व । महेरगाद्रएहिं । देवगणेहिं । निगंवाओ । पावयागाओ । अग्गत्तिक्कमग्गिज्जेणं ।
समत्तास्सपंचअयियारा । पेयालाजाग्गियव्वा । नसमायरियव्वा । तंजहा । संकावंसुवित्तिगिच्चरा ।

साचाज्यनवाग्देवमानिकदेवताभुवनपतीनागलोकतामीचंद्रसूर्यादिकज्योतिषीयवक्त्रूपदेवताराचमरूपदेवताकिन्नरनामेदेवताकिंपुरप
नामेदेवतागरुडएछवेनामेदेवतादेवगायनेदेवताग्रेपनागसमूह्यंतरयनेवागणथंतरदेवसमूहतिणेत्तरेने भगवंतनाप्रचनसिंहतिनार्ग
यक्तीश्रुतधर्मचारित्वयक्तीचनतिकमणीचतिगंधर्मकयानगोनायीमफैनहीसम्यक्तभगवंतेप्रपदिश्योतेहनापांधयतिचारकुचेतिकेपेयाला
कचताप्रभानमोटकाजागयातेसमाचरियाकचतांधंगीतारकरियानचीतेकेहाकिणप्रकारेगाहा । एहवेनामेसंगयकाहा । एहवेनामेगंश

शंकाविद्वज्जुगुप्तावासाधुनांजात्यादिहीलनेतिपरपाखंडाः परदर्शनिनस्ते पांप्रशंसागुणोत्कीर्त्तनंपरपाखंडसंस्वावसात्परिचयः तथाव
 न्ये त्तिवन्धोद्विपदादीनारज्वादीनांसंयमगुंवहेत्तिवधोयष्टादिभिस्ताडनं क्वचिच्छेदत्तिथरीरावयवच्छेदः अद्रुभारेत्तिअतिभारारोपणं
 तथाविधशक्तिविकलानांमहाभारारोपणम् भक्तपाणवोच्छेएत्तिअशनपानीयाप्रदानमिहायंविभागः पूज्यै रूक्ताः बह्वंधक्खविच्छेयंअद्रुभारं
 भक्तपाणवोच्छेयंकोहाइद्रूदूसियमणोगोमणुयार्इणणोकुज्जा । तथानमारयामीतिद्यततृत्तस्यविनैववृत्त्युं कइहातिचारः निगद्यतेयः कुपि
 तः करोतिव्रतेनपेक्षस्तदसौव्रतीस्यात्कायेनभग्नंनततोव्रतीस्यात्कोपादयाहीनतयातुभग्नं तद्देशंभंगदतिचारइष्टः सर्वत्रयोज्यः क्रमए

परंप्रासंडपसंसा । परंप्रासंडसंथवो । । तदाणंतरंचणं । थूलयस्सपाणाइवायवेरमणस्स । समणो
 वासएणं । पंचअइद्वारा । पेयालाजाणियब्बा । नसमायारियब्बा । तंजहा । वहंवंधक्खविच्छे ए ।

यवितिगंक्षाएह्वेनामैसंशयपरपापंधी अन्यतीरथीतेहनीप्रशंसाकरणीनहीपरपापण्डीअन्यतीरथीरीस्ववनापिणकरणीनही तिवारप
 छीतेआणंदनामागथापतिथूलकहीजेमोटकाप्राणीतिणानैप्राणैकरउगारिवोअमणोपासकआवकनें एपांचअतीचारप्रधानमोटकाजा

रहसि संतयमाणातां वक्ति एते ही ह्वेदं च राजापकारादि संतयते इति । एतस्य चातिचारत्वमनाभोगभणनात् एकान्तमात्रोपधितयाच
पूर्वस्मादिति विशेषः । अथ वा संभाव्यमानार्थभणनादिति चारो न तु भंगो यमिति सदरसंतभेदेति स्वदारसंनिधि नो मंत्रस्य विभ्रंजल्यर्थभेदः ।
प्रकाशनं स्वदारसंतभेदः । एतस्य चातिचारत्वं सत्यभगुने पि कलत्रोक्तौ प्रकाशनीया प्रकाशनेन लज्जादिभिर्मरणाय नर्थपरंपरा संभवात् परमा
प्रकाशनं स्वदारसंतभेदः । एतस्य चातिचारत्वं सत्यभगुने पि कलत्रोक्तौ प्रकाशनीया प्रकाशनेन लज्जादिभिर्मरणाय नर्थपरंपरा संभवात् परमा
यतो सत्यत्वात् तस्यै ति मोखेव से त्ति नृपोपदेशः । परेषामसत्योपदेशः । सहसा कारानाभोगादि ना व्याजेन वा यथा आस्माभिस्तदिदमिदं वा स
त्यमभिधा य परोविजितः इत्येवंवाक्तीकयनेन परेषामसत्यवचन व्युत्पादनमिति चारः । साक्षात्कारेणासत्ये प्रवर्तनादिति कुडले हकरणे
न्ति अस्मद्भूतार्थस्य लेखस्य विधानमित्यर्थः । एतस्य चातिचारत्वं प्रमादादिना दुर्विवेकत्वेन मया स्तथावादः । प्रत्याख्यातो अयं तु कुटले खेन नृपावा

त्यमभिधायपरोविजितः इत्यववात्तौ कायगतौ । तस्यैव काले तद्विषयकत्वमप्युक्तम् ।
 त्तिचसङ्गुतार्थस्य लेखस्य विधानमित्यर्थः । एतस्य चातिचारत्वं प्रमादादिना दुर्विवेकत्वमप्युक्तम् ।
 त्तिचसङ्गुतार्थस्य लेखस्य विधानमित्यर्थः । एतस्य चातिचारत्वं प्रमादादिना दुर्विवेकत्वमप्युक्तम् ।
 त्तिचसङ्गुतार्थस्य लेखस्य विधानमित्यर्थः । एतस्य चातिचारत्वं प्रमादादिना दुर्विवेकत्वमप्युक्तम् ।

स्सपंचं अइयाराजाणियव्वा । नसमाएवभा । कूडालेखाकरेछादनाते ४ ।
 पोतानीख्लीनीगुह्यवातप्रकाशणीपंचामेकूडीयाखदेवेनही लेणोतेहनांपांचप्रधानमोटकाअतिचारकह्वाते
 राजविरुधचनप्रकाशे २ । राजविरुधचनप्रकाशे २ । पोतानीख्लीनीगुह्यवातप्रकाशणीपंचामेकूडीयाखदेवेनही लेणोतेहनांपांचप्रधानमोटकाअतिचारकह्वाते
 तिवारपच्छीआणंदनामागाथापति धूलगकहीजेमोटकाअदत्तादानअणदीधोयको

दनमितिभावयतद्वृत्तिवाचनांतरेतु कन्नालियं गवर्णियं भूमालियं नासावहारैः कूडसंखेसंधिकरणेऽन्तिपथ्यते धावश्चक्रादौ पुनरिमे स्थूल
 स्थावादेभेदा उक्तास्ततोऽयमर्थः संभाव्यते एतदेव प्रमादसहसाकारो नाभोगैरभिधीयमाना म्हापावादविरते रतिचाराः भवंत्याकुल्यावभ
 गाद्वृत्ति एते पांचेदंस्वरूपं कन्याशपरिणीतास्वीतदर्थमलीकं कन्यालीकं तत्तुल्योक्तिगर्हितत्वादहोपात्तेन सर्वत्र मनुय्यजातिविषयमली
 कमुपलक्षितं एवं गवालीकमपि चतुष्पदजात्यालीकोपलक्षणं भूयसीकमपादानं सचेतनाचेतनवस्तुनामलीकस्योपलक्षणं न्यासोद्भवस्य
 निक्षेपः परैः समर्पितं द्रव्यमित्यर्थः तस्यापहारापलपनं न्यासापहारसायाकूटमसद्भूतमसत्यार्थसंवादेन न साक्षिकमकूटसाक्ष्यं कस्मिन्नि
 त्याहसंधिकरणे द्वयोर्धिवदमानयोः संधानकरणे विवादच्छेद इत्यर्थः इह च न्यासापहारादिद्वयस्य आद्यतयांतर्भावेऽपि प्रधानविवक्षयाऽप्यङ्ग
 वसाक्षिदानक्रिययोर्भेदेनोपादानं द्रष्टव्यमिति तेनाह छेत्ति तेनाह तं चौरानीतं तत्त्वामर्थ्यमति लोभात्काणक्येण गृह्यतेति च रतितृतीय

अंतमेव । मोसोवएसेए । कूडलेहकरणेय । तयाणं तरं चणं । थूलगच्छदिणादाणस्स । पंचअद्रया

अमणोपासके समाचरवान्हौ ते केहा किण प्रकारे चोरांरीयाणीवस्तुलेवे । । चोरानुआदेशदेवे २ । राजविषद्वयापारकरे ३ ।

व्रतमिति चारहेतुत्वात्स्ते नाहृतमतिचारउक्तोतिचारताचास्थसाक्षाच्चौर्ध्वप्रवृत्तेः तत्कारपयोगितितस्कारः प्रयोगश्चौरव्यापारणं हर
 तयूयमित्येवमभ्यनुज्ञानमित्यर्थे साप्यतिचारतानाभोगादिभिरिति विरुद्धरज्जाइकमेत्ति विरुद्धनृपयोराज्यं विरुद्धराज्यं तस्यातिक्रमोऽ
 तिलंघनं विरुद्धराज्याभिलंघनं विरुद्धराजातिक्रमः नहि ताभ्यां तत्तातिक्रमोऽनुज्ञातश्चौर्ध्वद्विरपितस्य तत्र नास्तीत्यतिचारतातस्याना
 भोगादिना चेति कूडतुले कूडमाणे न्ति तुलाप्रतीतामांगं कुडवादि कूटत्वं न्यूनाधिकत्वं ताभ्यां न्यूनाधिकाभ्यां तत्तनूनाभ्यां ददतोऽविकाभ्यां
 गृह्णतोति चरतीति व्रतमित्यतिचारहेतुत्वादतिचारः कूडतुलाङ्गुडमानमुक्तमतिचारत्वं चास्थानाभोगादेरथवानाहंचौरः ज्ञातृखन

राजाणियव्वा । न सभायारियव्वा । तंजहा । तेनाहडे तत्कारप्रउगे । विरुद्धरज्जाइकमे । कूडतुल
 कूडमाणे । तप्पडिक्खवगववहारे । तयाणंतं चणं । सदारसंतोसिए । पंचअइयाराजाणियव्वा ।

कूडातो लाराखे कूडामापाराखे लेण नावीजा देण नावीजा ४ । तिणवस्तुसरीखीवस्तुभे लीकरीनेवेचे ५ । तिवारपच्छीआणं दनाभागा
 थापति मैथुन विरमणस्वदारसंतोपेते व्रततणापां च अतिचारकह्याते जाणवा परं अमणोपां सकेसमाचरवानही तेके हाइत्तरियकहंता

नादेरकारणादित्यभिप्रायेणव्रतसापेक्षत्वात्तपाडिरूवगवचहारेत्तितेनप्रतिरूपकंसदृशंतत्प्रतिरूपकंतस्यविवधमवहरणंव्यवहारःप्रक्षेप
 स्तत्प्रतिरूपकव्यवहारेयद्यत्रघटतेत्रीहिहृतादिषुपलंजीवशादितस्यप्रक्षेपइति यावत्तत्प्रतिरूपकेणवावशादिनाव्यवहरणंतत्प्रतिरूपक
 व्यवहारोतिचारताचास्यपूर्ववत् सदारसंतोषियत्ति स्वदारसंतुष्टेरित्यर्थः इत्तरियपरिगृह्णित्तिद्वत्वरकालं परिगृह्णीताकाल
 शब्दलोपादित्वरपरिगृह्णीताभाटीप्रदानेनक्रियंतमपिकालंदिवसमासादिकंस्वयशीकृतेत्यर्थः तस्यागमनं मैथुनसेवनमित्वरपरिगृह्णी
 तागमनमतिचारताचास्यातिक्रमादिभिः [अपरिगृह्णीयागमणेत्तिअपरिगृह्णीतानामवेश्यान्यासक्तापरिगृह्णीताभाटककुलंगनावा
 चनायेति अस्याप्यतिचारतातिक्रमादिभिरेवचनंगकीडुत्तिअनंगानिमैथुनकर्मापेक्षवाकुचकुचोक्त्वदनादीनितेषुक्रीडनमनंगक्रीडा
 अतिचारताचास्यस्वदारेभ्योऽन्यत्रमैथुनपरिहारिणानुरागादालिंगनादिविदधतोऽतमालिन्यादितिपरविवाहकरणेति परेपामात्मा

नसमाययित्येवा । तं । इत्तरियपरिगृह्णित्तिद्वत्वरकालं । अपररगृह्णित्तिद्वत्वरकालं । अग्रंगकीडा । परवौवा

वेश्यागमनपरिगृह्णीतानोगमनः । अपरिगृह्णीताविधवास्त्रीतेहृतणोगमनः । कुलांगनास्त्रीसंधातेकामक्रीडापारकाथेटावेटीनोवी

न आत्मीयापत्ये भ्यश्च व्यतिरिक्तानां वि वाहकरणं परविवाहकरणमयमभिप्रायः स्वदारसंतोषिणो हि न युक्तं परेषां विवाहादिकरणेन
मेयुन नियोगोऽनर्थको विशिष्टविरति युक्तत्वादित्ये वसनाकलयतः परार्थकरणोद्यततयातिचारोयमिति कामभोगतिब्बाभिलाषेति कामौ
शब्दरूपौ भोगगंधरसस्पर्शालेपुतीव्राभिलाषोऽत्यन्तं तद्धवसाधित्वं कामभोगतीव्राभिलाषः अथमभिप्रायः स्वदारसंतोषी हि वि
शिष्टविरतिमान् तेन च तावत्यै मेयुन कर्तुं सुचितायावत्यावेदनितवाधोपशम्यति यस्तु याजीकरणादिभिः कामशाल्वविहितप्रयोगैश्च
तामधिकामुत्पाद्य सततं कुरत सुखमिच्छति समैयुन विरतिव्रतं परमार्थतो मखिनयति को हि नाम सकर्णकः पार्त्तामुत्पाद्याग्निसेवाजनित
हकरणे । कामभो ए सुतिब्बाभिलासे । तयाणंतरंचरणं । इच्छापरिमाणस्वसमणो वा स एणं । पंच
तामधिकामुत्पाद्य सततं कुरत सुखमिच्छति समैयुन विरतिव्रतं परमार्थतो मखिनयति को हि नाम सकर्णकः पार्त्तामुत्पाद्याग्निसेवाजनित

हकरणे । कामभो ए सुतिब्बाभिलासे । तयाणंतरंचरणं । इच्छापरिमाणस्वसमणो वा स एणं । पंच
तामधिकामुत्पाद्य सततं कुरत सुखमिच्छति समैयुन विरतिव्रतं परमार्थतो मखिनयति को हि नाम सकर्णकः पार्त्तामुत्पाद्याग्निसेवाजनित

वाहकरावे संसारना कामभोगने विखेती व्रवणो अभिलाषा पराखे भोगवैतिवारपच्छी आणं दनामा गृहस्थ इच्छा कही जे परिगृह ते इतणो हि वे
परिमाणराखणो अमणो पासक आवक व्रत धारी ने ते परिग्रह प्रमाण व्रत ना पांच सती चार जाणवाति के अमणो पास के न समा चरवा ते के

सुखं वाञ्छेदित्यतिचारत्वं कामभोगतीव्राभिलाषस्येति खेत्तव्यप्युपमाणाद्वक्रमेति चेत्ववस्तुनः प्रमाणातिक्रमः प्रत्याख्यानकाल
 गृहीतप्रमाणोक्तं घनमित्यर्थः एतस्य चातिचारत्वमनाभोगादिनातिक्रमादिना वा अथवा एकचेवादिपरिमाणकर्तुः तदन्यचेत्वस्य
 वृत्तिप्रवृत्तिसीमापनयनेन पूर्वचेत्वयोजनात् चेत्वप्रमाणातिक्रमोतिचारएवत्रतसापेक्षत्वात्तस्येति हिरण्यमुपमाणाद्वक्रमेति
 प्राग्वदथवारजादेः सकाशात्तुञ्चं हिरण्यव्यभिग्रहायधियायदन्वगिण् प्रयच्छतः पुनरपक्षेः पूर्त्ता गृहीष्यामीत्यश्वसायवतोयमति
 चारसौथैवेति रधणधन्यमाणाद्वक्रमेति अनाभोगादेरयथा लभ्यमानधान्याद्यभिग्रहं यावत्तारोचएव बंधनपदं कृत्वा भारयतीति
 चारोयमिति दुपयचउपयपमाणाद्वक्रमेति अथमपि तथैवायथा गोवदुधादियोपितुमु यथा अभिग्रहकान्नावधिपूर्त्ता प्रमाणाधिक
 वत्सादिचतुष्पदोत्पत्तिर्भवति तथा खण्डादिकं प्रक्षिपतोऽतिचारोयं तेन हि जातमेव वत्सादिकमपेक्ष्य प्रमाणातिक्रमस्यपरिहृत
 त्वाह्नर्भगतापेक्षया तस्य संपन्नत्वादिति ४ कुर्वियपमाणाद्वक्रमेति कुप्यं गृहीपस्करंयालकञ्चोलकादिश्चयंचातिचारोनाभोगादिना
 अथवा पंचैव स्थालानि परिगृहीतव्यानीत्याद्यभिग्रहयतः कस्याप्यधिकतराणां तेषां संपत्तौ प्रत्येकं घादिमीलनेन पूर्वसंस्नात
 स्यापनेनातिचारोयमित्याहचलेत्तादि १ हिरणाद्रि २ धणाद्रि ३ रुपयाद्रि ४ कुप्यमाणाक्रमे ५ जोयणा २ पयाणा २ बंधणकारणा ४

भावे हि नो कुज्जादिग्व्रतं शिञ्चाव्रतानि च यद्यपि पूर्वं नोक्ता नितयापितवतानि द्रष्टव्या न्यतिचारभरणस्यान्यथा निरवकाशता स्यादिहेति
कथमन्यथा प्रागुक्तं दुवालसविहंसावगधम् पडिवज्जिस्सामीतिकथं वावच्यति दुवालसविहंसावगधम् पडिवज्जति त्ति अथ वा सामायिकादौ
नामित्वरकालीनत्वे न प्रतिनियतकालकरणीयत्वात् नतदैवतान्यसौ प्रतिपन्नवान्दिग्व्रतं च विरते रभावात् उचितावसरे तु प्रतिपत्स्यते

हिरस्सुवस्सपरिभाणाइक्कमे । दुपयचउप्पयपरिभाणाइक्कमे । कुवियपरिभाणाइक्कमे । तथाणं
तरंचणं । दिसिदिदिसिपंचअइयारा । जाणियब्बा । नसमायारियब्बा । तं । उडुदिसिपरिभाणा

हाधनअनेधान्यतिकोपरिमाणं ऊं तीअधिकोराखे । १ । खेतविह्वनोएकजेवकरेति मदीइधरनोएकधरकरे हिरणकहीजेरूपोसोनोप्र
प्रमाणयकी अधकोवध्योजाणीने स्वीने ग्रहणाघडावे ३ । द्विपदचोपंदनोप्रमाण अधकोजाणी तेहतणोकेडगिणीमैनराखेयाली
वाटकीभाजीविवणाकरेप्रमाणं ऊं तीअधकावध्याजाणीने तिवारपक्खीआणंदआवकटहस्य च्यारदिशिअनेचारविदिसतेहनापांचअ
तिचारप्रधानमोटकाभगवंतेउपदिस्थातेजाणवातिकेअमणोपासकेसमाचरवानहीतेकेहापर्वतादिक उं चोचदणोतेउं चीदिशतेहृत

इतिभगवत्सदतिचारवर्जोनीपदेगनमुपपन्नंयच्चोक्तं द्वादशविधंभट्टचिधर्मप्रतिपत्त्ये यच्चयच्चतिद्वादशविधं आयकधर्मं प्रतिपद्यतेतद्यथा
कालं तत्कारणभ्युगमादगवद्यमवसेयमितितत्र उद्धृदिसिपमाणाद्रूपमेतिक्वचिदेवंपाठः क्वचिन्नुद्धृदिसाद्रूपमेतिक्वचिदेवोद्धृदिगाद्यति
कमाद्यनाभोगादिनातिचारतावसेया खेत्तनुद्धृत्ति एकतोयोजनगतपरिमाणमभिटचीतमन्यतोदययोजनानान्यभिटचीतानिततद्य
यस्यां दिग्दिग्दयोजनानि तस्यांदिगिसमुत्पन्नेकाथ्यो योजनगतगध्यादपनीयान्यानि दययोजनानि तत्रैव खलुध्याप्रधिपति संबद्धं

इक्षमे । अहोदिसिपरिमाणद्रक्षमे । तिरियदिसिपरिमाणद्रक्षमे । चउदिसिपरिमाणद्रक्षमे ।
खेत्तवुद्धिस्सअंतरद्धा । तयागंतयंचगं । उवभोगपरिभोगेदुविहेपणत्ते । तं । भोयणतो । कम्मतोय ।

गोप्रसायश्चकोकरे पर्वतादिकुङ्कंतीनीचोत्तरेतेनीचीदिगक्की जेतएनोप्रमाणउल्लंघे तिरछीदिगनोजेतलोप्रमाणकीधोऊयेतेच
थीआगेगवालाभजाणीनेउल्लंघे ३ । च्यारेदिगानोजेतलोप्रमाणकीधोऊयेतेलाभयोउल्लंघे ४ । जेतनीएदुकरेजेवानोसातरोचेतमा
हेघाले ५ । तिवारपक्कीआगंदगामाग्टरस्यएवातोउपभोगकहिजेदूजोपरिभोगकहीजेतेचनाधिभेदकसाछे तेवोआभोजनयकीपूऊधे

यत्येकत इत्यर्थे चातिचारोव्रतसापेक्षत्वादवसेयः सद्भ्रान्तरद्वत्तिस्मृत्यन्तर्द्धानं स्मृतित्रयः किं मया व्रतं गृहीतं शतमर्थ्यादया वा
पंचाशन्सर्वाद्यावाइत्येवमत्सरणेयोजनशतमर्थ्यादायामपि पंचाशतमतिक्रामतोयमतिचारोवसेयइति ॥ ६ ॥ भोयणउ कम्मउ यत्ति
भोजनमाश्रित्यवाह्याभ्यंतरभोजनीयवस्तून्पेक्ष्येत्यर्थः कर्म्म तः क्रीयां जीवनवृत्तिं वाह्याभ्यंतरभोजनीयवस्तुप्रामिनिमित्तभूतामा
श्रित्येत्यर्थः सच्चित्ताहारेत्तिसचेतनाहारः पृथिव्यपकायवनस्यति जीवशरीराणां सचेतनानामभ्यवहरणमित्यर्थः अयमतिचारः
कृतसच्चित्ताहारप्रत्याख्यानस्यकृततत्परिमाणस्यवानाभोगादिना प्रत्याख्यातं सचेतनं नभक्षयतस्तद्वाप्रतीत्यातिक्रमादौवर्त्तमानस्य
सच्चित्तपडिवद्वाहारेत्ति सच्चित्तेवद्वादौप्रतिबद्धस्य गुंदादेरभ्यवहरणं अथवा सच्चित्तेऽस्थिकेप्रतिबद्धं यत्प्रक्रमचेतनंखजूरफला
दितस्य सास्थिकस्यकटाहमचेतनं भक्षयिष्यामीतरत्परिहरिष्यामीतिभावनयासुखचेपणमित्येतस्यचातिचारत्वं व्रतसापेक्षत्वादिति
अपक्वोसहिभक्षयणयन्ति अपक्वयाग्निनाऽसंस्कृताश्लेषधेः शाल्यादिकायाभक्षयताभोजनमित्यर्थः अस्याप्यतिचारताअनाभोगा
दिनैव नतु सच्चित्ताहारातिचारैणैवास्य संगृहीतत्वात्किंभेदोपादानेनेति उच्यते पूर्वोक्तपृथिव्यादिसच्चित्तसामान्यापेक्षया औषधी
नांसदाभ्यवहरणीयत्वेन प्राधान्यख्यापनार्थं दृश्यते चसामान्योपादानेसत्यपिप्राधान्यापेक्षयाविशेषोपादानमिति ५ दुपक्वोसहि

भवत्युगया दुपका अग्निनाद्यचित्ताद्यौपधयदाश्चगतायतीचारताचास्यपक्षुग्माभवावतःतुच्छोसहिभल्लगद्विहि तुच्यायसाराज्योप
धयोनिष्पन्नफलीप्रभृतयदाश्चगोष्ठिमृतीविराभनास्यत्पाचतल्काव्यट्टमिरितिविनेतिगायित्तागिना अचितीकृत्यनभवागोव्याभनं
तितत्कारणेनापिभक्षणेतिचारो भवति त्रतसपेक्षत्वात्तस्येति धृश्चपंपातिचारागृत्व मूलधगमन्तमेवमेवेत्यतोमधुमद्यमांसमरात्रि
भोजनादित्रतिनामनाभोगातिक्रमादिभिरनेकैर्भवंतीति कमाउणमित्यादिभ्रमं तोयदुपरिभोगव्रतं परतर्गाद्विक्रं कर्म प्रत्याख्यामी

ततयणंभोथणतोसमणोवासएणं । पंचअइयारा । जाणियया । नममायरियया । तंजहा । स
चित्ताहारे । सच्चित्तपडिववाहारे । अप्पओलितोसहिभवत्तणया । दुप्पोलितोसहिभवत्तणया । तु

कर्मवकीधृच्छ्वेतित्तांपछलीजे भोजननाधृअतीचारतेअमणीपानकथायत्तने त्थीजेहे पांचप्रतीचारदेवानामागतनजाणमाभगं तत्तमन
ह्यातेजाणयातिकेअमणीपामकेसमाचरणानरीतेकेआपच्चउडाणकीधियकेमचित्तपमारलेपलीसत्तित्तमेकीलेयाठारलेवे सच्चित्तप
सुअनेअच्चित्तपसुएदोमुयोकोकेषायकालेवे ३ । अपपत्तयसुनेचनोभञ्जणकरे ४ । जेमाहेवीजमंजस्यानेहो धणेगापेट्टमनयाधृको

त्येवं रूपं तत्र अमणोपासकेन पंचदशकर्मादानानिवर्जं नीयानिद्रं गालकर्मोत्ति अंगारकरणपूर्वकस्त्रिंशद्विक्रयएवंयदन्यदपि विक्त्रिं समारंभ
पूर्वकं जीवनिमिटकादिपाकरूपं तदंगारकर्मोत्तिग्राह्यं समानस्वभावत्वात् अतिचारात्वास्थाकृतं तत्प्रत्याख्यानस्यानाभोगादिनाऽलेव
वर्तनादित्येवं सर्वत्र भावनाकार्या १ नवरंवनकर्मचवनस्य तिष्ठेदन्पूर्वकं तद्विक्रयजीवनम् २ शकटकर्मशकटानां घटनविक्रयवाहनरूपं ३
भाटकाकर्ममूल्यायं गन्ध्यादिभिः परकीयभांडवहनं स्फोटकर्मकुहालहलादिभिर्मिदाराणेन जीवनम् ५ दंतवाणिज्यं हस्तिदंतनखसंख

च्छोसिंहिभक्षण्या । कर्मतोणं । समणोवासरणं । मन्त्ररसकस्मादाणाइं । जाणियव्वाइं । नस
जायरियव्वाइं । तं । इंगालकर्म १ । वणकर्म २ । साडियकर्म ३ । भाडियकर्म ४ । फोडिक

लीफलीप्रमुख ५ । कर्मयकीपांचयतीचारुवेअमणोपासकआवकनेपन्नरसकहतां १ ५ पनरहकस्मादाननां ५ पांचअतिचारजाणवा
अमणोपासकेतिकेसमाचरवाअंगीकारकरवानहीतेकेहाइंगालकहीजेलीहालानोकर्म १ । वणकस्मवनस्यतीकर्म २ । वडागाडील
ऊडीगाडीकर्मकरावे ३ । उंठवलदतणोभाडोकरे ४ । हलकुदालेकरीभमीफोडे ४ । हाथीप्रमुखतणोदांतवेचे ५ । चमरीगाइप्रमुख

पूतिकेशादीनां तत्कर्म कारिभ्यः क्रयेण तद्विक्रयपूर्वकं जीवनम् ६ लक्षवाणिज्यं संजातजीवद्रव्यान्तरविक्रयोपलक्षणं ७ रसवाणिज्यं सुरादिविक्रयः ८ विपवाणिज्यं जीवघातप्रयोजनं गन्धस्वादविक्रयोपलक्षणं ९ केशवाणिज्यं केशवतांदासीदासगवौद्रहस्य्यादिकानां विक्रयरूपं १० यंत्रपीडनकर्म यंत्रेण तिलेल्लुप्रभृतीनां यत्पीडनरूपं कर्म तत्तथा ११ निष्ठाब्धनकर्म वर्द्धितकरणं १२ द्रवगिदाणं दवाग्नेर्दानेर्दानं धितरणं चेत्यादिशोधननिमित्तं दावाग्निदानमिति १३ सरदह तडागयोपगयातत्सरः स्वभावनिष्पन्नं क्रूरोनद्यादीनां निम्न

स्मेषू । दंतवाणिज्ये ६ । केशवाणिज्ये ७ । रसवाणिज्ये ८ । लक्षवाणिज्ये ९ । विपवाणिज्ये १० । जंतपीलणकर्म ११ । निष्ठाब्धनकर्म १२ । द्रवगिदावणिया १३ । सरदहतलावसो सण्या १४ । अस

तणो केशवे चेतलघृतमधुमद्यं मांखणवे चेतलाखवे चेतसाजी सावप्रमुखवे च वचनागसोमलअमलप्रमुखवे चेतिलसरसवअलसी करडप्रमुखनी घाणीपीलेउं ठघोडावलदतिणारे दागडां भदिरावे द्रवदेवे चेतमे मरीडादि कनेवाले सरोवरतलावद्रहआपरे चेतमे पाणी आणीने सोसे कृतराक्कडां मिनी मोरपारे वासुवासेना प्रमुखनेपाले ति वारपट्टी आणं दना मागायापति अर्थदं दडतणा चार प्रकारभगवंते उपदिख्या

तरः प्रदेशस्तडागं खननसंपन्नमुत्तानविस्तीर्णजलस्थानमेतेषां शोषणं गोधूमादीनां वपनार्थं १४ असईजणपोसणया असतीजनस्य दासी
जनस्य पोषणं तद्गाटिकोपि जीव नार्थयत्तत्तथा एव मन्यदपि क्रूरकर्मकारिणः प्राणिनः पोषणमसतीजनपोषणमेवेति १५ कंदप्रेत्तिकंदर्पः
कामसद्देतुर्विशिष्टो वाक्प्रयोगोपिकंदर्पं उच्यते रागोद्रेकात्प्रहासमित्रं मोहोद्वीपकं नामेति भावः अयं चातिचारः प्रमादाच्चरितलज्जणो
नर्थदंडभेदव्रतस्य सहसाकारादिनेति १ कुकुद्दतिकौकुच्यमनेकप्रकारासुखनयनादिविकारपूर्विकापरिहासादिजनिकाभांडमिव विडं

इजणपोसणया १५ । तयारणंतरंचणं । अणत्थदंडेचउविहेप्रणत्ते । तं । अवज्जाणायारिए । पमाया
यारिए । हिंसप्पयाणे । पावकम्मोवएसेतस्सणं । अणद्धादंडवेरमणस्स । समणोवासगस्सं । पंचअइ
याराजाणियव्वा । नसमायारियव्वा । तं । क्काणवट्ठणवन्नगविलेवणे । सहखुवरसगंधे । वत्थासण

तेकेहाअपयानाचरितकं आर्त्तरोद्रधानकरे १ प्रमादाच्चरितप्रमादचौतवे २ हिंसाप्रदानश्चिंसाउपदेशपापकर्मोपदेशकर्म तेहतणा
अनर्थदंडवेरमणनामाव्रततेहतणाअमणोपासकआवकनेपांचअतीचारप्रधानमोटकजाणवातिकेसमाचरवानहीतेकोहा हास्यचेष्टा

यनक्रियाचयमपितथैव सोऽहरि एत्तिमौख्यधार्थं प्रायमस्त्यासं वृत्तप्रलापित्यमुच्यते अथमतिचारः प्रमादव्रतस्य पापकर्मोपदेयव्रतस्य वा
नाभोगादिनैव संजुतादिगणोत्ति संयुक्तमर्थक्रियाकरणजममधिकरणसुद्रुतलमसलादितत्ततिचारहेतुत्वात्ततिचारो विंशप्रदाननि
वृत्तिविषयः यतोसौ साक्षाद्यपि द्विष्वं गच्छादिकं न समर्प्य यतिपरेणांतयापितेन संयुक्ते न ते याचिन्वाप्यर्थक्रियां कुर्वति वि संयुक्ते तु तस्मिं
सौ स्वतएव विनियारिता भवन्ति ४ उच्यभोगपरिभोगन्ति उपभोगपरिभोगविषयभूतानि यानि द्रव्याणि ज्ञानप्रकृते उच्योद्भूतोद्भूतौ हर्षनका
लकादीनि भोजनप्रकृतेऽसनपागादीनि ते पुन्यवृत्तिरिक्तमधिकसात्यादीनामनर्थक्रियासिद्धान्तपयि शिष्यतेतदुपभोगपरिभोगातिरिक्तं त

आभरणे । पङ्क्तिमणे । देवस्त्रियं सज्वं । १। कंदम्पे १ । कुक्षुर्दृष्ट १ । ओहरी एव संजुता । हिकारणे ४ ।

उवभोगपरिभोगातिरिक्ते ५ । तयागंत रं च गं । सामाद्रयसापंच अद्रयारा । समणो वा स एणं जाणिय

न करे कन्दर्पकाशे यानकरेनेतां करिभा उच्ये दानकरेऽङ्गलमसलद्विंसाना उपगरणे कृता करी नरागे ४ खानाद्विदानी सामग्री उपदेय
देर्धने देयेन ही ५ तियारपत्नी भागं दनामागायापति सामायिकजतनापांच सती पार उपदित्यात्र मणोपासा कदा रजनं जाणिवा परं-

दुपचारादतिचारस्ते न आलोपभोगातिरिक्ते न परे प्रांस्तानभोजनादिभिरनर्थदंडोभवति अथंच प्रमादव्रतस्यै वातिचार इति उक्ता गुणत्र
तातिचारा अथ शिखाव्रतानां तानाह सामाद्वयस्वत्ति समो राग द्वे पविद्युक्तोयः सर्वभूतान्यात्मावत्यश्रुतितस्ययः प्रतिक्षणमपर्वोपर्वज्ञानदश
नचारितपर्यायाणां निरुपमसुखहेतुभूतानामधःकृतचिंतामणि कल्पद्रुमोपमानलाभः ससायः सप्रयोजनमस्यानुष्ठानस्येति सामायिकं
तस्य सावद्ययोगनिषेधरूपस्य निरवद्ययोगप्रतिषेधस्वभावस्य चमणदुष्यणिहाणे त्तिमनसोदुष्टं प्रणिधानं प्रयोगोदुः प्रणिधानं कृतसामायि
कस्य गृहे कर्त्तव्यता कथयतां सुकृतदुःकृतपरिचिंतनमिति भावः वयदुष्यणिहाणे त्ति कृतसामाधिक्यव्रतस्य निष्ठरसावद्यवाक्प्रयोगः काय

व्वा । न समारियव्वा । तंजहा । अणदुष्यडिहाणे २ । कायदुष्यडिहाणे । सामाद्वयस्वसति अकारण

या ए४ सामाद्वयस्व अणवद्वियस्वकरणयाधू तयाणंतरंचणं देशावगासियस्वसमणोवासएण पंचअद्द

समाचारवानही तेके द्वा सामायकमेवेठो धरनो कामचीं तवे सामायकमेवेठो कठोरवचनवोले सामायकमाहि अणपुं जेय केवेसे सामाय
कमेकीयो कालपूरोथयो किनही एहवेपोताने मनमेचीं तवे सामायकमेवेठो सामायकनो कालययो नहीं तिवार पहली सामायकने

दुष्प्राणिप्राणेतिद्यतसामाधिकस्याप्रत्युपेक्षितादिभूतलादौकस्वरणादीनां देहावयवानामभिभूतस्यापनमिति सामाद्वयस्वसङ्घकरण
यत्ति सामाधिकस्य संबंधनीयास्तुतिः अस्यां वेलायां मया सामाधिकं कर्त्तव्यं तत्र चेत्थे वं रूपं स्वरंगं तस्याप्रबलप्रभादतया अकरणं ४
स्तुत्यकरणं अणवद्वयस्वकरणयत्ति अत्र न वस्यतस्याल्पकालीनस्यानियतस्य वा सामाधिकस्य करणमनवस्यतत्करणमल्पकालकरणानंतर
मेवत्यजतियथा कथंचिद्वाकरोतीति भावः इह चाद्यत्रयस्यानाभोगादिनाऽतिचारत्वमितरद्वयस्य तु प्रभादवच्छलतयेति ५ देशावगासि

याराजाणियच्चा । नसमाययियच्चा । तंजहा । आणवणपञ्चोगे १ । पेसवणपञ्चोगे २ । सहाणुवा
ए ३ । खुवाणुवा ए ४ । वहियापोणगलपक्खवे ५ । तवाणंतंरुंचणं । पेसहोववासस्वसमणेवास

पारेतिवारपच्छीआणंदनामागाथापतिदेशावगासिकनामाव्रत तेचतणाअमणोपासकआवकनेपांचअतीचारजाणवा परंसमाच रि
वान्हीतेकेहाधरयकीवस्त्रमंगावे १ । अथवामोक्तेवलीङ्गं कारोकरे २ । इट्टेकरीआपणपोजणावे २ । खुवदेग्वाडेपोतानो ४
वलीकाकरोनांखीनेआपणपोजणावे ५ । तिवारपच्छीआणंदनामागाथापतिपोपधोपवासनाएहवेनासेव्रततेचतणोअमणोपासकआव

यत्तिदिग्व्रतगृहीतदिक्परिमाणस्यैकदेशो देशस्तस्मिन्नावकासो गमनादिचेष्टास्थानं देशवकाशेन निर्हृतं देशवकाशिकं पूर्वगृहीतदि
क्वतसंक्षेपरूपं सर्वव्रतसंक्षेपरूपं चेति आणवणपञ्चो एतत्तद्गृहीतविशिष्टावधिके भूदेशाभिग्रहे परतः स्वयंगमनायोगात्तदन्यः सञ्चित्तादिद्रव्या
नयने प्रयुज्यते संदेशकप्रदानादिना त्वयेदमानेयमित्यानयनप्रयोगः । पे सवणपयोगेति बलाद्विनियोज्यः प्रेयस्तस्य प्रयोगो यथाभिग्रहीत
प्रवीचारदेशव्यतिक्रमभयात् त्वयावस्यमेव गत्वामसगवाद्यानेयमिदं वातलकर्तव्यमित्येवंभूतः प्रेयप्रयोगः रसद्वाणुवां एतत्तिस्वगृहवृत्तिप्राका
राद्यावच्छिन्नभूप्रदेशाभिग्रहे वह्निः प्रयोजनोत्पत्तौ तत्र स्वयंगमनायोगात्तद्वृत्तिप्राकारादिना प्रत्यासन्नवर्त्तिनो बुद्धिपूर्वकमभ्युक्ताकाशिता
दिशब्दकरणेन समवसितकान्बोधयन् शब्दानुपातः शब्दस्याऽनुपतनमुच्चारणं तादृग्येन परकीयश्रवणविवरमनुपतत्यसाविति ३ रूपाणु
वा एति अभिग्रहीतदेशाद्वह्निः प्रयोजनसङ्गावैशब्दमनुच्चारत एव परे पांस्वसमीपो नयनाथं स्वशरीररूपानुदर्शनं रूपानुपातः ४ वह्निया
पोगलापक्वु वेत्ति अभिग्रहीतदेशाद्वह्निः प्रयोजनसङ्गावैशब्दमनुच्चारत एव परे पांस्वसमीपो नयनाथं स्वशरीररूपानुदर्शनं रूपानुपातः ४ वह्निया
तीचारत्वमितरस्य तु त्वयस्य व्रतसापेक्षत्वादिति । पोसहोववासत्तिद्गृहपोषशब्दोऽभ्यादिपूर्वसु रूढः तत्र पोषधे उपवासः पोषधोपवासः
सचाहारादिविषयभेदाच्चतुर्विधः इति तस्य अप्यङ्गिलेहियेत्यादि अप्रत्युपेक्षितो जीवरक्षार्थं चक्षुषाननिरीक्षितो उद्भूतचेतोऽवृत्तितया

ऽसस्यगुनिरीक्षितः शय्याशयनंतदर्थसंस्कारकः कुशकंवलफलकादिः शय्यासंस्कारकस्ततः पदत्वयस्य कर्मधारये भवत्यप्रत्युपेक्षितः दुप्रत्युपेक्षितः शय्यासंस्कारकः एतदुपभोगस्यातिचारहेतुत्वादयमतिचारउक्त २ एवमप्रमार्जितशय्यासंस्कारकोपिनवरं प्रमार्जनं वसनांचलादिना एवमितरौ द्वौ नवरसुच्चारः पुरीषं प्रश्रवणं मूलं तयोर्निमित्तं भूमिः स्थंडिलं एते च त्वारोऽपि प्रमादतया तीचाराः ४ पोसद्वो ववासस्त्वसमं अणुपालणव्यतिष्ठतपोपधोपवासस्यास्थिरचित्ततवाहारशरीरसत्कारा ब्राह्मण्यापाराणामभिलपणादननुपालनं पौषधस्येति ५

एणं । पंचअइयाराजाणियव्वा । नसमायारियव्वा । तंजहा । अप्पडिलेहि यदुप्पडिलेहि यस्सिज्जा संथारे १ । अप्पमज्जियदुप्पमज्जियस्सिज्जा । संथारे २ । अप्पडिलेहि यदुप्पडिलेहि यत्तच्चारपासवण

कने पांचअतीचारप्रधानमोटकाजाणवापरं अमणोपासकेसमाचरवानहीते केहाअपडिलेहे संथारे दूपडिलेहे संथारे सिज्यासंथारे पाटलेवेसे अप्रमार्जितसंथारे दुप्रमार्जितसंथारे सिज्यायेवेसे अप्रतिलेखतभूमकायेदुप्रतिलेखतभूमिकायेमलसूत्रपरठवतो भूमिनजोयेइअप्र

अस्य चातिचारत्वं भावतो विरते वाधितत्वादिति । अहं संविभागस्येति अहं नित्यथा सिद्धस्य स्वायं निर्वर्तितस्येत्यर्थो गनादेः समितिसंगतत्वेन पञ्चात्कर्मादिदोषपरिहारेण विभजनं साधवेदानद्वारेण विभागकरणं यथा संविभागस्य सच्चित्तनिखेवेणेत्यादिसच्चित्तेषु बीज्यादिषु निक्षेपणमन्नादेरदानवुद्ध्यामाह स्थानतः सच्चित्तनिक्षेपणमेवं सच्चित्तेन फलादिनास्य गनम् सच्चित्तपिधानं २ कालातिक्रमः कालस्य साधुभोजनकालस्यातिक्रमउक्तं धनं कालातिक्रमः अयमभिप्रायः कालमनमधिकं चात्रात्वा साधवो न गृह्णीयन्ति ज्ञास्यन्ति च यथा यददात्येवं विकल्पतोदानार्थमभ्युत्थानमतीचारः इति तथा परव्यपदेशः परकीये मेतत्तेन साधुभ्यो न दीयते इति साधुसमक्षं भणनं जानं तु साधवो य

भूमी ३ । अप्यमज्जियदुप्पमज्जिय उच्चारप्राप्तवणभूमी ४ । पोसहो ववासस्ससम्भं अणुणुपालयथा । तयाणं तरं चणं । अहं संविभागस्य । पंच अइयाराजाणियव्वा । नसमारियव्वा । तंजहा । स

मार्जितभूमकाद्येदुप्रमार्जितभूमकायेमलम्बत्वादित्यणुपूजेनैकनाखे ४ । पोसहो पवासनेमम्यक्कहतां भलीभांति पालेनहीति वारपच्छी अयाणंदनामागाथापत्तिश्चित्थसंविभागनमेएहवेनामेव तत्तिणरापांच अतीचारप्रधानमोठकाजाणिवापरं समाचरवाकहता अंगीकार

द्यस्यैतद्भक्तादिकं भवेत्तत्तत्कथमस्त्वभ्यन्तदद्यादितिसाधुसंप्रत्ययायैथवास्मादानान्मन्नादेः पुण्यमस्त्विति भणनमिति ४ मत्सरिता अ
परेणेदं दत्तं किमहंतस्मादपि कथमपि ददामीत्येवं रूपोदानप्रवर्तकविकल्पो मत्सरिता एते चातिचारएव न भंगादानार्थ
मभ्युत्थानं दानपरिणतेद्यदूयितत्वात् भंगस्वरूपस्यैवैवमभिधानात् यथादागांतरायदोसाण देद्देदिज्जं तयंचवारेद्दिज्जं वापरितप्पद्दइति
किवणत्ता भवे भंगो १ आवय्यकटीकायां हि न व भंगातिचारयोर्विशेषोऽस्माभिरवबुद्धः केवलमिह भंगाद्वित्वे कंकुर्वद्भिरस्माभिरिति चाराव्या
ख्याताः संप्रदायान्न वपदादिपुतयादर्शनात् जारिसञ्चो जइ भेओ जह जायइ जह वतत्थ दोस गुणाजयणाजह अइयारा भंगो तह भावणाने
या १ इत्यस्या आवय्यकचूर्ण्यो पूर्वगतगाथाया दर्शनादतिचारशब्दस्य सर्वभंगो प्रायोऽप्रसिद्धत्वाच्च ततो नैवं शकनीये एतेति चारा उक्तास्ते भंगा
एवेति यथाये एते प्रतिव्रतं पंचपंचातिचारास्ते उपलक्षणमतिचारांतराणामवसेयानत्वधारणं यदाहुः पूज्याः पंचपंचाद्वाराओ सुत्तं मि

च्चित्तनिकखेवणया १ । सच्चित्तप्येहणयार १ कालाद्रक्कमदारे ३ । परवदेशे मच्छरया १ तयाणंतरं

न करणाते कोहाफासूमाहे वस्तु सच्चित्तभेले १ । सच्चित्तादिकाफले करअच्चित्तढां के कालआहारपाणीनो उल्लंघ्यापद्ये वोलावे पोतानी वस्तु

जे उवदं सिया तेना वहारण ठाए किं तु ते उवल कखणंति इदं चेह तव्यल व्रत विषयेऽना भोगादिनाऽतिक्रमादिपदत्रयेण वास्वबुद्धिकल्पनया
 वा व्रतसापेक्षतया व्रतविषयं परिहारः प्रवृत्तिः सोतिचारो विपरीततायां तु भंग इत्येवं संकीर्णातिद्वारपदगमनिकाकार्या अथ सर्वविरतावेवा
 तिचारारम्भंति देसविरतौ तु भंगा एव यदाह सम्बन्धे विषय ईदृशारा संजलणां तु उदयश्चोद्धतिमलच्छेज्जं तु उदयश्चोद्धतिमलच्छेज्जं पुण्योद्भववारस एहं कसायाणं अतो
 च्यते इयं हि गाथा सर्वविरतावेवातिचारभंगोपदर्शनार्थं न देशविरत्यादिभंगदर्शनार्थं तथैव वृत्तौ व्याख्यातत्वात् तथा संज्वलनोदयविशेष
 सर्वविरतिविशेषस्यातिचारा एव भवंति न मूलच्छेज्जं प्रत्याख्यानावरणादीनां तदेव पञ्चानुपव्यां सर्वविरत्यादीनां मूलतः छेदो भवतीत्येवं
 भूतव्याख्यानां तरेपि न देशविरत्यादावतिचारभावः सिद्धयति यतो यथा संयतस्य चतुर्थानामुदये यथाख्यातचारित्रं भस्य तीतरच्चारित्रं
 सम्यक्तं च सातिचारमुदयविशेषान् विरतिचारं भवतीत्येवं तृतीयोदये सरागचरणं भस्यति देशविरतिसम्यक्ते सातिचारो नि
 रतिचारेषु प्रत्येकं तथैव स्यातां द्वितीयोदये देसविरतिर्भस्यति सम्यक्तं तु तथैव द्विधा स्यात् प्रथमोदये तु सम्यक्तं भस्यतीति एव चेत्तत्कथमन्य
 था सम्यक्तातिचारेषु द्वैशिकेषु प्रायश्चित्तं तप एव निरूपितं सार्विकेषु मूलमिति अथानं तानुबंधादयो द्वादश कथायाः सर्वधातिनः संज्वलना
 स्तु देशधातिन इति ततश्च सर्वधातिनामुदये मूलमेव देशधातिनां त्वतिचार इति सत्यं किंतु यदेतर सर्वधातिनां त्वं द्वादशानां कथायाणां तत् सर्ववि

रतापेक्षमेव शतकचूर्णिकारेण व्याख्यातं न तु सम्यक्तादौ चेदमिति तथा हि तद्वाक्यं भगवत्तत्प्राणीयं पंचमहव्वयसद्वयं अद्वारससीलंगसहस्र
कलियंचारित्तं घाणत्तित्तिसब्बघादूणोति किञ्च प्रागुक्तोपदर्शितायाः जारिसञ्चोद्भूत्यादिगाथायाः सामर्थ्यादतिचारभङ्गोद्देशविरतिस
म्यक्तयोः प्रतिपत्तव्याविति अपच्छिमेत्यादिपश्चिमैवापश्चिमामरणं प्राणत्यागलक्षणं तदेवांतोमरणांतस्तत्र भवामारणान्तिकासंलि
ख्यते कथीकृत्य तेशरीरकषायाद्यनयेतिसंलेखनातपोविशेषलक्षणं ततः पदत्वयस्य कर्मधारयस्य आभोपणसेवनातस्या आराधना अखंड

चरणं । अपच्छिममारणं तित्यसंलेहणा । उक्तसूणाराहणाए । पंचअद्वयाराजाणियव्वा न समारिय
व्वा तंजहा । इहलोगासंसप्पओगे १ परलोगासंसप्पओगे २ । जीवियासंसप्पओगे ३ मरणासंसप्प

पराद्वकहे अहंकारकरीने विहरावे तिवारपक्खीआणंदनामागाथापतिचिवे अपच्छिमच्छेहडलीआउखेपुणं चोतांसंलेहणा कहीजेतिण
आपणाअणसणआराधिवानेविषेअमणोपासकआवकनेपांचअतिचारजाणवापरंअंगीकारकरणानही तेकेहाइहलोकेअणशयका
चींतवेमनुव्यामेराजामंतीउज्ज्यापरलोकरेविषेचींतवेउडंइद्रज्योदेवताउज्ज्यो १ महिमाउतांवकांविचारिच्चिरदिनजीवुं तोभलो ३

कालकारणमित्यर्थः अपथिममारणांतिकसंलेखनाभ्योपनाराधना तस्याद्ब्रह्मलोगेत्यादि द्रुहलोकमनुष्यलोकसस्त्रिन्नाशं साभिलाषस्त-
स्या प्रयोगद्रुहलोकाशंसाप्रयोगः अष्टौस्यांजनान्तरे अमात्योवेत्येवंरूपाप्रार्थनाएवं परलोकाशंसाप्रयोगोदेवोहंस्यामित्यादिजी-
वित्ताशंसाप्रयोगोजीवितं प्राणधारणं तदाशंसयोस्तदभिलाषस्य प्रयोगेयदिबहुकालमहंजीवेयमिति अयं हि संलेखनावानुक्त्विद्व-
स्त्वमात्यपुस्तकवाचनादि पूजादर्शनाद्वहुपरिवारावलोकनासौकल्याणाच्चैवं मन्येत यथा जीवितमेव श्रेयः प्रतिपन्नानशनस्या

अंगेऽ कामभोगासंसप्यश्रोगेऽ ५ । तएणंसे आणंदिगाहावद् । समणस्स भगवतो अति एपंचाणुव्वयिं ।
सत्तसिक्खावद्दयं । दुवालविहंसावगधम्मं पडिवज्जइत्ता । समणं भगवं महावीरं । वंदइणमंसइइ

शरीरेपीडादेखीनेचीं तवेसरणवेगोद्धवेतोभलोयद्धरूपरसगंधस्पर्शच्यारप्रकारनाकामभोगचिंतितिवारपच्छी आणंदएहवेनामेगाथा
पतिगृहस्य छेति कोअमणभगवंतमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकारतिकांरेसमीपपांच ५ अणुव्रतिरूपीधम्मं तेतिमहीअनेवलीसातयिज्जा
ब्रततेकेहवासम्यक्तानामूलवारहप्रकारेआवकनोधम्मं अंगीकारकारे अंगीकारकरीनेहि वेअमणभगवन्तमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकार

पियतएवंविधामदुद्देशेनविभूतिर्वर्त्ततइति ३ अरणाशंसाप्रयोगःउक्तस्वरूपपूजाद्यभावेभावयत्यसौयदिशीघ्रंस्त्रियेहमितिस्वरूपइति ४
 कामभोगाशंसाप्रयोगोयदिसेमानुष्यकामभोगादिव्यापाराः संपद्यन्तेतदासाध्विति विकल्परूपा ५ नोखलुइत्यादिनोखलुममभदं
 तभगवन्कल्पतेयुज्यते अद्यप्रभृतिइतः सम्यक्तप्रतिप्रतिदिनादारभ्यनिरतिचारसम्यक्तपरिपालनाथंतज्जतनामाश्रित्ययन्न उत्थिए
 त्ति जैनपूयाद्यदन्यत्यूथंसंधान्तरंतीर्थान्तरमित्यर्थस्तदस्ति येपांतैन्ययूथिकाचरकादिकुतीर्थिकासान् अन्ययूथिकंदैवतानिवाहरि

त्ता । एवंवयासी । गोखलुभंतैकप्पद्र । अज्जप्पभिईअणउत्थियावा । अणउत्थियदेवयाणिवा ।
 अणउत्थियपरिगहियाणिवा । अरिहंतचेइयाइ । वंदित्तएवाणमंसित्तएवा । पुब्बिअणालत्तेण ।

तिकानितीनप्रदक्षणादेइनेवांदेनमस्कारकरेनमस्कारकरीनेएहवोकहेनोकहतांनकल्पे खलुनिश्चयहेभगवन् आजदिनऊंतीपछेमानु
 नहीअन्यतीर्थीनातपस्वीने अन्यतीर्थीनामिथ्यात्वीदेवतावलीतथाअन्यतीर्थीवैअरिहंतनापरिगृहीतेतेविंवतेहनेआजपछीचैत्यनेमन
 वचनकायायेवांदिधानहीनमस्कारकरवोनही पछलीतेहनेविणवोलेवोलाववानहीवलीतेनेआपसंलापवारवारवोलाववानहीकल्पे

हरादीनि २ अन्ययूथिकपरिगृहीतानिवा अर्हच्चै त्यानिअर्हत्प्रतिमालक्षणानियथाभौतपरिगृहीतानिबीरभद्रमहाकालादीनिव
न्दितुं वा अभिवादनं कर्तुं नमस्यतुं वा प्रणामपर्वकप्रशस्तध्वनिभिर्गुणोत्कीर्तनं कर्तुं तद्भक्तानां मिथ्यात्वस्थिरीकरणादिदोषप्रसङ्गादि
त्यभिप्रायः तथापूवं प्रथममनालक्षे नमसता अन्यतीर्थैकैस्नानैवापितुं वा सकृत्वाभ्यापितुं संलपितुं वा पुनः पुनः संलापकतुं यतस्तेतप्त

आलवित्तएवासंलवित्तएवा । तसिंअसणंवा४ । दाउं वाअणुप्पयाउं वा । णसत्थ । रायाभिओगे
णंगणाभिओगेणं । वलाभिओगेणं । देवयाभिओगेणं । गुरुनिगहेणं । वित्तिकंतारेणं । कप्पद्रमे
समणेनिगंथे । फासुएणं एसणिज्जेणं । असणपाणखाइमसाइमेणं । वत्थपडिग्गहकंवत्तपायपुंछणे

वलीतेहनेधम्मं हेतअशनपानखादिमखादिमऊदेवुं नहीअनेरानेकहीआजपक्कीनदिराउं एतलेआगारेमोकलोराजापोतानु ईश्वर
नेआदेयसर्वलोकमिलीने कहेकोइकवलवन्तनमावेनेकोइदेवताधिष्ठितनमावेमाताअनेपितातेहनेआदेसेकन्तारकालपडेतोदेवो
वांल्ले वलीमुभनेअमणसाधुनिग्रंथजिकेमहाच्छपितिकानेप्रासुक४२ दोषणेकररहितएहवोअशनपानखादिमखादिमचारिप्रकारनो

तरायोगोलककल्पाः खल्वासनादिक्रियायानियुक्ताभवन्ति तत्प्रत्ययचक्रमन्वः स्यात् तथा लापादेसकाशात्परिचयेन तस्यैव तत्परिजनस्य
वामिथ्यात्वप्राप्तिरिति प्रथमालप्ते नत्वसंभ्रमलोकापवादभयात्कीदृशस्त्वमित्यादि वाच्यमिति तथा तेभ्योन्ययधिकेभ्योऽप्यनादिदातुं वा
सक्यत् अनुप्रदातुं वा पुनः पुनरित्यर्थः । अयं च निषेधो धर्मवृत्त्यैव करणयातुं दद्यादपि किं सर्वथानकल्पतेत्याह न नत्वरायाभिउगेण
तितृतीयायाः पञ्चम्यर्थत्वात् राजाभियोगं वर्जयित्वेत्यर्थः राजाभियोगस्तु राजपरतन्त्रतागणः समुदायस्तदभियोगो वक्ष्यतागणाभि

रणं । पीठफलगसेज्जासंथाररणं । ओसहभेसज्जेणयपडिंलाभेमाणस्स । विहरत्तएत्तिकहु । इमं ए
याणुखुवंअभिगगहं । अभिगिह्लुइरत्ता । पसिणांइपुच्छइरत्ता । अट्ठाइआइयइसमणंभगवंसहा

आहारअनेवस्वपडिंगहकहतांपात्वेकां वलीपादपुच्छकहतांपुच्छणोपीठकहतां वाजवटफलगपाटीयोगिज्जाअनेसंधारोवलीअने साधुने
ओषधेभेघजप्रायवस्तुएहवीसाधुनेयोग्यप्रतिलाभतोयकोविचरेत्ताधुदानफलजाणी एहवोताहयरूपअभिग्रहतिणरोअभिग्रहकहतांग्र
हणकरेवलीप्रश्नविशेषपूछेअर्थविचारकरेअंगीकारकरेअमणभगवन्तमहावीरस्वामीनेतिखुत्तोतीनप्रदक्षणादेइनेवां देवादीनेअमणभ

योगः तस्मात् बलाभिओगोनामराजगणव्यतिरिक्तस्य बलवतः पारतन्त्र्यदेवताभियोगोदेवपरतन्त्रतागुरुनिगन्धो मातापितृपार
बन्धुं गुरुणां वाचैत्यसाधुनां निग्रहः प्रत्यनीककृतोपद्रवो गुरुनिग्रहखलोपस्थिते तद्रक्षार्थमन्ययुधिकादिभ्योदददपिनातिक्रामति
सम्यक्तमिति वित्तीकं तारेणंति वृत्तिर्जीविकातस्याः कान्तार मरण्यन्तर्दिवकान्तारं चेतं कालोवाटत्तिकांतारं निर्वाहाभावइत्यर्थः
तस्मादन्यत्तन्निषेधोदानप्रणामादेरिति प्रकृतिमिति पङ्क्तिगर्हति पातं पीठंति पट्टादिकं फलकं भेसज्जंति पथ्यं अ

वीरं । तिक्वुत्तोवंदइत्ता । समणस्स भगवओमहावीरस्स । अंतियाओ । दूइपलासाओचेइयाओ
पडिणिखमइत्ता । जेणेववाणियगामेणयर । जेणेवसएगिहे । तेणेवउवागच्छिइत्ता । सिवा

गवन्तज्जहावीरस्सामीचरमतीर्थं करतिकारेसमीपड्ढंतीदूतिपलासनामाचेत्यवनखण्डड्ढंतीनीकलेनिकलीने जिणदिसकानीवाणिय
गामएहवेनासानगरजिणेदिसीनेपोतानोघरअच्छेतिहांपोतानेघरेआवेआवीने पोतानीसिवानन्दाएहवेनामिभारयातिणप्रतेएहवोका
हेइणेप्रकारेखलुनिचयहेदेवानुप्रियअह्मेअमणभगवन्तओमहावीरचरमतीर्थं करतिकारे समीपविनयमूलधर्मसंभल्योतेधर्मअच्छेतिको

णंदंभारित्यं । एवंवयासी । एवंखलुदेवाणुष्मिण । समणस्सभगवओमहावीरस्स । अंतियंधम्मंणिंसे
 से । सेविण्णमेधम्मं । इच्छिण्णपडिच्छिण्णअभिरुद्रण । तंगच्छणंतुअं देवाणुष्मिण । समणंभगवंमहा
 वीरं । वंदाहि । जावपज्जुवासाहि । समणस्सभगवओमहावीरस्सअंतियं । पंचाणुव्वत्तियं । सत्त
 सिक्खावत्तियं । दुवालसविहं । गिहिधम्मं पडिवज्जाहि । तण्णंसासिवाणंदामारिया । आणंदेण

अह्मारेसनमेवच्योतेधर्मइच्छोवारवारवांछ्योअभिसामखणपणेकरुच्योतेभणीतुहोदेवानुप्रियाससोसरणेजईने अमणभगवन्तमहावीर
 स्वामीचरमतीर्थंकरनेतुहोपिणवांदोयावत्तुयब्देपर्यु पासनासेवाकरोअमणभगवन्तमहावीरस्वामीचरलतीर्थंकरतिकांरेसमीपेपांच ५
 अणुव्रतरूपअनेअनेसात ७ शिखाव्रतरूपइणेप्रकारेवारै १२ भेदेकरीनेगिहधम्माकत्तांआयकधर्मनु अंगीकारोतिवारपच्छीतेशिया
 नन्दाएहवेनामेभार्थीआणन्दनामाअमणोपासकआवकपासेइसावचन सुग्यायकामनभेरुपपामीसन्तोपपामीकोटम्बिकपुरसकहीजे
 आज्ञाकारीपुरुषपतिकानेतेडावेतेडावीनेइसोकेहेउतावलीच्छेथीप्रगतिवेगजेहनोएहवारयजोडीवांदणजावे यावतयब्देपर्यु पासनाचे

द्वाद्दतिउत्तरभूतानर्यात् आददातिलघुकरणद्रत्यत्रयावत्करणक्षुकरणजुत्तंजाद्वयमित्यादियानवर्णेकोव्याख्यास्यमानसप्रमाध्ययनव

सप्रणोवासरणं । एवंवुत्तासमाणाहृदुद्धा । कोडुवियपुरिसिहवेइत्ता एवंवयासी । खिप्पामेव
लङ्गकरणंजाव । प्रज्जुवासति तएणंसमणेभगवंमहावीरि । सिवाणंदाएमारियाए । तीसियमहइ
धम्मकहा । तएणंसासिवाणंदा । समणस्सभगवओमहावीरस्स । अंतियंधम्मं सुच्चाहइहा । जाव

गिहिधम्मं पडिवज्जइत्ता । तामेवधम्मियं । जाणपवरंदुल्लहइत्ता । जामेवदिसिंपाउम्भूया ।
वाकरेतिवारिअमणभगवन्तमहावीरस्वामीधिवानन्दाएहवेनामेभार्यातिणप्रतेतिवारइ तेहवीमोटी १२ वारइपपदानेधर्मकथाकहे
तिवारपच्छीतिकासिवानन्दाएहवेनामाभार्याअमण भगवन्तमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकरतिकारि सत्तीपधर्मसभलेसांभलीनेहर्षवन्त
ऊवेजिमआणंदआवकनेधर्मरुच्योतिमसिवानन्दापिणधर्मनेअंगीकारकरेकरिने तेहीजरीतेप्रदक्षणादेवे प्रदक्षणादेइनेधर्मजानुप्रव
हणेवैसेवसीनेजिकेदिसीआवीऊतीसिवानन्दाएहवेनामेजियेदिसीजावेतिवारिहेभगन् पूज्यभगवन्तगौतमस्वामीअमणभगवन्तमहा

तामेवदिसिंपडिगया । भंतैत्ति । भयवंगोयमे । समगंभगवंमहावीरंवंदइरत्ता । एवंवयासी । भंतैआणंदेसअणेवासए । देवाणुप्पत्राणं । अंतिएसुंडेजावपवत्तएणोइरण्ढे । गो । तएणंसेआणंदेणंसमणेवासएणं । वहूणंवासाइसमणेवासगपरियायंपाउणीरत्ता । जावमोहम्मैकप्पे । अरुणा भेविमाणेदेवत्ताए उववज्जिहति तत्थणं । अत्थेगइयाणंदेवाणं । चत्तारिपल्लिवमाइठिइप्रणत्ता ।

वीरस्वामीनेवांद्वांदीनेएज्जयावचनकहेहेभगवन् आणंदनामाअमणीपासकआयकहेदेवानुप्रियतुत्तारिसमीपगृहस्थावासश्रंङ्गीने दीक्ष्यालेस्येकीनचीनानीएअर्थनऊस्येहेगोतमतियारैते आणंदनामा अमणीपासककहीजेआयकवज्जकहतांधणावरसताईआयकपणो आत्रकपणानोपर्यायपालसीपालीने यायत्तगद्धेसौधर्मदेवलोकेअरुणाभएचयेनामे विमानने धिये देवतामोटीअद्विवंतपणे करीनेउ पजसीहेगोतमतित्तांधिमाननेधियेपकितराएकदेवतारेआयुआरीस्वित्तियारिपल्लोपमयआणी उपदीसीतिणविमानेआणंदअमणोपा सकनेच्यारिपल्लोपमआयुआनीदेवसंबंधीयआणीअच्छेतियारपछीअमणभगवन्तमरावीरस्वामीअण्णयाकहताअन्यदाप्रस्तायेजनपददे

तत्पणं । आणंदस्सणं । चत्तारिपलिउवमाइठिदूपणत्ता । तत्तेणं समणे भगवं महावीर । अणया
कयाइ । वहिया जाव विहरति । तत्तेणं से आणंदे समणे वास एजाए । अभिगय जीवा जीवे । जाव पडि
लाभे माणे विहरइ । तएणं सासिवाणं दाभारिया । समणे वासिया जाया । जाव पडिला भे माणी विह
रइ । तएणं तस्स आणंदस्स । समणे वास गस्स उच्चावएहिं । सीलव्वय गुण वेर मण पच्चक्खाण पोस होव

शसां हे विहार करेति वार पच्छी ते आणंदं अमणो पासक कहां आव कळवो समस पणे करि जाणया छे जीव अजीव तिणे यावत् शब्दे साधुने प्रति
लाभतो साधुने दान देतो विचरेति वारे तिका सिवाणं दाए ह्वेना मे भार्या अमणो पासिका आव कणी ऊई तिणे पणन वत त्व जाणया साधुने प्र
तिलाभति विचरेति वार पच्छी आणंदं एह्वेना मे अमणो पासक आव कछे तिको उत्तरोत्तर सीलवत नावारे इतनी अने रा गुण धार तोय को पच्च
क्खाण पौषध उषवास अंवल एहवात पकर तोय को आ पणि आला न सुध भाव तोय को च दश संवत्सर कहिजे १४ वर सउलं ध्याय कां हि वेपन्न
रसक हतां पनरमो १५ वर सने अन्त एक ही जे मध्य तिणे वत्तमान थका अणदा कहतां एकादा प्रसावे आधी रात्र तिण समयने विषे धर्म जागर

दवसेयः महावीरस्स अंति अंते भवा आंति की महावीरसमी पास्युपगतेत्यर्थः स्तां धम्मप्रणत्ति ति धर्मप्रज्ञापनामुपसंपद्यां गी कृत्यानुष्ठानद्वार

वासिंहिं । अप्पाणं भावेमाणस्स । चोद्दससंवच्छराद्दं वीद्दकं ताई । प्रणारस्ससंवच्छरस्स । अंतरावह
माणस्स । अस्सया कयाद्दं । पुब्बरत्ता० । धम्मजागरियं जागरमाणस्स । इमे याखुवे । अज्झत्थिए ।
ससुपन्ने । एवं खलुं अहं । वाणियगामे नयरि । वहूणं ईसरजावसयसा वियकुटुं वजावआधारि । तं ।
एतेणं वक्खेणं । अहंणे संचाएमि । समणस्स भगवतो । महावीरस्स अंति एधम्मप्रणत्तिं । उपसंपज्जि

ण करतां यकां धर्मसंवधी मनोरथची तवतां यकां एहवा एता ह्यमनसे भावआवे एतला दिवससे कुटं वनेपाल्यो एहवो मनने विषे भावआवे इणे
प्रकारे निच्चय सोळुं वाणीयगामनगर ते हतणे विषे वहूणं कहां धणाई सरसे ठसे नापति मन्तवीयावत् शब्दे आपणा सजनवर्गसगा संवधी कु
टं वतिणसे आधारभूत तिणेळुं इणे प्रकारे एतलां यकीळुं व्याप्तिप्रणणे करी न सकुअमण भगवंत महावीरस्वामी चरमतीर्थं करतिकां रिसमी
पसूधा धर्मनी प्रज्ञप्ति उवसंपदालेई ने धर्मम्यान करतो थको विचरतो हि वे सुभने अथ कल्याणकारी एहवो प्रभातकाले सुखे उगेय के विपुलधणा

तः जहापूरणोत्तिभगवत्याभिहितो बालतपस्वी सवयास्वस्थाने पुत्रादिस्थापनमकरोत्तथायं कृतयानित्यर्थः एवं चासौ कृतवान्विचलं असुराणां
 ण खादुमंसादुमं उवक्खुडवितामिन्ननादुनियगसंवधिपरिजणं चामंतेत्तातं मिन्ननादुनियगसंवधिपरिजणं विचलेणं यत्थगं धमस्सालंका
 रेणं सक्कारेत्तासम्भाणेत्तातस्सेवमिन्ननादुनियगसंवधिपरिजणस्सपूरओ जेदुपुत्तं कुटुं वेद्वविस्सेत्तिनायकुलंसिस्सिस्सज्जनगट्ठे उवक्खुडेत्ति

ताणं विहरित्तए । तं । सेयं खलु ममं कल्लुं जावजलंते । विपुलं असणं ४ । जहापूरणो । जावजेदुपुत्तं ।
 कुटुं वेठवित्ता । तं । मित्तजेदुपुत्तं च आपुच्छित्ता । कोल्लाएसंनिवेशेणायकुलंसि । पोसहसालं प्रडि
 लेहित्ता । समणस्स भगवओ । अंति एधमपणत्तिं । उवसंपज्जितानं विहरित्तए । एवं संपे ० । कल्लुं वि

असन १ पान २ खादिमं ३ स्वादिमं चारिप्रकारनापूरणं धावीयावतशब्दे जेठपुलने सर्वकुटुंबनोभारं पूतीति णमित्ते जेठपुलवडापुल
 नेपुच्छीसपुच्छीने कोल्लागसंनिवेशे ज्ञातकहीजेसगादिकने कुलेति ह्यपोसहसालाने पडलेहीने अभरणभगवंतमहावीरखाभीतिकां रेसमीप
 धर्मसंवंधी प्रज्ञप्तिकर्तव्यरूप उपसंपदालेईने धर्मध्यानमेविवचं एहवोमनमेविवचारे प्रभाते उगेयके तिमचीतथोक्ततो तिमकरे मितवर्ग

उलं । तद्देव । जिमितभुक्त । तंमिन्नविउलेणं । पुष्पसकारेद्रसमाणेद्र । समाणेद्रत्ता । तस्सेवमि
 त्तपुरओ । जेद्रुत्तं । सद्देवैर्देत्ता । एवंवयासी । एवंखलुपुत्ता । अहंवाणिग्यगामे । वहूणिर्देसर
 जहाचिंतिद्र । जावविहरित्तए । तंसेयंखलुममद्रयाणि । तुमंसायसकुटुब्बस्स । आलंघणधद्वावित्ता ।
 जावविहरद्र । तएणंजेद्रुत्ते । आणंदंभासमणे० । तहत्तिएयमदं । विणएणंपडिसुणेद्र । तएणंसे

नेजीमाद्यापक्षीतिगंमित्वसंधीने विपुलघणाफलफुलपानशुपारीतिणेकरिसत्कारकरे वज्रप्रकारेकरसन्मानकरेतिक्लेशीजमित्तसगा
 संवंधीस्वजनपुरुषपतिगारेआगेवडांमुत्ततेरुनेबोलायेबोलाधीनेलोकसमद्येएद्रयोक्कहे द्रुणप्रकारेनिधयअद्दोवडांपुत्तज्जं वाणिग्यगामना
 मातिगमाहेवद्दणं कचत्तांघणाईसरराजाप्रमुत्थमंत्वयीप्रमुत्तिकांरीपरे कामनीचिंताकरतोविचरं तिकोहिचेनिधयत्तद्दनेसिञ्चा
 समापुंछं एतद्दारास्वजनन्यातीगोतीकुव्वंतिगतगोआलंघणक्कक्षीजिआधारभारतिकोत्रयीनेयावत्तुग्गदेविचरेहेतिवारपक्षीतेवडोपुत्त
 आणंदनामायमणोपासकनोयचनसांभले सांभलीनेतचत्तिकरे तचत्तकरीनेएद्रयो अर्थेविनयसंश्रितमां भलेसांभलीनेतिवारते

आणंदिसमणेवासए । तस्सेवमित्तपुरओ । जेदुपुत्तं कुडुवेठवेइरत्ता । एवंवयासो । माणंदेवातुवे अ
 ज्ञाप्यभिंद । कीइममंवडुसुकज्जेसु । आपुच्छतंवा । पडिपुच्छतंवा । ममअट्टाए । असणंवा४ ।
 उवक्खडया । उट्ठकरेउवा । जेदुपुत्तमित्तणइ । आपुच्छइरत्ता । सयाओगिहाओ । पडिणिकव
 मइरत्ता । वाणियगामंणयर । मज्झं मज्झं णं । णिगच्छइरत्ता । जेणवकोल्लाएसन्निवेसेजेणव

आणंदएइवेनामे अमणोपासकआवकछेतिकोतिके मित ज्ञातिसगासंवधीतिकांरेआगेजेठपुलवडापुलने आपणेठिकाणेपेथापीने
 एइवोलोक्कसमज्जेकहेअहोमित्तज्ञातीपुरसाअहोदेवातुप्रियाआजडु तीपछेसुभनेमतपूछउवरनीवसुधरनोकामकाजतेभणीसुभनेम
 तिपूछजेवारवारकहणेमतपूछजोवलीठहोमाहरेअर्थअसनपानखादिसखादिसआहारमतारांधोपरनेकहीनेमतारांधोहवे आणं
 दवडापुलनेवलीन्यातीगीतीने पूछेआज्ञालेवेलईनेपोतानउवरअछेतियवरज्जं तीपोतेनीकलेपोतेवरज्जं तीनीकलीनेवाणियगामएइ
 वानामेनगरतिणेमध्यभागकहतविचाले विचालेज्जइनेनीकलेजिणेदिसीकोलाकएइवेनामेसन्निवेसेज्जेजिहांमित्तज्ञातिनाधरतिहा

उपस्करोत्तराथतु उपकरोत्तु सिद्धं सचन्द्रांतरैः कृतोपकारस्माचितगुणांतरं विद्वाद्युपपदमैति एकादशानामाद्यं उपासकप्रति

नायकुले । जेणेव पोसहसाला । तेणेव उवागच्छद्दत्ता । पोसहसालं प्रमज्जद्दत्ता उच्चारपासवण
भूमिंपडिलेहद्दत्ता । द्वांसंधारं संवरद्दत्ता । द्वांसंधारयंदूरुहद्द । पोसहसालातिपोसहिते । द्वांसं
संधारोवगये । समणसभगवओअंतियं । धम्मपणत्तिं । उवसंपज्जिताणं विहरद्द । तएणंसेआणंदे
स० । पढमं उवासगपडिमं उ० । विहरद्द । पढमं उवा० । अहासुत्तं४ । समं काएणं पासिद्द । जाव

जेजिणेदिस्सी पोपधउपात्रयगालाअत्तेतिचां अयिआयीकरीनेपोसचनीसालातेभणीप्रमाअनपुं जनकरेपूजीने उच्चारपासवणभूमवडी
नीतिअनेलवुनीतनीधूमकानेपडिलेहेवलीफियेउभनीसंधारोसंयरेकरउभने संयारेउपरदेवेनेसीनेपोपधगालानेयियेपोपधसंचित
उभनेसंधारोवैठोयकोअमणभगवंतसहावीरस्वामीतिकारे समोपधमंरूपणी धर्मसंधीप्रगति उयनंपदातिगनेअंगीकारकीधीयेतेह
नेविचरेतिवारपक्कीआणंदनामात्रमणोपासकधियेपक्कली । मासनीर्द्यनयतिमाअंगीकारकरे धंगीकारारीनेविचरेपहिलीप्रति

मायावक्तोचिताभिग्रहवैशेष्यरूपमुपसंपद्विहरतितस्याच्चेदस्वरूपं संकादिसस्रविहरहितसमाहं सणजुओजोअंजत्तसेसगुणविषयसुको ए
 साखलुहोइपदुमाओसम्यग्दर्शनप्रतिपत्तिआस्यपूर्वमयासीत् केवलमिहयंकादिदोषराजाभियोगाद्यपवादवर्जितत्वेनतथाविधसम्यग्
 दर्शनाचारविशेषपालनाशुपगमेनचप्रतिमात्वंसंभाव्यतेकथमन्यथासावेकमासप्रयमायाप्रतिमायापालनेनद्वौमासौद्वितीयायाः पाल
 नेनएवंवायदेकादशमासानेकादश्याः पालनेनपञ्चसाङ्गिणवर्षाणिप्रूरितवानित्यर्थः ततोवक्ष्यतीतिनवायमर्थेदिशा श्रुतस्कादादुपल
 भ्यतेअह्वामात्ररूपायासस्याः प्रतिपादनात् अहासुज्जंतिस्त्वानतिक्रमेणयथाकल्पप्रतिमाचारानतिक्रमेणयथामार्गंज्ञायोपसमिकमा
 वानतिक्रमेणअहत्तच्चन्ति यथातत्वं दर्शनप्रतिमेतिशब्दास्यान्वयानतिक्रमेणफासेइतिस्रुयतिप्रतिपत्तिकालेविधिनाप्रतिपत्तेःपालेन्ति
 सततोपयोगंप्रतिजागरेणरच्चतिसोहइतिसोभयतिगुरुपूजापूरस्वरंपारणकरेणनसोभयतिवानितिचारतयातिरद्वृत्तिपर्यैपिकालाव
 धा वसुंधात्यागात् कीर्त्तयेति तत्त्वमाप्तावेदमिदंचेद्वादिमध्यावसानेषुकर्त्तव्यं मयातत्कृतमितिकीर्त्तनात्आराधयतिएभिरेवप्रकारैः
 संपूर्णैः निष्टंनयतीतिदोच्चंतिद्वितीयांव्रतप्रतिमामिदंचास्यास्वरूपं दंसणपडिमाजुत्तोपालंतोणुब्बएनिरइयारेअयकंपाइगुणजुत्तजी
 योइहहोइवयपडिमातच्चन्तिवतीयां सामाधिकप्रतिमांतत्स्वरूपमिदंवरदं सणवयजुत्तोसामाइयं कुणइजोउसंभासुउकोसेणंतिमासं

एसासामाद्वयप्यडिमाचउत्थंतिचतुर्थीपोषघप्रतिमैवरूपांपुञ्जोदियपडिमजुओपालइजोपोसहंतुसंपत्तं अट्टमिचउड्हिसाद्वसुचउरोमासा
चउत्थीसापंचमंति पंचमींप्रतिमांप्रातिमंकायोत्तर्गप्रतिमामित्यर्थः स्वरूपंचास्थाः सगमगुण्वयगुणवयसिक्खावयंवथिरोयनाणीयअट्ट
मिचतुद्वसीसुपडिमंगएगराद्वयंसिणाणवियडभोईअस्तानोअरात्रिभोजीचेत्यर्थः मउडीकलोमुत्कलकच्छइत्यर्थः दिवसबंधयारियं
राद्वपरिमाणकडोपडिमावज्जे सुदियहेसुभायद्वपडिमाद्वटिओतिलोयपुज्जेजियकसायेनियदोसपच्चणीयंअणं वापंचजामासाच्छट्टंति
पछीअत्रह्मवर्जनप्रतिमांततस्वरूपंचैवंपुञ्जोदियगुणजुत्तोविसेसओविजयमोहिहिण्जोयवज्जइअबंधमेगंतओरायंपिथिरचित्तोसंगारक

आराहेइ । तएणंसिआणंदेस० । दोअंबउव० । एवंतच्चं । चउत्थं । पंचमं । छट्टं । सत्तमं । अट्टमं ।
नवमं । दशमं । एक्कारसमं । जावआराहेइ । तएणंसिआणंदे । समणोवासए । इमेणं । एयाखूवे

माआवकनीजिमसूत्रमाहिदिविकहीतिमवहे सम्यक्कहतांभलीपरमेनेकरवचनेकरकायायेकरयावत्तब्बइंआराधेतिवारपछीआ
णंदएहवेनामेअमणोपासकवीजीप्रतिमामास २ नीपालेवीजीप्रतिमा ३ मासनीचेथीप्रतिमा ४ मासनीपांचमी ५ पांचमास

हाविरओइलीएसमंरहंमिनोठाइचयइय अइयसंगंतहाविभसंचउकोसंएवंजावक्खभासाएसोहिगउइयरहादिठंजावज्जीवंपिदूमंवज्ज
 इयंमिलोगंमिसत्तंमिसप्तमीसचित्ताहारवर्जनप्रतिमामित्यर्थः इयंचैवंसच्चित्ताहारं वज्जइयसणाइयंनिरवसेसेसपयसमाउत्तोजी
 मासासत्तविहिपुब्बं अट्टमंति अट्टमीं स्वयमारंभवर्जनप्रतिमांतद्रूपमिदं वज्जइसयमारंभंसावज्जं कारवेतिपेसेहिंविचित्तिनिमित्तंमुज्ज
 यगुणजुत्तोअट्टजामासानवमंतिनवमींउतकंप्रेयारंभंवर्जनप्रतिमंसाचयंसेहिंविचारंभंसावज्जं कारिदूणोगयं पुब्बोइयगुणजुत्तो नवमा
 साजावविहिणाओदसमंति दशमी उद्धिष्टभक्तवर्जनप्रतिमांसाचैवंउद्धिष्टकडंभत्तं पिवज्जाएकिसुयसेसमारंभंसाहोदैखुरसुं डोसिंहंलिव
 धारतेकोतिव्वंउट्टोजाणेजाणेइवयइनोवेतिपुब्बोदियगुणजुत्तोदसभासाकालमाणेणं एकारसमंति एकादशीं अमणभूतप्रतिमांतत्स्व
 रूपंचैतत्खुरसुं डोलोएयवरहरणंउगहंचवेत्तणसमणभूओविहरइधम्मं काएणापासंतोएवंउक्कोखेणं एकारसमासजावविहरइएक्काहा

रूपंचैतत्खुरसुं डोलोएयवरहरणंउगहंचवेत्तणसमणभूओविहरइधम्मं काएणापासंतोएवंउक्कोखेणं एकारसमासजावविहरइएक्काहा

गुं । उरालेणंविउलेणं । प्रयत्तेणं । प्रगाहितेणं । तवोकम्महिं । सुक्केजावकिसे । धमणिंसंसत्तेजाए

गुं । उरालेणंविउलेणं । प्रयत्तेणं । प्रगाहितेणं । तवोकम्महिं । सुक्केजावकिसे । धमणिंसंसत्तेजाए

नीच्छठी ६ मासनी सातमीप्रतिमा ७ मासनीआठमीप्रतिमा ८ मासनीनवमी ९ मासनीदशमीप्रतिमा १० मासनीइग्यारमी

द्रूपरेणैवं सव्यत्यपाएणमितिउरालेणमित्यादिवर्णकोमेघकुमारतपोशर्णकएवआख्येयंयावदनवकांचनृविचरतीतिगहिमज्जावसंतस्मृति

तएणंतस्सआणंदस्स । अणयाकयाद् पुव्वरत्ता । धम्मजागरियं जागरमाणे । अयंअज्झत्थिए । एवं
खलुअहंद्रमेणं । जावधमणिंसंतएजाए । अत्थितामेउट्ठाणे । कम्मवलवीरिए । पुरिसकारपरक्कमे ।
सहाठिईसंवेगे । तं । जावतामेअत्थिउट्ठाणे । सहाठिईसंवेगे । जावसेधम्मारिए । धम्मोवएसेए

प्रतिमा ११ मासनीयावतृयज्जेतिमआराधनाकरेतिवारपणी आणंदएहवेनामेअमणोपासकआयकइणेप्रतिमाकरएतत्तूरूपतपेकारी
उदारयङ्गेतपप्रधानविपुलप्रयत्नघणेतैकरतपने निरंतरवचतोतपस्ययिकरीनें ग्ररीरसुकाणोरुधिररुहतधयलोधमणजिसाचत्थेतिवा
रपणीतेआणंदनामाअमणोपासकअणदा प्रस्तावे आधीरातिनेसमेधर्मरूपजे जागरणतिणेकरीनेजागर तोयकोएइयो अथवसाय
मनमेउपनोद्गणेप्रकारे खलु निचेऊं इणेतपेकारीने ग्ररीरमाहरोदुर्बलथयोतोहिवेतेभणीमाहरे उलानादिककामवलवीर्यपराक्रम
उद्यमसाहसधैर्यपुरुषाकारादिसक्तिनशीलिधाधर्मवासनाहतधैर्यजानेतोहिबमाहुरागरीरनेविषेवीर्यवलगराक्रममादिअनिर्बमानस्वामी

समणेजिणेसावथीविहरइ । तावताणोसेयंकहुं । जावजलंते । अपच्छिममारणंतियं । संलेहणा
उभूसणज्जुसितस्स । भत्तपाणपडियाद्रक्खितसकालं । अणवकंखमाणस्सविहरित्तए । एवंसंपे०२ ।
कल्लुपाउअप्रच्छिमं । जावकालं । अणव०विहरइ । तएणंतस्सआणंदस्ससम० । अणयाकयाईसु
भेणं । अउभवसाणेणं । सुभेणंपरिणामेणंलेसाहिसुज्झमाणीहिंणाणावरणिज्जाणं । कभाणंखओ

विद्यमानयावत्शब्देमाहराधर्माचार्येच्छे धर्मेनेउपदेशनेदेणहारअमणभगवंतमहावीरस्वामीसावथीनगरीयेविचरेच्छे तीयेकारणे
महावीरस्वामीविचरतांयका सुभनेअयेच्छेतोउअप्रच्छिमकेहलीमारणंतिकसंलेखनाये संसारसर्वज्जतीरागअने द्वेपवेओपरि
हरीसपरत्यागकरीस असनपानखादिमस्वादिमचारिआहारनोपच्चखाणकरीस तिणेमरणसमयनेकालनेअणवच्छितोयकोविचरीस
एहवोमनुमेविचारि कालप्रभातेअपच्चिमकेहलीमारणंतसंलेहणाकरीनेमरणकाल अणवाच्छितोयकोविचरीस तिवारपक्कीतिणेआ
णंदएहवेनामेअमणोपासकने एकदाप्रसाविसुभभलानिरमल सुभभलाअध्यवसायेकरी सुभभलानिर्मलसुभपरिणामेकरी सुभभली

वसमेणं । ओहिनाणसमुपन्ने । पुरच्छिमेणंलवणसमुद्दे । पंचजोयणसद्रयंखेत्तं । जाणदूपासद्द ।
 एवंदक्खिणेणंप्रच्छिमेणं । उत्तरेणंजाव । चुल्लहिमवंतवासधरपव्वं तं । जाणदूपासद्द । उडुंजावसो
 हम्मंकप्पं । जाणदूपासद्द । अहेजावद्दमीसिरयणप्पभाए । पुठवीएलोलुयं । अच्चुत्तणरत्तं । चउरा
 सौइवाससहस्सठितियंजाणदूपासद्द । तेणंकालेणं । समणेभगवंमहावीरे । समोस

निर्मललेस्याध्यावतांयका एह्वेसमेजानावरणीकर्मना अशुभपटलदूरज्ज्वाकर्मचयकरीउपसम्या तिवारेएह्वोनिर्मलअवधिग्यान
 उपनो पूरवदिसंकानीजलवणनामासमुद्रतिगारे विपेपाचसे ५०० योजनप्रमाणक्षेत्रदेखे क्षेत्रासुभावनेजाणेपासेदेखे इसही
 जदक्षिणदिसनेदेखेइसहीजपच्छिमदिसदेखेउत्तरनामादिसतिग कानीचुल्लहिमवंतएह्वेनामेपर्वत तिनपर्वतपथंतवापंधरनामापर्व
 ततिगसीमताडुजाणेपासेउर्ध्वलोके उच्चोदिसेसौधर्मदेवलोकपथंतअवधिग्यानेकरजाणेदेखेनीचलेपासेअधोलोकेआहीजरलप्रभाना
 मेपहिलीपृथवीतिगपृथवीरोलोलुवोएह्वेनामेपाथडोनरकावासोदेखे तिणेलोलुवेपाथडनेविषेचउरासी ८००० हजारवरसनीस्थि

रिएपरिसानिगयाजावपडिगयातिणंकालेणंतेणंसमणंसमणस्सभगवओमहावीरस्सजेठ्ठे अंतवासी
इं दम्भूइणामंअणगारे । गोयमगोत्तेणं । सत्तुस्से हे । समच्चतुरंसंठाणसंठिए । वज्जरिसहनाराय
संधयणे । कणगपुलगनिधसप्ररुहगारे । उगगतवेदित्ततवे । तत्ततवेमहातवे । उरालेधोरतव
स्त्री । धोरवंभचेरवासी । उच्छूढूसरीरे । संखित्तविउलतेउलेसे । जियकोहि । जियमाणे । जिय

तिउपदिसीभगवंतेजाणेतिणेंसमये अमणभगवंतमहावीरस्वामीचरमतीर्थंकरआवीनेसमवसरयावारे १२ पर्षदावांदिवाआइ यावत्
धर्मसुणीनेपर्षदापाक्कीगइ तिणेंकालेतिणेंसमये अमणभगवंतमहावीरस्वामीतिकाराप्रथमं शिष्यप्रथमगणधरवडाशिच्च तिकेइंद्र
भुतिएहवेनामेगणगरमोटातपस्वी गीतमएहवेनामेगोवजिणारोसात ७ हायनीउं'चोदेहमान समच्चतुरंसनामासंस्थानेकरि
सुद्धित प्रथमपहिलीवज्जधमनाराचसंधयणच्छेजिणरो सुवर्णनीपुलककसवटीयेइं धस्योद्धवेतेसरपउगौरवणच्छे उग्रतपनोथणी
छेदीपतेतपनोधणीच्छे धोरतपमहातपप्रधानतपनोधणी उदारकहतावडीधोरच्छेतपस्याजेरी धोरकहताउत्कष्टब्रह्मचर्यनउधणी

भायणंप्रमज्जइ । भायणाइ उग्गाहेइ । जेणेवसअणेइ । तेणेवउवागच्छइत्ता । समणंइवंदइनमंसइ
 एवंवयासी । इच्छामिणंमंते । तुब्भेहिंअम्भणुणाए । छट्ठक्खमणपारणंसि । वाणियगामेणथरे ।
 उच्चनीयमज्झिमाइ कुलाइ । घरसमुदाणस्सभिक्खायरियाएअडित्तए । अहासुहंदेवाणुपिथामाप
 डिवंधंकरेहि । तएणंभवंगोयमे । समणेणंइ । अम्भणुणाएसमाणे । समणंइअंतियाओइइप्रलासचे

पात्राप्रमुखवस्त्रप्रमुखपडिलेहे भाजनपात्रातिणानेएकठाकारीने लेवेजिहाअमणभगवंतमहावीरस्वामीतिहांआवेआवीने असण
 भगवंतमहावीरस्वामीनेवांदेनमस्कारकरे एहवावचनकहेवाछुंछुंहेभगवन् तुम्हारीआज्ञासुक्कनेहोइतो छठखमणनीतपस्थाने
 पारणरेअर्थे वाणियगामएहवेनामानगरनेविषे उंचाघरअक्केनीचाघरअक्केमध्यम घरअक्केअथवा कुलतिणेघरेसासुदानकीभिद्धा
 नेअर्थेअमणभणीविचरे यथाउखळवेतुन्हनेहेदेवानुप्रियतिमकरोप्रतिबंधढीललिगारमतकरो तिवारपछीभगवंतगौतमगणधर
 अमणभगवंतमहावीर स्वामीआज्ञादीधीयकीजाणीने अमणभगवंतमहावीरनेसमीपऊंती अनेदूतपलासएहवेनामेचेत्यतिणऊं

इयाओपडिनिक्खमईइत्ता अतुरियमचवलमसंभंते जुगंतरप्ररिलोयणाएदिट्ठीए पुरओइरियासोह
माणे । जेणेववाणियग्गामेणयरतेणेवउवागच्छइइत्ता । वाणियगामेणगरं । उच्चनीयमब्भिममाइ
कुलाइ । घरसमुदाणस्सभिक्खायरियाए । अडइ । तएणसेभगवंगोयमे । वाणियगामेनगरं । जाव
भिक्खायरिय । जावअडमाणेअहापज्जत्तांभत्तपाणंसंमंपडिइ वाणि०पडिनिग्गइकोल्लायस्स सन्ति

तीनीकलेनीकलीने घणाउतावलानयीधणाइलुवानयीअसंअंतपणे जूसरसमानधरतीनेजोवतायकाएइवीहट्टे आगलेपासेइयी
सुमतिप्राणीजोवताजिणदिसीने वाणियनामएइवोनगरतिहांआवेआवीकरीने वाणियगामनामानगरमाहे उच्चकुलनीचकुलम
ध्यमकुलसामान्यघरमध्यमक्षत्रीयादिकसामुदानकीभिचाचरीये फिरेअमकरेतिवारेतेभगवंतगौतमस्वामी वाणियगामनगरनेविप
यावत्शब्देभिचाचरीयेयावत्शब्देभमतांयका यथाप्राप्तप्रमाणभातपाणीलाघेयकेभलीतरेलेइनेवाणीयगामउंतीपाछानीकलेनीकली
नेकोल्लाकनामासन्निवेशयकी अतिवेगलोनयी जातांयकांतिणवेलाघणालोकानोशब्दकोलाइलसांभलेधणालोकअस्समसकहतांमाहो

वेसस्सअदुरसामंतिणं । वीतीवयमाणे । वड्डजणसहंणिमामेइ । वड्डजणेअणमणस्स । एवमाइ
क्खइइ । एवंखलुदेवाणु । समणस्सभगवओ । अंतवासीआणंदेणमंसं । पोसहसालाए । अप
च्छिप्पमा । जावअणवकंखंविहरइ । तएणंतस्सगोयमस्स । वड्डजणस्स । अतिएतंसोच्चाणिसस्स ।
अयंइमेयाखुवेअजक्त्यिए । समुप्पन्नेतंगच्छामिणं । आणंदंसमणेवासयंयासामि । एवंसंघेइइ ।

माहिइसकहेइमनिअयदेवाणुप्रियअमणभगवंतमहावीरनोअंतवासीभक्त आणंदनामाअमणोपासकपोपधयालानेविधेआजनेदीइछे
हलीमारणांतसंलेखणाकीधीछेएहवोयकोविचरेछे तिवारेतैगैतमस्वामीवड्डवणालोकांनेसमीपएहवेसुणेसुणीनेहिधेधारीमनमाहे
एहवाभावउपनामनेइच्छाउपनीतिहाजाउं आणंदनामाअमणोपांसकआवकनेजइदेखुं एहवोमनमेविचारेविचारीनेजिहांकोल्ला
कसन्निवेसनामागामजिहां आणंदएहवेनामेअमणोपासकजिहापोसहनीपोसहसालेआणंदसूतेछेतिहांगैतमस्वामीआवेतिवारप
छीतिकोआणंदएहवेनामेअमणोपासकगैतमस्वामीप्रयमगणधरतिकांने आवतायकादेखेदेखीकरीनेमनमेहर्धउपनोमनमेसंतोपआ

जैणैवकोह्नाएसंनिवेसे । जैणैवआणंदेसमणोवासए । जैणैवपोसहसाला । तेणैवउवागच्छइ । तए
 णंसेआणंदेसमणोवासए । भगवंगोयमं । एज्जमाणंपासदूपासेत्ता । हट्ठजावहिंयए । भगवंगो
 यमं । वंदतिणमंससि । एवंवयासी । एवंखलुभंते । अहंइमेणंउरालेणं । जावधमणिंसंतते । णोसं
 चांएमि । देवाणुप्रियस्सअंतियं । पाउम्वित्ताणं । तिखुत्तोमुदाणेणं । पाएअभिवंदित्तए । तुभेणं

नंदनेउपनोभगवंतगौतमस्वामीतिणांप्रतमनवचनकायायेवांदे नमस्कारकरीनिएत्तोकहेइणेप्रकारेखलुनिचयभगवन्हुंआणंदइसा
 नामेप्रधानतपेकरीनिधमणिसमानगाहरोसरोरदुर्वलययोश्चिवेतिगभणीज्जनथीआयीसक्तोहेदेवानुप्रियतुम्हाराचरणेसमीपेआबु
 एहवीउट्टगनीसगतिनथीतीनप्रदक्षणादेइनेतीनवारमसोकेकरतुम्हारा चरणरूपीकमलतिणांनिवाहुंतेभणीहेभगवन्इत्यकारेकरीने
 अनुग्रहप्रसादकराओ उरचापधारी हे देवानुप्रियामाहुरामसोकेकरी तुम्हारा चरणरूपीकमलछेतेवाहुं वलीनमस्कारकरंति
 वारेतेअमणभगयंतगौतमस्वामी जिहांआणंदएत्तवेनामेअमणोपासकआवकछे तिहांगोतमस्वामीआवेआयीनेतितारपछीआणंद

गृहमध्यावसतः गेहेवर्त्तमानस्येत्यर्थः सत्वाणमित्यादय एकार्थीशब्दा गोयमाइत्तिहे गौतम इत्येवं आमन्त्येति निक्खेव ओत्तिनिगमनं यथा

भंते । इत्थं करिणं । अभिउएणं इतो चिव । एवजाणं देवा । तिक्खुत्तो सुद्धाणेणं प्राए सुवंदामि । गामं
सामि । तएणं से भगवं गोयमे । जेणेव आणं देस मणे वासए । तेणेव उवागच्छइ । भगवतो तिक्खु
त्तो सुद्धाणेणं प्राए सु । वंदतिणं संसति । एवं वयासी । अत्थिणं भंते गिहि मज्जावसंतस्स । ओहिहिणा
णेणं । समुपज्जइ । हंता अत्थिजइ णं भंते । गिहिणे जावसमुप्यज्जइ । एवं खलु भंते । समविगिहि

एहवेनामे अमणो पासकच्छे तिको भगवंतं गौतमस्वामीने म न वचनकाया ये करी तिकारणं शुद्धे चरणरूपी कमलानिवादेन मस्कार करे एहवा
वचनकहे हे भगवन् हे गौतमस्वामी गृहस्थावासे वसतां यका अमणो पासक आवकने ती जो अवधिग्यानछे तिको उपजे अयवानहीति वारे
गौतमस्वामीकहे हंता आवकने उपजे हे भगवन् जो गृहस्थने अवधिग्यान उपजे तो इणे प्रकारे निश्चय हे भगवन् मुम्भने पिण आणं एहवेनामे
ग्राथापति गृहस्थने गृहस्थावासवसतां यकाने अवधिग्यान उपपन्नो पूर्वदिस्कानी लवणनामा समुद्रतिणरे विषे पांच सयधुं ० ० जो जनता इदे खुछु

सत्ताणं । तच्चाणंतहियाणं । सम्भुयाणंआलोइज्जइ । जावपडिवज्जिज्जइणोइणइ समइ । जइणं
भंतं जिणवयणे । सत्ताणंजावभावाणं । णोआलोएज्जइ । जावतवोणेनपडिवज्जिज्जइ । तएणंभं
तेतुभेचेव । एयस्सठाणस्सआलोएह । जावपडिवज्जहतएणंसेभगवंगो० । आणंदेणंसमणोवासएणं ।
एवंवुत्तंससंकिए । कंखिए । वितिगिच्छसमावणे । आणंदस्सअंतियाओपडिनिक्खमइ २ । जेणेवदु

जोतिणरोतपप्रायश्चित्तनकीजितोस्वामीहिबेस्वामीतुन्ह पोतैहीजएयस्सकहतांइणहीजस्थानकनेविपेआलोवोनिंदोयावत्तुइदे प्रायश्चि
त्तल्योतिवारपक्खीतिकेभगवंतगैतमआणंदएहवेनामेअमणोपासकैइसकह्येकेइणंप्रकारेमनमेसंकाजपनीकंखाउपनीमननेविषेविति
गिच्छादिकपास्याआणंदनामाअमणोपासकतिणरेसमीपयीपाछावल्यापाछावलीनेजिहाटूतपलांसएहवेनामेचेत्यजिहाअमणभगवंत
अमीमहावीरसामीसमवसरयातिहांसमीपेआवेआवीनेअमणभगवंतमहावीरज्जंतीनअतिदूरनअतिनिजीकभगवंतनीसाखेमणगम
णइरियावहीपडिकमेतिवारपक्खीआहारसंभूतोअसूक्तोअलोवे तिवारपक्खीभातपाणीदिखाइअमणभगवंतनेवांदेनमस्कारकारेइणे

इप्रलासेचेइएजेणेव समणेभगवं महावीर । तेणेवउवागच्छइत्ता समणस्सइअदूरसामंते । गमणागस
णाएपडिक्कमइ । एसणंसणेआलोएइ । भत्तपाणीपडिदंसे । समणंभगवंदइनमंसइइ । एवंखलुभंतेअ
हंतुभेहिं । अभग्गुणाएतंचेवसव्वंकहेइ । जावतएणंपडिदंसेइ । अहंसंकिंतेइ । आणंदस ० । अंतिएष
डिइजेणेवइहं । तेणेवहव्वमागए । तएणंभंतेकिंआणंदेणं । समणोवासएणं । तस्मठाणस्सआलोए
हतव्वं । जावपडि २ । उदाज्जमएगोयमाइ । समणेभगवं । गोयमाएवंवयासी । गोयमातुमंचेवणं

प्रकारेहेपूज्यज्जं तुम्हारीआज्ञालाधायकांविहरवागयोपुठलीसर्वयातनेकहे यावत्गद्देतिवारकत्तो ज्जंपोतानेमनमेसंकाकंआमास्यो
आणंदनामायमणोप्रासकनेसमीपज्जं तीपाछावलोपाछेवलीने जिह्वांतुम्हेज्जं तातिज्जं भायोतिथारपणीकत्तो हेपूज्यकिमयाणंद
नामायमणोपासकआवकतेउतणेस्थानकनेविपेचालोवेकिंयाज्जं तेउस्थानकनेविपेचालोनु तेमुभनेरुहोतिथारपणीयमणभगवंतमहा
वीरस्वामीगैतमएकवोनामलेईनेवोल्या एचवोक्कहेहेगैतमतुम्हे पूजतिणेठिकाणेचालोयोनिंदोयहो यावत्गद्देप्रायचिचालोयाणंद

तस्मद्वाणस्त्रालोएहि । जावपडिवज्जेइ आणंदं समणोवासयं । एयमडुंखामेहि । तएणंसेभगवं
गोयमेसअणस्सइ । तहत्तिएयमडुंविणएणंपडिसुणेइरत्ता तस्मद्वाणस्त्रालोएइ । जावपडिवज्जेइ
आणंदं समणोवासयं एयमडुंखामेहि । समणेइवहिद्या । अणया० । जणवयंविहरइ । तंसेआणं
देस० । वज्जहिंसीलव्वएहिं । जावअप्पाणंभावेत्ता । वीसंवासाइं समणोवासयंपरियायंपाउणित्ता
एकारस्सथउवासगपडिमाओ । सम्भंकाएणंफासित्ता । मासियाएसंलेहणाए । अत्ताणंउभूसित्ता ।

नामाअमणोपासकअवकनेअर्थप्रतेखमावोतिवारिअमणभगवंतमहावीरनोवचनगोतमस्वामी तच्चित्तिकरीनेएहवोएअर्थतिणनेविनय
थकीसांभलेसांभलीनेतेइस्थानकने विषेआलोवणाकरेयावतुशब्देप्रायच्चित्तलेवेआणंदनामाअमणोपासकअवकनेपासेएअर्थखमावेख
मावीकरीनेअमणभगवंतमहावीरस्वामीवाहिरएकदाप्रस्तावे जनपदकहीजेदेशविषेविचरेतिवारपच्छीआणंदआवकवज्जकहतांवरणासी
लज्जतआदेइनेयावतुशब्देआपणोआत्माभावीने वीसवरसर० आवकापणानोपधांयपालीनेपूरोआउखोपालोइग्यारे ११ अमणोपा

सङ्निभत्ताद्रं । अणसणाएछेदेत्ता । आलोदयपडिक्कंते । समाहिपत्तेकालमासे । कलंकिच्चा । सो
हम्मैकप्पे । सोहम्मवडियस्स । महाविमाणस्स । उत्तरपुरच्छिमेणं । अरुणेहिंविमाणेहिं । देवत्ताए
उववणे । तत्थणंअत्थे गइयाणंदेवाणं । चत्तारिपल्लिओवमाद्रिठ्ठिपणत्ता । तत्थणंआणंदस्सविदेवस्सच
त्तारिपल्लियोवंमाद्रं । ठिठ्ठपणत्ता । आणंदेणंभतेदेवतातोलोगाओ । आउवखएणं ३ । अणंतरं

सकआयकनीप्रतिमातिगानेभल्लीतरेकायायेकरीनेफरसेफरसीनेमास । मचीनेनिसंलेखनावेकरीनेआपनोआत्तानिर्मलयुद्धकरीनेसा
ठइ० टंकाभातपाणीनाअणसणेकरीनेछेदेदीनेआलोवेआलोनेपडिक्कमेसमाधिसंतोपयत्ताकालखसरआयायकाकालमानेकालकरे
कालकरीनेसौधर्मा नामादेवलोके सौधर्मवितंसकएउवेनामेस जाविमानमोटे विमाने उत्तरपर्यतिगनेमध्यऽगानकूणेअरुणाभएहवे
नामेविमाननेविपेदेवतापणेजइनेउपनोतिचाअरुणाभविमानविपे कितराएकदेवतानेत्थारिपल्लोपमआज्जापानीस्थितिमर्यादाकही
क्खेतिचाआनंदएउवेनामेदेवतानीपिणतेहीजत्थारिपल्लोपमनी स्थितिपणत्ताकही आणंदनामेअमणोपासक हेभगवन् देवतापणो

एवंखलुजबूसमणेणंजावउवासगदशाणंपढमस्सअज्जयणस्सअयमद्वेपणत्तेत्तिवेमि ॥ उपाशगदशानां प्रथमाध्ययनविवरणं समाप्तम् ॥
अथ द्वितीये किमपि लिख्यते पुनरुत्तावरत्तकालसमयतिप्तिपूर्वरात्रासावपररात्रवेति पूर्वरात्रावपररात्रः स एव कालः समयः का

चइचइत्ता । कहिं गच्छहिंति । कहिं उवज्जिहिंति । गोयमा । महाविदेहवासि । सिज्जिहिंति
णिक्खेवो । सत्तमस्सअंगस्सउवासगदशाणंपढमंअज्जयणं सन्मत्तं ॥ १ ॥ जइरणं भंते समणेणं जावसे
प्रत्तेणं सत्तमस्सअंगस्सउवासगदशाणंपढमस्सअज्जयणस्स अयमद्वेपणत्ते । दोअस्सणं भंते अज्जयणस्स

पाली देवलो कनो आउखो पालीने अणंतरे चवन करीने किहां ते जास्से किहां जईने किसी गते उपजसी हे गौतम महाविदेहनामा चेतने
विषे उपजीने सीजसी निक्षेपः सातमा अंग उपपासक दसा एह वेनासे ते हतणो प्रथम अध्ययननो अर्थ संपूर्ण प्रमाण चर्यो १ । जो हि भगवन् हे
पूज्य अमण भगवंत विद्यमान थके एह वो सातमा अंग उपपासक दसा एह वेनासे अंग ते हतणे पहिला अध्ययन तणो एह वा अर्थ का ह्या उपदिष्टा

के अद्भुत पणत्ते । एवं खलु जंबू । तेषां कालेणं २ । चंपाणामंणयरी होत्था । पुण्यभट्टे चैद्रएजियसत्तुरा
या । कामदेवेगाहावई । महामारिया । छहिरणकीडोओणिहाणपत्ताओ । छवुडिछप्रत्थिर ।
छव्वया । दस१ गोमाहस्सीएणं । वएणंसमोसरणं । जहाआणंदो तहानिगओ । तह्वसावयध
संपडिवज्जइ । साचेववत्तव्वया । जावजेडुपुत्तं कुटुंबेयडुवेत्ता । मित्तनाइआपुछित्तजेणेवपोसहसा

हे भगवन् हे पूज्यवीजाअथ्यननाकेहवाअर्थउपदिस्था इणे प्रकारे खलु निचय हे जंबू तिणे काले तिणे समे चंपाएहवेनामे नगरी ऊती
ऊइ पूरणभट्टएहवेनामाचैत्यतिहांजितशत्रुराजारज्यकरे कामदेवएहवेनामे गाथापति भट्टाएहवेनामे तेहनी भाय्या छहिरण्यद्रव्य
नी कोडिनिधानप्राप्तके धरतीमेवूरीछेछकोडिब्याजेवधेछकोडिब्यापारेवधेछगोकल एकेके ब्रजेदसहजारगाइएहवाब्रजछे स्वामीसमो
सरयाजिणतरांआणंदगयोवांदवातिमएणिणवांदवागयोतिमहीजआणंदनीपर आवकधर्मलीधोसाचेचित्तमहीजवत्तव्वयाताभट्टानेकहे
यावत्तशब्देवडावेटाने मित्तन्यातीनेपछीनेअनुमतलेइनेकुटुंबविपेठवीने जिहांपोसहसा लाउपाअयतिहांआवेआवीकरीनेजिममाणंद

लविशेषः तत्त्वद्रुमेयारूवेवसावासेपणत्तेति वर्णकव्यासोवर्णकविस्तरः सीसंतिथिरः सेतस्यगोकिक्षिं जन्ति गवांचरणार्थं यद्वंशदलमय
महद्भाजनं तद्गोकिलंजं डल्ले तियदुच्यते तस्याधोमुखीकृतस्य यत्संस्थानं तेन संस्थितं तदाकारमित्यर्थः पुस्तकांतरे विशेषणान्तरमुपलभ्यते
विगयकप्यनिभंति विकृतो योऽरंजरादीनां कल्पएवकल्पकच्छेदः पंडंकप्यरिमिति तात्पर्यं तन्निभंतच्छेदमिति काचित्तु वियडकोप्य

ला । तेणेवउवागच्छइत्ता जहाआणं देजावसमणस्स भगवो भहावीरस्स अति एधम्मपणत्तिं उवसं०
विहरइ तएणं तस्स कामदेवस्स पुव्वरत्तावरत्तकालसमयं स एगदेवेमार्इमिच्छदिक्खी अति यं पाउभूए
तएणं से देवे एगं महं पि सायखुवं विउव्वइ । तस्स एणं देवस्स पि सायखुवस्स । इमे एया खुवे । यणावासे पसस्से ।

नीपरेयावतुं यद्धे अमण भगवंतं महावीरस्सामी चरमतीर्थं करणे समीपे धर्मनी उवसं पदादर्शनं प्रतिमानोच्चवग्रहलेद्वने विचरेति वारपच्छीते
कामदेवगाथापति आधिरात्र ते हतणे समयने विषे एककोइ मिथ्या दृष्टी देवता कामदेवगाथापति ते हतणे समीपं प्रगट्ठवोति वारपच्छीते दे
वता एका महामोटी पि सा च रूपनी विकुर्वणा करेति के देवतारो पि सा च नो रूपके हवो छे एहवो एतादृश रूपवर्णवायो ग्यवर्णकवासकच्छोवलीजे

रनिभंति इक्षतेतज्ञोपदेयगम्यं सालिभयेलसरिसंश्रीहीकणिगसुकसमायेतस्यक्रेयागलाः एतदेवत्यनक्तिविशंतएणंदिप्रभाषापि
 गलदीप्रगारोचमानाः उद्वियाकभल्लसंठाणसंठियंउद्विकाष्टमयो महाभाजनवियेपमास्याः कभल्लं कपालंतव्यं रगनंतव्यं स्थितंनिडा
 संतिललाटं पाठांतरे मच्छिउद्वियाकभल्लसरिसोममेमभोद्विकाकपालसटयमित्येवसमुज्जेरोनोपमाउपमानपाप्यं यन्नतत्तयामगुंस
 पुच्छं वभुजपरिसर्प्य वियेपोसुगुं साचघाडचिह्नं तिसंभाव्यतेतत्पुच्छतत्तस्ये तपियाचरूपस्य भूमगाउत्तिभूयोप्रसुतोपमार्थमेववा
 नक्तिफुगगुणाउत्ति परस्परसंगहरोभिके विकीर्णरोमिके इत्यर्थः पुशकान्नरेठ अटिलजटिला उत्तिप्रतीतंविगद्यधिभल्लदंसणा

सौसंसेगोकिलंनसंठाणसंठियं सालिभसेल्लसरिसासिकेसाकविलातेएणंदीप्पमाणामहल्लउद्वियाक
 भल्लसंठाणसंठियं णिडालंमुगंसपुच्छंवतथभुसुकाओ । फुगगफुगगाओविगयवीभच्छदंसणाओ सी

हवोगाद्रचारियानोसूडिलोतेहनेसंस्थानमसाकण्णेजेहवासुभरनायालओइतेहयाकेसदेवलीकियलाकहताभूरादीपताभिलकतामोटी
 ऊं टणीनाकइहिलासरीयोसंस्थाने निलाडजेहनोद्वियकलीनीपुं जसरीयीभापणजेदनीमाणोमाहिस्सणलागतीवीषरीयकीओसी

उत्तिविद्धतं वीभत्सञ्चदर्शनं रूपं ययोस्ते तथा सीसवड्ढिविणिगयाणि शीर्षमेव घटीतदाकारत्वात् शीर्षपटिः तस्या विनिर्गते इव विनिर्गते
शिरोघटीसतिक्रम्य व्यवस्थितत्वात् अक्षिणीलोचने विद्धतवीभत्सदर्शने प्रतीतं कर्णौ अवर्णयथासंप्रकर्त्तरमेव स्तूपखंडमेव नान्यथा
कारौ टप्पराकारावित्यर्थः विद्धतेत्यादितैव उरत्नपुडसन्निभा उरत्न करणं स्तस्य पुटं नासापुटं तच्छन्निभा तत्सदृशी नासानासि
कापाठान्तरे ऊरत्नपुडसंठाणसंठिया तत्तद्धरभोवाद्यविशेषं स्तस्याः पुटं पुष्करं तत्संस्थाने संस्थिता अतिचिपटत्वेन समत्वादिति
भुसिरत्तिमहारं ध्राजमलंचुस्त्रीसंठाणसंठियायमलयोः समस्थितद्वय रूपयोः चुस्त्रोर्यत् संस्थानं तत्संस्थिते द्वे अपि तस्य नासापुटे

सिखडिविणिगयाई । अच्छैरिणिविगयवीभच्छदंसणाद्रं कणाजहसुप्पकर्त्तरैचेव विगयवीभच्छदंस
णिज्जाजरमपुडसंनिभासेनासा । पुसिराजमलंचुल्लीसंठाणसंठिया दोवितस्सनासापुडया । घोड

संघडीनीपरेमस्तकरूपघडीयोवाहिरनीकलीआखभंडूवीहामणोच्छेदर्थनकहतादेखणोआंखिनोजेहनोकानकेहवाजेहवास्सपड़ाब्बाज
लाहोइतेहतणीपरेभंडाडरावणादीसताजरासरीखीनासिकाजेहनीअथवासमस्तपणेमोटाविलड्ड वेतयाचुह्णानोजोडोतेसरीखा

नाशिकाविवरेऽवाचनान्तरे महस्रकुब्ज संठियादोवितेकवोलातवचीणमांसत्वात् उन्नत्ता स्थित्वाञ्चकुञ्चन्ति निम्नं क्षाममित्यर्थः तत्स्थितिं तौ द्वावपि सेतस्य कपोलौ गण्डौ तथा घोटगन्ति घोटकपुच्छं तदश्ववालधिवत्तस्यापि शाचरूपस्य श्मश्रूणि कूर्चकेशाः तथा कपिलकपिलानि अतिकङ्कारानि विद्यतानीत्यादितथैव पाठान्तरेण घोटयपुच्छं च तस्मै कविलफलस्य आघोले माओ दादियाओ तलफलस्य पेककेशस्यार्थे ऊर्ध्वरोमिकेन तिर्यग्वनतेत्यर्थः दंष्ट्रिके उत्तरौ द्वौ रोमाणि आघोदौ दृश्ये वलंबौ प्रलंबौ प्रलम्बमानौ पाठान्तरेण उद्धासे घोटगस्रजहादो विलंबमाणा तथा फालालोहमयकुशास्तच्छहशा दीर्घत्वात् सेतस्य दंतादशनाः जिह्वा यथा स्तूर्पकर्त्तरमेव नान्यथा कारो विद्यतेत्यादितदेव पाठान्तरे हिङ्गुलुयधा उक्तं दंपविलंबतस्य वयणं इति दृश्यते तत्र हिङ्गुलुको वर्णद्रव्यं तद्रूपो धातुर्यत्तत्तथा विधं यत्कन्दरवि

यपुच्छं वतस्समंसूद्रं कविलाद्रं विगयवीभच्छदंसं गण्डं उद्धाउदृस्सचे वलंबा फालसरिसासेदंता जिभाज

दो विक्कहतांदोलुं ते ह नाना कपुडघोडाना पुंछसरीखा ते ह ना स्तूकना के सपीला कावराच्छेवी हामणोच्छेदं दर्शन जिणारो होठ उंटना सरीखा लांवां मोटाच्छे कुशसरीखा दंतलांवां जीभस्सूपडा कातरी सरिखीच्छे इजे हना विगता कारवीहां मणी एहवी जीभच्छे हलने जने जपरि हलवा

लंगुहालक्षणं रन्ध्रं तद्विव तस्यवदनं हलकुहालन्ति हलस्योपरितनोभागतत्स्थिते तदाकारे अति वक्रोदीधे सेतस्य हणुयन्तिदंष्ट्रा
विशेषो गल्लकडिल्लं चतस्त्रन्तिगल्लएवकपोलएवकडिल्लं मंडकादिपचनभाजनंगल्लकडिल्लं च समुच्चयेतस्यपिशाचरूपस्य खटंतिगन्तीरंष्ट्रा
कारं निम्नमध्यभागमित्यर्थः फुट्टन्तिविदीर्णं अनेनैव साधर्म्येण कडिल्लमित्युपमानं द्रुतं कविलंति वर्णतः प्रवृत्तं सति स्रग्गतः महत्
तथा हृदं गाकारेण मर्दलाकृत्योपमायस्य सहृदं गाकारोपमः सेतस्य स्कन्धोऽयं देशः पुरवरं तिपुरवरकपाटोपमं सेतस्य वज्रउरस्य लं विस्तीर्ण
त्वादिति तथा कोटिकालोहादिधातुधमनाथं हृत्तिकामयीकुसुलिकातस्यायत्संस्थानं तेन संस्थितौ तस्य द्वावपि बाहुभुजौ स्थलावित्यर्थः

हंसं प्रकत्तरं चैव विगतवीभच्छदं सणिज्जाहलकुहालसंठियसे हणुयागल्लकडिल्लं वतस्स खटं फुट्टं क
विलं फरिसं महल्लं सुहं गाकारो वमेसे खंधे पुरवरकवाडो वमेसे वच्छे कोट्टिया संठाण संठाया दो वितस्स

णी ते सरीखी दाढी छे गल कडि हिलाजि साखंड फटाथ का कपिण कठोर फर समोटा वड़ा मादलेने आकारे खांधा छे जे हना जे हवानगरनी प्रो
लिना किमाड ते हवाने हवो छे हि यो जिणरो वली जे हवी कोटी माटानी डवे ते सरि पीछे दोनुं भुजा स्थूल छे सिलाना लोढा सरि खीजा डी एहवे

तथानिसापाहाणेत्तिमुद्गादिदलनगिलातत्संस्थितौष्टयुलत्वस्थूलत्वाभ्यां द्वावपिअग्रहसौभुजयोःरग्रभूतौकरावित्यर्थः तथानिसालोढो
त्तिगिलापुलंकसात्संस्थानसंस्थिताहसयोःरगुल्यःस्थूलत्वदीर्घत्वाभ्यामूतथासिप्पिपुडंतिश्रुक्तिसंपुटस्यैकंदलंतत्संस्थितास्तस्मिन्नवत्तिनखा
हसांगुलिसंवंधिनःवाचनान्तरेतुद्दमपरमधीयतेषडालगसंठिओउरो तस्मरोम विलोत्तिभ्रतत्रडयालत्ति अष्टालकः प्रकारावयवः
संभाव्यतेतत्साधर्म्यं चोरसःचामत्वादिनेति तथाएहवियएपसेवउत्तिनापिततत्प्रसेवकद्वनखगोधकचूरादिभाजनमिवउरसिवच्चसि

वाहा निसापाहणसंठाणसंठियातस्सदोविहत्याणिसालोढसंठाणसंठियाओ । हत्येसुअंगुलीओ ।
सिप्पिपुडगसंठियासेणहा एहवियपसेवउच्चउरंसिलवंति दोवितस्सथणया पोहअयकोडुउववत्तं ।

संस्थानेसिलानीपरदेवहायनीहयेलीछे सिलानेलोढासारीखोंछे जेहनीहायनीअंगुलीयानोसंस्थानजेहवाएकसीपनापुटऊयेतेसरिया
हायनानखछेजेहवीनाइनेराखराखयानीरखानीओइतेनसंस्थानेदोइतेचनान्ननहां चलछेजेहनाजेहयोकोटनोबुरजसरीखोमध्यउं
छोपेटछेजेहवोपाणिपीयानोवामओइ तेसरीखीनाभिजेहनीजेहवाछीकाहोइतेसारियावांकापुंदछे जेहनाजेहवीकालीगणछाटीसा

लं विन्ति प्रलंभमानौ तिष्ठतः द्वावपितस्य सनकौ वक्ष्यौ जौ तथा पोष्टं जठरं अयकोष्ठकवस्त्रो हं कुशूलवत् तत्तं वतु लं तथा पानं धान्यं रसं संस्कृतं
जलं येन कुविंदाश्चीबराणि पाययंति तस्य कलंदं कुंडं पानकलंदं तच्छृङ्गी गंभीरतया सेतस्थनाभिर्जठरस्य मध्यावयवः वाच नान्तरेधीतं भग
वद्भीविगयवं कपिष्ठो असरिसादो वितस्त्राफिसगगतवभग्नकटिर्विकृतवक्रकृष्टिः फिसकोपुतौ तथा सिककंदध्यादिभाजनां दवरकमयमाका
शोऽवलंबनं लोके प्रसिद्धं तत्संस्थानं संस्थितं सेतस्य नेत्रं मिथिदंडाकर्षणरज्जुः तद्वद्दीर्घतया तन्नेत्रं शेषे फलच्यते तथा किन्नपुडसंज्ञाणसंठिए
त्ति सुरागोणकरूपतंडूलकिण्वरुतगोणी पुटद्वयसंस्थानं संस्थिताचितिसंभाव्यते द्वावतितस्य दृषणीपोलकौ तथा जमलकोट्टियत्ति समतया

प्राणाकलंदसरिसासेणामौ सिकगसंज्ञाणसंठिते सोपोत्ते किणपुडसंज्ञाणसंठियां दो वितस्त्रवसणा
जमलकोट्टियासंज्ञाणसंठिया तस्स दो विज्जु अज्जुण गुट्टवतस्स जाणूइं कुडिलकुडिलाइं विगयवौ भ

रीखादो विकहतां दोनुप्रतो लक्खे जेह नाजमलकहतां जोइं कोठी जेह बीते सररीखा दोनुक्खे जांवां जेह नी अर्जून एहवेना मातुणा विशेषहोइं
ते सररीखीक्खे जेह नी पीडी जेह नी डी जेह नी डी रावणोक्खे दर्शन देखणी जेह नी जांवां नो अनामां सेकरी निरह त अने लोमरो सेकरी व्याप्त भरीक्खे जेह बीपां

व्यवस्थापितकुशूलिकाद्वयसंस्थानसंस्थितौ द्वापपितस्य उरुजंघेतया अञ्जुणगुच्छं वचिभर्जुनसृणगुच्छं सावकसहस्रस्य जानुनी
अनंतरोक्तोपमानसाधर्म्यं व्यनक्ति कुटिले अतिवक्रे विद्धतं यी भक्त्यर्गने तथा जंघे जाम्यो रघो वर्त्तिन्यौ करकडी उत्तिकठिने निर्मासे इत्यर्थः
तथारोमभिरुपचितेतया अधरीपेपण गिलाततसंस्थानसंस्थितौ द्वावपितस्य पादौ तया अधरी लोटः गिलापुत्रकक्षरसंस्थानसंस्थिताः पाद
यो रंगुल्यः शुक्तिपुटसंस्थिताः सेतस्य पादां गुलिनयाः केयाग्रानन्नाग्रं यायद्वर्गितं पिगाधरूपमधुना सामान्येन तद्वर्णनाया हलङ्क मउह
जाणु एत्ति इह प्रसाये लङ्क गद्दे न गन्त्याः पद्याङ्गा गवर्त्तित दुत्तं गरलगाथं यत्काष्ठं तदुच्यते तत्र गन्त्या मययं धनं भयति एवं च मययं धनं धनस्या

च्छदंसणा इजंवाओ करकडीओ लोमेहिं लवचिचाओ अधरी संठाण संठिया दौ वितसपाया अह
री लोट संठाण संठियाओ सिप्पिपुड संठिया सेणहा लडह मडह जाणु ए विगयभग

पाणनी गिलाते हसरीया दोनुं छेपग जेह ना जेह यी सीलानी लोढी छवे तेह यी पगानी अंगुली छे जेह नी जेह वासी पना पुड सरीया पग
नानखे छे ढीला छे सां धिना यं धण जेह ना अवदा लित कटतां फाळो छे मुख रूपी कुहर जिणे काढो छे जीभ नो अग्र भाग सरट का की डानी की

सुडहइवलडहेमडाहेचस्यूलत्वाल्यदीर्घित्वाभ्यांजानुनीयस्यतत्तथाविक्रतेविकारवत्यौ भुग्नेविसंस्थलतयामुग्नेवक्रेभ्रवौयस्यपिशाचरूप
स्यतत्तथा इहान्यदपि विशेषणचतुष्टयंवाचनान्तरेतु अधीयतेमसिसूंगमाहिसकालएसपीमूपिकामहिपवत्कालकंभरियमेहवन्नेजल
भृतमेघवर्णकालमेवेत्यर्थः लंबोद्वेनिग्गायदंतेप्रतीतंतत्तथाअवदारितंविद्यतीकृतंवदनलक्षणंविवरयेन तत्तथा तथानिर्झीलितानिष्का
सिताअग्रजिह्वाजिह्वायाअग्रभागेयेनतत्तथा ततः कर्मधारयः तथाशरटैः कृतमालिखंगुण्डेवच्चसिवायेन तत्तथा उंद

भुगभमुए । अवदालियवयणविवरनिहालियअगजीहेसरडकयमालियाए उंदरमालापरिणद्वसुक
यविहेणउणकन्नपूरेसप्पकयवेगच्छे अणफोडंतेअभिगज्जंतेभीममुक्कइहासेणणविहपंचवन्नेहिलोमे

धीछेमालाजिणेउंदरानीमाला पहरौछे कंठेजिणेभलीपरेकीधोछे नोलीयानोकर्णपरआभरणजिणेसापनोवीछुवानोकीयोछे उ
त्तरासंगहायपगभससु'आस्फालतो गाजतोयकोरौद्रअट्टइहासकरतोयकोनानाप्रकारपंचवर्णरोमेकरीभरीछे कायाजेहनीलोमरोमे
करीने एक वडो मोटोनीलोत्पलकमलसरिपोनीलगुलीसारिखोवली अलसीनाफूलसरीखोनीलोखडगतरवारखेडोपाछणानीधार

रमालयासूपकमृजापरिणहंपरिगतं मुकृतं सुदुरचितंचिक्कं स्वजीवलाब्धनं येन तत्तया तयानकुलाम्बां यमभ्युभ्यां कृते कर्णपूरे
आभरणविवेगैपौयेनतत्तयासपरिभ्यांकृतं वैकजमुत्तरासद्गोयेनतयापाठान्तरेण मृगकर्मभूम्लएविष्टु यच्छे सपकयजुश्रीषइएतत्वभंभुल
उत्तिगेपरः विच्छुयत्तिहृद्विकाः यज्ञोपपीतं ब्राह्मणकण्ठस्त्रुंतयाप्रभिन्नुचनयगानप्यपर्यग्यचित्तिनियंसगेद्यभिन्वाः अविगीर्णा
मुखनयननखादस्यांसातथासाचैसवरयव्याघ्रस्यचित्ताकर्पूराकृतिचञ्चर्मेतिकर्मधारयः सानियसनंपरिधानंयस्यतत्तयासरसश्चिरमंसा

हिंउवचिथे एगंसंहंनिलोप्पलगवलगुलिय अयसिकुमुसप्पगासं असिंखरुधारंगहाय । जेणेवपोस
हसाला । जेणेवकामदेवसमणेवासए । तेणेवउवागच्छइत्ता । आसुरत्ते । रुट्टुकुविए । चंडिकी

सरीग्वीतीखोजिणेदिसीपोसष्टसालांछे जिणेदिसीकामदेयत्रमणोपासत्रआयकतिदांपाये आपीकरीनेभारतलोचनयकोठो गको
कोप्योयकोकोधात्माज्जवोयको धमधम्योछे रीमेकरीकामदेयत्रायकनेएयंयदामीएह्योकेहे अरेकामदेयत्रमणोपासकत्रायकप्रार्थि
तमरण तेदनायांछणहारतुह्यो छालक्षणनो धणीकालीदटीएह्योचोदसनां जायालक्ष्मीलाजनुद्विजसतिकांकररहितधर्मकप

वलित्तगत्तेसरसाभ्यांरुधिरमांसाभ्यामवलिप्तं गात्रं यस्य तत्तथा आस्तीत्यन्यक् रास्तीत्यन्यन्नभिगर्जनघनध्वनिमुच्चनभीमोमुक्तः कृतोऽट्ट
 हासो हासविशेषो येन तत्तथानानाविधपंचवर्णैरोमभिरुपचितमेकं मङ्गन्नीलोत्पलवलगुलिकाद्यतसीकुसुमप्रकाशमसिन्दुरधारं गृही
 त्वा यत्र पौषधया लायायत्र कामदेवश्च मणोपासकस्तोपागच्छति स्मेति इह गवलंमहिषं गृह्णं गुलिकानीली अतसी धाम्य विशेषः असिं रुद्रं च
 रस्येव धारायस्यातिच्छेदकत्वाद्सौचुरधाराः आसुरत्तेरुद्देकावै चंडिक्किण्मिसिमीयमाणे त्ति एकार्थाः शब्दाः कोपातिशयप्रदर्शनार्थाः
 अप्यलियपत्तियाचप्रार्थितप्रार्थिकः इरं तानि दुष्टदुर्घटव्यवसानानि प्राप्ता न्यसुन्दराणि लक्षणाति यस्य स तथा हीणपुष्पाजडसन्ति हीना

ए । मिसिमिसियमाणे । कामदेवस्स । एवं वयासी । हंभो कामदेवासमणोवासया । अप्पत्तियपत्तिय
 यादुरंतपंतलकवणा हीणपुष्पाजडदिसयासिरि हरिधिविकित्तिः जावपडिवज्जिया धम्मकामया ।

चारित्तवांछे छे पुण्यशुभफलरूपपुण्यस्वर्गवेमानिक नासुखमोक्षकर्मचयधर्मनोवांछणहारधर्मरूपदधानोपीवणहारनही खुलुनिय
 यनकल्पे तव तुभ्जे देवानुप्रिय च इसीली अणुव्रतादिकरागेद्विपरमणाच्छे पञ्चक्वणपोषधोपवासनुपालिवोचालावीनसकेचोभावी

असंपूर्णपुण्याचतुर्द्दगीतिथिर्जन्यकालियस्यसर्पनिपुण्यचतुर्द्दगीकदादामनागंघ्रीप्रोहतिर्कीर्तिचर्चितेतिव्यक्तं तयाधर्मं चन्दुतचारित
लक्षणं चामयतेभिलपतियःसधर्मकामभास्यामन्यगं हेधर्म कामयाएवंसर्वपदानिननदरंपुण्यं गुभप्रकृतिरूपं तमस्यगं कृतं फलं मोक्षो धर्म
फलं काङ्क्षाचभिलाषातिरेकाः पिपासाकांक्षातिरेकाः एवमेतैः पदैरुक्तसोत्तराभिलाषाधर्मैरेषोक्तः णोग्गुद्वत्यादिनपुण्यं नैव कृतस्यन्ते गो
लादीनिचलथितुसितिमेवितुं देगतोभक्तुं सूर्यतः केवलं यदित्यंतायद्यनचनयमि ततोचं त्वां पृष्ट्वा गच्छं करोमीति पात्रादयः तत्त्वगीजा
न्यगुव्रतानि व्रतानि दिग्ब्रतादीनि धिरमणानिरागादिविरतयः प्रत्याग्यानां निनमन्तारसंछितादीनि पौषोपयामानाशारादिभेदेन

पुण्यसगमोक्त्वधम्मकं विलयाः । धम्मपिवासियाः । गोमल्लुकप्पइ । तवदेवा० । सोसाइ वयाइ ।
वेरमगाइ पच्चक्खागाइ । पोसहोवयासाइ चालंतएवा योभंतम्मवागुंडिसएवा भंजिसएवा ।

नमके थंडावीनसकेभंजापीनसकेछोपीनसके परिसामस्यपणेछोदिताभाजिरोभजजेसीनवतादिलेदूने यावत् गन्दे पोसहो उपयास
अनेपच्चक्खागनहीजोछोडे जोनहीभांजे तुं तोचाजनेदीपदणे नीनोत्पलकमनमारीगेयावत्पुण्यहेकरी थंडपंउतुभनेअरीसज्जिआ

चतुर्विधान् चालित्तएभंगकान्तरकरणतः चोभयितुमेतत्पालनविषयं चोभंक्तुं खण्डयितुं देयतीभंक्तुं सर्वतः उज्झितुं सर्वस्य देशविरते स्था
गतः परित्यक्तुं सम्यक्तस्यापित्यागादिति अट्टदृष्टवसट्टेति आर्त्तस्य ध्यानविशेषस्य यो दुहट्टत्ति दुर्घटो दुस्य गोदुर्निरोधो वशः पारतन्त्र्यं तेन
ऋतः पीडितः आर्त्तदुर्घटवशात्तः अथवा आर्त्तेन दुःखार्त्त आर्त्तदुःखार्त्तस्तथावसेन च विषयपारतन्त्रेण ऋतः परिगतो वर्थात्तस्ततः कर्मधारय

उज्झित्तएवा । परिचइत्तएवा तंजइणंतुमं अज्जसीलव्वयाइं जावपोसहोववासाइं णच्छंडसि । ण
भंजेसि । तोअहं अज्जइमेणं । णीलुप्पलेण जावअसिणा । खंडाखंडं करेमि । जहाणंतुमं । अट्टदुह
ट्टवसट्टे । अकाले चैव । जीवयाओववरोविइज्जसि । तएणं सिकामदेवेसअणो० । तेणं दिव्वेणं पिसाय

रेतुं आर्त्तध्यानरौद्रध्याननेवचेकरीने मरणकालविना जीवतव्यथकीविनाशपामसी तिवारे तेकामदेवआवकतेह देवताने पिशाच
रूपेकरीने एहवोक्त्तयक्के वीहेनहीतांसपिणपाय्येनही मनमाहिखेधनधस्योमनमाहिचोभनहीपाय्यो ठामयकीनचल्योअसंभ्रांत

रूवेणं । एवंवृत्तेसमाणे । अभीएअतत्वेअणविणे । अणुक्खुभिएअचल्लिये । असंभंतंतुसणीएच्चिरइ
 धम्मआणोवगएविहरइ । तएणंसिद्धिबिप्पिमायखुवे । कामदेवंसमणोवासरं । अभीयंअतत्त्वंजाव ।
 धम्मज्झाणोवगरयंविहरसाणंपासइत्ता । दोच्चंपितच्चंपिकामदेवं । एवंवयासी । जंभोकामदेवासं
 अपत्तियपत्तिया । जइणंतुमंअज्जजाव । ववरोविज्जसि । तएणंसिकामदेवेसं । तेणंदिज्जेणं । दोच्चं
 पितच्चंपि । एवंवृत्तेसमाणेअभीएजाव । धम्मज्झाणोवगएविहरइ । तएणंसिद्धेविप्पिमायखुवे । काम

यत्तोअणवौल्लोखो धम्मंरूपीध्याननेयिस्सेविचरे तिवारपच्छेति देवतापिनापरूपजामदेरप्पमणंपासत्तने अणितोअतत्तोअतो
 धम्मध्यानमेनिअल्लयकोविचरेएहवेदंछेएहवोदेव्धीने तेहीअर्पितेवीजीवारतीजीवारतामइत्तने एहवोअचनकहे करेकामदेवप्पम
 णोपासक अपार्थितमरणनायांछणभार जोतुं चियणांआजततप्पमकशाणजणीभांजेतोत्तं तुभन्नेमारम्युं तिवारेतोतामइत्तनावत्त

इति अभीते इत्यादीन्येकार्थान्यतिभयप्रकर्षप्रदर्शनार्थानि तिवलियंति तिवलीकां भ्रुकुटीं दृष्टिं रचनाविशेषं ललाटे संहृत्य विधायेति चालयितुमन्यथाकर्तुं चलनं च द्विधा संशयद्वारेण विपर्ययद्वारेण च तत्त्वोभयितु मितिसंशयतो विपरणामयितु मिति च विपर्ययतः आंता

देवं स० । अभीयं जाव विहरमाणं पासइत्ता । आसुरत्ते० । तिवलियं भिउडिं णिडालेसाहडु । का
मदेवं स० । नोलुप्पल जावअमिणा । खंडाखंडं करेइ । तएणं सेकामदेवे स० । तं उज्जलं जावदुरहिंया

तेपिशाचरूपदेवतावीजीवारतीजी वारइसो कल्यायकां निर्भीकशको यावत्तय्दे निडंयको धर्मरूपी ध्यानकरतोयको विचरेति वारपच्छीते देवतापिशाचरूपयको कामदेवशमणोपासकने अभीतनिडरयको विचरेतो देखीकरीने आंखलालकरीने कोप्यो तिवलीनि लाडमायेचाढी भीषणडरणी ऊडूकामदेवआवकने नीलोत्पलकमलतिणकमलसरीखोखड्गतिणे करदेवताखंडखंडकरे तिवारपच्छीते कामदेव आवकतिकाउजलीयावत्तय्दे सहितांदोहिली एहवीवेदनाभलीपरसहे तिवारपच्छीते देवपिशाचरूपकामदेव

दयः समानार्थः स तं गमयति द्रव्यं तिस्रस्रं गानि च नारायणपादाः तद्वत्सुखं भिन्नं चेति एतानि प्रतिष्ठितानि भूमील्लग्नानि च न्यतस्तत्त्वमभेदमभेदो

सर्वव्यगं समं सहृदं जावयति ह्वांस इह । तएगं सति जेपि० कामदेवं स० । अभीयं जावयति ह्वासांगं पाम
इह । जावनैसंवादेह । कामदेवं स० । निगं ध्यायोपावयगाथो । चानिचाएवा । न्येभिचाएवा । वि
परिणामं तएवा । ताहेमं तैपरितंते । मणियंश्चोसकरेत्ता । पोसकमान्नाप्रोपडिनि कलसइत्ता ।
द्विब्बं पिमायखूवं चिप्पजहइ । दिब्बं एगं मज्झं हित्यखूवं चिउब्बइ । सत्तंगपचिद्विद्वं समं संनियं । सुजायं

अमणोपासकत्रायजने अभीतनिदुरवणेयरात्तगदे निचरत्तोयको अगेद्वितीयेन जावयगदे भूताभीनजनेत कामदेवदमणोपासकहनेनि
ग्रंथनापचनत्तं तीचलत्थिनिभक्ते चोभागीसत्तनको विपरिणानंतगमअवदे गंत्ताहंसागामीनेदेय तागतातेपरिपोतइत्तेपल्लवदिएल्लोपा
ओपलेपाओपलेनीनपोसएसालत्तं तीपालोनीतलेनीतलीनेन पदेयतादपोविगापनंताइपकोदेद्विद्वयराओएत दयतामोटोचायतीनोइद्वनि
कैवेसातसंगप्रधानभं लागात्थाएपग मुंउपुरत्ततिइत्तएत्तेसंस्थाननयनेत्तइत्तत्तसंगअयेगेअं पोपुओ पूजातत्रआ सदितीकडिलानिरे

पचयात् संस्थितं गजलक्षणेपेतं सकलां गोपांगत्वात्सुजातमिव सुजातं पूर्णदिनजातं पुरतो गतउदग्रं उच्चं समुच्छितशिर इत्यर्थः पृष्ठतः
पृष्ठदेशे वराहः शूकरः स इव वराहः प्राकृतत्वान्नपुंसकलिङ्गता अजाया इव कुक्षीयस्थतदजा कुक्षिअलंबकुक्षीप्रलंबत्वेन प्रलम्बो दीर्घो लम्बोदर
स्वेव गणपतेरिवाधरौष्ठः करश्च हस्तौ यस्थतत्प्रलम्बोदराधरकरं अश्रुजतमुकुला आयतकुटुमलायोमक्षिका विव किल खल्वत् विमलो धवलौ

पुरञ्चोदेगं पिडृतो वराहं । अद्या कुच्छिं अलंबकुच्छिं । प्रलंबलंबोदराधरकरं । अभुग्गतमउलमस्रिया ।
विमलधवलदंतं । कंचणकोसीपविद्वदंतं । अणामिदं चावललितसंवेक्षितं । अगसांडं । कुम्भपण्डि
पुन्नचलणं वीसद्वनखं । अक्षीणयमाणजुत्तपुच्छं । मत्तमेहमिव गुलुगुलेतं । मणप्रवणजणियवेगं ।

श्रूडिउंदरगणेशनीपरेलां वोपेटजेहनो अस्तवकुलमालतीसरिखाजेहवा धवलादांतच्छेजेहना वलीजेहने सोनानी खोलच्छेदांतिकां
ईकनमायोधनुषतेहनीपरेसंकोच्योच्छेन्नुडनो अग्रभागजिण्णेलीकाछवानीपरेप्रतिपूर्णचरणवीसजेहनेन खच्छेअक्षीणकहतां प्रमाणेपे
तपुंछजेहनो मदीनात्तमेहनीपरेगर्जारवकरतो मनश्चनेपवनजेहनो जीतोच्छेवेगजिण्णेहवोवडो हाथीनोरूपविकुर्वे जिहांपोसहसाला

दन्तौयस्ययथाप्राकृतत्वान्गह्निकामुकुलयदभ्युन्नतावन्नतौ विमलवयलदन्तौयस्यतदभ्युन्नतमुकुलमहिक्तायिमलवयलदन्तंक्रान्चनकोगीप्र
तिष्ठदन्तंकोगीतिप्रतिमाआनामितमीपन्नामितंयच्चापंभनुसहद्याललिताचयिलासयतीसमेष्टिताचयेह्मतीसंकोचितावाचग्रगुण्डासु

दिव्यंहत्यिरूवंविउब्बद् । जेणेवपोसहसाला । जेणेवकामदेवेस० । तेणेवउवागच्छद्गत्ता । काम
देवंएवंययासी । हंभोकामदेवातहेवभणद् । जांयणभंजेसि । तोते अज्जअहंसोडाए । गेरहामिद्
त्ता । पोसहसालाओणीणेमिद्त्ता । उट्टवेहासंउब्विहामिद्त्ता । तिवखेहिंदंतमुसलेहिं । पडि

हे जिह्वाकामदेवअमणोपासकतिगेतिकारोआयेआयीनेनामदेयआयकनेएएवोक्के रेणोकामदेयआयकपूयैकसोतिसंहीजकहेजोतुं
व्रतनहीभाजे तोडंआजतुजनंसंझूकरीने पकडीत्तपकडीने पोसउसालाथीयाचिरलेइजासुलेपूने उचोआकासेउच्छालिसउच्छा
लीकरीनितीआदांतमुसलसरीआतिणेकरीने तुजनेपीडाकरिसनीचोनाथीधरतीतलनेयिपे तीनवारपगथकीलोसुसं जियारेतुं

च्छामिअहेधरणतलंसि । तिववुत्तोपाएसुलोलेसि । जयाणंतुमं । अट्टदुहट्टवसट्ठे । अकालेचेव ।
जीविआओविवरोविज्जसि । तंसेकामदेवसं । तंणंदिव्वेणंहत्थिरूवेणं । एवंवुत्ते । समाणे
अभीएजावविहरइ । तएणंसेदिव्वेहत्थिरूवे । कामदेवंसमणोवासयंअभीयं । जावविहरमाणंपास
इरत्ता । दोच्चंपितच्चंपिकामदेवं । एवंवयासी । हंभोकामदेवा । णोविहरइ । तंसिदिव्वेहत्थिरूवे

आर्त्तरीट्ठयाननेवसेंकारीनेअकालमरणेज्जंतुजनेजीवयकीरहितकारीस तिवारपच्छीकामदेवआवका तिवेणोटेदेवेहाथीनेरूपेकारीने
एहवावचन काह्याथंकांसुग्यांथका अभीतनिडरयकोविचरे तिवारपच्छीतेहस्तीरूपदेवता कामदेवएहवेनामाअमणोपासकआवकने
निडरयको यावत्तुयदेविचरतोयकोदेखेदेखीकारीने दोइवारतीनवारकामदेवआवकने एहवोवचनकाहे रेहोकामदेवआवकातिमही
जपूरवरीचूकावे तिवारेदेवताहाथीने रूपेकारीकामदेवआवकनेनिर्भयकोएहवोजाणेजीणीने एहवोविचरतोयकोदेखेदेखीनेलाग

कामदेवंसमणोवासयंअभीयं । विहरमाणंपासइत्ता । आसुरत्ते४ । कामदेवंसमणोवासयं । सों
 डाएणिण्हइत्ता । उट्टंविहासंउज्जिहइत्ता । तिवखेहिंदंतमुसलेहिं । पडिच्छइत्ता । अहेवरणि
 तलंसि । तिवलुत्तोपाएसुलोलेइ । तएणंसिक्कामदेवे । तंउज्जलंजावअहिद्यासेइ । तएणंसेदिब्बेहत्य
 रूवे । कामदेवंजावनोसंचाएइ । जावसणियं२पच्चोसक्कइ२ । पोसहसालाओ । पडिणिक्खमइ२

आग्वकरीनेकोषोकामदेवअमणोपासकआयकने सुंडादंडुगुपकइ पकडीने ऊंचोआकासेलेइनेउच्छालेउच्छालीने तीखाजचना
 दांततिणोसुसलयकी पड़तोयकोभालेभालीनेअचधरतीयेनाये तीनवारपगगुंलोलैचांपेचापीने तिवारैतेकामदेवआयकतिकेउजली
 तीववेदतानेसहे तिवारैतेदेवताछाथीनेरूपकामदेवआयकनेचूकावीनसके यावत्तुगद्धेलवेगलवेपाछोवले पोसहसालाऊंतीपाछो
 नीकलेपाछोनीकलीने दिव्यछाथीनोरूपतेचनेछोइछोडीने एकएउवोमोटोकालंदारसर्पनोरूपयिकुंवे पलीकेइवोछेउअविपहृष्टीयिय

राडायं यस्य तत्तथा कर्मवत्कर्मकाराः प्रतिपूयन्त्येव तत्तथा विंशतिनखमालीनप्रमाणयुक्तपुच्छमिति कण्ठ्यं उग्वीसं इत्यादीनि स
परूपविशेषणानि क्वविद्यावच्छेदोपात्तानि क्वचित्वाद्यादुक्तानि दृश्यन्ते तत्रोद्यविषं दुरधिसह्यं विषं चण्डविषमल्पकालेनैव दृश्यते रव्यापक
विषत्वाद्वोरविषं मारकत्वात् न हाकायं महाशरीरं मघीस्वपाकालं नयनविषेण दृष्टिविषेण रोषेण च पूरणं नयनविषरोपपूणं अञ्जनपुञ्जा

दिव्यं हृत्पिच्छं विषमजहृत्ता । एगं महं दिव्यं सप्पखं विषमजहृत्ता । उग्वीसं दिष्टीविसं । महाकायं म
सीमसाकालं । नयनविषरोमपुणं । अंजणपुंजनिगरप्यगासं । रत्तत्थं लोहिहयलोचजमलजुयलं
चंचलजीहं धरणि यलवेणि भूम्भ्रं । उक्कड़फुड़कुड़िलजटिल । कक्कसविअवफुडाडोवकरणदत्थं । लोहा

मोटोच्छेदरीरमिससरिखो कालो अत्यंतच्छे नयननेविषे विषरूपीरोसमस्थो जेहवो कालो काजल तेहना डिगसरी खोराता जेहवालो हित
खरतसारी खीआं खजेहनी वली जोडला वीलपलपाटकारी चंचलजी भष्टयि वीरूप जेस्त्रीने वेणी भूतच्छेउत्कुटकहतां वडामोटा वरतो कुटि
लज्जकं यविस्तीर्णफणनो मोटो आडं वरफणाटोपकी धोछे जेहवालोहना आगरधमधमाटकरे तेहनी परेशब्द करतो महावीहामणो किल

नांकज्जलोत्कराणां योनिकरः सन्नहस्तद्वत्प्रकागो यस्य तदञ्चनपुञ्जनि कारप्रकागंरक्ताक्षं लोहितलोचनं यमलयोः समस्वयोयुं गलं ह्वय
चञ्चलन्योरत्यर्थं चपलयोर्जितयोर्यस्य तद्वयमलयुगलचञ्चलजितं धरणीतलस्य चैणीयके संपन्नविशेषपद्मदण्डात्त्वदीर्घत्वाभ्यामिति धरणी
तलवेणिभूतमुत्कटीनभिभवनीयत्वात् स्फुटोव्यक्तोभासुरतयादृश्यत्वात् फुटिलोपगत्वात् जटिलः केगसटायो गात्कर्कगो निधुरो नम्रता
याश्च भावात् विकटो विसृतीर्णोयः स्फुटाटोपः फणाडम्वरंतत्कारणेदृजः उल्कटस्फुटकुटिलजटिलकर्कगविकटस्फोटाटोपकरणद्वंचंतयालोचा
गरधम्ममाणधमधमंतघोसंलोहारकस्येवमावमानस्य न्नस्त्रायातेनोद्दीप्यमानस्य धमधमेत्येवंगद्वायमानस्य योपंगद्दो
यस्य तत्तयाद्गृहचविशेषेपणस्थपूर्वनिपातः प्रोक्तत्वादिति धरागलिवयितयपयंडरो संश्रानाकलितोऽपरिमितोऽनर्गलितोयानिरोधुमगव्य
स्तीत्रः प्रचण्डोऽतिप्रचण्डोरोपोयस्य तत्तयासरसरस्मृति लौकिकानुकरणभाषापच्छिमेगंभागएणांतिपुच्छेनेत्यर्थः निकुटिमेति निकुट

गरधम्ममाणधमंतघोसं । अणागलिअतिव्वचंडरोसं । सम्परूवंविड्वित्ता । जणेवपोसहसाला ।

किलाटकरतोऽतिरौद्ररूप एचवोसपर्यनोरूपधिकुर्येविकुर्वोनि जिणेदिसीपोसहनीपोसहसाल जिणेदिसीकामदेवआवकतिजातेसर्प

जेणेवकामदे० । तेणेवउवागच्छइत्ता । कामदेवंएवंवयासी । हंभोकामदेवा । जावणभंजेसि । त
ओअज्जेवअहंसरस्सकायंदूहहामिस् । पच्छिसेणंभाएणंतिक्खुत्तो । गौवंवेढेमिस्त्ता । तिक्खा
हिंसप्ररिगयाहिं । दाढाहिंउरसिचेवनिक्खुइमिजहाणंतुमं । अइदुहइअकालेचेवजीवियाओव
रोवज्जसि । तएणंसिकामदेवसमणोवासए । तेणंदिव्वेणंसप्परूवेणं । एवंवुत्तेसमाणे । अभीएजाववि

आवेआवीने कामदेवआवकनेएहवोकहे रेहोकामदेवआवकजोटुं ताहरोवतनहीभांजसी तिवारेतोळ्ळंआजहीजताहरेशरीरउपर
सरसराटकारतोचढीसचढीने पाच्छिलोभागतिणेकरीनेतीनवारकरीनेताहरी ग्रीवागर्दनवीटीसवीटीने तीखाजेमाहारादंतविषेकरी
नेभस्यायका विषेभरीडाढं तुजनेडसीसताहरेसर्वशरीरमाहे विषपसरखे जिवारेतुंआत्तरीद्रुध्यानेकरीनेअकालमरणपामसी
जीवेकरीनेरहितज्जसी तिवारेतेकामदेवएहवेनामाआवक तिणेदेवतायेसर्परूपइणेप्रकारेकहोथके निर्भयकोयावतुधमनेविषेविचरे
तेदेवतावीजीवारतीजीवारएहवोकहे कामदेवआवकधमनेविषेविचरे तिवारपच्छीते देवतासप्परूवेणं कामदेवएहवेनामेआवकने

यामिप्रचक्षिमुज्जलंतिउज्ज्वलाविपक्षलेगेनाप्यकलङ्कितां विपुलांगरीरव्यापकत्वात् । कर्कशां कर्कगद्रयमिवा निटां प्रगाढां प्रकपयतीं च ।

हरद् । सोविदोच्चं पितञ्चं पिभगद् । कामदेवो जावविहरद् । तएणं सेट्ठिव्वे सप्प रूवे । कामदेवं सम
णोवासयं । अभीयं जावपासद्द्त्ता । आसुरत्ते । कामदेवगमसरसकायं । दूरूहद्द्त्ता । पच्छिम
भाएणं तिक्खुत्ते गीव वेट्ठेद्द्त्ता । तिक्खाहिं विसपरिगयाहिं दाढाहिं । उरं सिचैव नि कुट्ठेद् । तएणं
कामदेवेतं । उज्जला जावअहियासेद् । तएणं सेट्ठिव्वे सप्प रूवे । कामदेवं । अभीयं पासद्द्त्ता । जा

निर्भययोदेखेद्वीकरीने कोधकरीने कोप्यो कामदेवनामा आचकते चने गरीरे सरराटकरतो च देप छिमभागपं छुडे करीने ती नवला
कादेइ गरीरनी ग्रीवावीटेवीटीने मच्छती ग्रीविसेकरीने सचित्तए चयीती प्यी दाढां करीने उरची येने विपेडं कदेवे तिपारे कामदेव आचक
तिणे उज्जली कठोरवेदनाने सररीरे करसहे तिवार पछी ते देवता संपरूप कामदेव आचकने निर्भययोदेखेद्वीकरीने तिवारे सक्कायीन
सके कामदेव आचकने निग्रंथना प्रवचन मार्गं ऊं ती चक्कावीन सके खोभावीन सवे गंक्राकं आनापी तिवारे ते देवताया को हलवे चलेये पाछी

गङ्गां रौद्रां दुःखदुःखरूपानसुखामित्यर्थः किमुक्तं भवति दुर्दिद्या संतिदुरधिसह्यमिति हारविराद्वयवत्यमित्यादौ यावत्कारणादिदं दृश्यं कङ्कडग
 तुडियर्थं भियमुच्यं गदकुं डलमङ्गुलतलकन्नपीठधारिविचित्रहत्याभरणं विचित्रमालामञ्जलिकक्षाणपवरमक्ष्माणलेखणधरं भासुरबो
 दिपलं वयणमालाधरं दिव्येण वने णं दिव्येण गंधेण दिव्येण फासेण दिव्येण संघयेण दिव्येण संठाणेण दिव्या एङ्गुदी एदिव्या एङ्गुदी एदिव्या एप
 हा एदिव्या एक्काया एअच्ची एदिव्ये णं ते एणं दिव्या एलेसा एत्तिकं वं नवरं कटकानिकं कणविशेषा सुटितानि बाळरत्नकासाभिरतिव

हेनोसंचाएति । कामदेवं स० । निगंथाओपवयणाओ । चालित्तएवाखोभेत्तएका । विप्परित्तएवा
 ताहेसंतेइ । सणियं २ पच्चोसक्कइत्ता । पोसहसालाओपडिणिकवमइत्ता । दिवंसप्परूवं विप्पजह
 इत्ता । एगंमहं दिव्वं देवखूवं विउव्वइ । हारविराद्वयवत्य । जावदसदिसाओ । उज्जोविमाणंपभासे

नीकलेनीकलीने योधघशालाथीपाच्छोनीसरीने दिव्वमोटोसपनोरूपतेहनेच्छोइच्छोइने एकमोटोदिव्यदेवतानोरूपविकु
 र्वविकुर्वीनेहारएत्थठारेसरोविराजतो यायत्तं शब्दे दशदिशीने उद्योतउज्जवालोकरतोकोनेकुं उल्लविराजमानयकोदिव्यप्रधानदेवता

ज्ञत्वात्सांभितौ सखीकृतौ भुजौ यस्य तत्तथा अद्भुतं देयकैर्युक्तैः फण्डने च प्रतीतौ दृष्टगण्डतले दृष्टगण्डोपकृत्कर्णपीठाभिमाने तर्णाभरणे च धार
 यतियत्नतत्तथा तत्र विधिवत्सालाप्रधानोसौ लिप्सु कटंसलकं वा यस्य तत्तथा कल्याणकमनुपद्यतं प्रयत्नं दम्भं परहितं येन तत्तथा कल्याणकानि
 प्रथराणि माल्यानि कुसमानि च नुलेपानानि च धारयति यत्तथा भास्वरवैशिष्टीकं दीप्तगरीरं प्रलम्बावायनमानासाभरणविगेषसाधारय
 तियत्तत्तथा दिव्ये नयने न युक्तमिति गम्यते एवं संपत्तनयं रज्यया विमानयद्भूषणादिक्रिया युक्त्या द्रष्टपरिहाराद्विद्येगेन प्रभवाप्रभायेन ज्ञात
 या प्रतिविम्बे नार्चिपादौ सिञ्चालयते जमाकान्धाने ग्लवासात्मपरिणामेनोद्योतयन् प्रकाशयन् गौभयद्विदिति प्रासादीयं चित्ताज्ञादिकं दग्ग
 नीयं यत्पशुञ्च नृनश्यास्यति च भिरूपमनोऽं प्रतिरूपं दृष्टारं प्रतिरूपं यस्य विकल्पे कियं ज्ञत्वा अन्तरिक्षप्रतिपन्नः साकाशस्य तः सक्तिः
 णीकानि नुद्रघण्टिकीपेतानि मङ्गे देधिं देष्टव्या दौयावत्कारणाद्विदं दृश्यं यज्यापाणी पुरन्दरे सद्यः प्रज्जमस्मरस्मरस्मयं पागसासणे द्राष्टिणः ३३

मागं पासद् । दिव्यं देव रूपं विउव्वद् रत्ता । कामदेवस्य पोसद् रत्ता । अगुपवि सद् रत्ता । अंतरिक्खमिडि

नीरूपयि कुर्वे यि कुर्वीकरीने निहां कामदेवस्से पोसद् रत्ता नीपोसद् रत्ता लयि पेति णमाहे पेसे पेसिनि आतासमार्गे रत्तो यस्यो नान्ही जेद्वपरी दे

लोगाहि वईवत्तीस विमाणसय सहस्राहि वई एरावणवाहणे सुरिंदे अथरंवरवत्य धरे आलइयमालमउड़ेणव हेमचारचित्तचञ्चलकुंडल
विलिहिज्जमाणगंडे भासुरवोंदीपलंचवणमालधरे सोहन्ने कप्ये सोहन्ने वडिंस एविमाणे सभा ए सोहमा एत्ति शक्रादिशब्दानां च व्युत्पत्यय
भेदेन भिन्नार्थता द्रष्टव्या तथा हि शक्तियोगाच्छक्रः देवानां परमेश्वरत्वाद्देवैः देवानां मध्ये राजमानत्वाच्छोभमानत्वाद्देवराजः वज्रपाणिः

वणे सखिं खिणियाइ पंचवन्नाइ । वथाइ परिहिए । कामदेवं० एवं वयासी । हंभो कामदेवास० ।
धखे सिणंतुमं देवा० । संपुणे कयडे कयलक्खणे । सुलइंणंतवदे० । माणुस्सजम्भजी वियफले । जस्सणं दे०
तव निगंगायाओ पावयणाओ । मेरुव्वपडिवत्तीलद्धा । पत्ताअभिसमणागया । एवं खलु देवा० । सक्के दे

करीने सहितपंचवर्णराप्रधानवस्तुपहस्याछे कामदेव आवकने एहवो कह्ये अहो कामदेव आवकतुं धनंतुं भाग्यवंत हे देवानुप्रिय संपूर्ण प्रति
ज्ञाजेहनो निर्वाहणहारजे जिन धर्मने विषे एहवीताहरी हृदता उपसर्गे करीने धर्मार्थी नचूको भलेलाधोमनुय अथ वतारनो फलजे तुभने देवा
नुप्रिय निग्रंथना प्रवचनयी देवताचूकावीनसके मेरुपर्वतनीपरे सीलव्रतादिके अभिसमस्तपणे करीने हृदतायामी इमनिश्चय हे देवानुप्रिय

कुलिशकरः पुरोसुरादिनगरविशेषस्तथादरणात्पुरेन्द्रः तथाशतकतुशब्देनेहप्रतिमाविवक्षितास्तः कार्तिकत्रैष्टित्वशतं कृतनाम
 भिष्टहविशेषाणां यस्यासौ शतकतुरिति चूर्णिकारव्याख्या तथाप्यनानि शतानां सहस्रमक्षणां भवतीति तद्योगादसौ सहस्राक्षः तथास
 घशब्देनेहमेधाविवक्षितास्त्यस्य शवर्त्तिनः संतिसमववान्तथापि कोनामवलनां स्थायिपुस्तच्छाशनात्मा कशासनः लोकस्यार्द्धमर्द्धलोको
 दक्षिणेऽर्धोऽर्द्धलोकयोधिपतिः स तथा एरावण एरावणः हस्तीसवाहनं वयस्य स तथा सुष्टुराजन्ते एते सुरासोपाभिद्रुः प्रभुः सुरेन्द्रः सुराणां
 देवीनां वा इन्द्रः सुरेन्द्रः पूर्ववदेवेन्द्रत्वेन प्रतिपादितत्वादन्यथावा पुनरुक्तपरिहारः कार्यः अरजांसि निर्मालानि चम्बरमाकाशं तद्वच्छ

विंदे देवराया । सयक्कजसहस्रक्खे । जावसक्कंसि सीहासणंसि । चउरासीतीए । सामाणियसाह
 स्सीणंदेवा । जावअणोसिंचवज्जणं । देवाणयदेवीणय । मज्झगएवमाहिक्खइ४ । एवंखलु देवा० ।

सकइंद्रदेवेन्द्रदेवतानो राजा १०० सतकीशार्धेयज्ञजिगेवलो सहस्राक्ष यावत्शब्दे सकसिंघासणे वेठायका चोरासी ८४ हजार इंद्रे
 सामानिकइंद्रसरीखा देवतायने यावत्शब्दे अणोसि कच्छतां ओरघणावज्जप्रकारे देवतायने देवी तेहनी सभामैवेठायाकां एहवो कहेद्वारे

त्वेन यानितान्यंवरणि तानिवस्त्राणिधारयति यः सतथाआलिङ्गितमालमारोपितस्त्रुगमुकुटोयस्य सतथानवेद्वनवहेन्तःसुवर्णस्य
सस्वन्धिनीचादणीशोभनेचित्तेचित्तवतीचञ्चलेयेकुण्डलेताभ्यां विलख्यमानौगण्डौयस्यसतथाशेषंप्रागितेतितामाणियसाहस्त्रीणिमिह
यावत्करणादिदंष्ट्रं तावत्तीसाएतायत्तीसगणंचतुर्गहलोगपालाणं अदृग्गहं अगमहिंसीणं सपरिवाराणंतिगहं परिसाणंसत्तएहं
अग्नियागंसत्तएहं अग्नियाहिर्वद्वैणंचउरगहं चउरासीणंआयरकखदेवसाहस्त्रीएणंतत्रायास्त्रिंशःपूज्याःमहत्तरकल्पालोकपालाःपूर्वा
दिगधिपतयः सोमयमवरुणवैश्रमणाख्याः अग्रमहिष्यः प्रधानभार्यास्तत्परिवारः प्रत्येकंपञ्चसहस्राणिसर्वमीलेनेचत्वारिंशत्सहस्राणि
तिस्रः परिपदोभ्यंतरामध्यसावाह्याचसप्तानीकानि पदातिगजाश्चरथपभभेरात्पञ्चसंग्रामिकाणि गंधर्वानीकंनाद्यानीकंचेति सप्ता
नीकाधिपतयश्चसप्तैवं प्रधानपत्तिः प्रधानो गजएवमन्येपि आत्मरत्नार्थमङ्गरत्नकासोपां चतस्रःसहस्राणांचतुरशीत्यः आख्यातिसामा
न्यतोभापतेविशेषतः एतदेवप्रज्ञापयतिप्ररूपयतीतिपदद्वयेनक्रमेणोच्यतइतिदेवेणवेत्यादौयावत्करणादेवंदृष्टव्यं जकखेणवारकखसेण
वाकिंनरेणवाकिंपुरुसेणवामहोरगेणवागंधर्वेण वा इतिइड्डीएइत्यादियावत्करणादिदंष्ट्रं जुईजसोवलवीरियं पुरिसकारपरक्रमे
त्तिनायंभुज्जोकरणयातेनैवआयंतिनिपातोवाक्यालंकारेअवधारणेवाभूयः करणतायांपुनराचरणेन प्रत्तिष्यइति गम्यतेजहासंखो

जंवहूँविभारहेवासे । चंपाएणयरीए । कामदेवेस० । प्रोसहसालाएप्रोसहिण । वंभचारीजाव
दक्षसंधारीवगए । समणस्सभगवओमहवीरस्स । अंतियंधम्मपणत्तिं । उवसं०विहरइ । नोखलुसे
सक्काकेणइदेवेणवा । दाणवेणवागंधवेणवा । जावनिगंगथाओपावयणाओ । चालित्तएवाखोमित्त
एवा । विप्परित्तएवा । तएणंअहंसक्कंस्स । देविंदस्सदेवरणोएयमइं । असहहमासेइइहं हव्वमागओ

प्रकारेनिश्चयहे देवानुप्रिय जंबूदीपनामादीपतेहनेभरतक्षेत्रविषे चंपाएहवेनामेनगरीने विषेकामदेवनामाप्तावकहिवणांपोसहसाला
नेविषेपोसहभणीपोसहसहित ब्रह्मचर्यनोधरणहारयावतशब्देडाभनेसंधारेवैठोछे अमणभगवंतमहावीरस्वामीतेहतणे समीपधर्मनी
प्रज्ञप्तिबुद्धतेहनूँ उपसंपदालेइनेविचरेछे नो कहतां नहीनिश्चयकोइचूकावासमर्थनऊवे कोइदेवताधिमानीमानवासीदाणवकहीजे व्यंतर
वलीगंधर्वादिसमस्तेकरी यावतशब्देनिगंथनाप्रवचनयकी चलाइवानसके खोभावीनसके परिणामेकरीनेतिवारपक्कीऊं शक्रइं द्रुदेव
तानोइं द्रुदेवतानोरजातेहना एहवावचनअवमानतोयको मनुजमाहिहवीहदताअणसहतोयकोतेभणी ऊं इहांआव्योअहोदेवा

सं । अहो देवा० । इहो इलद्धा३ । तं दिङ्माणं देवा इहो जाव । अभिसमखागया । तं खासे भिणं देवाणु०
खमंतुमंसंहं तिणं दे० । ग्या इभुज्जो करणया एत्तिकहु । पायवडि एपंजलिउडे । एयमइं भुज्जो रखा
मेइरत्ता । जासे विदिसं पाउः भुण्णतासे विदिसं पाडिगए । तएणं सिकाम देवेस० । णिरुवसण्णमि तिकहु ।
पडिसं पारइ२ । तेणं कालेणं । तेणं समएणं । समणे भगवं महावीरसमोसरिए । समणे जाव विहरइ ।

तु प्रियतु गहारी हटता दीठी इंद्रे कही ऊती ते से प्रत्यक्ष पणें खीठी एमे तु गहारी साची वात जाणी ते भणी ऊं हे देवाणु प्रियतु कने खासुं कुं
हे देवा तु प्रिय ते भणी तुं खमि वा योग्य छे इमवार वार कही ने ते देवता काम देवने त्वि करण शुद्धे ते हने पणे पड़े वली दोनुं हाय जोड़ी ने एह वो
अर्थ वार वार कही अपराध खसावे खमावीने जिणें दिसीने आव्यो ऊतो तिणें दिसीने ते देवता पाछो गओ ति वार पछी तिकाम देव आवक
उपसर्ग रंहित ऊवो जाणीने त्वि करण शुद्धे काउसग पारे तिणें काले तिणसमेने विषे असण भगवंतं महावीर स्वामी चरम तीर्थं करस
मवसखा चवदे १४ हजार साधां सुविचरे तिवार पछी ते काम देव आवक उद्यानने विषे असण भगवंतं समवसखा एहवी वात सांभली इणे

त्तियथासंखः आवको भगवत्यामभिहितस्तथायमपि वक्तव्यः अयमभिप्रायेऽन्येष्वविधमभिगमं सचित्तद्रव्यव्युत्सर्गादिकां समवसरणप्रवेशे
विदधति शंखः पुनः प्रौपधकत्वेन सचेतनादिद्रव्याणामभावात्तन्वहतवानयमपि प्रोपधिकादिति शंखेनोपमितः यावत्तरणादिदृष्टव्यं
जेयेव समणे भगवं महावीरे तेणेव उवागच्छइरत्ता समणं भगवं महावीरं तिकवुत्तो आयाहिणं पयाहिणं करेइरत्ता वंदइ शमंसइरत्ता
णच्चासणे णाइदूरे सुखु समाणे अभिसुहेपंजलिउडे पज्जुवासइत्ति तएणं समणे ३ कामदेवस्स समणो वासयस्स तीसेयमहधूमहाली
याएपरिसाए इतथास्स औपपातिका धितं सुत्वं तावत्तव्यं याधतधर्मकथा समाप्ता परिएत्तु प्रतिगता तच्चैवं सकलशेषसुपदश्येते तएणे

तएणं सेकामदेवस० । इमी सेकहाएलइदुसमाणे । एवं खलु समणे जावविहरइ । तंसेयं खलु । ममंस
अणं भगवं महावीरं । वंदित्ताणमंसित्ता । तओ प्रडिणियत्तस्स । मोसहंपारित्तएत्तिकइ । एवं संपे

प्रकारे अमणभगवंतविचरे तोहि वे निचय सुभने अमणभगवंत महावीरस्वामीने वांदिवाजाउं वांदीनमस्कारकरीः तिवारपच्छीपाछो
आवुं आवीने पोसहपारवोतिकरणमुद्धे सुभने कल्पे एहवो मनसे चौं तवे मुद्धज्जलवस्स परे पछरीने सुहगाअने अल्पभार एहवावस्स

समणे ३ कामदेवससमणोवासयस्स तीसेयमहइ महलीयाए तस्याच्च महान्ती महत्या इत्यर्थः इति परिसाएजइएपरिसाए तत्र
पश्यन्तीति ऋषयोवध्यादिज्ञानवन्तः सुनयो वाचंयमाः यतयो धर्मक्रियासुप्रयतमानाः अणेगसयाते अणेगसयवंदपरिवारातो
अनेकयतप्रमाणानि यानिहृन्दानि परिवारो यस्या तथा तस्याधर्मं परिकययतीति सम्बन्धः किम्भूतो भगवन् उहवले ओषवले
यावत्करणादथवच्छिन्नवलः अतिबलोऽतिकांताशेषपुरुषामरतिर्यग्वलः महाबलोऽप्रमितवलः एतदेवप्रपंच्यते अपरिमियवलविरि

सयाओगिहाओपडिणि
अप्पम० । मणुस्सवगुरापरिक्खत्ते । सयाओगिहाओपडिणि
हेइइत्ता । सुइप्पावेसाइवत्थाइ । अप्पम० । मणुस्सवगुरापरिक्खत्ते । सयाओगिहाओपडिणि

वत्तमइइत्ता । चंपनगरिंसजभंसज्जेण्णिगच्छइइत्ता । जेणवपुस्समह्वेचेइए । जहासंखेजावप्रज्जुवा
चंपानामेनगरीतेहनेमध्यमध्यविचालेकरीनेनीसरेजिहा
यकोजेआपणोषरतेधरुत्तंतीनीसरेनीसरीने चंपानामेनगरीतेहनेमध्यमध्यविचालेकरीनेनीसरेजिहा
पहरीसनुत्तनीअणेपरवस्यो यकोजेआपणोषरतेधरुत्तंतीनीसरेनीसरीने चंपानामेनगरीतेहनेमध्यमध्यविचालेकरीनेनीसरेजिहा
पूर्णपूणभद्रचेत्यवनखंडछे जिहाजिमसंखआवकसेवेतिणप्रकारेसेवाकरे तिवारेअमणभगवंतमहावीरस्वामी कामदेवआवकनेतेहवी
मोटीयावत्शब्देधर्मकथाभगवंतेकहीकामदेवादिकसहस्रभलेअमणभगवंतंमहावीरकामदेवआवकनेएववयासीएहयोक्कहेनामले इने

अपरिमितानि वलादीनि तैयुक्तायः सतथात्रलंशरीरः प्राणः वीर्यं जीवप्रभवः तेवमाहृष्यकांतिजुत्तेतेजोदीप्ति मांहात्म्यं
महानुभावताकांतिः काम्यतासारयनवधगुणिन्नायरमह्जरनिगधोसदुं दुभिसरे गरत्कालप्रभवाभिनवमेघगद्दवत् मधुरोनिर्घोपोयस्य
दुन्दुभेरिवस्वरोयस्य सतवाउरोविलङ्गाएगलविवरस्य वर्तुलत्वात् सिरसंकिन्नाए मूर्द्धनिसंकीर्णतायामस्य मूर्द्धास्खलितत्वात्सरस्वत्ये
तिसम्बन्धः कंठपीवद्दीयाएअगरभातेव्यक्तवर्णं घोसेत्यर्थः अम्ममणाएअनवरंचमानयेत्यर्थः सव्यक्खुरसन्निवायाएसर्वाक्षरसंयोगवत्या
पुनरुक्त्यातेपरिपूर्णमधुरवासव्यभासागुणामिणीएसरस्सईए भगित्याजोयगनीहारिणासरेणंयोजनातिकामिणायद्धेनअद्दमागहाए
भासाएभासद्दअरहाधम्मं परिकहेद्द अद्दं मागधीभापायस्यांरसोल्लंघी मागध्यामित्यादिकं मागधीभापालक्षणंपरिपूर्णं नास्तिभापते
सामान्येनभणनमितिकिंविधो भगवान् अर्हन् पूजितोपूजोचितः अरहस्योवासर्वज्ञत्वात्कन्धम्मं अद्दं य ज्ञेयानुष्ठे यवस्तुअद्धानज्ञानानानु

सद्द । तएणंसमणेभगवंमहावीर । कामदेवस्सतीसेय । जावधम्मकहासम्मत्ता । कामदेवेद्दसमणेभ

अहोकामदेव आजतुम्हनेआधीरातिनेसमेवत्तमानथका एकदेवताताहरेसमीपेप्रगच्छो तिवारयच्छीतेदेवताएकमोटो पिशाचरूपपि

[illegible]

न्नफला भवन्ति फुसद्गुणपवेवघ्नात्यामाशुभकर्माणी नपुनःसांख्यमतेनैव नवध्यते पञ्चायंतिजीवाः प्रत्यायंते उत्पद्यन्ते इत्यर्थः सफले
 कल्लारोपावएद्दुष्टानिष्टफलं शुभाशुभकर्मैत्यर्थः धम्ममाइक्खइद्दयनन्तरोक्तं ज्ञेयग्रहं यज्ञानरूपमाचट्टे इत्यर्थः तथाइणमेविनिगंगंयेपाव
 यणेसच्च इदमेव प्रत्यक्षं नैग्रन्थं प्रवचनंजिनयासनंसत्यं सङ्गतं कपायादिशुद्धत्वात्सुवर्णवत् अणुत्तरेअविद्यमानं प्रधानतरंकेवलिए
 अद्वितीयं संशुद्धे निर्दोषंपडिपुणे सद्गुणस्य नैयाउए नैयायिकं न्यायनिष्ठं सस्रगत्तणे मायादिगल्यकर्तनंसिद्धमग्नं हितप्राप्तिपथः
 सुत्तिमग्नं अहितविच्युतैरुपायः निव्वारणमग्नं सिद्धिचोत्तावाप्तिपथः परिनिव्वारणमग्नं कर्माभावप्रभवसुखोपायः सव्वदुक्खप्पच्चीणमग्नं
 सकलदुःखक्षयोपायः इदमेवप्रवचनंफलतः प्ररूपयतिद्वयंठियाजीवासिञ्जंति निष्ठितार्थतयावुञ्जंति केवलतयासुच्चं तिकर्मभिः परि
 निव्वायंते स्वस्यीभवंतिकिसुक्तं भवतीतिसव्वदुक्खाणमंतंकरेइ एगच्चापुणएगभयंतारोएकाच्चार्थद्वितीयपूज्याः संयमानुष्ठानंवाएका अस
 द्दयीअच्चीयरीरंयेपांति एकाचार्ति पुनरेकैकेन वायेन सिद्धं तितेभक्ताः निग्रन्थप्रवचनसेवकाभदंतावाभट्टारकाभयत्तातारोवापुब्बं
 म्मावसेसेणंअन्नतरेसुदेवलोगेसुदेवत्ताए उववत्तारोभयन्तिमहद्धिएसुमहज्जुएसुमहाजसेसु महायलेसुमहाणुभावेसु महासुक्खेसु
 दुरंगंसुचिरद्विएसु तेरांतत्य देवाभवन्ति महद्धियाजावचिरद्विइयाहारविराइयवत्थाकडगतुडिययंभियभुयाअंगदकुंडलमट्टगंडतक

कन्वपीठधारौ विचिन्तयत्याभरणविचिन्तमालामउलिमउडविदीप्तानिविचित्राणि वामउलित्तिसुकुटविशेषः कक्षाणपवरवत्यपरिचिह्वा
 कक्षाणगपवरवत्याणुलेवधराभासुरवोदीपलंवणमालधरा दिव्येणं वन्नेणं दिव्येणं गंधेणं दिव्येणं संघयेणं दिव्येणं संठाणेणं
 दिव्याए इड्ढीए दिव्याए जुईए दिव्याए पभाए दिव्याए छायाए दिव्याए अम्मीए दिव्येणं तेएणं दिव्याए लेसाए दसदिसाए उज्जीए
 माणापभासेमाणागईकक्षाणाठिइकक्षाणाचागसे सिभहापासाईयादरसणिज्जा अधिकूवापडिऊवातमाइक्खत्ति यदिह धम्मं फलं
 तदाख्याति तथा एवं खलु चउहिं ठाणेहिं जीवानेरइयत्ता एकस्मं पंकरेति एवमिति वज्जमाणाप्रकारेणेति गोरइयत्ताए कम्मं पंकरे
 त्तानेरइएसुउववज्जति तंजहामहारंभयाएभहापरगहाए पंचंदियवहेणं कुणिमादारेणं कुणमंतिमांसं एवंचए एणं अभिलावेणं
 तिरिक्खजोणिणए सुमाइसुयाए अलियवयणेणं उक्तं चणयाएवंचणयाए तत मायावंचणवुद्धिः उल्लङ्घनं सुग्धवच्चनं प्रवृत्तस्य समीप
 वत्तिविदग्धरक्षणाथं चणमथापारतया अवस्थानं वच्चनं विप्रतारणं मणूखेसु पगइभइयाए पगईविणीययाए साणुकोसयाए अल
 छरियाए प्रकृतिभद्रवतास्वभावतएवापरोपतापता अगुकोशीदयेवेसुसरागसंजमेणं संजमा संजमेणं अक्काज्जिज्जाराएवालतवीक
 ज्जेणं तमाइक्खइयदेवसुत्तरूपं नारक्खादिनिबंधनं तदास्थातीत्यर्थः तथा जहानरयागमंतीजेनरया जाववेयणानरए सारीरमा

णासाइं दुक्खाइं तिरिक्खजोणीए१ माणुस्सं च अणिसंवाहिजरा मरणवेयणा पउरं देवाय देवलो ए देवे हिं देव सोक्खाइं २ देवांश्च देवलो
 कान् देवेषु देवसौख्यान्याख्यातीति नरगतिरिक्खजोणिमाणुसभायं च देवलो गंच सिद्धिच सिद्धि वस हिं छज्जी वणिगं परि कइइ जइजीवावु
 ज्झंती सुच्चंति जइयसं किलिस्संति जइहुक्खाणं अंतं करेइ केइ अप्प डिक्खा अड्डा अड्डिय चित्ता जइजीवा दुक्खु सगर सुवेति जइवेर
 गामुवगया कम्मसमुगं विहाडेंति ५ आर्त्ताः यरी रतो दुःखिता आर्त्तिना चिताः शोकादिपीडिताः आर्त्ताद्वा ध्यानविशेषादा र्त्तित चित्ता इति
 जहारो गेण कड़ाणं कम्माणं पावउ फल विवागे जइय परिहीण कम्मा सिद्धा सिद्धालय सुवेति ६ अथानुष्ठेयानुष्ठान लक्षणं धर्ममाह तमेव धम्मं
 दुविहमाइं क्खियं येन धर्मेण सिद्धाः सिद्धालयमुपयांति स एव धम्मो द्विविध आख्यातं इत्यर्थः तं जहा अणगार धम्मं अणगार धम्मो इह खल
 सव्वाउसर्वा न्धन धान्यादिप्रकरणानां अत्रत्य सव्यत्ता ए सव्वाना सव्वे रात्मपरिणामैरित्यर्थः आगाराओ अणगारियं प्रव्वइत्यस्सं तिसव्वाओ
 पाणाइवायाओ वेरमणं एवं सुसावायाओ अदिन्नादाणाओ वेरमणं मेज्झणाओ वेरमणं परिगहराइं भोग्याओ वेरमणं एवं अयमाउसो अ
 णगारसामाइ ए धम्मो पणत्ते एयस्स धम्मस्स सिक्खा ए उवट्ठि ए निगंथेवा निगंथीवा २ विहरमाणा आणा ए आराह ए भवइ आगार धम्मं
 दुवालसविहं आइक्खइ तं जहा पंचाणुव्वयाइं ति निगुणव्वयाइं पंचाणुव्वयाइं पंचाणुव्वयाइं तितं जहा थूलाओ पाणाइवाया

ओविरमणएवंसुसावायाओ वेरमणंअहिणादाणाओवेरमणंसदारसंतोसेइच्छापपरिमाणेतिनिगुणव्ययाइंतजहा अणहादंडवेरमणं
दिस्सिब्बयंडवभोगपरिभोगेपरिमाणं चत्तारिसिक्खावयाइं तंजहासामाइयंदेसावगासियं पोसहोववासोअतिहिंसंविभागोअपच्छिम
मारणंतियंसंलेहणाज्झू सणाआराहणाअयमाउसो अगारसामाइएधम्मं पणत्तेएयस्सधम्मस्सिसिक्खावए उवट्ठिएसमणोवासएससमणो
वासियावा विहरमाणाएआणाएआराहएभवइंतएणंसेमहइमहालियामणूसपरिसासमणस्सभगवओमहावीरस्स अंतिएधम्मं सोच्चा
णिस्सम्महइतुहजावहिययाउट्ठाएउट्ठेइ २ समणंभगवंमहावीरंतिककुत्तो आयाहिणपयाहिणंकरेइ २ वंदइणमंसइअत्थे गइयासुंडा
भविताआ गाराओअणगारियं पव्वइयाअत्थे गइयापंचाणुव्वइयं सत्तिसिक्खावइयंदुवालसविहं गिहिधम्मं पडिवन्ना अवसेसापरि
सासमणं भगवं महावीरं वंदित्तानमंसित्ता २ एवंवयासी सुयक्खाएणंभंते निगंथे पावयणे एवंसुपणत्तेभेदतः सुभासिए वचन
व्यक्तितः सुविणीए सुट्टुशिये सु विनियोजनात् सुभाविते तत्त्वभणनात् अणुत्तरेभंते निगंथे पावयणे एवंसुपहोधम्मं तं आइक्ख
माणेउवसमंतं आइक्खइहकोधादिनिग्रहमित्यर्थः उवसमंआइक्खमाणविवेगं आइक्खइवाह्यग्रंथत्यागमित्यर्थः विवेगं आइक्खमा
णावेरमणं आइक्खइमनोनिवृत्ति मित्यर्थः वेरमणंआइक्खमाणा अकरणंपावाणंकमाणंआइक्खइधम्मं सुपयमादिस्वरूपं नूसेति

गवंसह्यविरि । कामदेवं एवं वयासौ । सेतुगुणं कामदेवा । तुमं पुनरसावरसकालममयंसि । एगेदेवि
 अंतियं पाउभू । तएणं सेदे ये एगं मं पिमादरुवं दिउअइत्ता । आसुरत्तेष्ट । एगं मं हुं नीनु षल्लअ
 सिंगहाय । तुमं एवं वयासौ । हुं भोक्तामदेवा जायगी नाथो जतरो पिज्जासि । तंतुमं ते गंदे डेगं एवं दुत्तेम
 आगे । अमी एजावविहरसि । एवं यगुगरहिंया । तिग्गि विउअसग्गा । तएिपडिउअरियवा । जाय
 देवोपडिगया । सेतुगुणं कामदेवा । अदेसमदेवं ताग्रित्य अज्जोर । समणे भगवंसह्यवोरि । वरं येसमणे

नंदे विक्कुभीने तुमउपरदेवोपोरती एत्तमोदोनी ज्योत्सज्जसक्कुरि एगेण खेदं नतीने तिणं देवताइमो मज्जी पओक्कामे देवततभाजिमज्जी
 भांजतोत्तकने जीयतयधनी एत्ततुत्तने करीम तिणं देवतां तीने देवधिया वरुदेव एत्ततुत्तना निर्भयनिउत्तवमो भग्गं नने विविदिउर
 अणे मज्जारे पणं कविना दूगतिणउपमगं तुम्हं नीभा तिणे मज्जारे तोयतमो कही वाअग्गं देवलो केदेवतागजो अतो जगदेवजापत्त
 एत्ततमाची कामदेवकहे ओत्तामी तापयवं तिणं देवमदभगरं ओमपानी एत्तमो वरं देवतां पणं तां निदं एत्त एत्तक वने

एवंदिताजामेवदिसिपा
किमंगपुणएत्तोत्तरतरं
हन्ताइतिकोमलामन्त्रणवचनं
संगतः मयोदितवस्तुसमर्थः
अथवा मयोदितवस्तुसमर्थः
एकार्याश्चैतेविशेषव्याख्यानमप्य
खमंतिलिखंति
अस्येषोद्वयः
यावत्करणादिदं दृश्यं
सिद्धयंत्यिच्छन्नेकेइसमणेवामाहणेवा
जेएरिसंघसमाइक्खित्तेप्रभुरितिशेषः
सिद्धयंत्यिच्छन्नेकेइसमणेवामाहणेवा
जेएरिसंघसमाइक्खित्तेप्रभुरितिशेषः
सिद्धयंत्यिच्छन्नेकेइसमणेवामाहणेवा
जेएरिसंघसमाइक्खित्तेप्रभुरितिशेषः

[illegible]

हम उक्तावसंता दिव्यमाणुसतिकवजाणह । अहिज्जमाणोह । दिव्यमाणुसतिकवजाणह ।
लोसमणेहिनिगंधेहिं । दुवाससंगंगणिपिडंगं । अहिज्जमाणोह । दिव्यमाणुसतिकवजाणह ।
घणीसाधवीनेआमंतवीने एहवोकहे अहोअयो अमरणोपासकने गृहीगृहस्थ्यावासरूढतायकां पिणजे दिव्यदेवसंवंधी मनुष्यसंवंधीति
यचसंवंधीया जेउपसर्ग जपजे तेउपसर्गसहे वावत्थब्दे अहिियासेतिमशक्तिवंत तुमेथावो अहो आयो तुमेकेहवा अमरणनिग्रधीया
द्वादसंगीसूतनाजाणवलीगणिपिटक समस्तसाखनजाणाणहार तिणेकरिनेदिव्यदेवतामनुप्रतियचसंवंधी जेदेवतानांकीधाउपस

हिं । समंसहितएजावअहिंयासंतए । तएणसेवहवेसमणा । णिगंगायायणिगंगीओय । समणस्सइ
तहन्ति । एयमइं विणएणंपडिसुणेइ । तएणंसैकामदेवेस० । हइतुइसमणंभगवंमहावीरं । पसि
णाइं पुच्छइ । अइमादियइसमणंभगवं । महावीरंतिक्खुत्तोवंदइणमंसइ । वंदित्ताणमंसित्ता ।
जामेवदिसिंपाउम्भूया । तामेवदिसिंपडिगया । तएणंसमणेभगवंमहावीरि । अणुयाचंपाओपडिव
हिंया । जणवयजावविहरइ । तएणंसैकामदेवेसमणो० । पढमंउवासगपडिमं उवसंपजित्ताणंजाव

र्गनेसहिवासमर्थज्जो यावत्अहिंयासो तिवारेतेवहवेकहतांघणाअमण साधुअनेनिग्रंथीसाध्वी अमणभगवंतनांवचनतहत्तिकीधा
एहवोअर्थविनयकारीनेसांभलेसांभलीने तिवारेतेकामदेवआवकंघणो सगनेविपेउपसंतोपपामे अमणभगवंतत्रीमहावीरस्वामीने
प्रमक्करेपछेभयजेसूखमतिकानेहृदयने विपेधारेअमणभगवंतत्रीमहावीरने तीनप्रदक्षणादेइने वांदे वांदीनमस्कारकरीने जिणे
दिसीकामदेवआयीज्जतो तिणहीजदिसीकामदेवपाळोययो तिवारपल्लीअमणभगवंतमहावीरस्वामी एकहाप्रस्तावेचंपानगरीयी

विहरद् । तएणंसेकामदेदेस० । वहुहिंजावभविता । वीसंवासाद्रंममणे । वासगपरियांगंपाउ
णिता । एक्कारसउवासगपडिमंसमंकाएणफासेत्ता । दुमासियाए । संलेहणाएअत्ताणं । उभूसि
त्तासिद्धिभत्ताद्रं । अणसणाएच्छेएत्ता । आलोइयसमाहिपत्ते । कालंमासेकालंकिच्चा । सोहम्मकेफे
सोहम्मावडिंसयस्स । महाविमाणस्सउत्तरपुरच्छिमेणं अण्णामेविमाणे । देवत्ताएउववणे तत्थणं

वाहिर जनपदकहीजेदेशनेविपेविचरे तिवारेतेकामदेवनामाआवक प्रथमपहलीदर्शनप्रतिमाएक मासनी उवसंपदालेईनेचावत्
शब्देविचरे निरतीचारतपकीधोजिणे तिवारपछीतेकामदेवआवकावणाछठ अठमादितपकरताथका वीसर० वरसपयंत अमणोपासक
आवकनोपर्याथपालेपालीने इग्यारह११ आवकनीप्रतिमासर्वजिनेवही कायायेकरीने परिपूगंज्जवाछे हलेससेविना
सकीसंलेहणाकीधी आपरीआत्मातपसंधातेभावीछे साठभक्तपाणीरहितअणसणेछेदीने सर्वपापपञ्चालोइनेसमाधिमन राखतोयको
शुभध्यानेकालमासेकालकरीने पहिलो१ सौधर्मनामादेवलोक तिणदेवलोक सौधर्मवतंसकएहवे नामे महाभोटोविमाणछे तेहने

यामस्ति तदन्यतो वसेयमिति निक्खेय्योत्तिनिगमनवायं वाच्यं तच्च दंप एवं खलु जंबूसमगोणं जायसंपत्तेणं दोच्चस्स अज्जयणस्स अयमद्वेपणं ते
त्तिवेमीति उपसकदयानां द्वितीयाध्ययनविवरणसमाप्तमिति । २

अत्येगद्वयाणं देवाणं । चत्तारिप्रलिओवमाइं ठिइप्रणत्ता । कामदेवस्स विदेवस्स । चत्तारिप्रलियोवमा
इं ठिइप्रणत्ता । सेणं भंते कामदेवे । तओचेव देवलोगाओ । आउक्खएणं ३ । अणंतरं च इ च इत्ता । क
हिं गमिहिंति । कहिं उववज्जिहिंति । गोमहाविदेहेवासेसिज्जिहिंति । णिक्खेवो वियं अज्जयणं स

उत्तरपूर्वनेमध्यद्वैगानकूणे शरणाभविमानतिगविमाने देवतापणे उपनो तिगविमाने कितलाद्देवतानोआ उग्वो चारपल्योपमनी
स्थिति केवलज्ञानीयेपणं ताकधी तिचां कामदेयस्स देवतानां इपिण देवतासंबंधी चारपल्योपमनी स्थितिकधी छे हे भगवन् हे स्वामी
ते कामदेवदेवता तिके प्रथमदेवलोकाद्धंती देवतासंबंधी आउखो ते हने चयकरी अनंतरं आंतरं ररुत चयीने किं ज दूने उपजस्ये किं हा
किंसी ठामे उपजसी ते कधी हे गौतम मम हा विदेह चो तने यिलेसी भस्ये कर्मथी मं किजस्ये निच्चेपः वीजा अध्ययननो एत ले अर्थ परोययो ॥ २

वणं जंहाआणंदोईसरजावसब्बकज्जवड्ढा वएयाविहोत्था सामीसमोसदोपरिसानिगया चुल्लणी
 प्रियावि जहाआणंदोतहानिगओ तहेवगिहिधम्मंपडिवज्जइ । गोयमपुच्छातहेव । सेसंजहाकाम
 देवस्स । जावपोसहसालाए । पोसहिएवंभचारी । सअणस्सभगवओमहावीरस्स । अंतिएधम्मपण
 त्तिंउवसंपज्जित्ताणंविहरइ । तएणंतस्सचुल्लणीप्रियस्ससमणो० पुव्वरत्तावरत्तकालसमए एगेदेवे

जाणतो तिमनगरने विपे सेढीसमानईसरतलवरयावत् सर्वकामनो चलावणहार एहवेससे भगवंतसमवसथा परपदा वांदणने
 गइ हिवेचुल्लणीपितापिणयया आणंदआवकवांदवागयो तिमहीजवांदवाजायेतिमहीजआवकना१२ वतसांभलीनेतिमहीजलीधा
 गौतमस्वामी पूछ्योतिमहीज कत्थो सेपसगलोहीकामदेवनी परे जाणवो यावत् शब्दे पोसहसालाने विपे पोसहसहितत्रह्म
 चारी यको अमणभगवंतओमहावीरने समीपे धर्मनीप्रज्जप्ति उससंपदाले इने एववोयको विचरे तिवारपच्छीते चुल्लणीपिया अम
 णोपासकआवकने आधीरातनेससे आधीरातवत्तंतायका एगदेवतासमीपमुवआगले आव्यो प्रगट्ठवो तिवारपच्छीते देयताएक

लोष्टकं चैत्यमधीतं क्वचिन्महाकामधनमिति सामानामंति श्यामानामभार्यातओमंससोस्ते त्रीणिमांसमूल्यकानि मूल्येपच्यन्ते
इति मूल्यानि त्रीणि मांसखण्डानीत्यर्थः आदाणभरियंसिति आदाणमाद्रहणं यदुदकतैलादिकमन्यतरद्रव्यपाकायागनाबुत्ताप्यते
तद्गृतेकडाहंसित्तिकटाहेलोहमयभाजनविशेषे आद्रयाभ्युक्ताथयासिआइ चामिति आसिंचामि एसणंतुविदरिसणेदिट्टेत्ति

अंतियंपाउम्भूए । तएणंसेदेवेएगंनौलुप्पलजाव । असिंगहायच तणिपियंसमणेवासयं । एवंवया
सौ । हंभोचुलणिजहाकामदेवे । जावनभंजसि । तओअहंअज्जजेडुपुत्तं । साओगिहाओणीणेमि१ । तवगातंसं

तवअगगओघाएमि२ । तओमंससोस्तेकरेमि२ आदाणभरियंसि । कडाहयंसिअहंमि । तवगातंसं
नीलोत्पलकमलसारीखो यावत् अस्मिक्कीजे खड्गभालीएहवो थकोचुलणीपितांआवकने एहवावचनकहतोड्डवो अहोचुलणीप्रता
जिमकामदेवआवकने कच्छो तिमजो तुं व्रतनहीभाजीसतो ड्डं आजताहरो वडोपुत्र तेहने ताहरावरथकी आणीसआणीनेताह
रेआंगलपुत्रनेमारीसमारीने मांसनाखुलातीनकरीससलाकरीने आधणेकरमखोथकोकडाहो एहवेकडाहे मेवालीनितलीसतलीने

सेणय । सोणिणययआद्रं छामि । जहाणं तुमं अट्टु हट्टवस देवकाले । जीवियाओववरोवेज्जसि ।
 तओच्चुलणिपियास० तेणं देवेणं एवं वुत्ते । अभी एजावविहरइ तंसे देवे चुलणी० अभीयं जावपासइ
 दोच्चं पितच्चं पिचुलणीपियं । एवं वयासी । हंभो चुलणी० तंचेव भणइ । सोजावविहरइ । तंसे देवे
 चुल० अभीयं जावपासिता आसुरत्ते ४ चुलणिपिययसमणो० नेट्टु पुत्तं गिहाओणी रोइरत्ता । अग्ग

ताचरोगावये जेष्ठने मारे करीने लोछीये करीने छांटसु डिमारे तुं पार्चरीद्रयाने करीने ओभनेयसयको सत्ताने जीयतव्य थकी
 रचित करीस तिचारपछीते चुलणी पिताआवक तिणे देवताये एछयो कत्ता यत्ता निर्भीकयको निउरयको विचरे तिवारे ते देवता चुल
 णी पिताने निर्भीकयको यावत् देणे देयीने दूजीयारती जीयार चुलणी पिताआवकने एछयो द्रमकहे अछो चुलणी पिता तिमही जापू
 रीते कहहे ते चुलणी पिता तिमही जविचरे ते देवता चुल णी पिताने निर्भीक निउरयको देछे देयीने मछाको भयंत डडवो चुलणी पिता
 अमणोपासक आवकतणो यही पुलतिण पुव प्रतेवरड्डं ती आणेयाणीने सुछयागले मारे मारीने तिचारपछे ते देवता मोसनासूनातीन

ओषाएइइत्ता तओमंससोस्त्रितेकरेइइत्ता आदाणभरियंसि कड़ाहंसिअइइइत्ता चुलणीप्रियस्सस०
 गायंप्रंसेणयसोणिणएणयआइ चइ तएणसेचुलणिप्रियास० तंउज्जलंजावअहियासेइ तएणसेदेवेनु
 लणीप्रियं अमैयंजावपासइइत्ता देअंप्रितच्च पिचुलणीप्रियं समणेवासयं एवंवयासीहंभोचुल० अ
 प्रथियप्रथिया जावणमंजेसितओअइ एवंकणीयसंपिजाव जावअहियासेइ । तं । सेदेवेचलणी०
 एमि जहाजेइपुत्तं तह्वभणइतह्वकरेइ एवंकणीयसंपिजाव जावअहियासेइ तह्वेकरेनेच्छंटे

करेआधणेकरेनेकाड़ाहोभरेतेकड़ाहामाहितलेतलीने चुलणीपिताअमणोपासकआवकनो गालथरीरमांसेकरेलोहीयेकरेनेच्छंटे
 छंटीनेतिवारपच्छीतेचुलणीपिताआवकतिणेउजलीवेदनाप्रतेथरीरेकरेनेसहेतिवारपच्छीतेदेवताचुलणीपितानेनिभीकनिभयको
 देखवलीदेखीने बीजीवारतीजोवार चुलणीपिताआवकनेतेदेवतावारवारएप्रणारेएहवोकेअहोचुलणीपिताअप्रार्थितमरणना
 वांछणहारंजोतुं व्रतनहीभांजेतोडं आजताहरो मध्यपुलतेहनेताहराषरथकीआणीसद्याणीने ताहरेआगलपुत्रनेमारीसजिमवड़ा

अभीयं जावपासद् च उत्थं जावचुलणिपियं स० एवं वयासो हं भो चुल० अपत्थियप्रत्थिया४ जइणंतुमं
जावनभंजसि तओअहंअज्जजाइमामाता भद्दासत्थवाहोदेवतंगुणं जणणीं दुक्करकारियं तंसेसा
ओगिहाओणेमिस्त्ता तत्रअगओषाएभिस्त्ता तओअंसेलएकरेजिस्त्ता आदाणभरियंसिक
डाहयंसि अहहेमितवगातंसेणय सोणिणययआइ चामिजहाणंतुमं अट्टदु० अकालेचेवविवरो

पुत्रनेकीधोतिमकहेतिमचीजकरेइणेप्रकारेकधुवेठानेपिणपुत्तणीपिताने मासेलोचीकरणाटे तेसहेतिपारेतेदेवताचुल्लणीपितानेनि
भंकिथकीयावतुगन्देदेवे चउथीपारपिणचुल्लणीपितानेसमणोपासकनेएरयोकहेयचोचुल्लणीपितायायक तुंअप्रार्थितमरणनोप्रार्थन
हारजो तुंअतनचीआजभांजसीतोआजताचरीइणेमातानेभद्राएचेवामे सार्थवाहीदेवगुरुसमानगर्भप्रतिपालनादुक्कर क्षियानी
करणहारतेताचरीमातापोतानीधरयीआणसुंआणीनेताचरेआगलमारिसमारीनेतिवारपक्षीमांसनातीनसूलाकरिस्सुंआधणेभरी
नेकडाहोतिणकडाचामाहेतेचने तलीसयलीताचरीगतमांसे करीलोचोयेकरीनेगरीरणांटीगजिवारेतुंआर्त्तध्यानरौद्रध्याननेवसे

विज्जसि तएणसेचु० तेणंदेवेणं एवंवुत्तेअभीएजावविहरइ तएणंसेदेवेचुलणीए अभीयंजावविहर
माणंपासइचु० दोच्चंपि एवंवयासी हंभोचुल० तह्वजावविरोविज्जसि तएणंतस्सचुलणीपियस्स तेणं
देवेणंदोच्चंपि एवंवुत्तेसमाणस्स इमेयारूवेजावअस्साल्थिए४ अहोणंदेसेपुरिसेअणारिए अणारिय
बुद्धी अणारियाइं पावाइं कम्माइं समाचरेण जेणसमंजइपुत्तंसाओगिहाओ गीणेमिममअगओ
घाएइरत्ता जहाकदंतहाविवित्तिइ जावगायंआइं चइ जेणेवमममज्झिमंपुत्तं साओगिहाओजाव
अकालेसरीसतिवारपच्छीतेचुल्लणीपिताआवकतिणेदेवतायेइसोकह्माथकांनिर्भयथकोयावत्विचरेतिवारपच्छीतेदेवताचुल्लणीपिताने
निर्भीक्ष्णिकरयकोविचरताथकोदेखेचुल्लणीपितानेवीजीवारएहवोकेहेअहोचुल्लणीपितातिमहीजकेहे जीवथकीमारीसतिवारतेह
चुल्लणीपिताआवकनेतेदेवतायेवीजीवारतीजीवारइसवारवारतेदेवताकह्येथकेएहवोअभिप्राययावत्शब्देमनेचींतवे अहोएकोएक
पुरुषमहाअनार्यअनार्यबुद्धिनोधणीवलीअनार्यवुरीथकीनडरेकरोपापनोकर्मतेह्नोकरणहारजीयेमाहरोवडोवेटोमाहराघरयकी

सोऽपि च इदं च जेऽनेत्रममकणोयसंपुत्तं साओगिहाओतहेवजावआइं चइजावियणंइमंसममाता
 महासत्यवाहीदेवतंगुक्जणिणिं दुक्कारिणं तंपियगंइच्छइ साओगिहाओगीणेतं ममंअगओ
 वाइत्तए तंसेयंखलुममंएयंपुरिसंगिहेत्तए त्तिकइउडातिते सेवियआगासिएउप्पत्तिए तेणयखंभे
 आसादिए महयाइसदेणंकोलाहलेकएतएणंसाभइासत्यवाही तंकोलाहलसइं सोच्चा । निसम्म

आण्योआणीनिमाहरेआगलेमाखोयलीजेचरीतकीधीतेसर्वचोतवे यावत्तुगइंमाहरोगावछंओनलीजिणेमाहरोपिचेटपुत्रमाखोपो
 तानाघरयो आणीमांसलोहीछांथ्यो वलीजिणे माहरोल्लुवेडोआणीनिमाखोमाहराघरयकोआणीनेतिसहीजतलीनेमाहरोगाव
 छांथ्योवलीछिवेजेमाहरीमाताछेतेभद्राएल्लेनेमिसार्यवाचीदेवतागुत्तसमानजननीमातापलीगर्भनीप्रतिपालनाकरणहारदुकरकिया
 नीकरणहारतेहनेमारवाभणीवांछेतेमाहरोघरयोआणस्येआणीनिमाहरेआगलमारिस्सुंतिवारिसुक्कनेभल्लुंछे जोएपुत्तसनेहियणाभा
 लुंएहवोविचारीनिमगवचनकावायेउथोतेदेवतापिणाआकानेउपथोतिगेथांभोपकओचुलणीपितायांभोग्गहीतमोटेसादेकरीनेकोला

जेणेवचुलणीपियंसमणेवासयं तेणेवउवागच्छइत्ता चुलणीपियंएवंवयासी कियंयुत्तातुमेमह
याइसहेणं कोलाहलेकए तएणंसेचु०अस्मयं भहं सथिवाहिंएवंवयासी एवंखलुअम्मोनजाणांमिके
विपुरिसेआसुरत्तेपू एगंमहंनीलु०असिंगहायममं एवंवयासी हंभोचु० अपत्थियपत्थिया४ वज्जि
या जइणंतुमंजावविवरोविजसि तएणंअहंतेणंदेवेणं एवंवुत्तेसमाणे अभीएजावविहरामि तएणंसेदे
वेमअअभीयं जावविहरमाणंपासइ२ममंदोच्चंपितच्चंपि एवंवयासि हंभोचुल० तहेवगाइआइ चइ

हलकीधोतिवारेतिकाभद्रासायवाहीतेकोलाहलशब्दसांभलेसांभलीनेजिहांचुलणीपिताअमणोपासकआवक तिहांआवेआवीकरीने
चुलणीपिताआवकनेएहवोकहेकिमवेटाआजहिद्वणतेमोटे मोटे सादेकोलाहलकीधोतिवारेतचुलणीपितामातानेभद्राएहवे नामे
सार्थवाहीनेइमकहेइणंप्रकारेखलुकहतांनिश्चयहेमानजीऊं जाणुंकोइकपुरसआजमोउपररेकुण्णोयकोएकमोटोवीजलीसरखोनीलो
तपलकमलसरखोखल्लेइनेभुक्कनेएहवोकह्योरेहोचुलणीपिता अप्रार्थितमरणानावाच्छहारइमकहीनेजोतुं ब्रतनभांजेतोऊं मारीस

तएणं अहंतं उज्जलं जावअहिंयासेमि एवं तह्वउच्चारियं सवं जावकणीयसं जावअइं चइ अहंतं
 उज्जलं जावअहिंयासेमि तएणं सेदेवेममं अभीयं जावपासइ२ समं च उलं पि एवं वयासि हं भो चु० अप
 थिय प्रथिया जावन भंजसि तओ ते अज्ज जाइ समा माता गुण जावरो विज्जसि तएणं अहं तं एणं देवेणं एवं व
 ते समाणे अभी ए जाव विहरामि तएणं सेदेवे दोचं पितच्चं पिममं एवं वयासी हं भो चुलणी पि या अज्ज

तुभाने एउकी क ह्यो तिवारे ऊं तिण देयता येइ म क ह्यां य का निभी क य को भ म ध्या न मा हे वि च लो तिवारे ते देयता मुक्कने अभी त नि ड रो य को
 या व त्थि च र ती य को मुक्कने देखे देखी ने य ली मुक्कने दुवार ती न वार ते सु य ता मुक्कने इ म क हे रे हो चु ल गी पि ता प र्व ली प रे मां स लो की ये करी ने
 गा ल छं टे ति वार प ण्णी ऊं ते उ ज ली ती व वे द्ना ति ग प्र ते स ची अ हि या मी इ णे प्र का रे प र्व ली प रे सर्व वा त क णी सर्व स ग लो वि र तं त ल पु त ने मा
 री मां स च धि रे क री छं टे ऊं ते ज ज ली ती व वे द्ना ते छ ने अ हि या मुं म ऊ या व त्ति वारे ते देयता व ली मु ज ने नि भी क नि ड र य को दे खे दे खी करी
 ने व ली मु ज ने च उ की वार इ म क हे रे हो चु ल गी पि ता अ प्रार्थि त म र ण ना वां छ ग ण र जो व त न ही भां जे तो या ज ता च री मा ता भ द्रा सा य वा ही

जाववरोविज्जसि तएणंअहंतेणंदेवेणं एवंवुत्तस्ससमाणस्स इमेयाखवेअम्मत्थिए अहोणंदमेपुरिसेअ
णारिए । जासमायरएजेणंममं । जइपुत्तंसाओगिहाओ । तह्वजावकाणोयसंजाव०आइ चइ । तु
इमेवियणंदच्छइ । साओगिहाओजावणीणेत्ता । ममअग्गओषाएत्तए तंसियंखलुममंएयंपुरिसंणि
चिहत्तएत्तिकइ । उट्ठातितेसेवियसेअगासे । उपपतितेममएवियखंभे । आसादितेमहवाइसहंए ।

यावत्थंअपूजनीकतेहनेऊं मारीसतिवारपक्कीऊं तेदेवतायेएहवेवचनकत्थाअभीतनिडरयकोविचयं तिवारपक्कीते देवतासुक्कने
वीजीयारअनेतीजीवारएहवोसुक्कनेकहेअरेओचुलणीपिताआवकावावत्थंउजनेमारुं कुं तिवारपक्कीऊं तिणेदेवतायेइणेअकारेइस
कच्छोथेकोत्ताहरेसमसेएहवोसंजल्यउपनोअओएकोइएकापुणवअनार्चनूकर्मनीवारणहारपापिठपुणपजिणेमारोवडोपुतवधरयीआणी
नेमाखोतिसहीजविचेटनेशारेलवुपुत्तनेमारीनेमांसलोहीकरीनेगावळाद्योएतलेऊं दडरह्योवलीपुत्तारोगामलीधोपोतानेघरथीतु
ह्मनेपिणआणीनेमारिववांछेअनेमारुंमारिवानद्धींतोअलोसुक्कनेनिअयइणे पापिठपुणपप्रतेआलुंएहवोविचारीनेति

एतच्चतुर्थाविदर्गनं विरूपाकारं विभीषिकादि दृढमवलोकितमिति भगवद्भूतिभग्नव्रतः स्युलप्रागातिपातधिरतेभवितो भग्नत्वात्तद्विनागायं कोपेनोद्वायनात् सायराधस्यापि त्रतविषयीकृतात्वात्भग्ननियमः कोपोद्वेनोत्तरगुणस्य कोषाभिग्रहरूपस्य भग्नत्वात् भग्नपोषधोव्यापारपौषधभङ्गात् एवमसृत्तिद्वितीयार्थत्वात् यथाः एनमर्थमालोचयगुरुभ्योनिवेदय यावत्करणात्पिङ्गमासिनिवर्त्तस्वनिन्द्रा

कोलाहलेकएतएणंसाभहा । चुलणीपियंस० एवंवयासी । नोखलुकेद्रपुरिसे । तवजावकणीयसंपु
त्तंसाओगिहाओणीणेद्रत्ता । तवअगगओघाएद्र । एसणंकेद्रपुरिसे तवउवसगंकरेद्र । एसणंतुमे
विदरिसणेदिदु । तएणंतुमंद्रयाणिभग्नवयाभग्नगणियसे । भग्नपौसहेविहरसि । तएणंतुमंपुत्ताएयस्स

वारिद्धं उद्योतिसेआकासेते देयता उपड्यो उपड्यो तैयकेनेतिवारिनेभाल्येयांभोअनेमोटे मोटे सादेकोलाहलकीधोकोलाहलकीधायंकांति
वारितेभद्रासार्थवांचीचुलणीपिताआयकनेएहवोप्रमकहेनोनहीकोद्रपुरपताहरोवडोपुलमध्यमपुलधुपुवने यावत्गद्देप्रापणांधरय
कीपुरुषआणीनमकेताहरेआगेकोद्रमारीनसकेएकोद्रएकगुरुसतुभनेउपसगंकरेद्रणेप्रकारेओतेकोद्रएकदेवतानोदरसगदीठोतिणे

हि आत्मसाक्षिकं कुत्सां कुरु गरिहाहि गुरुसाक्षिकं कुत्सां विधेहि विउट्टाहिविवोऽयतद्वावानुबन्धकृदं विधेहि विसोहेहि अती
चारमलक्षालनेन अकरणयति अभुङ्गेहितदकरणाभ्युपगमं कुरु अहारिहंतवोकम्पां पायच्छित्तं पडिवज्जाहिति प्रतीतं एतेनच

ठाणस्स । आलोहिजावपडिवज्जेहि । तएणंसेचुलणीपियास० । अस्माएभहाएस० । तहन्तिएयमडु
विणएणंपडिंसुणेइत्ता । तस्सट्ठाणस्सआलोएइ । जावपडिवज्जेइ । तएणंसेचुलणीपियास० । पढंमं
उवासगपडिंमं । उवसंपज्जित्ताणंविहरइ । पढंमंउवासगअहासुत्तंजहाआणंदो । जावएक्कारसवि

तुण्हेहिवणांसांप्रतिआपणाब्रतपच्चक्खाणतपनियमसामायकपोसहतेहसर्वनोभंगकीधां विचरोच्छोतिणेतुण्हे पुनइणेठिकाणेस्यानके
सनवचनकायायेज्जरीनेआलोवतुण्हे तपप्रायश्चित्तल्योतिवारतेतुल्लणीपिताएहवेनामेआवकमाताभद्रासार्थवाहीइममद्येयकेतहन्ति
करीनेअर्थमातानेविनयकरीनेसांभलेसांभलीनेतेहठिकाणे पापनास्यानकआलोवेयावत्तुण्हेप्रायश्चित्तल्योतिवारपक्खीतेचुलणीपिता
आवकआवकनीपहिहीदर्थंनप्रतिमासूलनीविधित्तिणेकरीनेउपसंपदाले पूजेविचरेपलीआवकनीप्रतिमाभलीपरेजिमआणंदआवके

निषीयादिषु गृहिणः प्रतिप्रायश्चित्तस्थाप्रतिपादनान्न तेषां प्रायश्चित्तमस्तीति ये प्रतिपद्यन्ते तन्मत्तमपासांसाधुद्देशेन गृहीप्रायश्चित्तस्य जीयतय्यवधारानुपातित्वात् इति उपागकदगानां तृतीयाध्ययनस्य विवरणं समाप्तम् ।

तएवंसेचुः । तैरण्डरालेखंजहाकामदेवे जावसोहम्मेकप्पेसोहम्मा वडिंसगस्समहाविमाणस्स । उच्चरपु रच्छिमेणं अरुणप्पभेणां विमाणे देवत्ताएउववणे चत्तारिपलिओवमाइं ठिइ महाविदेहेवासि सिउक्काहिंतिपू निक्खेवो उवासगट्साणं तइयंअज्झयणंसम्मत्तं ३ उक्खेवोचउत्थस्स एवंखलुजंबू तेषं

कीधीयावत्गर्देतिम ११ इत्यारि प्रतिमात्रावकनीयहेतिवारितेचुलणीपितातेज्याप्रधानतपेकरोजिमकामदेवनीपरंयावत्पुण्ड्रंजिमसौधर्मकालोसौधर्मायतंसकएह्वेनामेमदामोटीयिमानतेचनेविपेउत्तरपूर्यतेचने मध्यंरुगानकृणेअरुणप्रभएह्वेनामेधिसाननेविपेजइनेदेवतापणे देवताउपनोतिहंत्थारिपत्थोपमआउपानीस्यतिकधीतिपांथीचयीनेमजाविदेहेमोचपामसीनिक्षेपः उपासकदगानोतीजाअध्ययननोचयंसंपूर्णं ययो । छिदेकहोस्वामीचउधाअध्ययननोदूगेप्रकारेनिचयजंबूतिणेकालेतिणेसमयेवाणारसी एह्वेनामे

अथ चतुर्थमध्ययनमारभ्यते तदपि सुगमं नवरंचैत्यं कोष्ठकं पुस्तकान्तरे काममहावनं धन्याचभार्या जमगसमंगति यौगपद्यै

कालेणं तेणंसमएणं२ वाणारसीएणयरीए कोट्टएचेइएजियसत्तूया सुरादेवगाहावई अट्टुदिस्से
छ्हिरस्सकोडीओणिहाणपत्ताओ जावच्छब्बयादसगोसाहस्सिएणं वएणंअस्साभारियासामीसदो
जहाआणंदोतहेवपडिवज्जइ गिहिधम्मंजहाकामदेवो जावसमणस्सभगवओ । महावीरस्सपस्सुत्तिं
उवसंपज्जिताणंविहरइ तएणंतस्ससुरादेवस्ससम० पुब्बरत्तावरत्तकालसमयंसि एगेदेवेअंतियंपाउ

नगरीकोष्ठकएहवेनामाचैत्यजितयत्तुनामे राजासुरादेवएहवेनामे गाथापतिवसेच्छद्विवंतदीप्तवंतच्छहिरस्सकोडिनिधानभूतधरतीमे
गाडराखीच्छेयावत्तुशब्देअजगोकुलदससहस्रगाये एकएकअजएहवाछे एहवागोकलधन्वाएहवेनामेभार्यास्वामीसमवसस्याजिमआणं
दतिम१ २व्रतअंगीकारकरेत्तिमहीजतरेजिमकामदेवे१ २व्रतउचस्सातिमउचरेयावत्तुशब्देअमणभगवंतचरमतौयंकरमहावीरस्वामीति
कारेसमीपधर्मप्रज्ञसिधर्मनीउपसंपदालेईनेएहवोयकोविचरे तिवारपछीतिणसुरादेवआवकनेआधीरावतेइनेसमयनेविषेएककोइए

अवित्या । सेदेवेएगंसहं । नीलुप्पलजावअसिंगहाय । सुरादेवंस० एवंवयासी । हंभोसुरादेवा
अप्रत्ययप्रथिया४ । जद्रुगंतुमंसीलाद्रजावनभंजसि । तओजेद्रुपुत्तंसाओगिहाओणीणेमि तवअग्ग
ओघाएमि । एवंअंससोत्तएकरेमि आयाणभरियंसिक्काहगंलिअहाहमिस्त्ता तवगायंअंसेणयसो
णिणएणय । आद्र'चाभिजहाणंतुअं । अकालेजाववरोविज्जसि । एवंअज्झिमयंकणीयसं । एक्केक्केपं

कदेवतासुरादेवनेसमीपेआव्योचावीनेतेदेयताएज्झमोटोकालोनीलोत्पलतमलचारिओपसिअद्भयजेइनेसुरादेवअमणोपासकनेए
ह्वोक्केहोभोसुरादेवपापिटअप्रार्थितमरणनाप्रार्थनछारजोतुं नीलव्रतादियायत्तयन्देनहीभाजीमतोच्चिक्कणाताचरोजेठपुत्तवडोपुत्तताच
राघरथीचाणीसथाणीनेताछरेआगलपुत्तनेमारोसद्दणेप्रकारेवर्धलीयरैमांसनासुखाकरीसत्थाभणेभरीनेक्काओतेक्काओहोमाचघाली
नेताछरेपुत्तनेतलीसताछरोगात्वमासेकरीनेयलीलोचीयेकरीनेअंठीमजिमत्तुं दुक्ककारीयेदनाकारीनेअकालेयापत्तयन्देमरणपाभीसद्द
मद्दणेप्रकारेधिचेटपुत्तनेमारेलसुपुत्तनेएक्केकपुत्तनापांचपांचसुखाकरीमत्तिमचीजत्तरे जिणेप्रकारेचुछणीपितानांपुत्तनेकीधामिणइछो

नेत्यर्थः साधेइत्यादौ यावत् करणादिदं दृश्यं साधे१ काशेर जरे३ दाहे४ कुच्छिन्ने५ भगंदरे६ अरिसा७ अजीरये८
दिष्टी९ सुद्व मृले१० अकारए११ अच्छिवेयणा१२ कन्नवेयणा१३ कंडू१४ उदरे१५ कोढे१६ अकारकः अरोचकः।

चसोल्लया तहेवकरेइजहाचुलणीपियस नवरंएक्केक्केपंचसोल्लया। तएणसेदेवेसुरादेवंचउत्थं पि
एवंवसासी। हंभोसुराअप्रत्थियप्रत्थिया जावनपरिभंजसि। तओतेअज्जसरीरस्सजमगसमगसेव।
सोलसरोगायंकेपक्खिवांमि तं० सासेकासेजावकोढे जहाणंतुमंअट्टटुहइजावववरोविज्जसि। तओ

एतलोविशेषएकएकनांपांचसुल्लाकरेतिवारपक्खीतेदेवतासुरादेवआवकने चउथीवारपिणइणेप्रकारेएहवोकेहेरेहोसुरादेवआवकअ
प्रार्थितसरणनाप्रार्थनहारयावत्शब्देजोतुं वतनहीभाजीसतोऊं ताहरे शरीरमांछिजमगअनेसमगकइतांएकवारसमंकालेसोल्लेरो
गशरीरमाहताहरेआजहिवणांऊवालीसतेकेहासासखासन्वरदाधभगंदरअजीरणनेववेदनायावत्१६ कीढलगतिवारेतुं आत्तं रौद्र
ध्यानेकरीदुखपामीने जीवथकीरहितऊसीतिवारपक्खीतिकोसुरादेवयावत्शब्दे विचरेइणेप्रकारेदेवतादोइवारतीनवारइसंकाहेयावत्

सेसुराजावविहरद्र एवंदेवेदोच्चंपितच्चंपिभणद्र जाववरोविज्जसि तएणंतस्स सुरादेवस्स तेषुदेवेण
दोच्चं पितच्चंपि । एवंवुत्तस्ससमाणस्सइमेयास्वेच्चअ४ । अहोणंद्रमेपुरिसे आगारिएजावसमारयद्र
जेणंसमंजेदुपुत्तंजावकणौयसं जावआद्रं चइजे त्रियमे सोलसरोगायंकातेवियद्रच्छद्र । समत्तरीरगं
सिपक्खवित्तएतंसेयंखलुममंएयंपुरिसंगिरिहत्तएत्तिकंदुडुद्राद्रए सेवियआगासेउप्पतितेतेणयखंभे

यद्धेतुं दुव्वपामीनेमरीस तिवारपक्खीते देवतासुरादेवआयकने तिणेदेवताये वीवार एचयोद्दमकक्षां यका एचयोमननेविपे
अभिप्रायचीतवनकरे अद्योएकोइ एकपुरपमहाइट अनार्थपापिट यावत्तगद्धे कुकर्मीनीचपुरुसद्धे जिणेमाचरोवडोजेठपुत्तविचेटपुत्त
यावत् तदुपुत्तने मारीने यावत्लोचीमांसे करीनेमाचरोगरीरच्छाद्यो वलीजिणे पापीये १६ सोलचरोगमोटकामाचरे शरीरने
विपेसमकालेकरीने संक्रामिवायाद्धे तो सुक्कनेभलोनिअयकरीनेपापिटपुरसने गाढोयापडएचयोयिचारीनेउतावलोउद्यो तेचदेतेदे
वताआकासमार्गेजायवाभणीउपद्धोउपडतेतिणेयांभोगाढोभाल्योमोटेमोटे साट्करीने कोलाहलसुरादेवकीधोतिवारपक्खीतेधन्ना

आसाइए महमहयासहेणकोलाहलेकए तएणसाधन्नाभारिया कोलाहलंसुच्चा निसम्म जेणेवसुरा
देवेसज्जणेवासए तेणेवउवागच्छइएवंवयासी किणुदेवाणुप्पिया तुंअंणंमहयासहेणंकोलाहलेक
एतएणंसेसुरादेवे साधखंभारियंएवंवयासी एवंखलुदेवाणुप्पिया केविपुरिसेतहेवकहइ जहाचुल
णिप्पिया । धन्ताविपडिभणइ जावकणीयसंणोखलुदेवा तुंअंकेइपुरिसिसरीरंसि जमगसमगंसोल

नामेभार्यायेसुरादेवनोकिधोकोलाहलसांभल्योसांभलीकरीनेजिहांसुरादेवआवकछेतिहांपोसहयालायेतिहांआवेआवीनेसुरादेवने
एहवोकहेअहोदेवाणु प्रियकिमकिणभणी तुम्हेमोटेमोटे सादेकरीनेकोलाहलकीधोकिणेतुम्हनेउपसर्गकीधोतिवारपच्चीसुरादेवआ
वकधन्नानामेभार्यानेइणप्रकारेएहवोकहेइणप्रकारेहेदेवानुप्रियाखलुकहतां निअयकिणहेकपुरसेसुभनेउपसर्गकीधोतिमहीजकहे
जिमचुल्लणीपितानेमातायेकह्योतिमतेरीतेधनाभार्यासुरादेवनेतिमकहेयावत्छोटापुवनेकुशलछेतिमकहेनहीनिअयहेदेवानुप्रिय
तुम्हारेकोइएकपुरपसरीरनेविधेजमगसमगकहतासमकाले १६ सोलहरोगांभणीतत्कालतुरतघालीनसके इमजाणुं एकोइएकदेव

इति चतुर्थीध्ययनविवरण समाप्तम् पञ्चमम् कंदायम् ।

सरोगायकंपविखवद् । एसगंकेविपुस्त्रिसेतुधंउवसगंकरेद् । सेसंजहान्चुलणिप्रियस्स । भद्दामणद्
णिण्विसेसं । जावसोहम्मैकम्पे अरुणकंतेविषाणे चत्तारिप्रलिओवजाद् ठिद् महाविदेहवासेसिस्सिक्क
हिंतिप्प । णिवखेवओउवासगदसाणं च उत्थं अज्झयगंसम्मत्तं४ । उक्खेवोपंचमस्स । एवं खलुजंवूतेणं
कालेणं । तैरांसमएणं आलहिआणयरीसंखवणेउज्जाणे । जियवत्तुराया । चुल्लसयएगाहावद्दे

तापुरुषपटुन्हनेआयीनेउपसर्गकीधोगेसर्वधाकतोविरतंतबुद्धणीपिताआवकाने भद्रामाताकहे तिमभीजसर्वनिरयसेगजाणवोयावत्
यद्देसोधर्मदेवलोकेप्रथमदेवलोके अरुणकंतएहवेनामे धिमाननेविपे जिआप्याएपल्लोपमनीस्थिति कहीछे दूतित्ताजईउपनोमसा
विदेहचोत्तनेविपेअवतरीनेमोचापामस्ये सीभस्स्ये ५ निजेषः उपासकदसाएहवेनामैअंगतेहनेचोयाअध्ययनतणो अर्थसंपूर्णययो ।
उज्जेयः द्विवेकजोस्वामीपांचमाअध्ययननो अर्थदूरेप्रकारेनिश्चयहेजंवूतिगेकालेतिगेसमयनेविपे प्वालंभिक्षाएहवेनामेनगरीसंखयन

अडुजावच्छिहरणकोडिओजावच्छब्धया दसगोसाहस्त्रिएणवणं वडुलाभारियासामीसमोसडो
सेसंजहाकामदेवे जावधम्मपणत्तिंउवसें विहरइतएणंतस्स
जहाआणंदेतहागिहिधम्मंपडिवज्जइ सेसंजहाकामदेवे जावधम्मपणत्तिंउवसें विहरइतएणंतस्स
नुल्लसयगस्स पुव्वरत्तावरत्तकाले एगेदेवेअंतियंजावअसिंहहाय एवंवयासीहंभोचुल्लस । जावणभंज
सि । तओअज्जजेडुपुत्तंगिहाओणीणेमि । एवंजहाचुल्लणिप्रियं । एवंपणं एको कसत्तमं संसो लुया ।

एहवेनामेउद्यानअच्छे जितघनुएहवेनामेराजाचुल्लशतकएहवेनामेगाथापतिवसे वडोक्कट्टवंत यावत्छिहरणनीकोडनिधानेच्छकोडि
व्याजिच्छयापारेच्छत्रजदसहजारगायएकगोकलमांहेएहवात्रजगोकुलवडुलाएहवेनामेभार्याभगवंतआवीनेसमवसखा जिसआणंदआ
वकलीधोतिमहीजगट्टहस्थनोधर्म रत्ततआवकनाअंगीकारकरेवौजोसर्वकामदेवनीपरिजाणवोयावत्तच्छेआवकनीइग्यारहप्रतिमारूप
धर्मनीउपसंपदालेइनेविवरे तिवारपच्छीतेचुल्लशतकआवकजोतुंताहराआजव्रतनहीभांजेतोळं आजहिक्खणांताहरावडापुव्वनेघरकयी
आवीनैयावत्खल्लेइकरीनेएहवोकेअहोचुल्लशतकआवकजोतुंताहराआजव्रतनहीभांजेतोळं आजहिक्खणांताहरावडापुव्वनेघरकयी

जावकर्णोयसंजावआइं चामि । तएणंसेचुल्लेजावविहरइ । तएणंसेदेवेचुल्लसचउत्थ'पिएवंवयासी ।
हंभोचुल्लजावनभंजेसि । तोतेअज्जइमाओ । छहिरणकोडीओगिहाणपत्ताओ । छवडि० छप
वित्थरपत्ताओ ताओसाओगिहोओगीणेमत्ता आलंहयाएणयरी सिंघाडगजावपहेसुसब्बओ
समंताविप्पइरामि जहाणंतुमंअट्टुहइअकाले । जौवियाओविवरोविज्जसि । तएणंसेचुल्लसए

आणीनेमारीसइणेप्रकारेजिमचुलणीपितानीपरिकीधोवलीएतलोवियेपएकर पुत्तनासातसातमांसनाखुलाकरेयावत्तगइदेविचेटपुत्तने
लहुपुत्तनेमारीनेगरीरत्थंटे तिवारपछीतेचुल्लगतकयाधत्तभर्मयीचुकोनचीतिवारतेदेयताचुल्लगतकआयकनेचयदीचारपिणइणेप्रका
रेएइयोकेहे रेहोचुल्लगतक यावत्आजवतनभांजीसतो ऊंआजताचरीअइइहिरणकोडाताहरेनिधानप्राप्तहेएव्याजेयधेइहिरण्य
नीकोळियापादेवधेइतिकेताचराघरथकीआणीसआणीनेएआलंभिकानगरीतिगमाहे यावत्सिंघाटकचयकचच्चरमहापयसर्वसगले
हीमारगतेविपेविलेरिसतिवारेतुं आर्त्तध्यानद्वौद्र्ध्यानकरीने अकालयका लीनेकरवियर्जनतरछितऊई सतिवारतेतेपुल्लगतकआयकने

तेणं देवेणं एवं वुत्ते समाणे । अभी एजाव विहरइ । तएणं से देवे चुल्लस० । अभी यं जाव पासित्ता । दोच्चं
पितच्चं पि एवं वुत्ते । तहेव जाव विवरो विज्जसि । तएणं तस्स चुल्लसएणं देवेणं । दोच्चं पितच्चं पि एवं वुत्तस्स
अयस्सेयारूवे अक्षत्थिए४ । अहोणं इमे पुरिसे अणारिए । जहा चुल्लणि पियातहा चिंतेइ । जाव कण्णीय
संजावइ चइ । जाओ वियणं इमाओ समं । छहिरण कोडोणि हाण पत्ताओ । वड्डि० पवित्थर पत्ताओ

तिणे देवताये इम कहेथ के अभी कानि भी कथको यावत् विचरेति वार पच्छी ते देवता चुल्लशतकने निर्भयथ को यावत् शब्दे देखे देखी नेवी जी वार
ती जी वार इणे प्रकारे एवो कल्यायका तिम ही जायावत् शब्दे जीवत व्यथकी तु भूने मारी सति वार पच्छी तिणे चुल्लशतकने तिण देवता ये एह वोवी
जी जी वार ती जी वार इणे प्रकारे कल्यायकामने विपे एह वो अथ वसाय उपनोच हो एको इएक अनार्थ पुरसमाण सनो मार एहार जिम चुल्ल
णी पिताये चीं तव्यो तिम ही ज चुल्लशतक चीं त वेयावत् शब्दे वडो पुत्र विचेट पुत्र लसु पुत्र ने मारी ने यरी रक्कां व्यो वली एहुट पुरुष माह राघर थकी
माहरी च्छिआणीने छहिरण नी कोड माहरे निधान प्राप्त छे वली छ कोडि माहरे व्यापारे ते सर्व दुष्ट पुरुष आणवा

ताओविद्यं हृच्छेद् । अमंसाओगिहाओगीगिता । आलहियाएणयरीए सिंघाङ्गजावविष्परित्त
ए । तंसेयंखलुममएयंपुरिसं । गिरुत्तएत्तिकदुत्तुद्रए । जहासुरादेवेतहेवमारियापुच्छद् । तहे
वक्तहेद् सेसंजहाचुलणिपियसा जावसोहन्सेकप्पेअग्गसिद्धेविमारेउ० टिड्ढेसेसंतावजावमहाविदेहे
वासेसिजिक्कहिंति उवासगद्सागंपं चमअज्झयणंसमत्तां । छट्ठसउवखेवओतेणं कालेणंतेणंसमएणं कं

भणीवांछे वलीमाचरायसीआणसीआणीकरीने आलंभिकानगरीतिगनगरीनिपिणे सिंघाङ्गकतिकचयकचच्चरनाहे यावतुनाअवा
भणीवांछेतोऊं हिवणाएदुटपापिट्ठराचारीपुग्गसनेगादोभानुंएच्चोमननेधिपे विचारलारीनेजतावल्लोउथो निमग्गुरादेवतेआकाणे
गयोतिसहीजभार्याआवेआर्यानिपुळे तिमहीजसर्वयातकहे अवरसर्वअधिकारतुलणी पितानीपरेजांगवोयावत्तुग्गदे मौधर्मदेयलोकने
धिपेअरुणसिधएत्तेनामैधिसाननेविपेउपज्यो जिगंन्यारपभ्योपगथाउगानीस्थिति यावत्तुमगाविदेहचोलेनेविणे अयतरीनेसीभास्ये
उपासकद्गाअंगतेचनेपांचमोअध्ययननोअर्थसंपूर्णथयो ॥५॥ कथोस्वामीधियेअत्राअध्ययननोअर्थदुणेप्रकारे जंत्तिणेकालेतिणेसमये

पिल्लपुरेण्यरे । सहसंववणेउज्जाणे जियसत्तुराया कुं डकोलिएगाहावइ प्रसभारियाछहिरसको
 डिंएणिहाणपत्ताओ छवुडिक्खपवित्थरपत्ताओछब्बया दसगोसाहसीएणवणं सभोसभोसड्डासा
 वयधमंपडिवज्जइ । जहाकामदेवो । सोसव्वेवत्तब्बया । जावपडिलाभेसाणेविहरइ । तएणसेकुं ड
 कोलिएअणयाकथावि पुव्वावरण कालसमयंसि जेणेवपुढविसिलापट्टए । तेणेवउवागच्छइइतराणा

कं पि ल्ल पुर न ग री स ह स्थां व ए ह वे ना मे उ द्या न ऊ वो जि त श त्तु ना मे रा जा कुं ड को लि क ए ह वे ना मा गा था प ति पू सा ए ह वे ना मे भ रि य्वा छ हि र
 ख नी को डिं नि धा न प्रा त्त ध र ती मे छे नि धा न प्रा त्त छ हि र ख नी को डिं व्वा पा र भ णी रा खी छे छ व ज गो कु ल छे द स ह जा र गा य ए क व ज ए ह वा छ
 गो कु ल अ म ण भ ग वं त स हा वी र स म य स थ्या आव क नो ध र्म १२ वा र ह व त रू पौ अं गी का र करे ज हा जि म का म दे व नी प रे स र्व व त्त व्य ता क इ णी
 जा ण वी या व त्थ न्दे सा धु ने स रू क्ता आ हा र पा णी प्र ति ला भ तो वि च रे ति वा र प च्छी ते कुं ड को ली यो अ न्य दा क ह तां ए क दा प्र सा व ने वि पे पु व्वा व
 र ण पा छि लो प्र ह र ते ह वे काल ने स म ये जि हां अ थो क ए ह वे ना मा व णि का वा डी छे जि हां अ थ वी नो शि ला प ट्टे छे ति णे स्थान के कुं ड को ली यो आ वे

मासुद्गंचउत्तरियगंच पुढविस्तितापट्टवेद्व२ । समणसभगवओमहावीरणा अंतियेधम्मपणत्तिं
 उवसंपज्जित्ताणंविहरइ । तएणंतस्सकुं डकोलियस्सस० । एगेदेवेअंतियंपाउभवित्था । तएणंसेदेवे
 णामासुद्गंचउत्तरिज्जंच । पुढविस्तितापट्टयाओगिगहत्ति२ । सखिंखिणिअंतलिवस्सपडिवन्ने । कुं ड
 कोलियंसमणेवासयं । एवंवयासी हंभेकुं डकोलियास० । सुंदरीणंदेवाणुप्पियागीसालस्समंखलि

आवीकरीनेपोतानीनामांकितएणवीमुं दड़ीयनईयलीउत्तरीयवस्सतेइदोनुवसांष्टियवीगिलापट्टने उपरे ठवेठपीनेअसणभगवंतचीम
 हावीरस्वामीचरमतीयंकरनेसमीपेआवक्कधर्मचंगीकारकीधोएतेचनाधर्मनीप्रक्षप्तिउत्तपसंपदालेइने एण्वीविचरेतिवारपच्छीनेसा
 मायक्कन्नतकरेतिवारेतकुं डकोलीयानेसमीप यावत्एणंदेवताअंतिकसमीपप्रगट्ठयोतिवारपच्छीनेदेवताआधीनेनामांकितसुद्धिकाअ
 नेउत्तरीयवस्सतेदोनुं वसतांष्टियवीगिलापट्टवकीउरहालेयेउरहालेइनेवलीनेदेवतानान्हीजेघवरीतिणांकरणरणाटकरतोयजायतो
 यकोद्याकासेउभीकुं डकोलीयाआवक्कनेवूणप्रदारेएण्वीकहे रेचोकुं उक्कोलीया अमणोपासकआवक्कभलोसुंदरभलोहिदेवाणुप्रियागो

पष्ठे किमपिलिख्यते धम्मपन्नत्तिञ्चि श्रुतधर्मप्ररूपणादर्शनं मतं सिद्धान्तइत्यर्थः उत्थानं उपविष्टः सन् यदूर्ध्वं भवांतकर्मगमनां
दिकं वलंशारीरं वीर्यं जीवप्रभवं पुरुषाकारः पुरुषत्वाभिमानः पराक्रमः सएव संपादितस्वप्रयोजनः इति उपदर्शनैवाविकल्पे नास्त्ये
तदुत्थानादिजीवानां एतस्य पुरुषार्थप्रसाधकत्वात् तदसाधकं च पुरुषकारसङ्गावेपि पुरुषार्थसिद्धानुपलंभात् एवं च नियताः सर्वे
भावावैर्यथाभवितव्यं तेतथैव भवन्ति नपुरुषाकारवलादन्यथाकर्तुं शक्यंत इति आह च प्राप्तव्यो नियतिवलाअयेण्योऽर्थः सोवश्यं

पुत्तस्स । धम्मपणत्तिनत्थिउट्टाणेतिवा । परिकम्मेतिवावलेतिवावीरिएतिवा । पुरिसक्कारपरक्कमेति
वा । णितियासव्वभावामंगुलीणं । समणस्सभगवच्चोमहावीरस्स । धम्मपणत्तिउट्टाणेतिवा । जावप्र

सालेनोमंखलीपुत्ततेहत्तणोधर्ममंखलीपुत्ततिणे उपदिश्योक्त्वा तिकणमेनहीउत्थानादिकक्रियातपसंजमचारित्वविनावलीतेहनेविये
वलविनावीर्यविनापुरुषाकारविनापराक्रमविनाकर्मपेपपावीनेस्वर्गमोक्षेजईनेप्राप्तथायमाठोधर्मअमणभगवंतअमीमहावीरस्वामीनो
धर्मंउपदिश्योएहवोयको उत्थानपुरुषाकारयावत्पराक्रमवलविनाकाईनहीक्के सर्वसंसारनाभावअनित्यकत्वा तिवातेत्तुं उकोलीये

ततोसौ कुण्डकोलिकः तदेवमेवमवादीत् यदिगोसालकास्य सुंदरो धर्मो नास्तिकर्मादीन्यतो नियताः सर्वभावा इत्येवंरूपोमंगुलश्च
 महावीरधर्मोऽस्ति कर्मादीन्यनियताः सर्वभावा इत्येवंस्वरूपं इत्येवं तन्मतमनूय कुण्डकोलिकस्तन्मतद्रूपणायविकल्पद्वयं कुर्वन्नाह
 तुमेणमित्यादि पूर्ववाक्ये यदीति पदोपादानादेतस्यवाक्यस्यादौ तदेति पदं द्रष्टव्यं इति त्वया यं दिव्यौ देवद्वौ दिगुणः केन हेतुना

दिव्वादेविड्डी दिव्वादेवज्जुइ दिव्वेदेवाणुभावे किस्सालद्धे किणपत्ते । किस्साअभिसमस्सागए किंउट्ठाणे
 णंजावपुरिसक्कारपरक्कमेणं । उदाहउअणुट्ठाणेणंअकम्मेणं जावअपुरिसक्कारपरक्कमेणं तएणंसेदेवेकु
 डकोलियं एवंवयासौ एवंखलुदेवाणुप्पिया । मएइमेयारूवादिब्बादेविड्डीअणुट्ठाणेणं । जावअपुरि

किमलाधाकिमपास्याकिमस्वर्णवर्णकायधर्मयीपामीतोकिमउत्थानादिकेकरी
 वीदेवतानीच्छदिदेववलदेवज्ज्यातिदिव्यदेवतानासुखेत् किमलाधाकिमपास्याकिमस्वर्णवर्णकायधर्मयीपामीतोकिमउत्थानादिकेकरी
 पास्याकनाअथवातपउत्थानादिकाविनाएहवी च्छदिपामीअनेवलीअथवाअनुष्ठानक्रिया तपजपविनायावत्शब्दे वलपराक्रमविनातेए
 च्छदिपामीतिवारेतेदेवताकुं डकोलीयाआवकप्रतेएहवोइणेप्रकारेकह्यो इणेप्रकारेखलुनिश्चयहेदेवानुप्रियसेएहवीप्रधानएतादृशरूप

लब्धः किमुत्यानादिना उदाहृति अहोयित् मनुत्यानादिना तपो ब्रह्मचर्यादिनामकरणेनेति भावः यदुत्पानादेरभावेनेति पञ्चो
 गोयालकमताश्रितत्वात् भयतस्तथा येषां लीनानां नान्युत्पानादितपश्चरणमिदं तेषां जीवाः किं न देवाः पृच्छतोयमभि
 प्रायः यथा त्वं पुरुषकारं विनाद्वयः संवृत्तः स्वकीयाभ्युपगमनतः एषां सर्वजीवाये उत्पानाद्वयज्जित्तो देवाः प्राप्नुवन्ति न चैतदेवमि

सकारपरक्रमेणं तद्वापत्ताद्यभिसप्तसागयातएणंसेकुं उकोडिएम० तेदेवं एवंवयासीजद्रुणंदेवाणपिया
 तुमे इमाएयारूवादिज्वादेविही । अगुद्रागेणं जावअपुरिसकारपरक्रमेणं । तद्वापत्ताअभिसप्तसाग
 याजेसिखंजीवाणंनत्थिउद्रागेतिवा । जावपरक्रमेतिवा । तकिंनदेवाणपियाअरुणंदेवाणपिया तुमेइ

द्विद्व्यदेवतानीअद्विद्व्यदेवपदवीअनेयगुठानयायत्तगन्दे पुरुषाकारविनायरक्तमविनामे एहवीअद्विज्वाधीपामीस्वर्णसारोगीणोएउवो
 यरीरकावापामीतिवारिरे कुं उकोनिकअमणोपासकअयनतेदेवताने पूगेप्रकारिएहवोकेहे जोहेदेवानुप्रियउमो एवाहगएहवोद्वि
 अद्विद्व्यदेवतानीपदवीअगुठानक्रियाविनायायत्तगन्दे पुरुषाकारपरक्तमयलवीर्यविनाएहवीएताहगतेलाधीपामीस्वर्णयर्गगरीलो

दृष्टमित्युत्थानाद्यापलापपक्षे दूषणं अथ त्वयेयं ऋद्धिरुत्थानादिनालब्धा ततो यद्वदसि सुंदरा गोसाककप्रज्ञप्तिरसुन्दरामहावीरप्रज्ञप्तिरिति तत्ते तव मिथ्यावचनं भवति तस्य व्यभिचारादिति ततोसौ देवस्तेनैवमुक्तः सन् शङ्कितः संशयवान् जातः किं गोसालकमतं

मेएवाखूवा । दिब्बादेविट्ठी३ उट्ठाणेतिजावपरक्रमेणवा ताओजंवदसिसुंदरी । गोमालस्समंखलि
पुत्तस्स धम्मप्रणत्तीणत्थि । उट्ठाणेतिवाजावणितिया । सव्वभावामंगुलीणं समणभगवओमहावीर
स्सधम्मप्रणत्ती । अत्थिउट्ठाणेतिवा । जावअणितियासव्वभावा । तंतमिच्छातएणसेदेवेकुं डकोलिण

शरीरपास्योतोहिवर्णजेजीवानेनहीछेउत्थानादिक्रियायावत्शब्दे पराक्रमादिकक्रियातोस्युं नही हेदेवानुप्रियअनेवलीजोहेदेवानु
प्रियतुभनेएहवीएताइशरूपदिव्यदेवतानीपदवीदेवतानीऋद्धिउत्थानादिक्रियायावत्शब्दे पराक्रमादिकक्रियातिवारेतुं कहेछेतेभलो
गोसालानोमंखलीपुत्तनोधर्मनीप्रज्ञप्तिवुद्धिनहीउत्थानादिक्रियायावत्शब्दे सर्वनित्यभावक्खेसर्वभावेकरीनेमाठोअमणभगवंत श्रीमहा
वीरस्वामीनोधर्मप्रज्ञप्तिधर्मनीवुद्धितिणेकरअस्तिजिहंछेउत्थानादितपक्रिया यावत्शब्दे अनित्यसर्वभावकच्चाउपदिश्यातेसर्वमिथ्या

सत्तलुतमहावीरमतं महावीरस्य युक्तितोऽनेन प्रतिष्ठितत्वाद्देवंविधयिकल्पवान् संवृतइत्यर्थः तादृशितो ममापि साञ्चेतश्च त्रयुपेतत्वा
दिति विकल्पवान् संवृत इत्यर्थः यावत्करणाद्भेदसमापन्नोभतिभेदमुपागतो गोमालकमतमेवमाश्रितिनिययादपोदत्वात् तयाकलपं
समापन्नः प्राक्तननिययविपर्ययलक्षणं गोयालकमतानुसारिणांसते नमिष्यान्वं प्राप्तइत्यर्थः अथवा कलपभावं जितो अष्टमनेनेति चेद्

गंस० एवंचुत्तेससंजिते । जावकनुससमावणे । गोसंचाएतिकुं डकोलियसस० । किंविपामेक्वमा
इप्पित्तए गामंसुहं चउत्तरिज्जयंचपुढविसितापट्टए । ठवेतिरजसेवदिंसंपाउप्पुए । तामेवदिंसिं
पडिगए । तेगंकालेगंतैगंसमणं सामीसमोसदो तएणंसेकुं डकोलिए इमीसेकहाएलइहे हइज

भूतोतिवारपच्छीतेदेवताकुं डकोलियेअमणीपासकआवनेएइयोक्तोथके गं गोपास्योपामीनेयायत्तुगच्छे गंजितचिन्तेयतामनमेवयो
कुं डकोलीयाअमणोपासकआयकनेपाच्छीउत्तरदेदूनसके उत्तरदेवाभणीअसमर्थयकोकांइणेलेनओनामांजितसुद्धिकाअनेउत्तरीयवस्स
दोनुंवसताएथिवीगितापटनेउपरमूकैस्सुं कीनेजिगेदिगयकीतेदेवताआथोउत्तोतिरैषीजतेदेवतापाणो गयोतिगेकालेतिगेसमे अम

कुडलो लिथं स० ।
कुं डकोलि एतिसमणे भगवं कुडलो लिथं स० ।
हाकाम देवेतहाणिगच्छद् । जावपज्जुवासइधम्म कहा कुं डकोलि एतिसमणे भगवं कुडलो लिथं स० ।
एवं वयासीसिण्णं कुं डकोलि या कल्लु तुम्हे पुब्बावरण कालसमयं सि असो गवणि या एण देवे अंति यं प्राउ
भविता । त एण से देवेणाम सुहं च । तं वे जावप डिगण । सिण्णं कुं डकोलि या । अट्टे सम ड्ढं ता अत्थि
तं धणे सिण्णं तु मंजहा काम देवे । अज्जो तिसमणे भगवं समणा निगंथा य निगंथी ओय । आमं ति ता एव
शा भगवं त सम व सखा ति वारे ते कुं डकोली यो आवका एह वी कया ला धे ये के मन मे ह ध पा म्यो ह प वं त ड्ड वो जि म काम दे व वां दि वा ग यो ति म वां द
वा जा वे या व त्पु पा स ना करे ध म नी क यां सां भ ले अ हो कुं डकोली या ए ह वो ना म ले इ ने अ म्भ ग वं त म हा वी र कुं डकोली या आव क ने इ णे प्र
कारे ए ह वो के हे ए वा त सा ची कुं डकोली या काल तु म्हे पुब्बा व र स पा छ ले पु ह र ने वि षे अ सो क वा टि का मां हि सा मा य क ली धा य कां एक दे व ता
ता ह रे स सी प्र ग ट ड्ड वो ति वा र प छी ते दे व ता तु म्हा री ना मां कि त मु द्रि का अ ने उ त्त री य व स्त्र ली धो या व त्पु पा छे ग यो ए वा त सा ची कुं डकोली या
ए ह वो के हे ए अ र्थं सर्व स त्य के तु त्म भा यो ति म ही ज तुं ध न्ये छे ध म धी च को न ही जि म काम दे व नी पे रे ति वा रे अ म्भ ग वं त श्री म हा वी र स्वा मी

रूपमापन्न इति नोसंचाएइति नशक्नोति पामोक्खंति प्रमोक्षसुत्तरमाख्यातुं भणितुमिति गिहिमज्जावसंताणंतिगृह मध्यावसे
 तोणमिति वाक्यालङ्कारे अन्ययूथिकान् अर्थैर्जीवादिभिः सूत्राभिधेयैर्वा हेतुभित्तान्वयव्यतिरेकलक्षणैः प्रश्नैश्चपरप्रश्नीयपदार्थैः कार
 णैरुपपत्तिमात्ररूपैः व्याकरणैश्चपररेणप्रश्रितस्योत्तरदानरूपैः निष्पिष्टपसिणवागरणेत्तिनिरस्तानिस्पष्टानिव्यक्तानिवागरणानिप्रत्यव्या
 करणानि येषां तेनिस्यष्टप्रत्यव्याकरणः प्राकृतत्वाद्वा निष्पिष्टप्रत्यव्याकरणास्तान्कुर्वन्तिसकापुणत्तिशयद्याएव हे आर्याः अमरैरन्य

वयाञ्ची । जइतावअज्जो गिहिणोगिहिमज्जावसंतो । अणुत्थिएअट्टेहिह्यहेउहिह्यप्रसिणैहिह्य का
 रणेहिह्यवारणेहिह्यणिप्पट्टपसिणवागरणे । करेइसकापुणाइ अज्जोसमणेहिंणिगंगेहि । दुवात्तसं

धणासाधुअनेनिग्रंथीषणीसार्धीतिणानेतैडीनेइणेप्रकारेएहवोक्केहे जोतुत्तोआर्योगिहिणोगृहीषरवासेरहतंथकानिअन्यतीर्थाअन्य
 शासनौअन्यमतनाअर्थे करीहेतुवेंकरीप्रत्यपक्वणेकरीनेकारणेकरीवर्जनप्रमुखउत्तरैकरीनिष्टव्याकरणकरिवेकोईहरावीनसकेतुम्हे
 पिणइमवादीज्जइनेहरावोचहोअमणनिग्रंथतुम्हेपिणद्वादयंगीनाजाणहारभगनहारऊवावलीभण्यांगुणाविविचित्तऊवातमेअन्यदर्शनी

गंगणिपिडयं अहिज्जमाणेहिं अणुत्थिया अट्टेहिय जावणिप्रदुप्पसिणंकरेत्तए । तएणंसमणारिण
गंगाथा । समणस्स भगवओतहत्ति । एयमहुंविणएणंपडिसुणेइ तएणंसिक्कुं डकोलिएस मणं भगवं बंद
इणमंसइ । पसिणाइ पुच्छइ । अट्टसादियइ जअेवदि० ताभेवपडिं गयास० वहिया जणवयविहारं वि
हरइ । तस्सकुं डकोलियस्स वहुहिं सीलजावभावेमाणे चोहससं वच्छरं वितिकं ता पन्नरसमस्सस

नेअन्यमतीनेअर्थे करीयावत्तशब्दे निष्ठव्याकरण करीजीतीसको तिवारे ते घणासाधुसाधवीअमणभगवंतमहावीरनावचनतहत्ति सांभ
लीने विनय करीने प्रशंसा करीने सांभले तिवारे ते कुं डकोलीयोपिणहर्पयंत ऊवोअमणभगवंतने प्रदक्षणा देई ने वां देन मस्कार करे प्रज्ञविचा
र पूछे पूछीने ते अर्थ ने आपने हृदयने विषे धारे जिणिदिशि ऊं ती आब्योऊतो तिणदिशीने आपरे घरे गयोअमणभगवंतमहावीरस्वामी वा
हिरजनपदकहीजे देशमांहे विहार करता विचरे तिवार पछीहिं वे ते कुं डकोलीयो आवक वज्जहिं कहां घणावरसलगे सीलव्रत आद देई ने
सीलव्रतपालता चवदे १४ संवच्छरकहतां वरसव्यातिकस्या उलंघ्या तिवार पछीहिं वे पने ते हने मध्य अंतरौ वत्ततां यका अण्यदा

यथिकानिस्पष्टप्रश्रव्याकरणाः कर्तुमिति यष्टं विवरणतः समाप्तम् ।

सप्तमं सुगममेव नवरं आजीविश्रीवाएत्ति आजीविकाः गोसालकथित्याः तेषामुपासकभाजीकोपासकः लब्धार्थः श्रवणबोर्गृही

वच्छरस्त्रतं रावट्टमाणस्त्राणया जहाकामदेवोतहाजेठुत्तं ठवेइत्ता तहापोसहसालाएजावधम्म
प्रणत्ती । उवसंपज्जित्ताणं विहरइ एवं एक्कारसउवासगपडिमाओ तहेवजावसेाहमेकाम्पे । अण्णज्ज
एविमाणे । जावअंतं काहंति । उवासगदसाणं छट्ठं अज्जकयणं सम्मतंइ । सत्तमस्स उवखेवओ । पोला

कहतां एकदाप्रस्तावेजिणप्रकारेकामदेवआवकतिणप्रकारे जेठपुत्तनेठवेठवीकरीने तिणहीजप्रकारे पोपहयालानेविपेयावत्थन्दे धर्म
नीप्रश्रितिकहीजेकुद्धिउपसंपदालेइनेधणोधर्मनेविपे विषरेइणेप्रकारेइय्यारइ ११ आवकनीप्रतिमावहीनेतिमहीजअत्थवस्यायेअण
शणकारीनेयावत्थन्दे सौधर्मदेयलोकनेअणव्वजविमाने देवताज्जवो यावत्थ्यारिपत्थोपमनेआउखेसहाविदेहेसीअस्येउपासकदया
एहवेनामेअंगतेहनोक्खठोअध्ययनपूरोययो इ । हिवेस्वामीसातमाअध्ययननोअर्थकहोपोलासपुरएहवेनासेनगरज्जवो तिहांसहस्वां

तार्थो बोधतः पृथार्थशंसये सति विनिश्चितार्थउत्तरलाभे सति दिन्नभद्र भक्तवेद्ययन्ति वृत्तं भक्तिरूपद्रव्यं भोजनलक्षणं वेतनं मूल्यं

सपुंरंणामणयरं । सहसंववणं उज्जाणं । जियसत्तराया । तत्थणं पोलासपु रेणयरे । सहलपुत्तेणा
मंकुं भकारि । दडुआजीवी उवांसएपरिवसइ । आजीवियसमयंसि । लइदुगहि यदुपुच्छियदु विणिच्छि
यदु । अभिगयदु अट्टिमिंजपेमाणुरागरत्तेय । अयमाउ सोआजीवियसमएअदु । अयंपरमदु सेसेअ
णिदुत्ति । आजीवियसमएणं । अप्पाणं भावेमाखे विहरइ । तस्सणं सहलपुत्तस्सआजीविओवा । एक्का

वएहवेनासेउद्यानऊवोवली जितशत्रुएहवेनामेराजा वलीतिहांपोलासपुरनगरतिणनगरनेधिषे सहलपुत्तएहवेनामेकुं भकारतिहा
यसेछे वडोऊद्ववंतगोसालानोउपासकआवकपरिसामस्तप्रकारे करिवसेछे गोसालानेमतेप्रवीणवलीलाधोछेअर्थसस्यक्तनिश्चयकीधो
वलीपुछोछेअर्थवलीलाधोछेअर्थजिणेअभिसामस्त्यपणेकरग्रह्याछेअर्थभेदीहेजेहनीहाडनेमीजीसातेघातधमकारीनेरत्तछेअयंभोआउ
खावंततुन्हें सांभलोएधर्मतत्वगोसालानोधर्मतेहीजसारएहवोपरमार्थेछे अवरवाकीनाधर्मअनर्थजाण्याछे गोयालातणोधर्मतेहधर्मने

येषां ते तथा कक्षाकक्षित्ति प्रतिप्रभातं बहून् करकान् वर्षटिकावारकांश्चङ्कुकान् पिठरकान् स्थालीः घटकान् प्रतीतान् अर्द्धघट

हिरणकोडौणिहाणपञ्चत्ता । वुट्टिपवित्थरपञ्चत्ता । एक्केवएदसगोसाहस्सिएण्वएणं । तस्सएणंसहा
लपुत्तस्स अग्गिमित्ताणामंभारिया । तस्सएणंसहालपुत्तस्स । आजौवियम्मपोलासपुरस्स एणरस्सवहि
या । पंचकुंभकारावणसयाहोत्था । तस्सएणंवहवे पुरिसादिणभत्तिभत्तविदणा । कल्लकल्लंवहवेक
रएववारएयपिहडएय । घडुएयअइधडुएयकलसएय । अलंजएयजंवूलयेए । उट्टियाओयकरेंद्र ।

विषे चप्यागंकचतांथापणो आत्मासांघिभावतोयकोविचरेतिगेतेरुयेसहालपुलएरुयेनासे गोगालानात्रावकनेएकचिरएयनीकोडिनि
धानप्राप्तच्छेवलीतेरुनेएकचिरएयनीकोडिव्यानेयधेएकधरयपरीयेवलीतेरुनेएकव्रजगोकुलदसहजारगायतेरुनेविषेएरुवोतेरुनेएकव्रज
च्छेतेसहालपुलनेअग्निमिताएरुयेनामेखकीयाभार्यास्त्रीच्छेवलीतेरुने सहलपुलएरुयेनामेगोयालातगेयावकनेपोलासपुरएरुयेनासे
नगरनेवडियाकचतांवाचिरसहालपुलनेकुंभकारपांचसय ५०० हाटच्छे तेरुनेवरुवेकरुतांघणातिगाहाटांमाहेपुरुषच्छेवलीघणादीजेच्छे

कांश्च घटार्द्धमानान् कलसकानाकारविशेषवन्तो दृढद्वटकान् अलिंजराणि च सहस्रदुकभाजनविशेषान् जंबूलिवलकांश्च लोकरूढाव

कांश्च घटार्द्धमानान् कलसकानाकारविशेषवन्तो दृढद्वटकान् अलिंजराणि च सहस्रदुकभाजनविशेषान् जंबूलिवलकांश्च लोकरूढाव

अस्त्रेयवह्वेपुरिमा । दिक्षु भक्तदिक्षु वेयणा । कक्षा कक्षिते हिं वहुहिं । कर एहिं जावउट्टिया हि य ।
रायमगंगं सिवित्तिकं प्रेमाणा विहरद् । तएणं सेसहालपुत्ते । आजो विओवासए । अन्नया कयाई पुब्बा
वरसु कालसमयं सिजेणेव असो गवणिया । तेणेव उवागच्छद् । गोसालसमं खलिपुत्तस्स । अंति एध

भोजनदिनप्रतेदिहानवीकीजेवह्वेयणा करवावली घणांगडुआ घणांकुं डलावली घणावडा अर्द्धघडावली वह्वेयणां कलसावली घणा
माटला घणा जंबूलकवली घणा उट्टिका सुगंधते लघितना ठामवली अनेक घणा घणी जातना घणां पुरुषपा सेवली घणां चाकराने भोजनादिक
दिनदिनप्रतिआजीवका देइने पासे करारे वे घणा करवा प्रमुखयावत्तु उट्टिकादिका चना ठामराजपंथराजमार्गने विषे वेचताथका विचरे
व्यापारकरवा विचरेति वारपच्छी ते सहालपुत्तगोयालातणे उपासका आकअन्यदा प्रस्तावे एक दिवसने पुब्बावरणपाच्छिले पुहरने विषे जिणे

सेयान् उद्विकांश्च सुरातैलादिभाजनविशेषान् एहितिष्यति इहंति अस्मिन्नगरे महामाहणेति माहन्मिन्नहन्मीत्यर्थः आत्मनावाहननिवृतः परंप्रतिमाहनेत्येवमाचष्टे यः समाहनः सएव मनः प्रभृतिकरणादिभिराजन्मसूक्ष्मादिभेदभिन्नजीवहृन्नननिवृत्तत्वात्

स्मप्रणत्तिं उवसंप्रज्जित्ताणंविहरद् । तएणंतस्ससद्दालपुत्तस्स । अजीविएक्केदेवे । अंतियंपाउभ वित्था । तएणंसेदेवेअंतलिक्वपडिवन्ने । सखिंखिणिथाद् । जावपरिहिएसद्दालपुत्तं । अजीविओवासयंएवंवयासी । एहिंतिणंदेवाणुप्पिया । कल्लंदहंमहामाहणे । उप्पसणाणंदंसरधरे ।

दिसीअथोकएहवेनामीवाडीछे तिहंआवेद्यावीनेगोशालकमंखलीपुत्तएहवे नामेतेहनेसमीप धर्मरूपणीधर्मसंघघनी धर्मतणीबुद्धिप्रज्ञासिलीधीछेतेहनीउपसंपद्दालेईकरीने तिवारपच्छीतिणेसद्दालपुत्तनेआगलगोशालानामतनोधरणहारनेसमीपएकदेवताआवीकरीनेप्रगव्यो तिवारपच्छीतेदेताअंतिकंसमीपआवीकरीने तिवारपच्छीतेदेवताअंतलिख आकाशमार्गआवीनेउभोधधरीकरीनेवाजतायकायावत्शब्दे वस्तुआभरणपहिशायका सद्दालपुत्तनेगोशालातणे आवकनेतेदेवताएहवोद्वेगप्रकारिकहे भावस्येहेदेवानुप्रिया

महान्माह नो महामाह नः उत्पन्ने आवरणक्षयेणा विभु ते ज्ञानदर्शने धारयति यः सतथा अत एवातीत प्रत्युत्पन्ना ज्ञानगत ज्ञायकः अरहति अ
 ईन्नष्ट महामा प्रातिहार्यरूपपूजा अर्हत्वात् अविद्यमानं वारहं एकान्तः सर्वज्ञत्वाद्यस्य सोरहाजिनो रागादि जेतृत्वात् वेदलानि परिपूर्णानि शु
 ध्यान्यनन्तानि वा ज्ञानादी निवयस्य सन्ति स केवली ज्ञाती तादि ज्ञाने पि सर्वज्ञानं प्रतिशंका स्थादित्याह सर्वज्ञः साकारोपयोगसामर्थ्यात् सर्वदर्शी
 अनाकारोपयोगसामर्थ्यादिति तथा ते लोका विहित्यमू एतै त्वै लोके न त्विलोकवासिना जनेन विहित्यं तिसमग्र ऐश्वर्याद्यतिशयसंदोहदर्शन
 समाकुलचेतसा हर्षभरनिर्भरेण प्रबलकुलहलवलादनिमिषलोचनेनावलोकितः महियन्ति सेव्यतया वाच्छितः पूजितश्च पुण्यादिभिर्घः सतथा

तीयपण्डपस्याणग एजाण ए । अरहाजिणे केवली । सवसू सव्वदरसौ । तिलोयमहि यपूयिए । सदे
 वमणुयासुरलोगस्य । अच्चणिज्जेवंदंणिज्जे । जावपज्जुवासणिज्जे । तच्चकम्मसंप्रयासंप्रउत्ते । तेखंतुअं

आवक इहां कालिने प्रभाते मरामाहण आवस्ये ते के इवाउत्पन्न उपजे ज्ञानदर्शननाधरणहारवली ते के हवा अतीत अनागत अने वर्त्तमान
 नाजाण हार ए इवा अरिहंत जिणे केवली गति आगत नाजाण हार सर्वदर्शी तिलो कनासी तिणे महित कहतां पूजितवली सदा सर्वदा देव

एतदेवव्यनक्ति स देवभगुजासुरायस्त्रिन् ससदेवभगुजासुरस्तस्यलोकस्यप्रजायाः अर्चनीयः पुष्पादिभिः पूजनीयः वन्दनीयस्तुतिभिः सत्कारणीयः आदरणीयः सन्माननीयोभ्युत्थादादि प्रतिपत्तिभिः कल्याणमंगलदैवतचैत्यमित्येवंबुद्ध्यापर्युपासनीयइति तच्चकम्भन्ति तद्यानि

वंदेज्जाहि । जावज्जुवासिज्जाहि । पाडिहारिएणं । पौट्फलगसज्जासंधारएणं । उवणिमंतिज्जासि । दोच्चंपितच्चंपि एवंवयइत्ता जामेवदिसंपाउभूए तांमेवदिसिंपडिगए । तएणंतस्ससहालपुत्तस्स । आजौविउवासगस्स । इमेएयाहूवेअभत्थिएसुप्पण्णे । एवंखलुसमंधम्मायए । धम्मोवएसएगोसाले

तामनुष्यअसुरादिकेकरीतिणसर्वनेअर्चनीयपूजनीकवंदनीकयावतुयब्देसर्वनेसेवनीकछेवलीपूछकारभगवनतिवधेकरीयादिवायोग्यछेतिणेतुं भगवंतनेजइनेवादिजेयावतुगब्दे त्विकारणशुद्धमनसुद्धसेवाकरज्येपाडिहेरूवलीतिणानेपीठफलकवलीशय्यासंयारोवलीपात्रोपडधोप्रमुखंतिणेकरीनेनिमन्त्रणाकरेविवारतीनवारइमकहेइमकहीनेजिणिदिसिथीआव्योहतोतिगहीजदिसीनेतेदेवतापाछोगयोतिवारपछीतेहसहालपुवनेतिणेशालानाआवकने इणेप्रकारेतिणेदेवताये इमकद्योथके एहवीएताहशरूपविचारणामनमेसंकल्प

सत्यफलान्यव्यभिचारितयाकर्मणि क्रियासात्सम्प्रदातत्सम्बद्धायः संप्रयुक्तः सतथाकस्मिमित्यतयावत्करणान् पाउप्यभायाएरयणीए

मंखलिपुत्ते । सेणंमहामाहणे । उप्पणणाणदंसणधरे । जावतच्चकम्मसंपउत्ते । सेणंकल्लुइहंहव्वमा
गच्छिस्सति । तएणंअहंवंदिक्खामि जावपज्जुवाक्खामि माडिहारिएणंउवणिमंतिस्सामि तएणंकल्लु
जावजलंतै । समणेभगवंमहावीरे । जावसमोसरिए । परिसाणिग्गया । जावपज्जुवासइ । तएणं
सेसहालपुत्ते । आजोविउइमीसेकहाएलइड्डु समाणे । एवंखलुसमणेभगवंमहावीरे । जावविहर

नाउपनीइणेप्रकारेखलुनिच्चयमाहरोधर्माचार्यधर्मनोउपदेशकदेशहारएहवोगोयालोमंखलीपुत्ततेहमोटोमहामाहणच्छे उत्पन्नज्ञान
दरसणधरतेहनोधरणहारयावत्थब्दे इच्छकारभगवनवादिवायोग्यच्छेप्रभातेकात्तहनेदीहेआवस्येहव्वउतावलोआवस्ये तेहनेज्जंजईने
वादीसयावत्थब्देपर्युपासनाकरिस्सुम् । वलीपीढफलगपाडिहेरुसिज्जासंथारेकरीने निमन्त्रणाकरीसतिवारपक्कीकालप्रभातनेविषे
यावत्थब्देअमणभगवंतअमीमहावीरचर्मतीथंकरयावत्थब्देकरीने समवसस्या वारह१२ परपदावादिवागइ यावत्थब्देकरीने पर्युपास

द्रुतंगच्छामिणं । समणं भगवं महावीरं । वंदामि जावपज्जुवासासि । एवं संपेहेइ । एहा एजावपाय
 च्छित्ते सुवप्पा० । अप्पमणुस्सवगुरापरिगए । साओ गिहाओ पिडिणिक्खमइइत्ता । पोलासपुरं एथरं
 मउभं मउभेणं णिगच्छइ । जेणेव सहसंववणे उज्जाणे । जेणेव समणे भगवं महावीरे । तेणेव उवाग
 च्छइइत्ता । तिव्वुत्तो आयाहिणपयाहिणं करेइइत्ता । वंदइणं संपेहेइत्ता । जावपज्जुवासासइ ।

नासेवाकरेतिवारपछी तेसद्दालपुवगोयालानोमती एहवीवातसांभली सांभल्यायका जाण्योगोयालकनाव्योइणेप्रलारेखलुकहतां निचय
 अमणभगवंतत्री महावीरयावतगइ विचरेछे तोछियणां ऊं जाउं देवेकछो ऊतोअमणभगवंतत्री महावीरनेजईनेवां दुं यावतयइदे सेवा
 कइं एहवेमनमेचोतवे स्नानकरेयावतगइ प्रायश्चित्तत्तारी प्रधानवस्वपहरीतिवारपछी आपणामाणसमनुजनीअणे करीपरिवद्योपो
 तानेवरयकीनीसरेनीसरीकीने पोलासपुरनगरतेहनेमध्यमथविचाले करीनेनीसरेनीसरीने जिहांसहखां एचवेनामाउद्यानवनत्ते
 जिणेदिसी जिहांअमणभगवंतत्री महावीरतिहांचावे आवी करीनेतीनवार करतीनप्रदक्षणादेवे तीनप्रदक्षणादेई करीनेवादेवादीने

तएणं समणे भगवं महावीरे । सहालपुत्तस आजीवि । तीसियमहद् जावधम्म कहासम्भत्ता । सहल
पुत्तात्ति समणे भगवं महावीरे सहलपुत्त आ० । एवं वयासौ सेणूणं सहलपुत्ता । कल्लं तु मं पुब्बा
वरएह कालसमयं सिज्जेणिव । असो गवणियांत जावविहरद् । तएणं तु भं एगे देव अंति ए । पाउब्भ वित्था
तएणं से अंत लिक्ख एवं वयासौ । हं भो सहलपुत्ता । तं चेव जावसवं प्रजुवासिस्सामि । सेणूणं सहलपु
नमस्कार करे करी नियावत्थं । पर्यपासना सेवा करे तिवार पच्छी अमण भगवंत श्री महावीर स्वामी तिणे सहलपुत्त मं खली पुत्तना आवक
आगे ते हवी मोटी वार ह प पं दा तिणे धर्म कथा कहे एह वो उपदिसे अहो सहलपुत्त आवक अमण भगवंत महावीर स्वामी सहलपुत्त गोशालाने
आवक ने एह वो इणे प्रकारे कहे अहो सहलपुत्त तेसा चो कच्छो कालिह ने दी ह तु भने पुब्बा वरएह पाछिला प्रहर ने जेणे वक हतां जिहां अशोक
वाडी माहि यावत्थं विचरतां थका तिवारे ते एक देवता आवी करी ने ताहर समीप प्रगट्ठवो तिवार पच्छी ते देवता आकाश मार्ग उभो थकी
इणे प्रकारे कहे अहो सहलपुत्त आवक ते ति मही ज सर्व कथ्यता यावत्थं ते हनी सेवा कर जे तिको निश्चय अहो सहलपुत्त एस वं अथ

सा अद्वैतसमूहे । हंता अत्यन्तं खलु सद्दालपुत्ता । तेणं देवेणं गोमालं खलिपुत्तं । परिधाय एवं वृत्ते
तएणं तस्मात्सद्दालपुत्तस्स । समणेणं इ एवं वृत्तस्स समाणस्स इमे एयाखूवे अकथिए एसणं समणे भगवं
हावीरे महामाहणे उप्पणणणे जावकम्मसंपयासंपत्ते तंसेयं खलु मम समणं भगवं महावीरं वंदित्ता
णमं सित्ता । पडिहारिणं पीठफलग । जावउवणिमं तित्तए एवं संपेहिइ उट्टाए उट्टेइइ २ समणं भगवं म

सा चोक्तानां ही छांस्वामी सर्वसत्यवलीतं सद्दालपुत्रं खलु निश्चयनं हि एवातकहीति तेषां देवताये गोसालामं खलीपुत्रने अंगीकारकरीने
तिवारपत्तीति तेषां सद्दालपुत्रत्रायकने अमगभगवंतं महावीरस्वामीये इमकक्षेयके एचवो एतादृगरूपमनने विषे संकल्पउपनोद्धि
वणां एही जयमगभगवंतं महावीरते देवताये इमकक्षांथकां महामोटा माचण उत्तमज्ञानदर्शननाधरगद्धारयावत्तु गद्धारितनाधरण
द्धारते सुभक्ते अये भलो अमगभगवंतं श्रीमहावीरस्वामीचरमतीर्थकरने वंदनाकरी नमस्कारकरीने पाडिहे रूपीठफलगसज्जा संघारे
करीने यावत्तु गद्धारनिमन्त्रणा सुभक्ते नकारवीभली इत्थं विचारे विचारीने ऊठे उठीने अमगभगवंतं श्रीमहावीरस्वामीने वंदनाकरे नमस्कार

हावीरं । वंदइणमंसइरे । एवंवयासी एवंखलुभंतेममपोलासपुरस्सणयरस्स । वहियापंचकुंभकारा
वणसया । तत्थणंतुब्भेपडिहारियंपीढजाव । संधारियंसिगिहत्ताणंविहरइ तएणंसमणेभगवं
सहावीरे । सहलपुत्तस्सआजीवियस्स । एयमइं पडिसुणेइत्ता । सहलपुत्तस्स । पंचकुंभकारावण
सरसु । फासुएसणिजंजंपाडिहारियं । पीढफलगजावसंधारयं उगिगिहत्ताणंविहरइ । तएणंतेणं

करेइणेप्रकारेएहवीकहेइमखलुकहतांनिच्चयहेभगवन्माहरेपोलासपुरएहवेनामानगरैवाहिरपांचसय५०० कुंभकारकुंभारनाहाट
छेतिहांतुन्हे पाडिहेरूपीढफलगयावत्थंइसंधारा औपधथथाफलगजेजोइएतेल्योविचरो तिवारेतेअमणभगवंतअमीमहावीरस्वामी
सहलपुत्तनोगेयालानाआवकनोएहवोवचनसांभलीनिमनमाहिअवधारि सहलपुत्तनापांचसय ५०० कुंभकारनाहाटयकी घणाप्रा
शुकएपणीयपाडिहेरूपीढफलगसिंथासंधारो उपंगरण औपधप्रमुखलेतायका विचरे तिवारेतेसहलपुत्तअन्यदाप्रस्तावे वाचरे
करहयायका भांडावडावडीसालहाटमाहिला वाहिर आणीने मेवहे भाजनतावडे आणीने सकवेतिवारेसूकतां देखीअमणभग

इत्यादिजलंतेसूरि ए इत्येतदंतः प्रभातवर्णकोदृश्यः सचोत्तिष्ठन्नातबुध्वाख्येयः वायाहृतगंति वाताहतं वायुनेपच्छेपमानीतमित्यर्थः
 कोलालभंडंति कुलालाःकुंभकाराः तेषामिदंकोलालं तच्चतद्भांडं चपणं भाजनं वाकोलालभंडं एतत् किंपुरुषकारेणेतस्यावाक्रियत
 इतिभगवताष्टे संगोशालकमतेननियतवादलक्षणेनभावितत्वात्पुरुषकारेणेत्युत्तरदानेच स्वमतक्षतिपरमताभ्यनुज्ञानलक्षणंदोषमा

सेसद्दालपुत्ते । अणयाकयाद् । वाताहतयंकोलालभंडं । अंतोसालाहितो वहितोणीणेद् आत
 मंसिदलयद् । तएणंसमणेभगवंमहावीरे । सद्दालपुत्तंएवंवयासी । सद्दालपुत्ताएसणंकोलालभंडे
 कओतएणंसेसद्दालपुत्ते । समणंभगवंमहावीरंएवंवयासी ।एसणंभंतेपुवंमद्वियाआसी ।तयोपच्छा

वंतमहावीरसद्दालपुत्तअवकनेद्वेणंप्रकारेकहे अहोसद्दालपुत्तएहमाटीनाभाजनघडाघड़ीकिमथयातिवारपच्छी सद्दालपुत्तआवककेति
 कोअमणभगवंतओमहावीरने द्वेणंप्रकारेएहयोकहे ह्वेपूज्यएहपहिलंमाटीऊतीतिवारपच्छेतेमाटीपाणीसाथिवीजवीरापिसाथिअने
 नान्हीमीगणीसाये एकत्वमिश्रितकरीनेपिंडकीधोतिवारपच्छीघक्रउपरचाढीनेफेरीजे तिवारपच्छीघणाकरवामालसायावत्शब्देउट्टि

उदएणनमिज्जइ च्छारिणयकरिसेणय एगओमिसिज्जइत्ता । चक्केआरुहिज्जइत्ता तओवहवेकर
गायजावउट्टियाउयकज्जंति । तएणंसमणेभगवंमहावीरे । सहालपुत्तंआजीवि । एवंवयासीसहाल
पुत्ता । एसएणंकोलालभंडेकिंउट्टाणेणं । जावपुरिसक्कारपरक्कमेणं । कज्जइउदाहुअणुट्टाणेणं । जावअ
पुरिसक्कारपरक्कमेणंकज्जइ तंसंसहालपुत्ते आजीविसमणेणं भगवयाम० एवंवासीभंतंअणुट्टाणेणं जा

काप्रमुयनीपजेतिवारितेअमणभगवंतओमहावीरस्वामीसहालपुत्वगोशालानि आवकने एहवोकहे अहोसहालपुत्वआवक एप्रतज्जका
चीमाटीनाभांडाकिमउत्थानवलवीर्यंयावत्थब्देपुरुषाकारतणोपराक्रमकीधाऊवाअनुष्ठानवलवीर्यंपुरुषाकारयावत्थब्देतिणेपराक्रम
कीधाविगरयया तिवारपक्खीसहालपुत्वहे तिकोवलीकिहवोगोशालातणोआवकअमणभगवंतमहावीरस्वामीनेएहवोकहे हेभगवन्हे
पूज्यउत्थानवलवीर्यंविनायावत्थब्देपुरुषाकारपराक्रमविना नहीउत्थानवलवीर्यं यावत्थब्देपुरुषाकारपराक्रमनथीसर्वभवनित्येकंति
वारपक्खीअमणभगवंतसहालपुत्वआवकनेएहवोकहेउपदिसे अहोसहालपुत्वआवकजोताहराकोइएकपुरुषपवातावायरेकरीसूखापाका

कलयन् अपुरुषकारेणेत्युवाच ततः तदस्य पगतनियतिमतिनिरासाय पुनः प्रअथ न्नाह सद्दालपुत्तेत्यादि यदितव कश्चित्पुरुषो वा तादृशं वा
आममित्यर्थः पक्षेऽस्य वृत्तिपक्षं वा अग्निना कृतपाकं अथ हरेद्वा चौरयेत् विकरेद्वा इतस्ततो विद्विषेत् भिदिज्जतिभिर्द्वाद्वा काणान्तं कारणेन
आच्छिदज्जति आच्छिदं वाद्वा हसादुद्दालनेन पाठान्तरेण विच्छिद्वाद्वा विविधप्रकारैः क्वेदं कुर्यादित्यर्थः परिष्टापयेद्वा वहिर्नोत्वात्यजे

वअपुरिसक्कारपरक्कमेणं । एत्थिउद्दालेद्वा । जावपरक्कमेति वाणिजितियासव्वभावा । तएणं समणेभं
सद्दालपुत्तं आएवं वयासी । सद्दालपुत्ताजदणं तु भंकेदपुरिसे । वाताहयं सिपक्केलदं वाकोलालभंडं
अवहरिज्जावा । विक्खरिज्जावा भिदिज्जावा अच्छिदिज्जावा । परिद्वावज्जाअग्निगमित्ताएवा । भा

नीपनावासणअणेभांडाकोई देखतांयका चोरेतथा विखेरीनाखे तथाप्रकारेभांजे तथावाहिरनाखेवलीपरठवीनेनापेतथाकोइताचरी
अग्निमित्तानामेभार्यातिणसंघातेविपुलविस्तीर्णभोगअनेसंयोगसंसारनाविषयसुखभोगवताथकातुदेखेतिणेपुरुषपनेतुं देखीकरेनेकिस
प्रकारेकेहवोदंडद्ये हेभगवन् हेपूज्यऊं तेपुरुषपनेआक्रोशवचनकऊं वलीहणुं मारुं वलीवांघुवलीघणोमर्दनकरं तर्जनादिकताडनाकरं

दितिनिवत्तेजासिति निर्वर्तयसि आउसेज्जवत्ति आक्रोशयामिवागृतोसित्वमित्यादिभिः शपेरभिशपामिहन्मिवा दण्डादिनावभा
मिवारज्जादिनातर्जयामिवाच्चास्यसि रेदुष्टाचारेत्यादिभिर्वचनविशेषैस्ताडयामिवा चपेटादिनानिःछोटयामिवाधनादित्याजनेननि
र्भत्सयामिवापरपरुषवचनैः अकालएवचजीविताद्वाव्यपरोपयामिमारयामीत्यर्थः इत्येवंभगवांस्तंसदालपुत्रम् स्ववचनेनपुरुषाकारा

रियाएसद्धिंविउलाद् भोगभोगाद् भुंजमाणेविहरेज्जा । तस्सणंतुमंपुरिसस्स । कंडंडवत्तिज्जासि ।
तस्संभंतेअहंपुरिसंआउसेज्जा । हणेज्जावावंधेज्जावा । महेज्जावातत्तेज्जावा । तालेज्जावाणिच्छे
डिज्जावा णिभच्छेज्जावाअकालेचव । जीवियाओववसेविज्जा । सद्दालपुत्ताणोखणुतुभंकेइपुरि
वलीचपेटाद्यु वलीधक्कादेवुंधणीनिर्भत्सनाकरं कठोरवचनेरेपापिष्टअकालेजीवतव्यथकीतेपुरुषने रक्षितकरं अहोसद्दालपुत्रतेनकरे

खलुनिश्चयताहराभाजननेकोईपुरुषपवायरेसूकापाकानीपनांमाटीनाभाजनानि कोईचोरीनसके यावत्तश्ब्दे ननांखेपरठवेनहीवली
ताहरीअग्निमिताभार्या संघातेकोइपुरुषविस्तीर्णसंसारनाविपे सुखनाभोगभोगवीनसके साग्होनजोवेनकरे तेपुरुषने आक्रोशवच

भ्युपगमग्राहयित्वातन्म तविघटनायाह सद्दालपुत्तेत्यादि न खलुतवभाण्डकश्चिदपहरतिनचत्वंतमाक्रोशयसियदिसत्यमेवनास्तुथानादि
अथकश्चित्तदपहरतित्वंचतमाक्रोशयसिततएवमभ्युपगमेसतियददसिनास्त्युत्थानादितत्तेमिथ्याअसत्यमित्यर्थःतएणंसाअग्गीत्यादिततः
साग्निमिताभार्यासद्दालपुत्तस्य अमणोपाशकस्यतयेति एतदर्थं विनयेणप्रतिशृणोतिंश्रुत्वाचस्नाताकृतवलिकर्मवलिकर्मलोककूण्डकृत

सेवाताहतयंवापक्कल्लयंवाकोलालभंडंअवहरद्वा जावपरिदुवितेतिवा । अग्निमित्ताएभारिएसद्धिं
विउलाइं भोगभोगाद्भुजमाणेविहरद् । णोवातुमंतपुरिसंआउसेसिवाहणेजाव । अकालेचेवजी
वियांआववरोविज्जसि । जइणत्थिउट्ठाणेतिवा । जावपरक्कमेतिवाणितियासब्भावा । अहसुंतुगं

नेमारेयावत्शब्दअकालेहीजजीवनेजीवतव्ययकीरहितकरेकिंवानकरे वलीजोनहीउत्थानादिक्रियावलीजोपराक्रमनयीअनेवलीसर्व
भावनित्यक्केअथवातुभनेकोईपुरुषएहवोवायरेकरीनेसूक्यापाकानीपना यावत्शब्देताहराभाजननेनाखेवलीअग्निमिताताहरीस्त्री
सुंयात्शब्देभोगभोगवेतोतुम्हे तेपुरुषने आक्रोशवचनद्योजीवतव्यरहितकरोतोतुंजेकहेक्के नयीवलीउत्थानादिक्रियाजोनित्यभावक्के

किं इमेवाताहतयं प्रकृत्यं वाजावपरिद्वेति वा अग्निमित्ता ए जावविहरइतुअं वा तंपुरिसंआउसेसि
 वा । जाववरेविसितोजं वय सिरणित्थिउट्ठाणेति वा । जावणिित्यासवभावातं तेमिच्छाएत्थणं सेसहा
 लपुत्ते । आसंवइते एणं सेसहालपुत्ते । ससणं भगवं महावीरं । वंदइणं सइत्ताएवं वयासी इच्छा
 मिणं तुअं अति ए । धम्मं निसासेत्त ए । तएणं ससणं भगवं महावीरं सहालपुत्तं अजाजीविती सेयजाव
 धम्मं परिक्खेइ । तएणं सहालपुत्ते । ससणं सभगवओ महावीरस्स । अंतियं धम्मं सोच्चा । णि सस्स हइ

सर्वपदार्थतो ते प्रत्यक्षजोवो भूठो एतले ते सहालपुत्त आवकप्रतिबुद्धपस्योति वारपच्छी ते सहालपुत्त आवकअमणभगवत श्रीमहावीरवंदति
 वंदनानमस्कारकरे एवं वयासी एहवीअहे इच्छावां कुतुहारे समीपधर्मसांभलोभलो तिवारपच्छी अमणभगवंत श्रीमहावीरस्साल
 पुत्तने गोशालाना आवकने एहवी सोटी धर्मदेयनायावत् शब्दे परपदने काहे तिवारपच्छी ते सहालपुत्त आवकअमणभगवंत श्रीमहावीरने स
 मीपधर्मसांभले सांभलीने धारेवारिने मनसेयावत् शब्दे हंसतो यपास्यो जिमआणं दनी वरे तथा गिद्धिधम्मं पडिवज्जेवारहव्रतआदरे

तुङ्गजावहियए । जहाआणंदेतहागिहिधम्मंपडिवज्जइ । एवरंएगाहिरएकोडो । गिहाणपउत्तावु
 ङ्गिपवित्थरएगेव्वए । दसगोसाहस्सिएणंवएणं । जावसमणंभगवंमहावीरं । वंदइणमंसइ । जेणे
 वपोलासपुरेणयरे । तेणेवउवागच्छइ । पोलासपुरंणयरंमज्झमंमज्झेणं । जेणेवसएगिहेजेणेवअ
 गिमित्तामारिया । तेणेवउ०२त्ता । अगिमित्तंभारियंएवंवयासी । एवंखलुदेवासमणेभगवंमहा

एतलोविशेषएकहिरण्यनीकोडिनिधानपत्तानिधानप्राप्तछेएककोडिव्याजेएककोडिवरखयरीये एकजजदसहजारगाइएहवोएकजजगो
 कुलयावत्शब्देअमणभगवंतमहावीरस्वामीनेतिनप्रदच्छणादेईनेवांदेनमस्कारकरेजिहापोलासपुरएहवनगर तिहांआवेआवीकरी
 नेपोलासपुरनगरतेहनेमध्यमधमाहेथईने जिहापोतानोधरछे जिहांअग्निमिताएहवेनासेभार्यास्त्रीहेतिहांआवेआवीकरीने पोता
 नीअग्निमित्तानामेभार्यातेहनेएहवोकहेइमखलुनिश्चयअहोदेवानुप्रियअमणभगवंतमहावीरस्वामी यावत्शब्देजिहांसमवसस्थाति
 हातुम्हे जावोजईने तुम्हेअमणभगवंतमहावीरस्वामीने वांदोवलीतावत्शब्देपर्युपासनासेवाकरोअमणभगवंतस्त्रीमहावीरस्वामीने

बीरे । जावसमोसढोतंगच्छाहि तुमंसमणंभगवंमहावीरं वंदाहि जावपज्जुवासाहि समणस्स भग०
अंति एपंचाणुव्वइयंसत्तसिक्खावइयं । दुवालसविहिं गिहिधम्मं प्रडिज्जाहित एणंसा । अग्निमिच्छा
मारियासद्दालपुत्तस्स सम० तहत्ति एयमइं विणएण प्रडिसुणेइ तएणंसेसद्दालपुत्ते कोडुं वियपुंरिसेस
द्दावेइत्ता एवां व यासिखिप्पामेव भो देवाणु० लज्जकरणज्जुत्तजोतितं समखुरवाल्लिहाण समल्लिहि

समीपआवकनोधर्मपांचअणुव्रतअनेसातसिच्चाव्रतएहवोसस्यक्तनोम्लवारच्छ । २ व्रतरूपीगृहस्य धर्मने तुम्हे अंगीकारकरोहि वेति वा
रपच्छीतिका अग्निमित्तानामेभार्यासद्दालपुत्तआवकनाएहवावचनसांभलेसांभलीनेतहत्तिकरे वली अग्निमिच्छाएहवोअर्थविनयकरीने
सांभलेति वारपच्छीते सद्दालपुत्तआपराकौटं विकपुरुषचाकरपुरपत्तिकाने तेडावेतेडीनेएहवोइमकहे खिप्रउत्तावलायावोअहो देवानु
प्रियशीघ्रच्छेवेज्जेह नोएहवोरथ तुम्हे जोतरोसमशरीयाखुरच्छेअनेपूच्छलावोसमसरीयासींगएहवावलदजोतरीनेल्यावो जांवूनदएहवेना
मारत्ततिणमेजोत्तवलदनेगले तुम्हे वांधोवलीरूपानीनाथरूपानी राधिते वलीकांचनकही जे सुवर्णतिणे करीने जडीयकीति

यसिंहगएहिं जंवूणयामयकलावजुपद्रुविसद्वएहिं । रययामयधंटसुत्तरज्जुगवरकंचणखच्चिय तत्ताप
 गहो गहितएहिं । नीलुप्पलकयामलएहिं । पवरगोएजुवांणएहिं । णाणामणिकणगघंटियाजाल
 परिगयं सुजायजुत्तगएज्जगसत्थ । सुविरविरतियनिम्मिय । पवरलवखणोववेयं । संजुत्तमेवधम्मियं
 जाणपवरं उवडुवेह भमएयमाणत्तियंपच्चपिण्हतएणंतेकोडुं वियपुंरिसा जावपच्चपिणंति तएणंसा

कावलीप्रयत्नघणाजले करीनेभालीवलीनीलोत्पलकमलनेसारीपोसेहरोएहवाप्रधानतरुणवृषभसकलवेगवंतनानाप्रकारनांमणिमा
 णिकस्वर्णकनकनीनाम्हीधंटातेहनीभालरीसुजातभलो धूसरातिणेकरीनेजोड्या प्रससासुघटवडियोनिर्मलभलो जोजोडोयकोझसर
 लक्षणेपेतसहितशुक्लपणेजोडीवर्मसंवंधीएहवोएताहयरथजोतरीनेल्यावाचोएमाहरीआन्नासर्वकरीनेपाछीसुभने आणीदेवोतिवार
 पछीतेकोटुं विकपुरपचाकरपुरपयावतशब्दे रयजोतरीनेल्याया तिवारपछीतेअग्निमिवांएहवेनामेभार्या एहातास्नानकरीयावतशब्दे
 प्रधानवस्त्रपहरी अल्पभारअनेवज्जमोलाग्रहणापहरीचेडीअठारदेशनीदासीतिणाकरीने परवरीधर्मसंवंधीज्यानप्रवहणचढीनेति

कौतुकमंगलप्रायश्चित्ताकौतुकं सघीपुं ड्रादिमङ्गलं दध्यक्षतचन्दनादि एते च प्रायश्चित्तमिव प्रायश्चित्तं दुःस्वप्नादिप्रतिघातकत्वेनावश्यं
 कार्यत्वादिति शुद्धात्मा वैषयिकाणिवेषार्हाणि मङ्गल्यानि प्रवरवस्त्राणि परिहिताल्पमहाधर्माभरणालंकृतशरीराचेटिकाषक्रवालपरि
 कीर्णापुस्तकांतरेयानवर्णकोदृश्यते सचैवं सव्याख्यानोऽवसेयः लङ्ककरणजुत्तलोद्भयं लङ्ककरणेन दक्षत्वेन ये युक्ताः पुरुषास्तेर्यो जितं यन्त्ररू
 पादिभिः सम्बन्धितं यत्तत्तथा तया समखुरवाल्लिहाणसमलिहियासंगण्डिंसमखुरवाल्लिधानौ तुल्यग्रफपुच्छौ समेलिखिते द्ववोस्त्रिखिते श्द
 द्वययौ स्तौ तथा तौ च यौ तौ ताभ्यां गोवायुवाभ्यामिति संबंधः जंबूणयामयकलावजोत्तपतिविसिद्धण्डिंजांबूनदमयौ कलापौ ग्रीवाभरणविशेषौ
 योक्ते च कंठबंधनरज्जुप्रतिविशिष्टे शोभने ययौ स्तौ तथा ताभ्यां रययामयघंटसुत्तरज्जु गवरकंचणखचियन्त्रछपगहोगहियण्डिं रजतमथ्यौ
 रूप्यविकारौ घंटे ययौ स्तौ तथा सूत्ररज्जु के कार्पासिकसूत्रमथ्यौ येवरकांचनखचितेन स्तेनासारज्जु तयोः प्रग्रहेण रश्मिना अवगृहीत

अग्निमित्ताभारियाणहायाजावपायश्चित्ता । सुद्धग्रप्पम० चेडियाचक्रवालपरिक्खत्ता धम्मियंजा

हांयीचालेपोलासपुंरनगरतेहनेमध्यमध्यविचालेनीकलेनीकलेनीने जिहं स हखावनं एहवेनामेउद्यानछे जिहं अमणभगवंतत्रीमहा

कौचवद्द्वौ द्यौ तौ तथाताभ्यां नीलुपलकयामेलएचिं नीलोत्पलकृतगेपरास्यां पयरगोगजूवागाएचिं नाणामणिकगगर्धटियाजालप
रिगयम्सुजायजुजुत्त उज्जुगपसत्यसुविरइयनिगयं सुजायं सुजातं सुजात दाकमयं युगं यूपः युक्तं संगतं ऋजुकं सरलं सुविर
चितं सुधटितं निर्मितं निवेगितं यत् तत्तथाजुत्तामेयधमियां जागप्यवरं उषट्ठवेचयुक्तमेव संयधमेय गोयुवाभ्यामिति संयध इति

णप्पवरंदुक्कहइइत्ता पोलासपुरंणगरंमज्झंमज्झेणंणिगच्छइ जेण्वसहसंववणेउज्जाणे । जेण्व
समणेभ० । तेण्वउवागच्छइ । धम्मियाओजाणाओपच्चोरुहइ । चेडियाचक्कवालपरिवुडे जेण्वसम
णेभगवंमहावीरं तेण्वउवागच्छइत्ता तिकसुत्तोवंइइत्ता एच्चासणेगाइदूरे । जावपंजलिउडा

वीरस्वामीतिचांआवेद्याविनिधमंसंधीप्रयह्मगथकीउत्तरेउत्तरीनेवणीचेडीदासीतिणेचक्रयालेकरीपरवरीजिहां अमणभगवंतओम
हावीरस्वामीतीर्थंकरतिचांअग्निमिताथावेद्यावीकरीने तीनप्रदजगादर्धेनेयांदेवादीने नवणीनेडीनवणीअतिदूर यावत्तगद्देहाय
जोडीयकीमुत्तआगलउभीयकीयावत्तगद्देधिनयकरीनेसेवाकरेतिवारपछीअमणभगवंतमहावीरस्वामीतेचग्निमित्राभणीयावत्तमोटी

ठितिताचेवपज्जुवासइ । तएणंसमणे० अग्निमित्ताएतोसेयजावधम्मं कहेइ । तएणंसाअग्निमित्ता । स
मणस्सभगवओअंतिएधम्मंसोच्चा । णिस्सम्महद्धुट्ठा समणंभगवंमहावीरं वंदइणं सइरत्ता एवंवयासी
सहहामिणंमंतेनिगंगंथंपावयणं जावसेजहेयंतुंभेवयह जहाआणंदेअंतिए वहवेउग्गाभोगापव्वइया
णोखलअहंतहासंचाएमिदेवा० मुंडा० अहणंदेवाणुपियाणंअंतिए पंचाणुव्वइयंसत्तसिक्खा वत्तियं

धर्मनीकथापर्षदाआगलेकहे तिवारपच्छी तेअग्निमिताभायां अमणभगवंतअमीमहावीरस्वामीने पासेधर्मसांभलेसांभलीनेषणीहयवंत
ऊईतुष्टवंतऊईअमणभगवंतअमीमहावीरस्वामीनेवांदेवांदीने इणेप्रकारेएहवोकेहे हेभगवन् हेपूज्यसरदऊं हूं निग्रं थसाधुनोप्रवच
नमागयावत्थब्देतुह उपदिखोतेसगलोहीसत्यक्खेजिमआणंदआवककथोतिमकेहे वहवेवणाहेस्वामीतुम्हपासेवणाराजानेईशरदी
चालीधीतिसमोभणीचारित्वनलेवाइ ऊं साधवीनोधर्मलेइनसकुंचहोस्वामीदेवानुप्रियजिमऊं तुम्हारेसमीपपांचअणुव्रतअनेवली
सातथिचाव्रतरूपीधर्मएवं । २ वारहव्रतआवकनागट्टहस्यधर्मतेईकरीनेसंभारीसआवकनोधर्मआदरं तिवारपच्छी तेअग्निमिताभायां अ

दुवालविहंगिहिधम्मंपडिवज्जामि । अह्मासुहंदेयाणुपिया तएणंसाअग्गिमिच्चा समणंअंतियंपंचा
जायपडिसमणंभगवंवंदिइत्ता । तामेवधम्मियंजाणपवरंदूहहइत्ता । जामेवपा०तामेवपडिगया ।
तएणंसमणेभगवंसहावीरि । अन्नयाकयाइपोलामपुराओमहसंववणाओपडिग्गिगच्छइत्ता वरिह
वाजणवयविहारंविहरइ । तएणंसिंहालपुत्ते । समणोवासएजाए अभिगयजीवाजीवेजावविहरइ

सगभगधंतमहावीरनेसनीपथावगुग्गदे आचकनायारपयतआदरीतिभगवंतनेवादेवादीनेतेभीजभर्मप्रगणएवअपरिपोतेचलेचढीकरी
नेजिगदिमीचावीडुतीतिगहीजदिमीपाथीजावे तियारपल्लीअसणभगवंतमहावीरसामीअन्यदाप्रसावे एकदापोलासपुरनगरनेए
थीसइखावयनयकी पाथानीत्तलेनीत्तलेनीरधियावाधिरजनपट्टेगपुरनगरसामिणारत्तरतापिचरे तियारपल्लीतेसदालपुतयापक्त
अमणोपासकसुव्वआपयययोजाणयात्ते जीगादिक्कनयतच्चधिणेआवगुग्गदे एइयोअकोपिचरेतियारपल्लीतेगोसाले मंपयलीपुत्ततिणेएइ
वीवातसांभलीलोक्कननेमुखयकी इणेप्रकारे निअयगइल्लुत्तयावत्तगोर्गालांमंअलीपुत्तगोपमंअमीनेलोहीकरीनेअमणकहीओमाधु

तएणंसेगोसालेमंखलिपुत्ते । इमौसिकहाएलइइसमाणे । एवंखलुसहालपुत्ते आजौवियसमयंविमत्ता
सभमाणंणिगंगंथाणंदिट्ठिं पडिवण्णे । तंगच्छामिणंसहालपुत्तं आजौविसममाणंणिगंगंथाणंदिट्ठिं वा
वित्ता । पुणरविआजौवियदिट्ठिं गिरहावित्तएत्तिकइएवंसंपेहेइइत्ता । आजौवियसंघसंपरिवुडं जेणे
वपोलासपुरेणयर । जेणेवआजौवियसहा । तेणेवउवागच्छइइत्ता भंडणिक्खेवंकरेइ कइवएहिंआ

निग्रंथतणोवारहव तरूपीधर्मलीधोक्केतोऊं जाउं तिहांसहालपुलउपासकमाहारोधर्मच्छाडीने महावीरस्वामीतणोधर्मवारहवतरूपी
क्केतेभणीपाछोछुड़ावीकरीनेवलीआजौविमाहरोधर्ममार्गअंगीकारजईनेकरावुंएहवोमननेविपेचीतवनकरे चींतवीनेतिवारपछीगो
शालकमंखलीपुलसंघसमुदाइलेईने जिहांपोलासपुरनगरतिहारेविपे वलीजिहांगोशालानोसाधुस्थानकतिहाआवेआवीनेवस्वपाल
भाजननाउपगरणम्हके म्हंकीनेकितरा एकसाथिलेईनेतिहांयकीचालेचालीने जिहां सहालपुलआवकअछे तिहांआवेआवीकरीने
तिवारपछीतेसहालपुलअमणोपासकआवकगोशालोमंखलीपुलतिणनेआवतोयकोदेखेदेखीकरीने आगतस्वागतिआदरनदीयेआला

जीविणहिंसिद्धिं । जेणेवसद्दालपुत्तेस० तेणेवउवागच्छद्दत्ता । तएगंसद्दालपुत्तेसम० गोसालंसंखलि
पुत्तंपयभाणंपासद्दत्ता गोआढाइणेपरियाणाइं अणवाभाणेअपरियाणामाणे तुसणिएसंचिद्ध
तएणंसेगोसालेमंखलिपुत्ते । सद्दालपुत्तेगंसमगोवासए । अणाटिज्जभाणेअपरियाणमाणे । पीढफ
लगसेज्जासंधारदुयाए । समगस्सभग० गुणकित्तगंकरेमाणे । सद्दालपुत्तं एवंवयासी । आगतेणंदे

पसंतापयतत्तावणनकरे सारुहोपिणनजोवेसादरयणंदेतो सारुहोनवी जोजतोमैन करीनेएएनोवकोसोरुहो तिवारपक्षीतेगोयालो
मंग्वलीपुत्तसद्दालपुत्तयावकनेअमगोपासकनेआगतस्यागतयादरसन्मान भणंदेतोअणजागतोदेवीपीढफलगय्यासंधारोओपधउप
गरणादिक्सर्थेनेअर्थअमगभगयंतथीमणवीरस्सामीघरमतीयंकरना गुणकीर्त्तनकरतोयको सद्दालपुत्तअमगोपासक आवकनेएइयो
कहेआथाउतापूर्व अजोदेवानुप्रिय इइंसमगामोढामाउणतिवारिसद्दालपुत्तअमगोपासकगोसालामंग्वलीपुत्ततेभणीइणेप्रकारेएइयो
कहेकुणदेवानुप्रियमगामोढामाउणयाव्याउतातिवारितेगोसालोसद्दानपुत्तअमगोपासकयावकने इणेप्रकारेएइयोकहे अमगभगवंत

वाणुप्पिया । इहंमाहामाहणे तएणसेसहालपुत्ते गोसालंमंखलिपुत्तं एवंवयासी किणंदेवाण० म
हामाहणेतएणसे । गोसालेसहालपुत्तं स० एवंवयासी । समणेभगवंमहावीरे । समणेभगवंम० उप्पखणाण
णंइणंदेवा । एवंवुच्चइसमणेभगवंमहामाहणे । एवंखलुसहालपुत्तं । समणेभगवंम० उप्पखणाण
दंसणजावमहिथपूइए । जावतच्चकम्मसंपयासंपउत्ते । सेतेणइणंदेवाणुप्पियाएवंवुच्चइ । समणेभ
गवंमहामहाणेसहालपुत्ताआगएण । इहंमहागोवे । किणंदेवामहागोवे समणेभगवंमहागोवे ।

अमहावीरचरमतीर्थंकरमहामोटामाहणतेस्यामाटे किमभणीइणेप्रकारेतेकहवोअमणभगवंतमहामोटामाहणइणेप्रकारे खलुनिच्च
यअहोसहालपुत्वआवकअमणभगवंतकेहवाक्खे उपनाज्ञानउपनादर्शनचारित्वनाधणीवली ६४ इन्द्रे करीने पूजितक्खे यावत्तुशब्द इच्छ
कारभगवन् वांदिवायोग्यक्खे तिणेअर्थअहोदेवानुप्रिय तुम्हे इणेप्रकारेएहवोक्खे अमणभगवंतअमीमहावीरस्वामीमहागोपतेकिममहागोपया
णोपासकइहांआव्योअहोदेवानुप्रियमहामोटोगोपकुणदेवानुप्रिय महागोपअमणभगवंतमहावीरस्वामीमहागोपतेकिममहागोपया

महागोवेत्यादि गोपो गोरक्षकः सचेतरगोरक्षकेश्योऽतिविशिष्टत्वान्महानिति महागोपः नश्यत इतिसन्मार्गं च्यवमानान्विनश्यत इतिचनेकयोन्वियमाणान् खाद्यमानान् स्रगादिभाविव्याघ्रादिभिः छिद्यमानान् मनुयादिभावे खड्गादिनाछिद्यमानान् कुन्तादिना भिद्यमानान् लुप्यमानान् कर्णनायादिच्छेदनेन विलुप्यमानान् वाक्ष्योपथ्यपहारतः गावद्वेतिगम्यते निव्वाणमाहावाडं तिसिद्धिमहागो स्थानविशेषं साहस्येति स्वहस्तेन वस्त्रहस्तेन साक्षादित्यर्थः महासार्थवाहालापकानन्तरं पुस्तकांतरे इदमपरमधीयते आगण्य देवांगु

सेकेण्डेणं जावमहोगोवे एवं खलु देवासमणे भगवं संसाराडवी एव ह वै जीवे न स समाणे विणस्स समाणे ख
ज्ज भिज्ज छिज्ज लुप्प विलुप्प समाणे धम्ममएणं दंडेणं सारक्ख समाणे संगोवे समाणे णि व्वाणमहावाडं साहस्ये

यत्थन्दे गुवालीयोगायनोचारणहारद्वेण प्रकारे खलु निश्चयश्चो देवानुप्रियश्चमणभगवंत महावीरसंसाररूपचटवीनेतिपे घणाजीवां ने
त्वासताभाजता दोड़ताने आधादिके मनुष्यघणे खल्लेच्छे दीजतायकाने धर्मरूपी धर्ममद्वंदे करीराखीने भलीपरे गोपवीने निर्वीणरूप
महावाडि आपणपेघाते वलीति ऐश्वर्यसहालपुतमहामोटी गोपगुवालकक्षीछे अमणभगवंत अहावीरस्वामीद्वृक्षं आख्याहता देवानुप्रिय

पियाइहं महाधम्मकहाकेणं देवानुप्पियान्नाहाधम्मकहासमणे भगवं महावीरेलहाधम्मकहासेकेण्डेणं समणे भगवं महावीरेलहाधम्मकहा

संभविइ सेतेण्डेणं सद्दालपुत्ताएवंवुच्चइ ससमणे भगवं महागोवे आगएण्डेइहं सद्दालपुत्ताएवंवुच्चइ सेकेण्डे
णं देवा० महासत्थवाहे सद्दालपुत्ताससमणे भगवं महासत्थवाहे सेकेण्डेणं एवंखलुदेवा० समणे भगवं
महावीरे संसारोडवीएवहवेजीवे । एस्समाणे विणस्समाणे जावविणुप्पमाणे धम्ममएणं पंथेणं सा
दवखमाणे णिव्वाणकहापट्टणाभिमुहे । साहत्थि संपावइ सेतेण्डेणं सद्दालपुत्ताएवंवुच्चइ । समणे भ

इहं महासायवाहते कवणं देवानुप्पियमहामोटासायवाहसद्दालपुत्तअमणोपासकआववाअमणभगवंत महावीरसायवाहते किये अथे
इणेणवारिनिच्चवदेवानुप्पियअमणभगवंत महावीरस्वामी संसाररूपअटवीतिहांघणाजीवलासतायका हिंसकजीवनाभयथकीवीहता
लासतायका यावत्थब्दे खड्गे छेदीजतायकाधर्मनयीपंथमागे करीराखेराखी करीने निर्वाणरूपमहापाटणे सनमुखसुखे करीने धाते आप
णपेतिणे अर्थ करीने सद्दालपुत्तअमणोपासकआवकमहासायवाहकहीये अमणभगवंत श्रीमहावीरमहामोटासायवाहआव्याधकीहे

एवंखलुसद्दालपुत्तासमणे भगवंमहावीरेमच्छुगदालियं हि संसारं सिवहवेजीयेणत्समाणेजावविलुप्पमाणे उम्मग्गपडिवन्ने सम्पह्वि
प्पणद्धेमिच्छत्तवलाभिभूएद्वद्विचकमातमपडलपडाप्पन्ने अट्टेदियहे ज्जहियपसिणेहिियकारणेहिियवागरणेहिियचाउरंताओसंसारं
ताराओसाइयिंनित्थारेतिसेतेणट्ठेणंसद्दालपुत्तासमणेभगवंमहावीरेमहाधम्मकच्चत्तिकंथोयं नवरंजीवानानंश्रुदादिविशेषण हेतुं दय्य

गवंमहासत्थवाहे आगएणंदेवा० इहंमहाधम्मकहीसेकेणुदुं देवामहाधम्मकहीसमणेभगवंमहा
वीरे महाधम्मकहीसेकेणुदुं संसमणेभगवंमहाधम्मकही एवंखलुदेवाणु० समणेभगवंमहा० महद्द्र
महालयंसि संसारंसि । बह्वेजीवेनस्समाणे । विणखल्लज्जिभिज्जलुप्पमाणे उपग्गपडिवसेसप्प

देवानुप्रियइहंसंघार्धमकथानोक्कचणचारतेकुणदेवानुप्रियमहावीरमहामोटीएहवीदेवानुप्रियधर्मकयाकहीअमणभगवंतथीमहावीर
स्वामीमहामोटीकथाकहीतेकिणेअर्थयमणभगवंत महाधर्मकयाएहवीकही इणेप्रकारेखलुनिश्चय अमणभगवंतमहाधर्मनीकयाकही
अमणभगवंतथीमहावीरमोटीकथानो कइणचार संसारमेचतुर्गतिअमणधणाजीवतासपामता मिथ्याचीनासताविणसतापाजता

नाथाहउभगेत्यादितत्त्वोन्मार्गप्रतिपन्नान् आश्रितकुट्टिशसनात् सत्यथविप्रनष्टान् त्यक्तजिनशासनान् एहदेवकथयत्याह मिथ्यात्वव
लाभिभूतान् तथाष्टविधकर्मवतमः षडलमन्धकारसमूहः तेनप्रत्यवच्छिन्नानितितथानिर्यामकालापके बुड्डमाणेच्चिनिमज्जतः निबु
ड्डमाणेत्तिनितरांनिमज्जतः जन्ममरणादिजलेद्दतिगम्यते उप्पियमाणेत्तिउत्साव्यमानान्पभुत्तिप्रभवःसमर्थाद्विच्छेकाः इत्येवमुप

हविण्डे मिच्छत्तवलाभिभूए अट्टविहकम्मतमपडलपडाच्छेणे वज्जहिंअट्टेहियजाववागरणेहिय
चाउरंताओसंसारकंतराओ साहत्थिनित्यारेइसेतेणइणंदेवाणुप्पिया एवंवुच्चइसमणेभगवंमहा
धम्मकही आगएणंदेवा० इहंमहाणिज्जामए सेकेण्डेणंदेवाणुप्पिये महाणिज्जामएसमणेभगवं

क्वेदीजतामेदीजतामारीजतालुंटीजताउन्मार्गेपड्याभलेमार्गथी चुकीनेमिथ्यात्वमाहेभस्याअट्टविहआठकर्मरूप अज्ञाननासमूहतिणे
ढांकावलीधणांअर्थहेतुप्रयोजनेयावत्तश्चदे व्याकरणेप्ररूपवेचातुर्गतिरूपी संसाररूपकंतरासमुद्रथकीजीवनेउपटंभदेईने निस्तारेते
तिणेकरीनेदेवानुप्रियइणेप्रकारेकहीयेअमणभगवंतमहावीरमहाधर्मकथाकहीआव्याहताअहोदेवानुप्रियइहामहानिर्यामकनावका

लभ्यमानादुभुतप्रकारेण एव मन्यत्वा पिच्छेकाः प्रशस्तकाः प्रस्तावज्ञाः कलापंडितादृतिद्वयाव्याचक्षते तथा दृतिदक्षाः कार्यार्थिणामविलम्बित
कारिणः तथा दृतिप्रदादक्षाणां प्रधानाः वाग्मिनदृतिदृष्टैरुक्तं क्वचित्पक्षद्वयमिधीयते तत्तत्प्राप्तार्थाः कृतप्रयोजनाः तथा दृतिनिपुणाः

महाणिज्जामए । सेकेण्डेण एव खलु देवा० । समणे भगवंसंसारमहासमुद्धे वहवे जीवेण स्वसमाणे विण
जाव वि लुप्पमाणे । बुद्धुमाणे णि बुद्धुमाणे उप्पितमाणे धम्ममद्रएणावाएणि ब्वाणतीरासिमुद्धे साह
त्थिं संप्रावेइसे तेण्डेण देवा० एवं बुच्चइ समणे भगवंसंसारमहाणिज्जामए तएणं सेसद्दालपुत्तं समणोवासए

तेस्यामाटे अहो देवानुप्रियमचामोटीनिर्यामकनावको अत्र मणभगवंतमच्छावीरनिर्यामकनावका ते किणे अर्थे पूणे प्रकारे खलु निश्चय देवानु
प्रियत्रमणभगवंतं संसाररूपमहासमुद्रं नेविषे यच्च पेयणाजीयनासतासताजन्मजरामरणे विणसता यावत्तु गच्छे तासतावीहताजीव
बुद्धताय काराखेमं संसाररूपसमुद्रमेपइतां जातानेराधे धर्मरूपनायेकरीने निर्यागमोच्चो भलीपरे उपपटं भर्द्धे करीने पञ्च चावे देवानुप्रिय
तेतिणे अर्थे पूणे प्रकारे कच्छीये अत्र मणभगवंतं श्रीमच्छावीरनिर्यामकनावको तिवारपच्छीते सद्दालपुत्रमणोपासकत्रयक गोमाला मंखली

तद्यवच्छेदार्थमिदं वियेपणं जुवाणत्ति युवाययः प्रायः अप्पायं केत्ति नीरोगः थिरग्गहेत्ति सुलेखकवदस्थिराग्रहसो हि न गाड्गहो भवती
 तिवियेपणमिदं दड्ढपाणिपाएत्ति प्रतीतं पासुपिठं तरोरुपरिणएत्ति पाख्खीं च छठान्तरे च तद्विभागौ उरूचपरिणतौ निप्यत्ति प्रकपी वस्सां
 गतौ यस्य स तथा उत्तमसंहनन इत्यर्थः तलजमलजयलपरिधनि भवाड्ढत्ति तल योसालाभिधानं दत्तः वियेपयोः यमलयोः समं श्रेणी कयो र्यदू
 युगलं परिधच्चार्गलातन्निभौ तत्सहयौ वाह्यस्य स तथा यायतवाड्ढरित्यर्थः घणनिचयवट्टपालिग्घेत्ति घन निचितोत्पद्यं निविडो दड्ढचट्टत्तच
 चतुलः पालिवत्तडागादिपालीवत् सूक्त्योयदेशो यस्य स तथा चम्मे दृग्गहुग्गमो द्वियसमाद्य निचित गायकाएत्ति च मेटका इट्टिका यकलादि

महावीरेण सद्धिं विवायं करेत्ताए । सहालपुत्तासे जहाणामए केद्रपुरिसे तरुणे जुगवं जावसिप्पो विगए
 एगं महं अयं वा एलयं वा सूयरं वा कुकुडं वा तित्तरं वा वटयं वा लावगं वा । कवोतयं वा किंजलयं वा ।

तुम्हे मा चराधमाचार्यधर्मदाता धर्मोपदेगकयावत् गन्दे श्रीमच्छावीरसाथे विवादभागो न कणं अहो सहालपुत्रावकजिमको द्र एकपुरुष
 अग्निर्दिष्टनामा पुरुषपुवानच दती वयनो धणी भलो कलावंत वलवंत एकमक्षामोदो अजवकरो एलक भयवा यली सुकर कुकडो वली तीत्तर

सागएत्तिअंतरोत्साहवीर्ययुक्तइत्यर्थः केदृत्तिप्रयोगज्ञः दक्खेत्तिशीघ्रकारीपत्तद्वेत्तिअधिष्ठितकर्मणिनिष्ठागतः प्राप्ताष्टः प्राञ्चइत्यन्येकयले
त्तिआलोचितकारीमेहावित्तिसलहएकर्मज्ञः निउणेतिउपायारंभकः निउणसिपोवगएत्तिसूक्ष्मशिल्पसमन्वितइत्तिअजंवाछागलंएलका
वाउरअञ्चकरंवा वाराहं कुकुटतित्तिरवराकलावकपोतकपिंजलवायससंरहवाः पच्चिविशेषाः लोकप्रसिद्धाः इत्थंस्वित्तिउद्ययजादीनां

सहालपुत्ता । एवंवुच्चइणोखलुप्रभूअहं । तवधम्मारिएणंजावमहावीरेण सद्धिंविवायंकरेत्तए ।
तएणंसेसहालसुत्तेस० । गोसालंमंखलिसुत्तंएवंवयासी । जग्गहाण देवानुप्पिया । तुभंममंधम्मा
रियस्स । जावमहावीरस्स । संतीहिंतच्चेहिं । ताहिंएहिंसम्मएहिंभावेहिं । गुणेकित्तणंकारेसि ।

नसकुं करतित्तिणेअर्थे करीनेसहालपुत्तआवकइणेप्रमारेऊं पञ्चचीनसकुं वलीताहराधर्माचार्येयायतशब्देसहावीरनेसंघातेवादधिया
दकारीनसकुं तियारेतैसहालपुत्तअमणोपासकआवकगोशालामंखलीपुत्तनेइणेप्रकारेएहवोक्कहे जिणेप्रकारेहे देवानुप्रियतुम्हेमाहरा
धर्माचार्येनेधर्मोपदेशदाताने यावत्शब्दे महावीरस्वामीतीर्थंकरनेतेऊं तासाचातिकेतेहबासाचाविद्यमान तेहवाप्रतत्तपणेभावगुण

हस्यो न विद्यते तथा ग्रेत न पादौ हस्तद्वयहस्तोद्भूतिस्तत्वाहस्तद्वयलुक्तं यथासंभवं चैषां हस्तादखुरपिच्छश्च विषाणरोमाणि योजनीया
निपिच्छं पक्षावयवविशेषः शृङ्गमिह जैडकयोः प्रतिपत्तयं विषाणशब्दो यद्यपि गजदन्ते रूढस्तथापीह शूकरदन्ते प्रतिपत्तयः साधर्म्यवि

तमहाणं अहं तु भे प्राडिहारि एहिं पीठजावसंधारणं उवणिमं तेद्रणो चैवणं धम्मोत्तिवातवोत्तिवा
तंगच्छहणं तु भेममकुं भारावणेषु । प्राडिहारियं जावपीठफलणं उगिणिहत्ता उवसंपज्जित्तारणं
विहरह तएणं सेगो सालेम० । सहालपुत्तस्समणो वासयस्स । एमं डुपडि सुणेंद्रत्ता कुं भारावणं
सुप्राडि० । पीठउगिहत्तांणं विहरद्र । तएणं सेगो सालेमं खलिपुत्ते । सहालपुत्तं समणो वासयं जाहे

तिणे कीर्त्तनासवना कीधीते भणीते माटे उं तुम्हने प्राडिहेरूपीठफलकसंथारो यथ्यातिणे करीने निमंतणा उं कणं छुं परंतुम्हने न धर्मद्युं
न हीनतपेद्युं न हीते भणीतुम्हे पुहच्छो माहराकुं भकारना हाटे प्राडिहेरूप यावत्थब्दे पीठफलगथ्यासंथारो लिताय काविचरो उवसंपदाले
इने सुखेवसो ति वारे ते गोशालो मं खलीपुत्तसहालपुत्तमणो पासकावकनो एहवोवचनसां भलेने सां भली कुं भारना हाटय कीपाडिहेरूप

गोवादिदितिनित्यमवचनं सामान्यतो निवृत्तं चेद्विज्ञानेनापि निमित्तं सामान्यविशेषादवचनैः सध्यापनदितिभिर्भेदप्रकारेण प्रकृतः

गोमंजाण्डं बहुविंशत्यवगणद्वियष्टं । निगंधाघोषावयवगणौ । अलितपदवाग्योभेदतया । विपरित्या
मेत्त एवा ताद्वैमंतेतंतपस्वितंतं पौलागपुगणेनयरायोपदिहितसमृद्धतां वक्ष्याजगजययविभारं
विकरंति तण्गंतमसद्युनमृततामसमगोयासयग । यद्वदिभित्ततामभायमाणस । योद्वसमंयस्व
राविति प्रेता । पनरसमसमंयस्वस्वरग । अंततान्द्रमागस्य । पुनरसावरसकाले । आनयोमस्यमा

योतस्वजगत्सन्नितादिनरेतिनारेतेगोमाकोमंनपीरुता सदावपुनयमकोपागहन्तानय अन्तान्तरागमंभवतीभिरपुद्विषयभेदकरीषीभती
नेकरीनिगंधनामरागवनामार्गद्वीषूकोनपीयूषोन्नपी निगारसमागमंकादिमयागोन्नवी तिसारेणकोमतातपदोनेभाष्यस्वरगत
निगच्छंतीपाशो नीकनेपाशोनीकनीनेतच्चिरजगवद्वेगमहिविषारुहत्तोविषरेद्विषापरतादम् तिसारपक्षीतिलेगद्विषयभयस्यो
पाचकद्विषयभेदे बहुविंशत्यवगणद्वियष्टतामसमगोयासयग । यद्वदिभित्ततामभायमाणस । योद्वसमंयस्व

लाएसमणस्सभगवोअतिथं । धम्मउव०विहरइ तएणंतस्ससहालपुत्तस्स । पुब्बरत्तावरत्तकाले । एगे
देवेअतिथंपाउक्षवित्ता । तएणंसेदेवेणंगमहंनीलुप्पलं । एवंजहान्चुल्लणीपियस्स । तद्देवेउसगंग
रेइ । एवरंएक्केकुपुत्तेणवअंससोल्लएकरेइ । जावकाणीयसंधाएइत्ता । जावआइ चइ तएणंसेसहाल
पुत्ते । अभीएजावविहरइ । त०सेदेवेसहालपुत्तं । अभीयंजावपासित्ता चउत्थं पिसहालपुत्तंस० ।

संवत्सरे वरसतेविषे मध्यवरत्तंताथकाधर्मध्यानकरतांयकां पुब्बरत्तामध्यरात्रसमयनेविपेयावत्तशब्दे पोसघशालाइअमणभगवंतओमहा
वीरचर्मतीर्थकरनेसमीपधर्मनीबुद्धिधर्मसंपदालेइनेविचरेतिवारपच्छीतिणेसहालपुत्रआवकनेमध्यरात्रआधीरात्रनेसमयेएककोइएक
देवतासमीपेआवीनेप्रगटथयोतिवारपच्छीतेदेवताएकमोटोनीलोत्पलकसलसमानखड्गलेइनेजहाजिमचुल्लणीपितानेकीधोतिमहीज
देवताउपसर्गशहालपुत्रनेकरेएतलोविशेष एकाएकपुत्रनानवनवमांसनासूलाकरे मध्यपुत्रनेकरे यावत्तशब्दे लघुपुत्रनेमारमारोकरोने
यावत्तशब्दे शरीरछांटां दे तिवारपच्छीतेसहालपुत्र आवकअभीतनिर्भयको यावत्तशब्दे विचरेतेदेवतासहालपुत्रआवकनेअवीहंनिर्भय

एवंव० । हंभोसद्दालपुत्ताअपत्थियपत्थिया । जावणभंजेसित०ओसे । जाइमाअग्निमित्ताभारिया
 धम्मसद्दाइयाधम्मचिंतिज्जा । धम्माणुरागरत्ता । समसुहदुक्खसद्दाइया । तंतेसाओगिहाओणौ
 ऐइइत्ता तवअग्गओघाएमिइत्ता एवमंससोल्लएकरेमि आयाणभरियंसिकडाहयंसि । अद्दाहइइ
 तवगातंसंसेणयसोणिएणय । आइं चामिजहाणंतुमंजाववरोविज्जसि । तएणेतिसद्दालपुत्तेतेणंदेवे

यकोयावत्त्यब्दे देखेदेखीनेचउथीवारसद्दालपुत्तआवकनेइमकाहे अहोसद्दालपुत्तआवकअप्रार्थितमरणनाप्रार्थनहारयावत्त्यवत्त्यब्दे
 व्रतनहीभांजीसतोळं आजताहरीअग्निमित्राभार्याइणेनामेएहवीधर्मनीसखाईधर्मनीचिंतवनहारणीधर्मनोरागतेहनेविघेरागणी
 समसुखयनेदुखतेहनीसहणहारतेहनेळं ताहराघरयकीआजआणीकरीनेताहरेआगलमारीसमारीकरीनेनवरमांसनासूलाकरी
 सकरीनेआधणेकरीनेभय्योक्कडाहोतेकडाहोताहेगादोपचावीसपचावीनेताहरोगावथरीरमसिकरीनेलोहीयेकरीनेछांटीसछांटीक
 रीनेनिमित्तं आर्त्तध्यान रीद्रुध्यानतिणेकरीनेमरीदुर्गतिपामीस तिवारपछेतेसद्दालपुत्तआवकतिणे देवतायेइसोक्कहेयकेअभीतयको

गं एवं वृत्ते समाणे अभ्यै एजाव विहरद् । तं से देवे सहा लपुत्तं दोच्चं पितच्चं पि एवं वयासौ हं भो सहा लपु
 त्ता तं चे व भणद् । तस्स सहा लपुत्तस्स । तेणं देवेणं दोच्चं पितच्चं पि । एवं वृत्तस्स अयं अज्झ त्थिए स० । एवं
 जहानुत्तुणी पि या । तं हे व चिंतेद् । जेणं ममं जेद्दुत्तं जेणं मममज्झि मयं पुत्तं । जेणं ममकणी यं संपुत्तं ।
 जाव आद् चद्द जा वि यणं ममं इमा । अग्गि मित्ता भारिया । मम सुहदु ह सहा दया । तं पि द्द च्छ इसाओ

यावत्पद्यद् धर्मने विषे विचरेति वारपच्छी ते देवता सहा लपुत्तने वीजी वारती जी वार इणे प्रकारे एह वो कहहे रे हो सहा लपुत्त आवक तिमही ज
 वार वार कहहे तिणे सहा लपुत्त आवकने तिणे देवता ये वीजी वावती जी वार इम कह्ये के एअथ वसाय ज्ञपनो संकल्प विकल्प यो जिम इणे प्रका
 रे चुत्तुणी पिताने तिमही ज संकल्प विकल्प चैतवे जिणे पापीये माहरो वडो पुत्त जिणे माहरो विचेट पुत्त ते हने वली जिणे माहरो लघु पुत्त
 ते हने मारी करी ने लोही मांसे करी ने माहरो शरीर क्खं द्यो वली आमाहरी अग्नि मिता भार्या माहरी खी ते वली माहरे सुख सुख ते हनी स
 खाई सहा हार ते हने पिणसार वावां छे माहरो धरथ की आणी ने सुभ चा गले एया पी दुट को द्द एक पुत्त पमारसी हिवंणां तो सुभ ने भलो जो

भिःसंज्ञापनाभिः संज्ञानजनननैर्विज्ञापनाभिरनुकूलभणितैरितिः । सप्तममध्यनविवरणं समाप्तम् ॥ ७ ॥ शुभंभूयात् ।

गिहाओशीरेत्ता । ममअग्नओघाद्रुत्तएतंसेयं । खलुममंयंपुरिसंगिरहत्तएत्तिकहु उद्गाद्रयतेज
हाचुत्तणिप्रियातहेवसव्वंभाणिउयव्वंएत्तरं । अग्गिस्सित्ताकोलाहलंसुणित्ता । भणइसेसंचुत्तणिप्रिया
वत्तव्वयासव्वा । एवरंअएणव्वएविमाणेउववाओ जावमहाविदेहेवासेसिस्सिज्जिहंति उवासदसाणे
स्सत्तमंअउक्तयणंसमत्तं ॥ ७ ॥ अट्टमस्सउक्खेवोएवंखलुगंवुत्तेणंका लेणंतेणंसमएणं । रायगिहेणयरे

एपुरुपनेक्कालं एहवोसद्दालपुत्तयावकमनमेचींतये चींतवीनिजिमचुल्लणीपिताउद्यो ऊतोतिमहीजएपिणउद्यो तिमहीजसर्ववत्ताव्यता
जाणवीपरंएतलोयिणेपअग्निमिवाभार्यकोलाहलसंभलीकरीनेआवीतिमहीजकहेणोपयाक्तोचुल्लणीपितानेपरेसर्ववत्ताव्यता जाण
वीएतलोयिणेपयएणव्वयएहवेनामेयिमानेजईनेद्वतापणेउपनोयावत्सहालिदेहेवासेसिक्कसीसोच्चपामसीउपासकदयासातमोअंग
तेहनीसातलोअध्ययनपूरोययो ७ हिवेआठमाअध्ययननोस्सुं अर्थनिचयकरीनेहेजंवत्तिणेकालनेविपेतिणेसमयनेविषेराजगृहीएहवे

अटममपि सुगमं तथापि किमपि तत्र लिख्यते सकंसाओत्ति सहकां स्येण द्रव्यमानविशेषेण यास्ताः सकां स्याकोलघरियाओत्तिकुलगट्टहा

गुणसिलेचेद्वेसेणीयेराया । तत्थणं रायगिहेमहासतएणा मंगाहावइपरिवसइ । अड्डुजहाआणं दे
णवरं अड्डुहिस्सकोडीओणिहाणपत्ताओ । वुड्डिअड्डुहि० । सकंसाओपविथरपत्ताओ । अट्टव्वया
दसगोसाहस्सिएणं वएणं तस्सणं महासयगस्स रेवइपामोक्खाओ । तेरसभारियाओहोत्था । अही
णजावसुक्खवाओ । तस्सणं महासयगस्स । रेवइएभारियाए कोलघरियाओ । अड्डुहिस्सकोडीओ

नामानगरगुणशिलोएहवेनामाचैत्यओ णकनामेराजा तिहाराजगट्टहीनगरनेविषे मद्दाशतकनामेगाथापतिगट्टहस्यपरिसामसपणे
वसेच्छेवड्डोक्कट्टवंतं जिमत्थाणं रणीमरे परं एतलोविशेषयाठहिस्सणीकोडिनिधानप्राप्तधरतीमेवूरीच्छे वलीआठाहिस्सकोडिव्याजेवधे
वलीआठाहिस्सणीकोडिघरवखरीनेमोक्खलीच्छे याठतेइने वजजदशहजारगायएकेवजमेएहवायाठगेकलच्छे वलीतिणेमहाशतकअम
णोपासकने रेवतीप्रभुखआदेइकरीने । ३ तेरहभार्यास्त्रीहतीऊई रूपेपांचेइ द्रीयतयाशरीरअंगोपांगरूपवंतवलीतिणेमहाशतक

अट्टव्वया दसगोसाहसिएणं वएणं होत्था अवसेसाणंदुवालसयंहमारियाणं कोलघरिएगमेगाहिरण
कोड्डी । एगमेगीयवएदस गोसाहसिएणं वएणं होत्था । तेणं कालेणं तेणं समएणं । सामीसमोसढो ।
परिसाणिगया जहाआणंदोतहाणिगच्छइ तहवसावयधमंपडिवज्जइ एवरं अट्टहिरणकोड्डीओ
सकंसओउच्चारेइअट्टव्वया रेवद्रपामोक्खाहिंतेरसमारियाहिं । अवसेसं मेज्जणविहंपच्चक्खाइ सेसं

आवकनेरेवतीनामेभार्थतेइनेपीहरसंवंधीतेइने आठहिरण्यनीकोडिवलीवलीआठगोकलदयहजारएकवजमेएहवाआठवजगोकल
अच्छेअवयेसयाकतीलारली १२ वारउभार्थस्त्रीतिणारेपीहरीदीधीएकएकहिरण्यनिकोडिएकएकवजगोकल दयहजारगायएकवज
मेएहवाएकएकगोकलतिगेकालेतिगेसमयेस्वामीसमवसखा वारउपरपदावांदिवागइ जिमआणंदवांदिवागयोतिमवांदिवांभणीगयो
तिसहीजआणंदनीपरैआवकधर्मआदरेएतलोविगेपआठहिरण्यनीकोडिभाजनसहितउच्चारेआठवजगोकलटालेरेवतीप्रमुखआदरे
इने १३ तेरउभार्थस्त्रीटालीने थाकतीसर्वसगलीमैथुनविधजेइनोपच्चक्खाणकरे शेषसर्वआणंदनीपरै एहयोएताइयरूपसर्व

सर्व्वंतद्देवदूतं चण्डं एवाखूवं । अभिगगहं अभिगिरहद कक्षाकक्षं कप्पद । इमे दोदोणियाए कंसपाद्रए ।
हिरणभरियाए संववहरित्तए । तएणं सेमहासतगे समणोवासए । जाए अभिगयजावविहरद । तएणं
समणे भगवं महावीरे । वहिया जणवयविहरद । तएणं तीसेरे वदगाहावदणीए अस्सयाकयाई पुब्ब
रत्तावरत्तकाले । कुटुंबजावदूमेयाखूवे अज्झत्थिए ४ । एवं खुलुअहं इमा सिंदुवालसरहं सवत्तीणं विवा

एहवी अभिग्रहक्रय रूपले वे कक्षाकक्षं प्रभातमुक्तेन कल्पे एहवाए वे दोणियाकां स्यात्तीर्हिरण्यनीमरी एहवी टाली तिणे विणजव्या पारकारवो
तिवाररे ते महाशतकअमणोपासकआवकथयो जाणयां छेचभिसामस्यपणे नवतत्त्वपदार्थ एहवो विचरे तिवारपच्छीअमणभगवंतमहावीर
स्वामी वहिया कहितां वाहिरजनपदेशमाहि विहारकरे तिवारपच्छी तेहरे वतीनामे गायापति गृहस्थणी अन्यदाप्रस्तावे मध्यरात्रने
समयतिणे प्रस्तावे कुटुंबचौताकरतीयकी एहवो एतादृशं अध्ववसाय उपनोदमनिश्चयज्जं दूणां आगलि १२ वारहसपत्नीसो किच्छे तेहने
विघ्नविघाते करीने विपयभोगनो अंतरायमहाशतकअमणोपासकआवकसंघाते उदारप्रधानमनुष्यसंबधीयाभोगभोगीनसकुं दूणांसो

त्पिष्टगृहादागताः कौलगृहिष्ठाः चंतराण्ययत्तिश्रवसरान् छिद्राणि विरलपरिवारत्वा निविरहान् एकांतां नितिमांसलोलेत्यादिमां

एणं । एणोसंचा एमिमहासयएणं । समणोवासएणं सद्धिउरालाद्रं । माणुस्सियाद्रं भोगाद्रं भुंजमा
णाविहरत्तए । तंसेयंखलुसमंएयाओ । दुवालससवत्तियाओ अग्गिपओएणवा सत्थप्प० विसप्प०
जीविद्याओववरोविद्या । एयांसंएगसेगंहिरणकोडी । एगमेगंवयंसयमेवउवसंपज्जित्ताणं । महा
सयएणंसप्प० सद्धिउरालाद्रं जावविहरत्तए । एवंसंपेहेइ तासिंदुवालसरहंसवत्तीणं । अंतराणिय

कांआगलेतोसुक्कनेभलोखलुनिच्चय एह १२वारह सवकिप्पे माचरे दुखनीदिणचार तिणेअग्निप्रयोगेकरीने च्छयीयारेकरीनेविचेकरी
एह १२वारहसवकनेजीवयकीरहितकणं माचं १२वारहसवकानीएकएकछिरखनीकोडि एकएक १२वारहसवकाना १२वज
गोकलतेसर्वयोक्कलेइनेविचरं मचायतकआवकांअमणोपासकसंघातेउदारभलाप्रधान भोगवतीयकीयावत्गज्जे विचरं इसचींतवेचींत
वीने तेइपोतानी १२वारहसवकाभणीमारवानेप्रसावअवसरविरियाछलछिद्रसवकानाविवरसदासंवदाएकांतपरिवारकरीनेरहित

सलोलाः सांसलंपटा एतदेवविशेष्यते सांसमूर्च्छिताखदोगानभिज्ञत्वेनमृदेत्यर्थः सांसग्रथितामांसानुरागतंतुभिः संदर्भिनाः लांसुग

छिद्वाणिव विवरणिव प्रडिजागरभाणीरेविहरइ तएखुंसारिवइगा० अखुयाकयाइतासिंदूवालस
रहंसवत्तिणं अंतरंजाणित्ताछखवत्तीओ सत्यजयोएणंउहावइर छखवत्तीओ विसअओगिणं उहवे
इरत्ता तासिंदूवालसणहंसवत्तिणं कोलधरिएएगमेगं हिरणकोडिं एगमेगंवयंसयमेवप्रडिवज्जइर
त्ता अहासयएणंलडिंउरालाहं भोगभोगाहं भुंजभाणीविहरइ तएणंसारिवइगाहावइ अंससोल

देखतीयकीविचरेएहवीतिवारपछीतिका रेवतीगाथापतनीअव्यदाएज्जदाप्रलावे तिणंयोतानी१ रवारहसपत्नीशवकानोअंतरछिद्वा
णेजाणीकरीनेछसवकांगणीसखतरवारप्रमुखहथीवारकरीनेमारेमारीनेछसवकांगणीमउराममुखविशदेइनेमारेमारीकरीने १२
वारहसवकांगणीमारीकरीनेरेवतीगाथापतनीपीहरसंवंधीएकएकहिरण्यद्रव्यनीकोडिएकएकजगोवालआपणेओते लेइयारीने वरे
राखेमहायतकअमणोपासकआयकसंघातेउदारप्रधान संसारीकविषयउखभोगवतीयलौविचरे तिवारपछीतेरेवती गाथापतिनी

द्वातद्भोगेयजातकां चाविच्छेदामांसाथ्युपपन्नामांसैकाग्रचिन्तातत्त्ववज्रविधेर्मांसैः सामान्यैस्तद्विषयेष्वतथाचाह सोऽस्मिन्निहितेषु
 ल्यकैश्चमूल्यसंस्कृतकौसूलिभिश्चष्टतादिनाग्नौसंस्कृतैः भर्जितैश्चाग्निमात्रपक्वैः सहेतिगम्यते सुरांचक्राष्टपिष्टनिष्पन्नं मधुचक्षौद्रं मेर
 कं मद्यविशेषं मद्यं च गुडधातवी प्रववंसीन् च तद्विषयेषु च प्रसन्ना च सुराविशेषं चास्वादयन्ती कदाचित् स्वादयन्ती विविधप्रका

या अंसे सुमुच्छ्रिया । जाव अज्जो ववणावज्ज विहेहिं । अंसे हि यसो ह्ये हि य तल्लि एहिं भज्जि एहिं ।
 सुरं च मज्जं च मेरुगं च मज्जं च मीधुं च पसन्नं च आसा एमाणी विहरद्द तेणं रायगिहणयरे अणया
 कायाद् अन्नाया एपुड्ढेया विहोत्था । तएणं सारेवद्द अंसलो लुयामंसे सुमुच्छ्रिया ४ । कोलघरणपुरिसेस

गृहस्थनीमांसगेविपेलोलुपमांसैर्जुर्धित ऊर्ध्वकी यावत् यदेति गृह्यद्द घणाप्रकारना वज्रप्रकारकरीमांसना भेदसूत्रादिके करीनेत
 लिवे करी भुङ्गये करीने मदिरा सुरामधुते उनेरसे करीने मद्यसे घवपसन्नतिणारा आस्वादलेती विषयप्रकारे करीने विचरे तिवारे
 राजगृहीनगरने विषेयन्यदाकहताए कदाप्रसावे राजाश्रेण केयमारनी उद्धोषणादंढे रोप्रवर्त्ताव्यो तिवारपक्षितेरेवतीगाथा

रेर्विशेषेणवास्वादयतीति कदाचिदेवपरिभोजयन्ती स्वपरिवारस्यपरिभुंजानासामस्ये नविवक्षिततद्विशेषान् अमाघातोरूढशब्दत्वात्
अमारिरित्यर्थः कोलघरिएत्तिकुलगृहसंवन्धिनः गोगपोतकौगोपुतकौउद्धवेहन्ति विनाशयतिमत्तत्तिसुरादिमदवतीलुलिलतामदव

द्वाविद्भूता एवंवयासी तुभं देवा० ममकोलघरिएहिंतो कल्लं कल्लं दूवे२ गोगपोतएउवद्वावह२मभं
उवणेह तएणंतिकोलघरियापुरिसा रेवतीएगाहावद्भूतहन्ति एयमदं विणएणंपडिसुणेद्भूता रेव
तीएगा० कोलघरिएहिंतो कल्ले२दूवे२ गोगपोतएउवहंति रेवद्भूतएगाहावद्भूतएउवणेद्भूतएणंसारेवद्भूत

पतनीगृहस्थनीमांसनीलोलुपमांसने विधेन्मूर्च्छितयकी कोलघरपीहरीयापुरुषविश्र्वासीतेडीकरीनेदूणे प्रकारेएहवोक्तेअहोदे
वानुप्रियतुहंसाहरीपीहरीया ब्रजगोकलमांश्चयी दिनदिनप्रतेसदाप्रतेदोद्भूद् गाहूनावाध्वरूदोद्भूतरीकरीनेमुञ्जनेआणी
नेद्यो तिवारपच्छीतेरेवतीनेपुरसपीहरीयासुजाणपुरुष रेवतीगाथापतिनीगृहस्थणीनावचनतहन्ति करेतहत्तिकरीनेएहवोअथ
घणेविनयकी सांभलेसांभलीने रेवतीगाथापतिनीगृहस्थणीनेपीहरनाब्रजगोकलयकी प्रभातप्रभातदोद्भूद्वाध्वरूवानानवामारी

सेनघर्णितास्त्रलत्पदेत्यर्थः विकीर्णविक्षिप्ताः केशायस्याः सातथाउत्तरीयकांउपरितनवसनंविकर्षयन्तीमोहोन्मादजनकान्कामोदी
पकान् वचनान्ष्टङ्कारिकान् षट्ङ्काररसवतः स्त्रीस्त्रभवान् कटाक्षसंदर्शनादीन् उपसंदर्शयतीहंभोत्ति आमन्त्रणं महाशयायकृत्यादे

तेहिङ्गीणमंसेहिंसोस्नेहियद् । सुरंचआसाएमाणी४विहरद् । तएणंतस्समहासतयस्सवज्जहिंसी
लजावभावमाणस्स चोद्दस्ससंवच्छराविद्दक्कता एवंतहेवजेडुत्तंठवेद्दत्ता जावपोसहसालाएधम्मप
णत्तिं उवसंपज्जित्ताणंविहरद् तएणंसारेवतीगा० मत्तानुलिता विवण्णकीसीउत्तरिज्जयं विकट्टमा

करीनेरेवतीगाथाप्रतिनीगटहस्यणीनेमारीकरीनेवाच्छरू आणीद्येतिवारपच्छीतेरेवतीगाथा प्रतिनीनेवाच्छरूयाना मांसनाम्बूलाक
रतीयकीविचरे मद्यमांससंधातेआखादतीयकीसुखेविचरे तिवारपच्छीतेहमहाशतकआवकने वज्जकहताघणा शीलव्रतयावत्थब्दे
भावनांसावतायका चवद् १४ वरसवित्तिकंतकहतांउलंघ्या इणेप्रकारेतिमहीजवड़ापुवने पोतेथापीकरीने यावत्थब्दे पोपधसाला
नेविखेधर्मनीप्रज्ञप्तिवुधतेहनी११प्रतिमावहतोउपसंपदालेइनेविचरे तिवारपच्छीतेरेवतीगाथाप्रतिनीसुरामांसभचीने मदोन्मात्त यद्

र्विरहसीतिपर्वसानस्य देवतीवाग्रस्यायमभिप्रायोऽवसेवास्य स्वर्गो मोक्षो वायन्तवासह विपयसुखानुभवनं धर्मानुभवनं धर्मानु
ष्ठानं हि विधीयते स्वर्गार्थं स्वर्गं हि द्रव्यं ते सुखायं सुखं चैतावदेव तावद्व्यक्तामासेवनमिति भण्यति च जइ न त्वितत्त्वसीमंतिणीओमण

गौ२ जेणेवपोसहसाला जेणेवमहासयएसमणोवासए तेणेवउवागच्छइ२त्ता मोळ्मायजणणा
इं सिंगारियाइं इत्थिभावाइं उवदंसेप्राणी२ महासययंसमणोवासयं एवंवयासीं हंभोमहासयया
समणोवासया धम्मकामयापुणकामया मोक्खकामया धम्मकंखिआ४ धम्मं पिवासिया

करीने विखेखायका मायानाकेशपासकेशउपरलोवखउतारीने १६ णं गारसभीकरीने जिहांपोपधयालाच्छेजिहांमहाशतकअम
णोपासकआवकपोसहलीधोक्के तिहां आवेआवीकरीनेमोहनाकरणहारमननाहरणहारएहवाणं गारकीधा स्त्रीनाभावचेष्टाहाव
भावअंगप्रमुखदेपाडतीयकीमहाशतकअमणोपासकआवकनेएहवोक्के अहोमहाशतकअमणोपासकआवकएहीजधर्मनोकाम एहीज
पुण्यतणोकामएहीजस्वर्गतणोकामएहीजमोक्षतणोकामएहीजधर्मनीवांछाआकांक्षा एहीजधर्मनीपिवासाहणा तेसर्वतुभने अहो

हरपियंगुवणाओ सिद्धं तियन्नन्धगंगुसोक्खो । तथासत्यंवच्चमिहितंवच्चमि सारंवच्चमि पुनःपुनः अस्मिन्नसारेसंसारेसारंसारङ्गलो
चना २ तथाद्विरष्टवर्षीयोपित्यंचविंशत्यादिकः पुमान् अनयोर्निरंतराभीतिः स्वर्गद्वत्यभिधीयते ३ इति अलसतेणंतिविष्णुचिका

किण्णंतुम्भेदेवाणुप्पिया धम्मणेणवापुणेणवा सग्गेणवा मोखेणवा । जणंतुमेमएसड्डिउरालाद्दं जाव
भुंजमाणोणोविहरद्द । तएणंसेमहासयएरेवद्दगा० एयमड्डुणोआदाद्दं णोपरियाणाद्द । अणादा
द्दज्जमाणे अपरियाणिज्जमाजे । तुसणोएधम्मज्जाणोवगएविहरद्द तएणंसारेवद्दमहासतयं दो
ज्जंपितच्चंपिएवंवयासी हंभोतंचेवभणद्द सोवितहेवजावअणाटाद्दज्जमाणे अपरियाणिज्जमाणेविह

देवानुप्रियसेवायकीधर्मयकीपुण्ययकी स्वर्गयकीमोक्षयकीजोतुंमोसंधातेउदारंप्रधानसंसारना विषयभोगभोगवतोयको यावत्तुशब्दे
विचरेनही तिवारेतेमहाशतकआवकरेवतीगाथापति नीनाएहवावचनसंभलीमनमांहेनाणे तेवातपिणमनमांहेआणेनही साह
मोपिणनजोवेवलीआदरसत्कारपिणनदेवमौनेकरोनेधर्मध्यानमांहेविचरेचुकोपिणनहीतिवारपछीतेमहाशतकआवकअमणोपास

रइ तएणंसारैवईगाहावइणी महासयएअणढाइज्जमाणी अपरियाणिज्जमाणी जामेवदिसिंपा
उभूयां तामेवदिसिंपडिगया तएणंसेमहासयएसमणो० पढमंउवासगपडिमंउ० विहरइ पढमंअ
हामुत्तंजावएक्कारसवि तएणंसेमहासयए तेणंउरालेणंजावकिसि धमणिंसंतएजाए तएणंतस्समहा
सययस्स । अणयाकयाइपुव्वरत्तवरत्तकाले । धमजागरि३ । अयंअज्ज४ । एवंखलुअहंइमेणंउरा

कनेदोच्चंपिडुजीवारतीजीवारएहवोक्कहेअहोअहायतकतिमहीजकहेतिकोतिमहीजयावत्थद्धेवचननमानेसान्होनजोवे आदरपिण
लिगारमात्रदेवेनहीधर्मध्याननेविषेविचरेतिवारपच्छीतेरेवती गाथापतनीमहायतकाअवक्के अमणोपासकेवोलावीनहीसन्मुखनजो
योआदरपिणलिगारमात्रनदीधोतिवारिआमणदूमणीरेवतीगाथापतनीजिणे दिसीआवीहतीतिणेदिसीपाच्छीगईतिवारपच्छीतेमहा
यतकाअमणोपासकावकपहलीआवकनीप्रतिभाएकमासकीवहेविचरेपहिलीप्रतिमाजिमखुवमाहीकहीतिम । इग्यारहमतिमाविष
सुंवहेतिवारपच्छीतेमहायतकाअवकतिणेंउदारतपेकारीयावत्कुशलोहारनीधमणसारखोथयोतिवारपच्छीतेहमहायतकाअमणोपासक

लेणं । जहा आगं द्रोत द्विवत्प्रपच्छि ससमारणं तियं । संलेहणाग्नासि यस्मदीनि । भत्तापाणकाजं । नान्न
कंसमाणे विहरद् । तएणं तस्मात्प्रदां भवयस्स । सुभेगं प्रवञ्चनसाणेणं । जाववुद्धो वल्लहेणं । उद्दिगाणे
समुप्पणो पुरत्थि भेगं लवणगासुहे । जोयणसाहसियं वेतं जागइपासद् एदं दविसुणेणं पच्छि भेगं उसा
रेणं । जावचुप्पहि समवंतं वासहरप्रव्यं । जागइपासद् । नहेदुसी सिरयणमभाएणो गुययतं गरयं ।

व्यापक प्रगल्भाए कदाप्यपि मया ताजतिणममदनेविते पुरुषोत्तमो भवेत्कपली तामरजस्ततोऽथ रोचयस्व सावययनी ह्ये प्रकादे निवस्यतुं प्रणे
 प्रमान उदारतवेत्तरीजिमथार्ण्ड्याव तसो भोजिम दैवकी मन्त्रवाद्यते मरणांत मने पना नरि मितपि दय कृमन जगयेत जे भातमागो यत
 दमकारजातजीकालप्रते मगावद्वितोऽसो भर्म चाननेति पित्तं दिति मरपुत्रीयेम दामत तासा रंनं भगि जगं न निपि रिगाने करी निवस्यतुं मन्दे
 ते कर्मने चय प्ररीचय धिन्या न उपनो ते तस्य धिन्या नगी दृष्टिकेतनी दृष्ट्वा दिनीं निज न पयस मूर्गे निमि स पयसो जन दो न जागे यचित्ततां देविय
 मची जद्वगदिगिने द्योपवृद्धिमदिमने उत्तरदिमने च तत्तुगन्दे शुद्धिमांततर्क परम्यंत ए उपे मागे कर्तव्यतां दूर्मर्जागे पविदे रोम दे कप

चउरासीवाससहस्रठिदं जाणइपासइ । तएणंसारिवतीगां० अणयाकयाइमत्ताजाव० उत्तरिज्ज
यंविक्कट्टमाणी । जेणवसहासयए जेणवपोसहसालाएतेणवउवागच्छइत्ता महासययंतहेवमणइ
जावदोच्चंपितच्चंपिएवं० हंभोतहियमणइ । तएणंसेमहासयए रेवइएदोच्चंपितच्चंपिएवंवुत्तेसमाणे
आसुरत्तेओहिंपउजइत्ता ओहिणाआभोएइत्ता रेवइं गाहावइणंएवंवयासी हंभोरेवइअप्रति
तांनीचेपडिलीनरकरप्रभानोलोलुचोएहवेनामेपायडोतिणेपायडं नेविषे८४ हजारवरसनीआयुखानीस्थितिजाणेपासेतिवारपच्छी
नेरेवतीगाथापतिनीअन्यदाप्रस्तावेएकदासमेयावत् मदेन्मत्तयकीउपरलोओढनवल्लनाखतीयका एहवीयकीजिहांमहासतकअमणी
पासकआवक जिहांपोसहसालातिहांआवेआवीकारीनेमहायतकआवकनेपूर्वलीपरेकहे यावत्शब्देदोइवारतीनवारएहवोकहे अहो
महायतकआवकतिमहीजकहे तिवारेतेमहायतकआवकरेवतीगाथापतिनीवीवारतीनवारइमएहवोकहेकोधउपनोच्चविन्यान
नेप्रयुं जेप्रयुं जीनेउहिणाअविधन्यानेजोवेजोइकारीनेरेवतीगाथापतिगट्टहस्यणीने एहवोकहेरेहोरेवतीगाथापतिनीअप्रार्थितमरणनी

विश्रपलञ्चणेनतस्तच्चयंचेदंनोद्विव्रजतिनाधस्तादाहारो नचपच्यतेआमाग्रयेलसीभूतःतेनसोलसकःश्रुतइतिहीणत्तिप्रोत्याहीनः त्यक्तः

यप्रत्थिए४ एवंखलुतुमंअंतोसत्तरत्तस्मा अलसएणंवाहिणाअभिभूयासमाणी अट्टट्टूहट्टवसट्टा असमा
हिपत्ता कालमासेकालंकिच्चा अट्टट्टमीसिरयणप्पभाएपुट्टवीए लोलुच्चएणएचउरासीइ वाससह
स्सठित्तिएसु गेरइयत्ताएउववज्जिहिस्सि तएणंसारेवईगाहावई म्हासयएणंस० एवंवुत्तासमा
णीएवं० । रुड्डेणंसमंमहासयएसमणोवासए । हीएणंसमंमहासयएअवज्जाणेणं । अहंमहासयएणं

प्रार्थनहारद्भुमनिश्चयतुं अंतोक्कउतांविचालेमध्यसातिराविनेविपे अलसनामरोगतिगोरोगेकारीव्याधीउपनादकांपराभवीयकीआत्त
ध्यानरौद्रध्याननेविपेदुखपामतीथकीअसमाधिप्राप्तिमरणसमयनेविपेमरीनेअहेनीचेएहीजरत्त प्रभानामेपहिनीनरक्कष्टविवीतेहनो
लोलुच्चेनामेपाथडोचीरासीट४इज्जारवरसनीस्थितियाउखानीक्कतिचांतुं जइनेनारकीपणेनरक्कमेउपजीरुतिवारेतेरेवतीगाथापति
नीगट्टहस्यणीमहागतकआवकनावचनसांभलीकरीने पोतानेमनसेएहकहेरूठोक्कोधकीधोसुक्कउपरिमहागतकअमणोपासकआवकहा

गणज्जतिणं अहं केणाविकुमरणेणंमारिज्जिस्सामितिकट्टु भूयातत्थातसियाउविग्गा संजायभयास
णियं२ पच्चोसक्केइ जेणेवसएगिहेतेणेवउ० उहयजावज्जियाइ तएणंसारवईगा० अंतोसत्तरत्तस्सआ
लसएणंवाहिणा अभिभूयाअट्टट्टुहट्टवसट्टा कालमासेकालंकिच्चा इसीसेरयणप्पमाए पुढवीए लो
लुय० चउरा० उववस्सा तेणंकालेणं तेणंसमएणं समेणभगवंमहावीरे समोसरणंजावपरिसापडिग

हाअतिखेदपाभ्योमहाशतकअपथ्यानिकरीनेजिमकोईसरापदेवेतिमसरापदीधोमुक्केनेमहाशतकआवकनमानेनजाणुं मुक्केनेकिणही
कुमरणेमारिखेएहवोकोप्पोयको इमएहवी चींतवेचींतवीनेवीहतीत्वासपामीतिवारपच्छीनाठीउद्वेगपामीचित्तमांहेवणोभयउपनोह
लवेहलवेपाच्छीवलेवलीनेजिहांआपणोषरक्केतिहांआवेआवीनेरेवतीगाथापतिनीगलहयोगालउपररेहायदेईनेआत्तध्यानधावेतिवार
पच्छीरेवतीने सातअहोरात्रिमांहिअलसरोगउपनोसर्वओत्तरं धाणाव्याधिपीडाकरीनेआत्तरीद्रुध्याननेवसेकरीनेकालमासदाईकाल
नेसमयकालकरीने एहीजरत्तप्रभाष्टधिवीनेलोनुचेनामे पायडे ८४ हजारवसेनेआयुषेउपनीतिणेकाले तिणेसमये असणभगवंतओ

अवन्नायति अपधातादुर्ध्यानविपयीकृताकुमरगोणंतिदुःखसृष्ट्युनानोखलुकपद्गोयमेत्यादिसंतेहिति सङ्गिविद्यमानार्थैः तच्च हिति

या गोयमाद्रसमणेभगवं महावीरे एवंवयासी एवंखलुगोयमा इहेवरायगिहेणवरेममं अंतेवासी
महासयएणां सप्रणेवासएपोसहसालाए अपच्छिममारणंतियं संलेहणाजभूसियसरीरे भत्तपा
णकालंअणयकंखमाणेविहरद्र तएणंतस्समहासययसरैवईगा० मत्ताजावविकट्टुमाणी जेणेवपोसह

महावीरस्वामी आवीनेसमवसस्या १२वारचपरपदार्धमउपदेयसांभलीपाछीवालीगौतमप्रमुखने अमणभगवंतमहावीरचर्मतीर्थंकर
पुसएहवोकेहेइमखलुककृतांनिचय हेगौतम एहीजराजगृहीनगरनेविपे माहरोअंतेवासीमहायतकनासेअमणोपासकआवकछे ते
आवकपोसहनीपोसहसालानेविपे अपच्छिमछेचिलीमारणांतिकसंलेखणा करीने धर्मध्यानने विपेप्रवर्त्तैच्यारप्रकरानाभातपाणीपच
खीकालअणवांछतोयकोविचरे तिवारपछीतेहमहागतकआवकअमणोपासकने रेवतीगाथापतिनीमदोनात्तयकीयावत्शब्देउपरला
नाखतीजिहंमपोपधसालाछे जिहंमहागतकअमणोपासकआवकछे तिहंआवेयावीनेमोहनाकरणहारसोलष्टं गारवस्वकरीयावत्

किमुक्तां भवति सहस्रैरिति अत्र निष्टैरवांछितैः
गंगावयापि न्यूनार्थिकैः

तथैः तत्परूपैर्वा नोपचारिकैः तच्चिह्नं हितमेवोक्तप्रकारेणोपयुक्तं न भवति वाच्यं नूतनं

उभौ सियसरीरस्व भक्तप्राणपडियाद्दुःखलक्षणैः पासकभावकरवतीनामागाथाप
ग्रन्थे तिमहीजयावतूदूजीवारतीजीवारएहवो कहतिवारपछीतिमहाशतकअलखोपासकभावकरवतीनामागाथाप
तिनीपोतानीभार्यायेदूजीवारतीजीवारएहवोवारवारकरह्यायकामहाशतकरीसाणोकोषवंतऊवो अवधिन्याननेप्रयुं जेप्रयुं जीने इम
कहेरेवतीनेतुं सातअहोरातिमेमरीनेनरकजासीखोनकल्पे खलुनिश्चयहेगौतमअमणोपासकभावकरवतीनामागाथाप सङ्गतअनिष्ट
ग्रन्थे दुर्वलथताशरीरनेवलीच्यारप्रकारनाभातपाणीपचख्याएहनाभावकरनेसद्विद्यमानसाचीवाततिमहीजकाहणीनकल्पे सङ्गतअनिष्ट

अकति. स्वरूपेणाकलनीयेः प्रियैरप्रोत्तिकारकैरसनोद्गमनसानाभिलिखन्ते न ज्ञायन्ते वक्तुं मगियान्ति तैः अमनभापैर्न मनसा आप्यन्ते

ते हिं अपि एहिं अमणुणे हिं वागरणे हिं वागरेत्त ए तंगच्छ हणं देवाणु० तुमं महासययं समणोवास
यं एवं वयासी णोखलु देवा० कप्पइ समणोवासगण अपच्छिमभत्तपरोसंते हिं जाववागरेत्त ए तुमेय
णं देवा० रेवई गाहावई संते हिं अणुदे हिं वागरणे हिं वागरित्ता तेणं तुमं एययस्स द्वाणस्स आलो एहि
जावजहारिं हं पावच्छित्तं पडि वज्जाहित० से भगवं गोयसे ससगम० तहत्ति एयमं विणएणं पडि सुणे

बुराअप्रोत्तिकारीयचनअप्रियमनगगतानचीअमनोद्धवयसातानाकारककठोरचचननकदृगा तो तुण्हं हे गौतमजायोमहायतक
अमणोपासकआवायनेदूणे प्रकारेदूमनहेओणो नचीअलु निचय देवानुप्रियनकल्ले अमणोपासकआवज्जने हे छलीं संलेखनादुं भातपाणीप
चन्वीकरीने आमतुग्देकठोरचचनवोत्तयो तुण्हं देवानुप्रियरेवतीगायापतनी म्छस्यणीने साचासदूभत्तअनिट एहवाकठोरचचनअनिट
अणुजावतायो लवानकल्ले तिणे तुण्हं तेवचनदूणही जस्थानकनेयिपे आलोयो निंदो गच्छेयावत्तुग्देययायो म्प्राययित्तल्लो दूपणटालवाभ

इरुत्ता तत्रोपदिष्टिक्खमइरुत्ता । रायगिहंणयरंमज्झमज्झेणं । अणुप्रविसइ । जेणेवमहासयग
स्स गिहे जेणेवमहासयएसं० तेणेववा० तएणंसेमहासयएसमणेवासए । भगवंगोमयमंएज्झमा
णंपासइ हइजावहियए । भगवंगोयम्वंदइणमंसइ । तएणंभगवंगोयमंसमहासययंएवंवयासीएवं
खलुदेवाणु० रेवईगाहावइणिंएववमाइक्खइ । भासइपणवेइप्रखवेइ णोखलुक्खइदेवाणुप्पिया

णीतपपडवजोतिवारपच्छीतिकेभगवंतगौतमअमणभगवंत महावीरस्वामीनावचनतहत्तिकारीएहवोअर्थविनयकारीनेसांभलेसांभलीने
तिहांयकीगौतमस्वामीनीकलेनीकलीनेराजगृहीनगरनेमाहेमध्यमथविचालेअनुप्रवेशकरेकारीनेजिहांमहाशतकआवकनो गृहघर
अछेजिहांमहाशतकअमणोपासकआवकअमणोपासकआवकगणधरभगवंतगौतमस्वामीनेआ
वतायकादेखेदेखीकरीनेवावत्तुशब्देमनसेहर्षपान्योभगवंतगौतमस्वामीनेवांदेनमस्कारकरेप्रणामकरेतिवारपच्छीभगवंतगौतमसहाश
तकअमणोपासकनेइणेप्रकारेएहवोकेहेइमनिचयअहोदेवानुप्रियतुम्हरेवतीगाथापतिनीगृहस्थणीनेतुम्ह उपदिष्टोक्खह्योपन्नेव्यो

समणोवासगस्स अपच्छिम । जाववागरेत्तए । तुमेणं देवाणुं रेवइ । गाहावइणी संतेहिं जाववाग
रिता । तणं तुमं देवाणुं । एयस्स द्वाणस्स । आलोए हजावपायच्छि तं पडिवज्जाहि । तएणं सेमहा
सय । अगवं गोयमस्स । तहत्ति एयमइ । विणएणं पडिसुणेइत्ता । तस्स द्वाणस्स आलोए हिजावज
हारिहं पायच्छि तं पडिवज्जइ । तएणं सेभगवं गोयमेमहासयगस्स । अंतियाओ पडिणिक्खमइत्ता

प्ररूप्योति तुम्हनेणो नही खलु निचयनकल्पे अहो देवानु प्रिया अमणो पासक आवक्रभणी छेइली संलेखनाने विपेइम कहि वोनकल्पे तुम्ह दे
वानु प्रियरेवती गाथा पतनी ने गृहस्थणी ने एहवासाचा कठोर वचनयावत् शब्दे वचन कहे देवा प्रियदूण ही जस्थान कने विषे आ
लोवो निंदोगर्हो यावत् शब्दे पडिकमी निप्रायश्चित्त ल्योति वारपच्छी ते महाशतक आकभगवंत गौतम नावचन सांभली ने तहत्ति करे अर्थ विनय
सुं सांभले प्रति सुणे तिणे स्थान कने विषे आलोवो निंदो यावत् शब्दे या योग्य तुम्ह प्रायश्चित्त ल्योति पप पडिवजोति वारपच्छी ते भगवंत गौतम गणध
र महाशतक अमणो पासकना अंत समीपयकी नी कलेनी कली करी ने राजगृही नगर ते हने मध्यमध्य विचाले यइने नी सरेनी सरी करी ने जि

रायनिहंणगरंमज्झमज्झेणं । शिण्णत्थइत्ता । जेणवसमणेभगवंसहावीरे । तेणवउवाग० । सभ
णंभगवंदइणमंसइ । संजमेणंतवसाअप्पाणंभावेमाणेविहरइ । तएणंसेभगवंअण्णयाकयारायणि
हाओ । एथराओपडिणिक्खमइत्ता वहियाजणवयविहारंविहरइ । तएणंसेमहासयएसणेवा
सए वज्जहिंसीलजावभावेत्ता वोसंवासाइं समणेवासगपरियायंपाउणित्ता एकारसउवासगपडि

हांअमणभगवंतओमहावीरखामीसमवसख्यातिहांआवेआवीकरीनेअमणभगवंतमहावीरनेवांदेनमस्कारकरीने । ७ सतरभेदसंयम । २
वारइभेदपतिणेकरीनेआपणोआत्माभावतोनिर्मलकरतोविचरेतिवारपच्छीअमणभगवंतमहावीरअन्यदाएकदाप्रस्ताविराजगृहीनग
रथकीपाछोविहारकरेविहारकरीनेवहियाकहतावाहिरजनपददेशमांहेविहारकरताथकाविचरेतिवारपच्छी तेमहाशतकअमणोपा
सकआवकवहं हिंकाहतांघणासीलवतांदिभावतोयकोवीस २० वरससीमअमणोपासककहीजेआवकनोपर्यायपालेपालीकरीने । १ इग्यार
हप्रतिमाआवकनीवहीकरीनेसमं कहतांभलीपरेसूत्रविधेकरीनेकायाथेफरसीनेएकमासकीसंलेखणाकरीनेआपणो आत्मासोखवीक

प्राप्यन्तेचिन्तयापियांनितैर्वचनेपिपेपांमनोत्सहतद्वत्यर्थः व्याकरणैर्वचनविशेषैरिति अष्टममध्ययनमुपासकदशानां विवरणसमाप्तम् ॥ ८ ॥

माओ सम्भंकाएणफासित्ता मासियाएसंलेहणा अप्पाणंभूसित्तसद्धिं भत्ताइं अणसणाएछे देत्ता
आलोएपडिक्कमित्ता समाहिपत्ताकालमासे कालंकिच्चा सोहम्मेकप्पेअरुणवडिंस ए विमाणेउववणे
चत्तारिपलिओवमाइं ठितीमहाविदेहवासि सिज्झिहंतिवुज्झिहंति णिक्खेवोउवासगदसाणं अट्ठ
मंअउभयणंसम्मत्तं ८ नवममउक्खेवोएवंखलुजंबू तेणंकालेणंतेणंसमएणं सावत्थीणयरी कोट्टएचेइ

रीनेसाठभक्तयाहारनाअणसणकरीनेटं कछेदीकरीनेपापआलोइं करीनेपड्कमीनेसमाधिवंतकालमहीनेकालमासेकालकरीनेसौध
मं देवलोकनेविषे अरुणावतंसकविमाननेविपे देवलोकपणेउपनो चारिपल्यापमनीस्थितिछे महाविदेहचेवतिणचेवननेविपेउपजी
करीनेसीभास्ये निक्षेपः उपासकदशाएहवेनासे सातमोअंगतिणेसातमाअंगनोआठमो अध्ययनपूरोथयो ८ हिक्केहोस्वामीनवमा
अध्ययनतो अर्थइणेप्रकारेनिश्चयजंबू तिणेकालेतिणेसमयेनेविपेएहवी सावत्थीनामेनगरीऊतीऊइं कोट्टकचैत्यवनखंडजितशत्रुएरुवे

नवमदशमेचकण्डे एवेतिप्रत्यध्ययनमुपक्षेपनिक्षेपावभूत्वाच्यौतथाएवं खलुजंबूदृत्यादिउपाशकदशानिगमनवाक्यमध्येयमितितया
 पुस्तकांतरेसंग्रहगाथाउपलभ्यन्तेताच्चेमाः काणियगामेचंपादुवेयवणारसीएनयरीए ४ सालंभियाय ५ पुरवरीकंपिस्सपुरंचवोधव्वं १
 मोलासंरायगिहंसावत्थीएपुरीएदोन्निभवेएउवासगारंनयराखलुज्जंतिवोधव्वारसिवनंदं १ भदर सामा३ धण ४ वज्जला ५ पुस्सवे
 अग्गिमित्ताय ७ रेवइ ८ अस्सिणि ९ तहप्फगुणाय १० भज्जाणणामाइ ३ ओहिणाण १ पिसाएर माया३ वाहि ४ धण ५ उत्तरिज्जे
 य ६ भज्जायसुव्वया ७ दुव्वयाइं निरुव्वसगयादोन्नि १० ४ अरणे १ अरुणाभे २ खलु अरुणप्पह ३ अरुणकंत ४ सिट्ठेय ५ अरुणप्प
 एयक्खे ६ भय ७ वडिसे ८ गवे ९ कीले १० । ५ शिष्टादिनामान्यरणपदपूर्वाणिहस्थानि अरुणशिष्टमित्यादि एताद्यपूर्वोक्तानुसारे
 गावसेयायदिह्नव्याख्यातंतत्त्ववंच्चाताधर्मकयाव्याख्यानमुपयुक्ते न निरुयावसेयमिति सर्वस्यापिस्वकीयवचनमभिमतंप्रायसः स्याज्ज

ईएजियसत्तराया तत्थणंसावत्थीएणंदणीपियाणामं गाहावईपविसईअट्ठे चत्तारिहिरस्सकोडीओ

नामेराजा तिहांसावत्थीये नगरीनेविपेनंदनीपियानामे गाथापतिग्गहस्यपरिवेस्से अट्ठेकहंतावडोक्खद्ववंतच्चारिहिरस्सनीकोडी

मस्ययत्तुस्वस्यापिसम्यग्गच्छिविहितरूचिः स्यात् कथं तत्परेषां चित्तोक्तासात्कृतश्चित्तदपिनिगदितं किञ्चिदेवंमयैतत्तदुक्तं यथा तत्तस्य

णिहाणपउत्ता । बुद्धिपवित्थरपत्ताओचत्तारिव्वया । दसगोसाहसिएणवएणं । अस्सिणीभारिया
सामीसमोसदो । जहाआणंदोतहेवगिहिधम्मंपडिवज्जद । सामीवहियाविहरद । तएणंसिएणंदि
णीपिया । समणेवासएजाएविहरद । तएणंतस्सएणंदिणीपियस्सवह्हं हिंसौलव्वयगुणव्वयजाव ।
भावेमाणस्स । चोदससंवच्छरा । वित्तकंतातहेवजेदुपुत्तंदुवेद । धम्मपणत्तिं वीसंवासादं परियायं

सोनईयानीतेहनेनिधानप्राप्तवूरीनेराखीछे चारकोडव्याजेराखीचारकोडसोनइयाधरवंखरीनेमोकला चारिब्रजगेकलदसहजार
गायएकब्रजमेएहवांब्रज अश्वनीनामेभार्या तेहनेतिणअवसरेभगवंतसमवसस्या जिमआणंदआवकतिमहीजएपिणआवकनोधर्म १२
वारहव्रतत्येपालेखामीवाहिरदेशमाहेविहारकरे तिवारपच्छीतेनंदनीपितानामे अमणोपासकआवकाययोजीवदयापालतोविचरेति
वारपच्छीनंदनीपिताअमणोपासकआवकवज्जहिंक्कहतांधणासीलव्रतादिधर्मकरणीयावत्तयन्दे आपणीआत्माभावतोयकाचवदससंवत्सर

पाउणिता अरुणगवेविमाणेउववाए । महाविदेहेवासेसिज्जिहिंति शिक्खेवोउवासगदसाणं एवमं
अउभयणंसमत्तं दसमस्सउक्खेवो एवंखलुजंबुतेणंका लेणंतेणंसमएणंसावत्थीणयरी कोट्टएचेइएजि
वसत्तुरायातत्थणंसावत्थीएणयरीए । सालिहीपियाणमंगहावई परिवसइअट्टेचत्तारिहिरणको
डोओणिहाणपत्ताओ बुद्धिपवित्थरचत्तारिव्वया । दसगोसाहिस्सएणंवएणं । फग्गुणीभारिया ।

वरसवित्तिकांतद्धवातिवारपच्छीतिमहीजजेठ्ठुत्तनेठवेठवीनेधर्मपणत्तीधर्मतणीउपसंपदालेइनेवीसवरसनोपर्यायपालीनेसुभयानेअरु
णगवविमाननेविषेदेवतापणेजईनेउपनोमहाविदेहत्तेवनेविषेसीभस्ये वूभास्ये मोक्षपामस्ये निक्षेपः उपासकदसाअंगतेहनोकह्योसा
तमांअंगनोनवमोअध्ययनपूरोथयोऽ हिंवैकहोस्वामीदशमाअध्ययननोअर्धद्वमनिअयहेजंबूतिणेकालनेविषेतिणेसमयनेविषेसावत्थी
नामेनगरीऊईकोठकचैत्यवनच्छंजितशत्रुनामेराजातिहांसावत्थीनगरीने विषेसालियोनामेगाथापतिगृहस्थवसेक्खेपरिसामसापणेक
रीच्छद्विवंततेहनेच्यारिहरणनीकोडितेहनेनिधानप्राप्तखजानेक्खेचारव्याजेवधेच्यारिषरवत्थरीयेच्यारि व्रजदशहजारगाइनोएकवज

सामीसमोसदोजहाआणंदोतहेवगिहिधमंपडिवज्जद्र । जहाकामदेवोतहाजेदुपुत्तं । ठवेद्रपोसहसा
 लाए समणस्सभगवोमहावीरस्स । धम्मपणतिंउवसंपज्जित्ताणंविहरद्र । नवरंणिखवसंगाएकारस्सवि
 उवासगपडिमाओ । तहेवभाणियव्वंएवंकामदेवेणंनेयव्वं । जावसोहम्मोकप्पे । अरुणकीलेविमाणे
 देवत्ताएउववस्से । ठिद्रचत्तारिपलिओवमामहाविदेवासेसिज्झिहिंतिदसरहविपन्नरसमेसंछरेवट्ट

एहवाच्यारिद्वजफाल्गुनीएहवेनामेभार्याओमहावीरस्वामीसमवसुखाजिमआणंदेलीधोतिमहीजाएपिणगट्टहस्यधमनेविषेप्रवर्त्तेजिम
 कामदेवआवकतिमहीजवडोपुलंस्यापेठवीकरीनेपोपधशालानेविषेअमणभगवंतओमहावीरस्वामीचर्मतीर्थंकरनी धर्मनीप्रज्ञप्रबुद्धउप
 संपदालेइकरीने धर्मनेविषेविचरेएतलोविशेष उपसर्गकरीरचितद्रग्यारह ११ आवकनीप्रतिमाभलीपरेपरिवहेअवरसर्वशेषथाकतोपूर्व
 लीपरेजाणनो जिमकामदेवतेहनीपरे सर्वजाणवो यावत्तुशब्देसौधर्मदेवलोकाने विषेअरुण कीलविमाननेविषे देयतापणेजईनेउप
 नोतिहांस्यतिथाउधानीच्यारिपल्योपमनीजाणवी महाविदेहक्षेत्रनेविषे सिधमोक्षउपजीनेपामस्सेदसेआवकानेपनरमेसंवच्छरकह

ग्रहममलधियः कुर्वतां प्रीतयेमे । समाप्तमुपासकदशविवरणं समाप्तं सप्तमाङ्कम् ॥ ७ ॥

माणार्णचिंताउववणा । दसग्रहविवीसंवासासमणोवासयपरियाओ । एवंखलुजंभूसमणेणं । जावसं
पत्तेणं सत्तमस्स अंगस्स । उवासगदसाणं दसमस्स अउक्तयणस्स अयमद्वेपणत्ते । उवासगदसाओसम्भ
त्ता । उवासगदसाणंसत्तमस्स । अंगस्स एगोसुयखंधो । दसअज्जकयणादसमुचेवदिवसेसुउद्दिंसंति ॥

तांवरसे वट्टमाणार्णवत्ततांयकां धर्मकरवानीचिन्ताउपनीवलीआणंदादिकदसेहीआवकेअमणोपासकेवीसवरसनोआवकनोपयाल्यो
इणेप्रकारेखलुनिश्चय जंवूअमणभगवंत श्रीमहावीरमोच्चेप्राप्तवया सत्तमस्सकहतांसातमाअंग उपासकदसाएहवेनामेसातमोअंग
तेहनादशमाअध्ययननोअमणभगवंत महावीरस्वामीचरमतीर्थंकरतिणांएहवाअर्थं भव्यं जीवनंसमभायवाउपदिश्याएतलेउपासक
दशानामे सातमोअंगसंपूर्णययोउपासकदशासातमाजे अंगतेहनोएकश्रुतस्कांधउपदिश्योअनेवलीदशअज्जकयणअध्ययनजाणवातेदस
दिवसान्निविषेदशअध्ययनकहे श्रीः ।